

**T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ**

**SAKİN ŞEHİR (CITTASLOW) KAVRAMININ PEYZAJ MİMARLIĞI
AÇISINDAN, ISPARTA/EĞİRDİR ÖRNEĞİNDE İNCELENMESİ**

Seadet Özgü TURAL

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

PEYZAJ MİMARLIĞI

ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS

TEMMUZ 2018

ANTALYA

**T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ**

**SAKİN ŞEHİR (CITTASLOW) KAVRAMININ PEYZAJ MİMARLIĞI
AÇISINDAN, ISPARTA/EĞİRDİR ÖRNEĞİNDE İNCELENMESİ**

Seadet Özgü TURAL

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

PEYZAJ MİMARLIĞI

ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS

TEMMUZ 2018

ANTALYA

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

SAKİN ŞEHİR (CITTASLOW) KAVRAMININ PEYZAJ MİMARLIĞI
AÇISINDAN, ISPARTA/EĞİRDİR ÖRNEĞİNDE İNCELENMESİ

Seadet Özgü TURAL

PEYZAJ MİMARLIĞI

ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS

Bu tez 30/07/2018 tarihinde jüri tarafından Oybirliği ile kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Tahsin YILMAZ (Danışman) [imza]

Prof. Dr. Murat ÖZYAVUZ [imza]

Doç. Dr. Reyhan ERDOĞAN [imza]

ÖZET

SAKİN ŞEHİR (CITTASLOW) KAVRAMININ PEYZAJ MİMARLIĞI AÇISINDAN, ISPARTA/EĞİRDİR ÖRNEĞİNDE İNCELENMESİ

Seadet Özgü TURAL

Yüksek Lisans Tezi, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Tahsin YILMAZ

Temmuz 2018; 137 sayfa

İnsanoğlu tarih boyunca; içinde bulunduğu çevrede gerçekleşen olaylardan etkilenmiş, aynı zamanda faaliyetleriyle çevresini etkileyerek tahribatına yol açmıştır. Küreselleşme ve devamında ortaya çıkan Modernizm akımlarının da neden olduğu olumsuz değişim ve gelişimler sonucunda, çevre koruma ve sürdürülebilirlik kavramlarına yönelik çalışmalar ortaya çıkmıştır.

Bu olguların bir sonucu olarak, yaşamın farklı alanlarında “yavaş” felsefesi açığa çıkmıştır. Bu anlayışın bir ürünü olan Sakin Şehir (Cittaslow) hareketi son dönemlerde dikkatleri üzerine çekmektedir. Hem ulusal hem de uluslararası alanda popülerite kazanan bu akım, araştırma konusu olarak belirlenmiştir. Konuya ilişkin yapılmış olan araştırmalar incelendiğinde; en önemli kıstasları çevre konuları üzerine yoğunlaşan Sakin Şehir kavramının, sürdürülebilirliğine yönelik bir çalışmanın yapılmadığı gözlemlenmiştir.

Araştırma olanakları ve mevcut zenginlikleri açısından, çalışma alanı olarak seçilen Eğirdir ilçe merkezi ve çevresi ölçeğinde, Sakin Şehir hareketinin kriterleri peyzaj mimarlığı meslek disiplini boyutunda irdelenmiştir. Daha sonra bölge halkının bilinç düzeyi, konuya ilişki tutum ve algılarını, tercihlerini ölçmek adına alanda 390 kişinin katılımıyla bir anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Anket verileri ve mevcut analizler sonucunda, Sakin Şehir üyeliğine aday olmak isteyen kentlere yardımcı olmak adına peyzaj mimarlığı kapsamında sürdürülebilir gelişme önerileri sunulmuştur.

ANAHTAR KELİMELE: Cittaslow, Eğirdir, Peyzaj, Sakin Şehir, Sürdürülebilir, Tasarım

JÜRİ: Doç. Dr. Tahsin YILMAZ

Prof. Dr. Murat ÖZYAVUZ

Doç. Dr. Reyhan ERDOĞAN

ABSTRACT

RESEARCHING THE CONCEPT of CITTASLOW in TERMS of LANDSCAPE ARCHITECTURE: THE CASE of ISPARTA/EĞİRDİR

Seadet Özgü TURAL

MSc Thesis in Landscape Architecture

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Tahsin YILMAZ

July 2018; 137 pages

Throughout history, mankind has been affected by the events taking place in its surroundings and has also caused its destruction by affecting its environment with its activities. As a result of the negative changes and developments caused by the modernism movements that emerged in globalization and its continuation, studies on environmental protection and sustainability have emerged.

As a result of these facts, the philosophy of “slow” has been revealed in different areas of life. The Cittaslow Movement, a product of this understanding, has recently attracted attention. This current, which has gained popularity both in national and international fields, has been identified as the subject of research. The criteria of the calm city movement on the scale of the Eğirdir district center and its periphery, which is selected as a research area in terms of research opportunities and its present wealth, are examined in landscape architecture as a discipline of the profession. Then, a survey was conducted with the participation of 390 people in the field to measure the level of consciousness of the people of the region, their relationship to the subject, their attitudes and perceptions, their preferences. As a result of the survey data and current analyses, sustainable development recommendations have been submitted within the framework of Landscape Architecture to assist the cities wishing to become a candidate for a quiet city Membership.

KEYWORDS: Cittaslow, Eğirdir, Landscape, Slow city, Sustainable, Design

COMMITTEE: Assoc. Prof. Dr. Tahsin YILMAZ

Prof. Dr. Murat ÖZYAVUZ

Assoc. Prof. Dr. Reyhan ERDOĞAN

ÖNSÖZ

Bu çalışma süreci başta olmak üzere hedeflerimi gerçekleşmesi yolunda; lisans ve lisansüstü eğitimim sürecinde desteğini ve yardımlarını esirgemeyen, akademik birikimi ve kişiliği ile her zaman kendime örnek aldığım çok değerli Danışman Hocam Doç. Dr. Tahsin YILMAZ'a teşekkürü bir borç bilirim.

Ayrıca çalışma sürecinin tamamında; bana vakit ayıran, desteklerini esirgemeyen Eğirdir Belediye Başkanı Sn. Ömer şENGÖL'e, Basın-Yayın-Halkla İlişkiler'den Emrah ÇELİK'e, Fen İşleri Müdürlüğü'nden Pınar KESİKTAş'a ve anket çalışmalarıma katkı sağlayan Eğirdir halkına teşekkürlerimi sunarım.

Hayatımın her anında yanımda olan, hayallerime giden yolda maddi ve manevi açıdan beni destekleyen; Annem Özlem TURAL'a, Babam Cem TURAL'a ve Kardeřim Buęra TURAL'a sonsuz teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	ii
ÖNSÖZ.....	iii
AKADEMİK BEYAN	viii
SİMGELER VE KISALTMALAR	viii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	viii
ÇİZELGELER DİZİNİ	xi
1. GİRİŞ	1
2. KAYNAK TARAMASI	4
2.1. Kuramsal Bilgiler	4
2.1.1. Küreselleşme	4
2.1.2. Kent	5
2.1.3. Sürdürülebilirlik	6
2.1.4. Sakin Şehir (Cittaslow)	9
2.1.5. Sakin Şehir kavramının tarihçesi.....	10
2.1.6. Sakin Şehir üyelik kriterleri ve üyelik süreci	12
2.1.7. Sakin Şehir hareketinin güncel durumu	17
2.1.7.1. Sakin Şehir hareketinin uluslararası durumu.....	17
2.1.7.2. Sakin Şehir hareketinin uluslararası örnekleri.....	19
2.1.7.3. Sakin Şehir hareketinin Türkiye’de ki durumu	25
2.1.7.4. Sakin Şehir hareketinin Türkiye örnekleri	26
2.2. Kaynak Taraması.....	32
2.2.1. Uluslararası kaynak taramaları	32
2.2.2. Ulusal kaynak taramaları	34
3. MATERYAL VE METOD	38
3.1. Materyal.....	38
3.1.1. Çalışma alanının tanımı	38
3.2. Metod.....	41
4. BULGULAR	44
4.1. Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Yapı	44
4.1.1. Eğirdir ve çevresinin tarihsel gelişimi	44

4.1.2. Eğirdir'in demografik yapısı.....	46
4.1.3. Yörede gerçekleştirilen sportif ve kültürel etkinlikler.....	48
4.2. Doğal Yapı	50
4.2.1. Jeoloji ve jeomorfoloji.....	50
4.2.2. Toprak.....	56
4.2.3. Hidroloji.....	69
4.2.4. İklim.....	72
4.2.5. Flora.....	74
4.2.6. Fauna.....	75
4.3. Doğal Yapının Değerlendirilmesi	76
4.4. Mevcut Alan Kullanımları.....	78
4.4.1. Yerleşim.....	79
4.4.2. Tarım.....	80
4.4.3. Sanayi	81
4.4.4. Turizm.....	82
4.4.5. Ulaşım.....	84
4.4.6. Orman	86
4.4.7. Korunan alanlar	88
4.4.8. Maden ve malzeme ocakları	92
4.5. Mevcut Alan Kullanımlarının Değerlendirilmesi.....	93
4.6. Eğirdir'in Sakin Şehir Üyelik Süreci ve Durum Analizi.....	94
4.7. Anket Sonuçlarının Değerlendirilmesi	100
5. SONUÇLAR	111
6. KAYNAKLAR	121
7. EKLER.....	127
ÖZGEÇMİŞ	

AKADEMİK BEYAN

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Sakin Şehir (Cittaslow) Kavramının Peyzaj Mimarlığı Açısından, Isparta/Eğirdir Örneğinde İncelenmesi” adlı bu çalışmanın, akademik kurallar ve etik değerlere uygun olarak yazıldığını belirtir, bu tez çalışmasında bana ait olmayan tüm bilgilerin kaynağını gösterdiğimi beyan ederim.

30/07/2018

Seadet Özgü TURAL

SİMGELER VE KISALTMALAR

Kısaltmalar

BM	: Birleşmiş Milletler
MTA	: Maden Tetkik Arama
IUNC	: Uluslararası Doğa ve Doğal Kaynakları Koruma Birliği
UNCED	: Birleşmiş Milletler Dünya Çevre ve Kalkınma Konferansı
UNESCO	: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü
UNFPA	: Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu
UNISG	: Gastronomi Bilimleri Üniversitesi
UNMP	: BM Milenyum Programı
TCDD	: Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları
WHO	: Dünya Sağlık Örgütü
WSSD	: Dünya Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi
WWF	: Dünya Doğayı Koruma Vakfı

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 2.1. Basında Slow Food hareketi	10
Şekil 2.2. Uluslararası Slow Food logosu	11
Şekil 2.3. Uluslararası Sakin Şehir logosu	17
Şekil 2.4. Sakin Şehir üyelerinin yerleşme coğrafyası	18
Şekil 2.5. Gastronomi Bilimleri Üniversitesi	19
Şekil 2.6. Bra peynir festivali	20
Şekil 2.7. Orvieto Katedrali'ne bakış	21
Şekil 2.8. Orvieto katlı otopark ve kablolu tren projesi	22
Şekil 2.9. Hersbruck'a bir bakış	22
Şekil 2.10. Sebastopol girişi	23
Şekil 2.11. Sebastopol güneş enerjisi panelleri	24
Şekil 2.12. Core projesini kazanan pafta	25
Şekil 2.13. Sakin Şehir üyelerinin Türkiye'de yerleşme coğrafyası	26
Şekil 2.14. Seferihisar/Sığacık kıyı şeridi.....	27
Şekil 2.15. Doğa Okulu projesi	28
Şekil 2.16. Gökçeada faaliyet haritası	29
Şekil 2.17. Gökçeada'ya bir bakış	30
Şekil 2.18. Antiokheia Antik Kenti	31
Şekil 3.1. Çalışma alanının konumu	38
Şekil 3.2. Araştırma yöntemi akış diyagramı	41
Şekil 4.1. 2007-2017 yılları arasında Eğirdir nüfus değişim grafiği	47
Şekil 4.2. Çalışma alanının jeolojik yapı dağılımı	50
Şekil 4.3. Çalışma alanının jeoloji haritası	51
Şekil 4.4. Çalışma alanının eğim durumu	54
Şekil 4.5. Çalışma alanının eğim haritası	55

Şekil 4.6. Çalışma alanının büyük toprak grupları dağılımı	58
Şekil 4.7. Büyük toprak grupları haritası	59
Şekil 4.8. Toprak yetenek sınıflarının çalışma alanı içerisindeki dağılımı.....	62
Şekil 4.9. Toprak yetenek sınıfları haritası	63
Şekil 4.10. Toprak derinliği sınıflarının çalışma alanı içerisindeki dağılımı	64
Şekil 4.11. Sınırlayıcı toprak özelliklerinin çalışma alanı içerisindeki dağılımı	64
Şekil 4.12. Çalışma alanının erozyon dereceleri dağılımı	65
Şekil 4.13. Toprak derinliği sınıfları haritası	66
Şekil 4.14. Sınırlayıcı toprak özellikleri haritası	67
Şekil 4.15. Erozyon haritası	68
Şekil 4.16. Eğirdir Gölü’nden bir görünüş	69
Şekil 4.17. Kovada Gölü’nden bir görünüş	71
Şekil 4.18. Mevcut alan kullanımları haritası	78
Şekil 4.19. Eğirdir ilçe merkezinin konut yerleşim durumu	79
Şekil 4.20. Eğirdir ilçesi ve çevresine ait ulaşım haritası	85
Şekil 4.21. Çalışma alanı içerisinde yer alan karışık orman grupları	86
Şekil 4.22. Eğirdir ilçesi ve çevresine ait orman haritası	87
Şekil 4.23. Çalışma alanında mermer çıkarma faaliyetlerinin sonucu	92
Şekil 4.24. İlçede açılan yöresel market	94
Şekil 4.25. İlçede bisiklet yolu olarak kullanılan alan	95
Şekil 4.26. Kriterlere aykırı çöp toplama alanları	95
Şekil 4.27. Kriterlere aykırı yaşam alanları	96
Şekil 4.28. İlçedeki bakımsız ve Vandalizm’e uğramış alanlara örnek	96
Şekil 4.29. İlçedeki gözlemlenen üst ve alt yapı sorunları	97
Şekil 4.30. Anket katılımcılarının Sakin Şehir kavramı bilgi düzeyi	102
Şekil 4.31. Anket katılımcılarının bilgi elde ettikleri kanalların dağılımı	102

Şekil 4.32. Anket katılımcılarının Eğirdir'in Sakin Şehir üyeliği bilgi düzeyleri	103
Şekil 4.33. Katılımcıların yerel yönetim tarafından bilgilendirilme durumları	104
Şekil 4.34. Katılımcıların adaylık sürecinde çalışmalara dahil olma durumları	104
Şekil 4.35. Katılımcıların Sakin Şehir üyeliği sonrası ilçede değişim gözlemleri	105
Şekil 4.36. Katılımcıların üyelik sonrası olumsuz değişim gözlemleme durumları	106
Şekil 4.37. Katılımcıların üyelik sonrası olumlu değişim gözlemleme durumları	107
Şekil 4.38. Katılımcıların üyeliğinin devam etmesine ilişkin tercihleri	108
Şekil 5.1. Sürdürülebilir gelişmenin bileşenleri	112
Şekil 5.2. Eğirdir'in koruma politikalarına aykırı yapılaşması	114

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 2.1. Sakin Şehir kriterleri.....	12
Çizelge 2.2. Ükelere göre güncel Sakin Şehir sayıları	18
Çizelge 4.1. 2007-2017 yılları arasında Eğirdir ilçe nüfusu dağılımı.....	47
Çizelge 4.2. Jeolojik Devirler	52
Çizelge 4.3. Eğirdir'in uzun yıllar ortalama meteorolojik verileri	73
Çizelge 4.4. Eğirdir ilçesinin tarım alanlarının dağılımı	80
Çizelge 4.5. Eğirdir ilçesinin konaklama tesisleri dağılımı	82
Çizelge 4.6. Yıllara göre Eğirdir ilçesinin ziyaretçi istatistikleri.....	83
Çizelge 4.7. Eğirdir ilçesi ve çevresinin orman varlığına ilişkin veriler	88
Çizelge 4.8. Eğirdir ilçesi sınırları içerisinde bulunan korunan alanlar.....	88
Çizelge 4.9. Eğirdir ilçesi sınırları içerisinde bulunan Anıt Ağaçlar.....	91
Çizelge 4.10. Eğirdir'in Sakin Şehir politikalarına yönelik potansiyeli	98
Çizelge 4.11. Eğirdir'in sosyo kültürel yapısına ilişkin elde edilen anket sonuçları	101
Çizelge 4.12. Katılımcıların yaş durumları ile Eğirdir'in Sakin Şehir üyeliği hakkında bilgi sahibi olmalarına ilişkin Ki-Kare bağımsız analizi.....	103
Çizelge 4.13. Anket katılımcılarının dahil oldukları çalışmalar	105
Çizelge 4.14. Anket katılımcılarının gözlemledikleri olumsuz değişimler	106
Çizelge 4.15. Anket katılımcılarının gözlemledikleri olumlu değişimler.....	107
Çizelge 4.16. Katılımcıların cinsiyet durumları ile Eğirdir'in Sakin Şehir statüsünün devam etmesi yönündeki tercihlerine ilişkin Ki-Kare bağımsız analizi	108
Çizelge 4.17. Anket katılımcılarının üyeliğinin devam etmesi tercihlerine ilişkin sunmuş oldukları nedenler	109
Çizelge 4.18. Anket katılımcılarının üyeliğinin devam etmemesi tercihlerine ilişkin sunmuş oldukları nedenler	109
Çizelge 4.19. Anket katılımcılarının Sakin Şehir Statüsüne İlişkin Tutum ve Algıları	110

1. GİRİŞ

İnsanoğlu var olduğu günden bu yana, çevresi ile iletişim halinde olmuştur. İçerisinde bulunduğu çevrede meydana gelen olaylardan etkilenmiş, aynı zamanda çeşitli faaliyetleriyle çevresini etkileyerek kirlenmesine ve bozulmasına yol açmıştır. 18. yüzyılda teknolojiadaki gelişmeler nedeniyle Avrupa’da Sanayi Devriminin ortaya çıkmasıyla birlikte, hızla gelişen dünyada insanların yaşam biçimleri başta olmak üzere birçok değeri değişime uğramıştır.

Sosyokültürel ve ekonomik kıstaslar başta olmak üzere belirli nedenlerle kırsaldan kente göçlerin başlamasıyla; kentlerdeki nüfus hızla artmış ve plansız büyüyen kentler oluşmaya başlamıştır. Ani gelişen plansız büyümeler sebebi ile kentlerde yaşam kalitesi düşmeye başlamıştır. Adrese dayalı nüfus kayıt sistemi sonuçlarına göre 2016-2017 yılında Türkiye nüfusu 79.814.871 kişi olarak bildirilmiştir ve nüfusun %92,3’nün il ve ilçe merkezlerinde yaşadığı tespit edilmiştir (TUİK 2017). Hızla artan nüfusun talepleri karşılanamadığından dolayı; bireyler daha güvenli, daha sağlıklı ve daha rahat bir yaşam için bulundukları çevreyi sürekli değiştirmeye ve doğallıktan uzaklaşan tekdüze bir kalıba döndürmeye başlamışlardır.

Bilimsel çalışmaların ortaya koyduğu verilerden de anlaşıldığı üzere günümüz kentleri, bireylerin sağlıklı biçimde yaşayabilecekleri mekanlar olmaktan uzaklaşmış haldedirler. Kentler, kuruluş amaçları olan insanların bir arada güven içinde yaşadıkları yerler olmaktan çıkmış; insanların daha hızlı hareket etmeleri ve daha hızlı çalışmaları için tasarlanan mekanlara dönüşmüştür (Anonymous1 2018).

Her kentin geçmiş tarihlerde süre gelen yaşanmışlıklarından ve yerel, kültürel, demografik bileşenlerinden oluşan bir ruhu ve dokusu vardır. Kent dokusunun, yanlış tercihler ve yönetimler sonucunda olumsuz olarak etkilenmesi oldukça kolaydır. Kentlerin ruhunun ve dokusunun olumsuz etkilenmesine neden olan başlıca etkenlerden en önemlisi küreselleşmedir. Küreselleşme, en basit anlamda, yerkürenin farklı bölgelerinde yaşayan insan, toplum ve devletler arasındaki iletişim ve etkileşim derecesinin “karşılıklı bağımlılık” kavramı çerçevesinde giderek artması olarak tanımlanabilir (Bayar 2008).

Küreselleşme, yerellikleri yok ederken tekdüze ve tüketim temelli bir kültürel yapı ortaya çıkarmıştır (Ünal ve Zavalı 2016). İletişimin ve etkileşimin son derece kolay sağlandığı günümüzde; küreselleşmenin etkisiyle ortaya çıkan değişimleri ve bu değişimler sonucu meydana gelen etkilerini durdurmak olası değildir. Ancak, çevre-ekonomi-insan üçgeni arasında makul dengenin sağlanmasıyla korunması mümkündür. İnsanların hayatın her bölümünde bağlı oldukları kentleri tüm bu baskılar doğrultusunda korumak, sağlıklı alanlar oluşturmak, bireylere daha iyi koşullara sahip olan yaşam ortamları sunabilmek ve gelecek nesillere yaşanılabilir mekanlar bırakmak adına uygun yönetimsel politikalar geliştirilmelidir.

Hiç bozulmayacağı inancı ile doğanın kendini yenilemesine fırsat tanımadan sürekli olarak tahrip edilmesi ve doğal kaynakların israf edilmesi sonucunda dünyanın her yerinde baş göstererek evrenselleşen çevre sorunları nedeniyle insanlar; kendi yaşam koşulları hakkında endişe duyduğu kadar, gelecek nesiller içinde aynı endişeyi duymaya başlamışlardır. Bu doğrultuda uluslar arası kuruluşlar, yaptıkları ortak çalışmalar sonucunda “Sürdürülebilir” kavramını dünyaya kazandırmışlardır. Evrensel boyutta ses getiren sürdürülebilir kalkınma tanımı üzerine yapılan çalışmalar hız kesmeden devam etmiştir.

Yapılan tüm bilimsel çalışmalar ışığında, yaşanılabilir kentler oluşturmak adına ortaya çıkan akımlardan birisi de “Sakin Hareketi” olmuştur. Sakin Hareketi, hızlı modern hayatı eleştiren ve hayatın farklı alanlarında (yeme biçimi, ekonomik hayat, insanlar arası ilişki vs.) hız ve modern tüketim kalıplarını dönüştürecek kültürel bir değişimi savunan toplumsal hareket olarak tanımlanmaktadır (Sezgin ve Ünüvar 2012). Zaman, küresel ekonomik sistemde, önemli bir maliyet unsuru olarak görülmektedir. Bu nedenle hız, kaçınılmaz biçimde yaşamın bir parçası haline gelmiştir (Keskin 2012).

Bu noktadan hareketle Sakin Şehir akımı; küreselleşmeye karşı kentlerin ruhunu ve sakinliğini korumayı, mevcut bireyler ve gelecek nesiller için sağlıklı kentler yaratmayı hedefleyen ve yaşam tarzlarının homojenleşmesiyle yerel özelliklerin kaybını engellemeyi amaçlayan prensipleri ile ön plana çıkan; hızlı kentleşmeyi yönetebilmek adına gelecek vadeden bir model olarak değerlendirilebilir.

Tüm bu değerlendirmeler sonucunda, İtalya’nın küçük bir kentinde yerel bir kalkınma hareketi olarak ortaya çıkan ancak, küresel düzeyde popülerliği her geçen gün artan Sakin Şehir kavramı bu tezin araştırma konusu olarak seçilmiştir.

Son dönemlerde yaygınlaşmış sürdürülebilir kent modellerinden biri olan Sakin Şehir modeli, içeriği ve sağladığı kazanımlar nedeniyle yerel yönetimler tarafından ilk tercih edilen kalkınma planı durumundadır. Ancak, literatür taramaları sonucunda sürece dahil olmak için kentlerin potansiyelini göz önüne alarak öneriler geliştirecek kapsamlı bir çalışmanın yapılmadığı tespit edilmiştir. Bu bulgular sonucunda Türkiye’de peyzaj mimarlığı çerçevesinde sürdürülebilir Sakin Şehirlerin yaratılmasına yardımcı olmak için yürütülecek olan çalışmaların özgün değerleri yüksek olacaktır.

Ayrıca yapılan çalışmalar incelendiğinde literatürde peyzaj mimarlığı ve Sakin Şehir kavramlarının birlikte ele alınmasını öneren bir kaynağa rastlanmamıştır. Sakin Şehir ilan edilen yerleşim birimlerinde halkın yeterince bilgilendirilmediği, Sakin Şehir kavramının mantığının tamamen anlaşılmadığı ve yeterli denetimlerin yapılmadığına dair yorumların olduğu gözlemlenmiştir. Bu gibi problemlerin önüne geçmek ve sağlıklı zeminler hazırlamak adına; planlamadan tasarıma giden aşamada yol gösterici olan doğal ve kültürel değerlerin öne çıkarak değerlendirilmesine, yönetilmesine

sürdürülebilirliğine yardımcı olması için öneriler getiren çalışmalar önem kazanmaktadır.

Bu çalışmanın temel amaçları; son dönemde dünyada olduğu gibi ülkemizde de yaygın hale gelen Sakin Şehir kavramının doğru anlaşılmasına yardımcı olmak, doğayı koruyarak canlıların yaşam kalitesinin artırılması ve kaynakların sürdürülebilirliğine destek verilerek bu hareketin devamlılığının sağlanması konusunda bilgi sahibi olan peyzaj mimarlarının bu sürece dahil edilmesinin önemini vurgulamak, bir bölgede yapılan çalışmanın hedefe ulaşılması için halkın bilgilendirilmesinin ve sürece dahil edilmesinin önemli olduğuna ilişkin somut verilerin ortaya koyulmasıdır.

Bu çalışmanın bir diğer amacı ise; doğal ve kültürel değerler bakımından önemli bir potansiyel barındıran yerleşim alanlarını kentlerin küreselleşmenin etkisi ile tekdüze olmasını engelleyerek, özgün bir şekilde sürdürülebilir olmasını sağlayan Sakin Şehir hareketi için cesaretlendirmek ve bu süreci yaşamak isteyen kentlere Eğirdir örneği üzerinden bilgi kaynağı sağlamaktır.

Bu çalışmanın kapsamı sırasıyla; Sakin Şehir kavramının ortaya çıkış sürecinin incelenmesi ve tanımının yapılması, hareketin tarihçesinin incelenmesi, hareketin organizasyon şemasının irdelenmesi, ulusal ve uluslararası örneklerin değerlendirilmesi, konu ile ilgili önceden yapılan kaynakların ve çalışma alanı olarak belirlenen Akdeniz Bölgesinde yer alan Isparta iline bağlı Eğirdir ilçesi ait verilerin taranması, Sakin Şehir olma kriterlerinin incelenerek peyzaj mimarlığı ile ilişkili olanlarının belirlenmesi, elde edilen teorik bilgiler ışığında Eğirdir'in Sakin Şehir hareketine dahil olma sürecinin peyzaj mimarlığı kriterleri açısından irdelenmesi, peyzaj mimarlığı bakış açısıyla sonuç ve öneriler getirilmesi ve yöre halkının konuya ilişkin hakimiyetinin ölçülerek değerlendirilmesi basamaklarından oluşmaktadır.

2. KAYNAK TARAMASI

2.1. Kuramsal Bilgiler

Bu aşamada, çalışma sürecinde sıklıkla karşılaşılabileceğimiz; küreselleşme kavramı, kent kavramı, sürdürülebilirlik kavramı, Sakin Şehir kavramı/tarihçesi/kriterleri ve örnekleri üzerinde durulmuştur.

2.1.1. Küreselleşme

Sosyal, kültürel, ekonomik, demografik vb. pek çok olgu üzerinde neden olduğu ani değişimler doğrultusunda; son yılların talep gören araştırma konularının başında, küreselleşme kavramı gelmektedir. Araştırmacılar mensup oldukları meslek disiplinleri ve sahip oldukları hayat görüşleri ışığında küreselleşmeyi, farklı boyutlarda ele almışlardır. Literatürde; üzerinde uzlaşılan pek çok tanım bulunmaktadır. Bu nedenle; kesin bir ortak görüş birliğine dayanan küreselleşme tanımı tespit edilememiştir. Üzerinde genel bir uzlaşmaya varılan küreselleşme tanımlarından biri, Dünya Bankası'ndan gelmiştir: "...son yıllarda dünya ekonomik aktivitesindeki hızlı yükselişin artan bir bölümünün, aynı ülkede değil, farklı ülkelerdeki kişiler (ve kurumlar) arasında gerçekleştirilmekte oluşu..." (Gökdere 2001). Mayıs 2000'de düzenlenen "Küreselleşme ve Yoksullaşma" konulu foruma katılanların çoğu bu tanımı desteklemiş; ayrıca değişim hızının önemini vurgulamışlardır (Gökdere 2001).

Held, McGrew, Goldblatt ve Perraton (2003) ise küreselleşmeyi, dünyanın herhangi bir bölgesinde meydana gelen ekonomik, sosyo-kültürel ve politik faaliyetlerin ya da alınan kararların, dünyanın farklı alanlarındaki coğrafyaları ve toplumları etkilemesi olarak tanımlamaktadır (Acar 2017). Küreselleşme kavramı ile ilgili yapılmış olan çalışmalar incelendiğinde, sürecin üç ana evrede ele alındığı görülmüştür. 1870-1914 yılları arasında çeşitli iletişim cihazlarının icadı, denizcilik ve tren yolu ulaşımındaki gelişmelerle serbest dolaşımın kolaylaşması sonucunda; sınır ötesi ülkeler arasında ticari, askeri ve siyasi yakınlaşmalar ile küreselleşme sürecinin ilk dalgası yaşanmıştır. Sürecin ikinci evresi olan; 1914-1950 yılları arası ise küreselleşmenin durakladığı dönem olarak kayıtlara geçmiştir. Bu tarihler arasında I. Dünya Savaşı'nın baş göstermesi, Büyük Buhran olarak adlandırılan 1929'da Dünya Ekonomik Krizi'nin yaşanması (Bayar 2008) ve son olarak II. Dünya Savaşı'nın başlamasıyla küreselleşme süreci yavaşlamıştır (Aktan ve Şen 1999; Kıvılcım 2013). II. Dünya Savaşı'nın bitişinden 1980'lerin sonuna kadar olan süreçte küreselleşme, özellikle siyasi anlamda bir ivme kazanmıştır. 1980'den sonra küreselleşme üçüncü evresine geçmiştir (Kıvılcım 2013) ve ekonomi, teknoloji, iletişim, insan yaşamı gibi pek çok boyutta etkisini göstermiştir.

Bireylerin yaşamlarını sürdürdükleri ve karşılıklı etkileşim içinde oldukları kentler de, küreselleşme dalgasının etkisi altında kalmıştır. Sınır ötesi kolay erişebilirlik, sağladığı avantajların yanı sıra; hızlı ve plansız uygulamalar nedeniyle, engellenemeyen

olumsuzlukları da beraberinde getirmiştir. Özellikle ekonomide ve teknolojiye meydana gelen değişimler ve gelişimler ışığında kentler; sosyal, kültürel ve çevresel anlamda yeniden yapılanmıştır.

2.1.2. Kent

Küreselleşme olgusu; pek çok insani değer üzerinde, değişimlere ve olumlu ya da olumsuz gelişmelere neden olmuştur. Fakat en büyük etkisi şüphesiz ki kentler üzerinde hissedilmiştir.

Varoluşunun ilk zamanlarında, avcı ve toplayıcı kimliğinden dolayı göçebe yaşam biçimine sahip olan insanoğlu; yerleşik hayata geçişiyle, ortak yaşamın temelini atmaya başlamıştır. Farklı coğrafyalarda; tarım, savunma, inanç, yönetim gibi çeşitli nedenlerle bir araya gelen insanların, oluşturdukları topluluklar ile ilk kent kavramının ortaya çıkışı milattan önceki tarihlere dayanmaktadır.

Günümüzdeki anlamıyla karşımıza çıkan kent olgusu ise, sanayi devrimi ile baş göstermiştir. James Watt tarafından icat edilen buharlı makinelerin kullanımıyla “sanayi devrimi” olarak adlandırılan süreç 1765 yılında başlamıştır. Sanayi Devrimi ve onu takip eden sürecin verisi olarak ortaya çıkan günümüz kentleri, insanların hayatlarını sürdürdükleri mekanlar olmanın yanı sıra; ekolojik, sosyal, kültürel, ekonomik, siyasi, tarihi vb. unsurları barındıran dinamik bir yapıdır.

Bakış açısı değiştikçe kent tanımı da değişmektedir. Sosyologlar, tarihçiler, şehir plancılar, iktisatçılar, antropologlar, edebiyatçılar vb. her bir disiplinin kendi kavrayışı üzerine bina edilmiş kent tanımı vardır (Kaya 2008). Toplumların odak noktası olan kentler kısaca; nüfus yoğunluğunun fazla olduğu, nüfusun çoğunluğunun sanayi ve hizmet sektöründe çalıştığı, tarım faaliyetlerinin yoğunluğunun az olduğu, insanların sosyal-ekonomik-kültürel ihtiyaçlarını belirli bir düzeyde karşılayan dinamik yapılar olarak tanımlanabilir.

Nüfus yoğunluğu; kent kavramı için gerekli olan tek unsur değildir ancak, en önemli etkenlerden birisi olarak dikkat çekmektedir. İl ve ilçe merkezlerinde ikamet edenlerin oranı 2016 yılında %92,3 iken, bu oran 2017 yılında %92,5’e yükselmiştir (Anonim 1). 1924 yılında kabul edilmiştir ve aynı yıl resmi gazetede yayınlanmış olan Köy Kanunu’na göre; Nüfusu 2.000 aşağı yurtlar köy, nüfusu 2.000 ile 20.000 arasında olanlar kasaba ve 20.000 den çok nüfusu olanlar şehir statüsünde yer almaktadır.

Günden güne artış gösteren, kırdan kente göç hareketiyle kentleşme kaçınılmaz bir süreç haline gelmiştir. Küçük yerleşim birimlerinin geçim kaynağı olan, tarım ve hayvancılık sektörü dışında; insanlara endüstri alanında iş imkanı sağlayan kentlerde nüfus, büyük ivme kazanarak artmıştır. Birleşmiş Milletler (BM) bünyesinde kurulmuş olan Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA) tarafından hazırlanan “Sürdürülebilir

Şehir ve Yaşam Alanları” konulu makaleye göre; günümüzde insanların yarısı, yani 3,5 milyar insan şehirlerde yaşamaktadır (Anonymous2 2018).

Ani nüfus artışlarına cevap vermek durumunda kalan kentlerde plansız ve çarpık yerleşim alanları oluşmuştur ve bunun sonucunda; çevresel, sosyal, kültürel, ekonomik ve hukuksal alanda sorunlarla karşılaşmıştır. Doğal unsurlardan kaynaklı iklimsel ve çevresel değişimlere ek olarak; ekoloji üzerine olumsuz etkiler, sanayi devrimi sonrasında insan kaynaklı olarak meydana gelmeye başlamıştır. Bu gelişmelerden sonra insan ilk kez bu kadar güçlü bir şekilde doğayı değiştirmeye ve tahrip etmeye başlamıştır. Bu olumsuz farklılaşmalar sonucunda kentlerdeki yaşam kalitesi düşmüştür.

Kaynakların yanlış kullanılarak tüketilmesi ve çevre kirliliği sorunlarının evrenselliğinin anlaşılmasıyla beraber, tamirinin ve yerine konulmasının bir süreçle bağlı olduğu fark edilmiş, bu günün sorunlarının gelecek nesillerde de etkin olacağı anlaşılmıştır. Böylelikle vakit kaybetmeden çözüm aranması gerektiği ve bu çözümlerin derhal hayata geçirilmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır (Atıl vd. 2005)

Ayrıca kentler; insanların gelenek ve görenekleriyle, tarihiyle, düşünce sistemi ve davranış biçimleriyle harmanlanarak bir ruha bürünmüştür. Bu sayede, her kentin kendine özgü bir ruh hali ortaya çıkmıştır. Kentlerin bu dokusunu korumak ve olumlu yönde yönetmek; insanların içinde bulundukları çevreye sahip çıkmasıyla mümkün olacaktır. Bunun için kişinin kentle bütünleşip, kendisini yaşadığı çevrenin bir parçası olarak hissetmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda; kentlerde yapılacak sürdürülebilir tasarımlarla hayatı kolaylaştırmak, daha sakin ve olumlu bir yaşam tarzı vadeden kalkınma önerileri getirmek önemli bir adım olacaktır.

2.1.3. Sürdürülebilirlik

Küreselleşmenin asıl etkisi kentlerin kimlikleri, kent hizmetlerinin kalitesi, çevre değerleri ve kentsel altyapı üzerinde görülmektedir (Sarioğlu 2005). Küreselleşmenin etkisiyle, insanların yanı sıra kentlerde farklılaşmak ve öne çıkmak adına birbirleri ile rekabet eder hale gelmişlerdir.

Göçler ve hızlı kentleşme eğitim, sağlık, içme suyu, kanalizasyon, konut, kentsel ulaşım gibi altyapı ihtiyaçlarının ve çevre kirliliğinin artmasına yol açmıştır. Bu durum özellikle nüfusun yoğunlaştığı büyük kentlerde kaynak ihtiyacını önemli ölçüde artırmaktadır (Başaran 2008).

Kentlerde yaşayan nüfusun hızlı bir şekilde artmasıyla kentlerin sürdürülebilirliği bir diğer ifade ile “sürdürülebilir kentleşme” ve kentlerde yaşayan kişilerin yaşam kaliteleri “kentsel yaşam kalitesi” kavramlarını gündeme getirmiştir (Tosun 2013).

1970’li yıllarda doğal kaynakların hiç tükenmeyecekmiş gibi kullanılmaya başlanması ve doğanın; kendini yenilemesi için gerekli olan süreyi tanımadan sürekli olarak tahrip edilmesi sonucunda ortaya çıkan çevre sorunları, sürdürülebilirlik kavramına zemin hazırlamıştır. Böylelikle, küreselleşme sürecinde yaşanan hızlı değişimler sonucunda “sürdürülebilirlik” kavramı ortaya çıkmış ve bu olgunun sağlanmasına yardımcı olacak seçenekler araştırılmaya başlanmıştır.

Sürdürülebilir terimi ilk kez 1972 yılında yayınlanan “Büyümenin Sınırları (Limits to Growth)” isimli raporda insanlığın karşısına çıkmıştır. Yeni (2014)’ün Limits to Growth’dan alıntılıdığına göre bu rapor; sınırsız ve kontrol edilmeyen büyüme ile dünyanın kısıtlı kaynakları arasındaki çelişkiyi ilk defa ortaya koymuş ve çevresel kısıtlarla uyumlu sürdürülebilir bir ilerleme süreci için toplumun önünde olan seçeneklere dikkat çekmiştir (Meadows, Meadows, Randers ve Behrens III 1972).

Daha sonra, sürdürülebilirlik kavramının 1980 yılında Uluslararası Doğa ve Doğal Kaynakları Koruma Birliği (IUNC) tarafından hazırlanan “Dünya Koruma Stratejisi” başlıklı raporda kullanıldığı görülmektedir. Bu çerçevede, insan ve çevre arasında sağlanmak istenen dengenin bir sonucu olarak sürdürülebilir gelişme kavramı ortaya çıkmıştır. Sürdürülebilir gelişme kavramının tanımı ise ilk kez, 1987 yılında Birleşmiş Milletler Çevre ve Geliştirme Komisyonu’nu tarafından hazırlanıp, yayınlanan Ortak Geleceğimiz (Brundtland) Raporunda yapılmıştır.

1992 yılında Brezilya’nın Rio de Janeiro kentinde gerçekleştirilen Birleşmiş Milletler Dünya Çevre ve Kalkınma Konferansı (UNCED)’nin bir sonucu olarak; 21. yüzyılın asıl hedeflerinden olan sürdürülebilir kalkınmaya ilişkin, Gündem 21 (Agenda 21) adı verilen kapsamlı bir eylem planı ortaya çıkmıştır. Günümüzde yaklaşık 180 ülke tarafından desteklenen bu dinamik program, 40 bölümden oluşmaktadır. Ana başlıkları “Sosyal ve Ekonomik Boyutlar”, “Kalkınma İçin Kaynakların Korunması ve Yönetimi”, “Etkin Grupların Rolünün Güçlendirilmesi” ve “Uygulama Araçları” olarak belirlenen eylem planının içeriğini; ekolojik, sosyal, kültürel ve ekonomik sürdürülebilirliğe ilişkin öneriler oluşturmuştur. Daha sonra, 1996 yılında İstanbul’da düzenlenen Habitat II. konferansıyla; kentleşen dünyada yeterli konut ve sürdürülebilir insan yerleşimlerinin oluşturulması konusunda evrensel bir eylem planı kabul edilmiştir. 2000 yılında gerçekleştirilen Birleşmiş Milletler (BM) Milenyum Zirvesi’nde ise başlıca; ekolojik sürdürülebilirlik, insan refahı ve küresel ortaklıklar gibi konuları kapsayan bir bildirge imzalanmıştır. Günümüzde yaklaşık olarak 189 ülkede kabul gören bu bildirgeye ilişkin projeler ve etkinlikler, BM Milenyum Programı (UNMP) tarafından desteklenmekte ve denetlenmektedir.

Sürdürülebilirliğin tüm dünya için gerekli olduğunun kabul edilmesiyle, küresel işbirliği ile çözüm önerileri getirebilmek adına yapılan çalışmalara devam edilmiştir. Bu süreçte, Dünya Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi (WSSD) 2002 yılında Güney Afrika’nın Johannesburg kentinde toplanmıştır ve ortak sürdürülebilir hedeflerin

gerçekleştirebilmesi için alınması gereken önlemler belirlenmiştir. Sürdürülebilirlik kavramının ortaya çıkışından itibaren yürütülen çalışmalarda, sürdürülebilirliğin sağlanması için halkın katılımının önemi anlaşılmıştır. 2002 yılında toplanan genel kurul ile 2005-2014 yıllarını kapsayan “Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma için On Yıllık Eğitim” planı; Johannesburg Dünya Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi Uygulama Planındaki önerileri temel alarak uygulanmıştır. Bu eğitim planının başlıca hedefleri, kamuoyunun bilinçlendirilmesi ve yaşam boyu öğrenimin desteklenmesi olmuştur. Bu doğrultuda öncü kuruluş olarak faaliyet gösteren Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO); Yaşam Boyu Öğrenim Enstitüsü ile destekleyici faaliyetlerini sürdürmektedir.

Gerçekleştirilen uluslararası toplantılar kapsamında yapılan çalışmalar ışığında, sürdürülebilirlik kavramına ilişkin çeşitli tanımlamalar ortaya çıkmış ve ilkelerinden bahsedilmiştir. Ortak Geleceğimiz (Brundtland) Raporu’nda sürdürülebilir kalkınma kısaca; “Bugünün ihtiyaçlarını, gelecek kuşakların kendi ihtiyaçlarını karşılayabilme olanaklarından ödün vermeksizin karşılamak” olarak tanımlanmıştır (Anonymous3 2018). En geniş kapsamıyla sürdürülebilirlik; bir toplumun, ekosistemin veya devam eden herhangi bir sistemin ana kaynağının, tükenme veya aşırı yüklenme yoluyla azalmaksızın belirsiz bir geleceğe kadar işleyişini sürdürme yeteneğini ifade eder (Gilman 1992).

Sanayi Devrimi’nden itibaren özellikle de 19. yüzyılın ikinci yarısından başlayarak, insan ve çevresi arasındaki doğal uyumu hiçe sayan ve “doğayı egemenlik altına alma” çarpık sloganını benimseyen bir gelişme anlayışı, doğal ortamı sistemli olarak yıkıp yok etmeye yönelmiştir (Uysal 2002). Çevre sorunlarının ortaya çıkması ve insanların çözüm yolları aramaya başlanmasıyla meydana gelen sürdürülebilirlik kavramına yönelik yapılmış olan çalışmalar incelendiğinde; çevre, ekonomi ve toplum bileşenlerinin ön plana çıktığı görülmektedir. Günümüzde dünya nüfusunun yarısının yaşamını sürdürdüğü, üçüncü bin yılda ise “Kentsel Milenyum”un ortaya çıkmasıyla tüm dünya nüfusunun yaşamını sürdüreceği varsayılan kentlerde; bu üç kavram (çevre, ekonomi ve toplum) yoğun olarak etkileşim içindedir. Kentlerde hızlı nüfus artışı, çarpık ve yoğun yapılaşma, atıkların artışı, yenilenemez enerji kaynaklarının aşırı tüketimi, ekolojik sistemlerin bozulması, karbon ayak izinin artması vb. olumsuz oluşumlar insanların ve kentlerin; ekolojik, sosyal ve ekonomik olarak zarar görmesine neden olmuştur. Bu durumun önemini kavrayan insanoğlu, geri dönüşü olmayan zararların önüne geçmek adına yaptığı araştırmalar ve uygulamalar ışığında; kentler için iyileştirme politikalarını ve geliştirme politikalarını ortaya koymuştur.

XX. yüzyılın sonunda insanlık vicdanı, gelecek kuşakların da gereksinimlerini dikkate alan, doğadaki diğer canlılara da hayat hakkı tanıyan ve insanın doğanın efendisi değil bir parçası olduğunu söyleyen “sürdürülebilir bir dünya için sürdürülebilir kentleşme” yaklaşımına ulaşmıştır (Keskin 2012). Sürdürülebilir kentler kısaca; doğanın

taşıma kapasitesinin aşılmadığı, kaynakların devamlılığının sağlandığı, çevresel ve toplumsal olguların eşit olarak sağlandığı, yaşanılabilir kentler olarak tanımlanabilir.

Fakat Wheeler (2003), yaptığı çalışmasında tamamıyla sürdürülebilir bir kent yaratmanın olanaksız olduğunu belirtmiştir. Ancak kentlerin sürdürülebilirliği için yapılması gerekenleri; “çevreye duyarlı kompakt kentler tasarlamak, motorlu taşıt ulaşımını kısıtlayarak yaya ve bisiklet kullanımıyla erişilebilir yollar planlamak, enerji kaynaklarının etkin kullanımını sağlayarak atık miktarını en aza indirmek, açık yeşil alan miktarını arttırmak ve elverişli alanları doğal alanlar olarak yeniden tasarlamak, adil ve sağlıklı barınma alanları geliştirmek, yerel kültürü ve mimariyi korumak, ekonomik olanakları sürdürülebilirliği destekleyen uygulamalarda kullanmak ve belirlenen bu süreçlerin tamamında halkın katılımını sağlamak” (Ercoşkun 2016) şeklinde sıralamıştır.

2.1.4. Sakin Şehir (Cittaslow)

Sanayileşme ve küreselleşme sürecinin devamında meydana gelen bilimsel, teknolojik ve ekonomik gelişmeler ışığında insanların, yaşam kalite seviyesine ilişkin algıları değişmiş ve beklentileri yükselmiştir. Bu sürecin bir verisi olarak ortaya çıkan Modernizm olgusu, kentlerde bazı olumsuzlukları da beraberinde getirmiştir. Özellikle genç yaştaki bireyler; ekonomik ve sosyal yaşam yönünden zayıf olarak değerlendirdikleri kırsal çevrelerinden uzaklaşıp, yaşam koşullarının daha iyi olduğu hissine kapılarak büyük kentlere göç etmeye başlamıştır. Bu göçler sonucunda kentlerde, olumsuz yönde değişimler yaşanmaya başlanmıştır. Kentlerde ortaya çıkan değişimleri ve bu değişimlerin etkilerini durdurmak olası değildir. Ancak, kentlerin doğal ve kültürel değerlerinin sahip olduğu taşıma kapasitelerinin belirlenip birlikte değerlendirilmesiyle korunabilirliği sağlanabilir.

İnsanların hayatın her bölümünde bağlı oldukları kentleri baskılar doğrultusunda korumak, sağlıklı çevreler oluşturmak, bireylere daha iyi yaşam ortamları sağlayabilmek adına yönetsel çözümlerin son derece önemli olduğu anlaşılmıştır. Hem bugünün hem de geleceğin insanlarını düşünerek; kaliteli ve adil yaşam fikrini merkez alan, dünyadaki kaynakların devamlılığını sağlamak adına birçok sürdürülebilir kalkınma yaklaşımı ve sürdürülebilir kent modeli oluşturulmuştur.

Gelecek vadeden bir model olarak ortaya çıkan yaklaşımlardan biride “Sakin Şehir” kavramıdır. Orijinali “Cittaslow” olarak adlandırılan bu kavram; “Citta” İtalyanca’da şehir anlamına gelen “Citta” ve İngilizce yavaş anlamına gelen “Slow” kelimelerin birleştirilmesiyle ortaya çıkmıştır. Ancak burada ki “Yavaş” kelimesi olumsuz anlamda bir algı oluşturacağı düşüncesiyle kimi zaman “Sakin” olarak çevrilmektedir. Bu çalışmayı kapsayan bölümlerde de “Cittaslow” kavramı “Sakin Şehir” olarak kullanılmıştır. Sürdürülebilir kent modelleri genel olarak; doğal kaynak ve enerji kullanımını en aza indirmeyi, biyolojik taşıma kapasitesine uygun hareket

etmeyi, doğal çevrenin tolere edebileceği kirlilik ölçütünün aşılmamasını, sağlıklı alt yapı projelerinin yürütülmesini, sürdürülebilir ulaşım politikalarının desteklenmesini, yoğunluğu azaltılmış yaşanılabilir kentlerin oluşturulmasını, herkes için adil hayat standartlarının sağlanmasını vaat etmektedir. Sakin Şehir kavramı bunlara ek olarak; özbenliğini kaybetme tehdidi altında olan kentlerde yerelliği canlandırarak hayatın her alanına dahil etmeyi, teknolojik gelişmelerin desteğiyle yaşam kalitesi yüksek kentler planlamayı hedeflemektedir. Sakin Şehir hareketi, insanların birbirleriyle iletişim kurabilecekleri, sosyalleşebilecekleri, kendine yeten, sürdürülebilir, el sanatlarına, doğasına, gelenek ve göreneklerine sahip çıkan ama aynı zamanda alt yapı sorunları olmayan, yenilenebilir enerji kaynakları kullanan, teknolojinin kolaylıklarından yararlanan kentlerin gerçekçi bir alternatif olacağı hedefiyle yola çıkmıştır (Anonim 2).

Sakin Şehir hareketi bir kentin ayırt edici, geleneksel ve yerel özelliklerini destekleyerek ön plana çıkarmayı, kentlerin homojen bir hal alarak standart kalıplara dönüştürülmesine engel olmayı, yöre halkının esnafına sahip çıkmayı hedeflemektedir. Ancak, bu düşünce sistemi geriye gitmek, yaşanmış olan eski hayatları tekrar yaşamak ya da teknolojik gelişmeleri reddetmek olarak algılanmamalıdır. Daha sağlıklı ve sakin yaşamı önermektedir ancak, zaman kaybederek yavaş hareket edilmesi anlamını taşımamaktadır. Sakin Şehir hareketini daha iyi anlamak ve daha sağlıklı bir şekilde yorumlamak adına, hareketin çıkış noktası olan Slow Food akımını da incelemek gerekmektedir.

2.1.5. Sakin Şehir kavramının tarihçesi

Genel olarak; yaşamın en önemli unsuru olan zamanı daha iyi değerlendirmeyi, acele etmeden hayattan zevk alarak yaşamayı hedefleyen bu kavramın çıkış noktası “Sakin Yemek” (Slow Food) hareketidir. Eko-gastronomik bir kuruluş olarak faaliyetlerini sürdüren “Slow Food” örgütü; yazar Carlo Petrini ve arkadaşlarının, 1986’da İtalya’nın Roma şehrinde bulunan tarihi İspanyol Merdivenleri (Piazza di Spagna)’nin yanına açılan ünlü bir fast-food zincirini protesto etmesiyle ortaya çıkmıştır. İnsanların yeme alışkanlıklarını düzenlemeyi hedefleyen bu hareket, küresel ölçekte ses getirmiştir (Şekil 2.1).

Şekil 2.1. Basında Slow Food hareketi (The Newyork Times 1986)

Hareketin ortak bir amaç doğrultusunda yürütülmesini ve daha iyi anlaşılabilmesini sağlamak adına 9 Kasım 1989 yılında Paris’te uluslararası Slow Food birliği kurulmuştur ve yayınlanan manifestosu on beş ülke tarafından imzalanmıştır (Şekil 2.2). Zamanla bu kuruluşun yansımaları olarak; Biyoçeşitlilik Vakfı ve Toprak Ana (Terra Madre) Vakfı ve Gastronomi Bilimleri Üniversitesi (UNISG) kurulmuştur. Kar amacı olmayan bu sivil toplum kuruluşunun felsefesini; kaliteli, lezzetli ve sağlıklı olan “iyi”, çevreye zarar vermeden üretilen “temiz”, herkesin ortak koşullar altında erişebileceği “adil” gıda anlayışı oluşturmaktadır. Hareketin temelinde “convivia” adı verilen; yerel ve geleneksel yemek kültürünü teşvik eden üye şubelerin oluşturulması fikri yatmaktadır. Merkezi İtalya’nın Bra kentinde bulunan bu birliğin sembolü ise kırmızı renkte bir salyangoz olarak belirlenmiştir.

Şekil 2.2. Uluslararası Slow Food logosu (Slow Food International 2018)

Günümüzde 160 ülkede; 100.000 üyeye ve yaklaşık 1.000.000 destekçiye ulaşan (Anonymous4 2018) bu hareketin şartları zamanla, Gündem 21 ve benzeri sürdürülebilir kalkınma politikaları ile geliştirilerek kentlere uyarlanmıştır. Böylelikle, Slow Food hareketinden esinlenerek oluşturulmasına karar verilen Sakin Şehir birliğinin temelleri atılmıştır.

Sağlıklı kentsel planlamayı ve sürdürülebilir kalkınmayı destekleyen “Sakin Şehir” kavramı, yaklaşık on yıl sonra yani 1999 yılında İtalya/Toskana’nın küçük bir yerleşim birimi olan Greve in Chianti’nin eski belediye başkanı Paolo Saturnini’nin bir önerisi olarak ortaya çıkmıştır. Bu akımın ortaya koyduğu kıstaslar zamanla; Bra, Orvieto ve Positano belediye başkanlarının yanı sıra, Slow Food başkanı Carlo Petrini tarafından da desteklenmiştir. Bu nedenle Sakin Şehir’i, kalkınmayı hedefleyen uluslararası belediyeler birliği, şeklinde tanımlamak yanlış olmayacaktır.

Sakin Şehirler, yavaş yaşam prensiplerini ortaya koymaktan öte, kaliteli yaşam için aracı bir uygulama niteliğindedir. Dünya Sağlık Örgütü (WHO) yaşam kalitesini, bireylerin içinde yaşadıkları kültür ve değer sistemleri bağlamında hayattaki konumlarını ve buna ilişkin hedeflerini, beklentilerini, standartlarını ve endişelerini algılaması olarak tanımlar (Anonymous5 2018). Bu nedenle bireylerin algısını olumlu yönde etkileyerek, kaliteli bir yaşam sunmak adına kentlerin, bazı kıstaslara uygun olması gerekmektedir.

2.1.6. Sakin Şehir üyelik kriterleri ve üyelik süreci

Bu birliğe dahil olabilmek adına gerçekleştirilmesi gereken bazı şartlar söz konusudur. Bu şartlardan ilki ve en önemlisi nüfus ile ilgili bir kıstası kapsamaktadır. Bu ölçüte göre, birliğe katılmak için başvuru yapmayı planlayan kentin nüfusu 50.000 kişinin altında olmalıdır. Bu şartı sağlayan kentler; “enerji ve çevre politikaları”, “altyapı politikaları”, “kentsel yaşam kalitesi politikaları”, “tarım, turizm, esnaf ve zanaatkarlara dair politikalar”, “misafirperverlik, farkındalık ve eğitim planları”, “sosyal uyum” ve “ortaklıklar” şeklinde 7 genel başlık altında, toplamda 72 kriterle tabi tutulmaktadır (Çizelge 2.1). Birliğe üye olmak isteyen kentler, bu kriterler üzerinden yapılacak olan hesaplamalara göre en az elli puan almalıdır.

Çizelge 2.1. Sakin Şehir kriterleri (Cittaslow International Charter ve Sakin Şehir Türkiye kriterler listesinden yararlanarak hazırlanmıştır. Zorunlu kriterler o konuda yapılan çalışmaların mevcudiyetinin zorunlu olduğu kriterlerdir ve kriter listesinde bir asteriks (*) ile belirtilirler. Perspektif kriterler ise iki asteriks ile belirtilen (**) ve aday kent tarafından geleceğe yönelik daha kesin ve imtiyazlı taahhütlerin benimsendiği kriterlerden oluşmaktadır. Perspektif kriterler, gerçekleştirilmeleri durumunda, yer aldıkları kriter başlıklarında %15 oranında puan artışı sağlarlar. Tarafımızdan, peyzaj mimarlığı ile ilişkili olduğu tespit edilen kriterler altı çizili olarak verilmiştir). (Anonymous6 2018)

Sakin Şehir Kriterleri	
1. Enerji ve Çevre Politikaları	
1.1.	<u>Hava kalitesinin belirlenen yasal parametrelere uygunluğunun belgelenmesi*</u>
1.2.	<u>Su kalitesinin belirlenen yasal parametrelere uygun olduğunun belgelenmesi*</u>
1.3.	Halkın içme suyu tüketiminin ulusal ortalama ile karşılaştırılması
1.4.	<u>Kentsel katı atıkların ayrıştırılarak toplanması*</u>
1.5.	<u>Endüstriyel ve evsel kompostlamanın desteklenmesi</u>
1.6.	Kentsel ya da toplu kanalizasyon için atık su arıtma tesisinin bulunması*
1.7.	<u>Binalarda ve kamusal alanlarda enerji tasarrufu sağlanması</u>
1.8.	Yenilenebilir kaynaklardan kamusal enerji üretiminin yapılması
1.9.	<u>Görsel kirliliğin ve trafik gürültüsünün azaltılması</u>
1.10.	<u>Kamusal ışık kirliliğinin azaltılması*</u>
1.11.	Yerleşik ailelerin elektrik enerjisi tüketim miktarı
1.12.	<u>Biyolojik çeşitliliğin korunması</u>
2. Altyapı Politikaları	
2.1.	<u>Kamusal binalara bağlı verimli bisiklet yollarının varlığı</u>
2.2.	<u>Mevcut bisiklet yollarının, kilometre bazında araç yolları ile karşılaştırılması*</u>
2.3.	<u>Toplu taşıma durakları gibi aktarma merkezlerinde bisiklet parkının varlığı</u>
2.4.	<u>Özel taşıt kullanımına alternatif olacak eko ulaşım planlamasının yapılması</u> *(1)

Çizelge 2.1.'in Devamı

- 2.5. Engelli bireylere yönelik mimari engellerin kaldırılması*
 2.6. Aile düzeni ve hamile kadınlar için girişimler^{*(2)}
 2.7. Tıbbi hizmetlere onaylanmış erişebilirlik
 2.8. Kent merkezlerinde ticari ürünlerin sürdürülebilir dağıtımı⁽³⁾
 2.9. Çalışmak için günlük olarak başka kente geçen şehir sakinlerin yüzdesi*

Not. ⁽¹⁾ Elektrikli otobüs, dik yokuşlarda yürüyen merdivenler vb. yapılması,
⁽²⁾ Kent merkezlerinde ve hastanelerde hamileler için özel park yeri ayrılması,
⁽³⁾ Kent merkezlerinde ürün dağıtımında havayı kirleten araçlar yerine elektrikli veya motorsuz taşıtların tercih edilmesi,

3. Kentsel Yaşam Kalitesi Politikaları

- 3.1. Kentsel dayanıklılık için planlama yapılması**[1]
 3.2. Kent merkezini iyileştirecek ve değerini arttıracak müdahalelerin yapılması**⁽⁴⁾
 3.3. Verimli bitkiler ve/veya meyve ağaçlarının yardımıyla toplumsal yeşil alanların yenilenmesi ve/veya oluşturulması**
 3.4. Kentsel yaşanabilirliğin artırılması⁽⁵⁾
 3.5. Marjinal alanların belirlenmesi ve yeniden kullanılması*
 3.6. Vatandaşlara ve turistlere yönelik interaktif hizmetlerin geliştirilmesinde bilişim ve iletişim teknolojilerinin kullanımı*
 3.7. Sürdürülebilir mimari (biyomimari vb.) için hizmet masası oluşturulması*
 3.8. Kentin internet ağına (fiber optik, kablosuz) sahip olması*
 3.9. Kirleticilerin izlenmesi ve azaltılması**⁽⁶⁾
 3.10. Evden çalışma sisteminin geliştirilmesi
 3.11. Bireysel sürdürülebilir kentsel planlamanın desteklenmesi⁽⁷⁾
 3.12. Sosyal altyapıların desteklenmesi
 3.13. Kamusal sürdürülebilir kentsel planlamanın desteklenmesi*
 3.14. Kent içinde verimli yeşil alanların üretken bitkiler ve/veya meyvelerle yeniden kazanılması ve/veya oluşturulması**
 3.15. Yerel ürünlerin ticarileştirilmesi için alan yaratılması*
 3.16. Atölyelerin korunması ve değerlerinin artırılması-doğal alışveriş merkezlerinin yaratılması**⁽⁸⁾
 3.17. Metreküp bazında kentsel yeşil alanlarda kullanılan çimento miktarı

Not. ⁽⁴⁾ Sokak mobilyaları, turizm levhaları, kentsel peyzaj ve korunması
⁽⁵⁾ Kentin daha yaşanabilir olması için çalışmalar yapmak. Örnek olarak işe gidiş ve çıkış saatlerinde oluşan trafik sıkışıklığını azaltmak için okulların veya kamu kurumlarının mesai saatlerini kaydırmak. İş yerlerinde kreş açılmasını teşvik etmek de örnek verilebilir.
⁽⁶⁾ Gürültü, elektrik sistemleri vb.
⁽⁷⁾ Pasif ev vb.
⁽⁸⁾ Tarihi kent merkezlerinde yer alan geleneksel esnaf dükkanların desteklenmesi

[1] Kentlerin çağımızda karşılaştığı krizlere karşı dirençlerini arttırmak Cittaslow hareketinin odak noktalarından biri haline gelmiştir. Bu amaçla gerçekleştirilebilecek projeler yerel yönetimlerin yaratıcılıklarına bağlıdır. Bir fikir vermesi açısından aşağıdaki örnekler dikkate alınabilir:

Çizelge 2.1.'in Devamı

- Kamu binaların enerji tüketimini azaltmak ve özel binaların tüketimlerin azaltılmasını teşvik etmek
 - Yerel yenilenebilir enerji kaynaklarına ulaşılabilirliği çoğaltıp, içilebilir suyun gereksiz kullanımını azaltmak
 - Petrol bazlı ürünlerin kullanımını azaltmak
 - Yerel kompostlamayı teşvik etmek
 - Verimli bitkiler dikmek (ceviz, elma, fındık, akça ağacı – karbon emisyonu emen yerel bitkiler)
 - Yerel yiyecek üretimini teşvik etmek
 - Üretim/dağıtım zincirini kısaltabilmek için her ekonomik sektörde yerel üretimi teşvik etmek.
 - Permakültür ilkelerini benimsemek
 - Kentin kendine yeterliliğini göz önüne almak (Örneğin kentin bağımlı olduğu sistemlerden birinin durması sonucu alternatifte sahip olup olmaması. Ulaşım sisteminin bir arıza sonucu birkaç gün durmasının kentin geneline olan etkisinin azaltılmasına yönelik çalışmalar gibi)
 - Mevcut kriz durumunda çözümlerin tartışılmasını teşvik etmek ve sonuçları plan haline getirmeden halka sunarak düşüncelerini değerlendirmek
- Halkın aktif katılımı çok önemli, bu sayede insanların gruplar oluşturarak toplumun kalanının farkındalıklarının artırılmasında aktif olarak çalışabilir. Günümüzdeki baskın hayat tarzının insan psikolojisinde gösterdiği etki hafife alınmamalı.

4. Tarım, Turizm, Esnaf ve Zanaatkarlara Dair Politikalar

4.1. Tarım ekolojisinin geliştirilmesi**⁽⁹⁾[2]

4.2. El yapımı ve etiketli esnaf/sanatkâr ürünlerinin korunması*

4.3. Geleneksel iş tekniklerinin ve el sanatlarının değerinin artırılması*

4.4. Hizmetlere erişimi artırarak kırsal bölgelerin değerini arttırmak*⁽¹⁰⁾

4.5. Okul kantini, aş evi vb. kamusal alanlarda yerel, mümkünse organik ürünlerin kullanılması*

4.6. Kişisel kullanımda ve yemek sektöründe tat eğitimlerinin verilmesi mümkünse organik yerel ürünlerin kullanılmasının teşvik edilmesi*

4.7. Yerel ve geleneksel kültürel etkinliklerin korunması, değerlerinin artırılması*

4.8. Otel kapasitelerin artırılması*⁽¹¹⁾

4.9. Tarımda GDO kullanımının yasaklanması

4.10. Önceden tarım için kullanılmış alanların kullanımı hakkındaki imar planları için yeni fikirlerin sunulması

Not. ⁽⁹⁾ Yerel ürünlerin sertifikalandırılması, kültür müzeleri kurulması

⁽¹⁰⁾ Bölgedeki halkının hizmetlere ulaşımını arttırmak

⁽¹¹⁾ Yatak sayısının nüfusa yıllık oranının değerlendirilmesi

[2] Tarım ekolojisinin asıl amacı kimyasal ürünlere ve fosil yakıtlara mümkün olduğunca az bağımlı bir “agrosistem” oluşturmaktır.

Bu metotlar ziraatın iklim değişikliklerine adapte olmasını sağlar, su ihtiyacını %30 azaltır ve enerji giderlerini %60 indirir. Güney Afrika gibi bazı örneklerde gelirin altıya katlandığı gözetlenmiştir. (Shutter 2011)[#]. Birleşik Milletler Gıda ve Tarım Örgütü de son 50 yılda dramatik bir şekilde artan gıda talebini karşılamak için endüstriyel makinelerin kullanılarak üretimin artırıldığı “Yeşil Devrimi” eleştirmeye başladı. Bu yoğun üretimden bize miras olarak; çevre kirliliği, biyolojik çeşitliliğin kaybı ve toprağın fakirleşmesi kalmıştır. Yoğun, kimyasal madde kullanılan ve mono kültür (tek türün kullanıldığı) tarım sınırlandırılmalı ve rastgele kaynak sömürmeyi terk etmeliyiz. Küçük boyutlu tarımı ve sebze bahçelerinin değerlerini arttırmalı ve tarım koruma metotlarını tekrar canlandırmalıyız.

Çizelge 2.1.'in Devamı

Bunlar arasında toprağın çok derinine inmeden yapılan tarım, yer örtücü bitkilerin sürekli mevcudiyetini sağlamak, tarımdan kalan organik atıkları toprakta bırakmak, ekini belirli aralıklarla değiştirerek toprağa doğal zenginlik kazandırmak, sulama sistemlerini verimli ve dikkatli bir şekilde kurarak su tüketimini azaltmak, gübre kullanımını sınırlandırmak düşünülebilir.

#Oliver De Shutter, “ Agroecology UN Report”, 2011.

5. Misafirperverlik, Farkındalık ve Eğitim İçin Planlar

5.1. İyi karşılama*⁽¹²⁾

5.2. Esnafın ve operatörlerin farkındalıklarını arttırmak*⁽¹³⁾

5.3. Sakin güzergahların mevcut olması⁽¹⁴⁾

5.4. Önemli yönetsel kararlara tabandan tavana katılım sürecini sağlayacak aktif tekniklerin benimsenmesi

5.5. Eğitimciler, yöneticiler ve çalışanların sakin şehir temaları hakkında sürekli eğitim görmesi**

5.6. Sağlık eğitimleri

5.7. Yöre halkına sakin şehir kavramı hakkında sistematik ve kalıcı eğitim vermek*

5.8. Sakin şehir üzerine yerel yönetim ile çalışan derneklerin aktif varlığı

5.9. Sakin şehir kampanyalarının desteklenmesi*

5.10. Sakin şehir logosunun internet sayfasında ve başlıklı kağıt üzerinde kullanımı*

Not. ⁽¹²⁾ Ziyaretçilere yönelik çalışacak tanıtım görevlisinin belirlenmesi ve eğitilmesi, yönlendirme levhaları, ziyaretçilere yönelik altyapı olanakları ve tanıtım ofisleri gibi hizmet noktalarının mesai saatlerinin düzenlenmesi

⁽¹³⁾ Fiyatların ve tarifelerin açık bir şekilde sergilenmesi

⁽¹⁴⁾ Basılı olarak veya internet sayfasında ve web üzerinde yayınlanması

6. Sosyal Uyum

6.1. Azınlıklara yönelik ayrımcılığa karşı çalışmalar

6.2. Farklı etnik kökene sahip insanların aynı mahallede yaşaması⁽¹⁵⁾

6.3. Engelli kişilerin entegrasyonu

6.4. Çocuk bakımının desteklenmesi

6.5. Genç neslin istihdam durumu

6.6. Yoksulluk

6.7. Toplumsal ortaklıklar/sivil toplum kuruluşların mevcudiyeti

6.8. Farklı kültürlerin entegrasyonu

6.9. Politikaya katılım

6.10. Belediyenin kamu konut yatırımı

Not. ⁽¹⁵⁾ Kentin normal bir mahallesinde kilometrekare başına 100 kişi düşerken, kentin etnik bir mahallesinde 300 kişi düşmesi, yerel yönetimin entegrasyon konusunda başarısız olduğu anlamına geliyor ve aday kentin bu kriterden düşük puan almasına neden oluyor.

Çizelge 2.1.'in Devamı

7. Ortaklıklar

- 7.1. Slow food aktiviteleri ve kampanyaları için destek
- 7.2. Doğal ve geleneksel yiyecekleri slow food veya diğer kurumlarla desteklemek
- 7.3. Eşleştirme projelerini desteklemek ve gelişmekte olan ülkelerin sakin şehir ve slow food felsefelerinin yayılmasını sağlayacak gelişmeleri için işbirliği yapmak

Sakin Şehir ağına üye olma sürecine ilişkin belirli basamaklar mevcuttur. Öncelikle nüfusu 50.000 kişinin altında olup bu birliğe dahil olmak isteyen kentlerin, Slow Food ve Sakin Şehir kurallarına uymayı kabul etmeleri gerekmektedir. Uluslararası Sakin Şehir hareketine katılmak isteyen kentler ile ilgili çalışmaların tamamı, bulundukları ülkedeki sekretarya ve koordinatörlük tarafından yürütülür.

Kentin yerel yönetimi tarafından aday olma planları ve gerekçelerini anlatan bir başvuru mektubu hazırlanarak koordinatörlüğe sunulur. Başvuru mektubunun içeriği, Sakin Şehir kriterlerine ve amacına uygunluğu açısından ilgili birimlerce değerlendirilir, değerlendirmenin sonucu kente gerekçeleriyle birlikte bildirilir. Olumlu geri dönüş alan kentlere, komite tarafından adaylık değerlendirme ziyareti gerçekleştirilir ve sonrasında adaylık değerlendirme raporu hazırlanır. Raporun sonucunun olumlu olması durumunda kent aday olarak ilan edilir. Aday ilan edilen kentin kriterler yönünden eksik olduğu belirlenen noktaları ve yapılması gerekenleri içeren bir hazırlık raporu düzenlenir. Bu rapor doğrultusunda, kente eksiklerini gidermesi için 1 yıllık süre tanınır. Süre zarfında üzerine düşen görevleri tamamlayan kent koordinasyon tarafından tekrar ziyaret edilir. İzlenimler sonucunda yeterli olduğuna kanaat getirilen kent için başvuru dosyası hazırlanır ve Sakin Şehir genel merkezine sunulur. Sakin Şehir genel merkezi (İtalya) tarafından üyeliği kabul edilen kentler Sakin Şehir ilan edilir. Sertifika hakkı kazanan kentler; belirlenen miktarda sertifika ücreti ve yıllık aidat ücreti ödemekle yükümlüdür.

Birliğe üye olmayı başaran kent Sakin Şehir logosunu kullanma hakkını elde eder. Birliğin logosu; korunaklı evini üzerinde taşıması, yavaş hareket etmesi ancak, geçtiği yerde iz bırakması ile ilham veren, modern ve geleneksel binaların olduğu bir taş taşıyan, turuncu salyangoz olarak belirlenmiştir (Şekil 2.3). Sloganları ise, “Sakin Şehir Birliği: Yaşamın Kolay Olduğu Kentlerin Uluslararası Ağı” anlamına gelen; İtalyanca “Cittaslow Rete Internazionale delle città del buon vivere” olarak belirlenmiştir.

Şekil 2.3. Uluslararası Sakin Şehir logosu (Cittaslow Charter 2017)

Birliğin organizasyonunda görev alan başlıca üç birim bulunmaktadır. Ağın karar mercii olan “düzenleme komitesi”, hareketin ana hatlarını belirleyerek bunları kontrol etme yetkisine sahip bir “bilimsel komite” ve birliğin etkinliklerini düzenlemeden sorumlu bir “sekreterlik” ten oluşur. Bu birimler ise bazı organlar yardımıyla oluşturulmaktadır. Uluslararası derneğin organları ise; uluslararası meclis, uluslararası koordinasyon komitesi, uluslararası başkan, başkan konseyi, garantör (kefil) kurulu, uluslararası bilimsel komite ve muhasebe denetçisinden oluşmaktadır.

Tüm organlar üç yılda bir atanmaktadır (Anonymous6 2018). Komiteler her yılın sonunda farklı bir kentte toplanarak durum değerlendirmesi yapmaktadırlar. Koordinasyon komitesi her beş yılda bir üye kentleri, tüm kriterler ve uygulamalar doğrultusunda tekrar denetlemektedir. Şikayet alan ya da kural ihlali yaptığı tespit edilen kent, komite tarafından üyelikten çıkarılmak durumuyla karşılaşabilir.

2.1.7. Sakin Şehir hareketinin güncel durumu

Bu bölümde Sakin Şehir ağına üyeliği kabul edilmiş olan kentler uluslar arası ve ulusal düzeyde incelenmiştir.

2.1.7.1. Sakin Şehir hareketinin uluslararası durumu

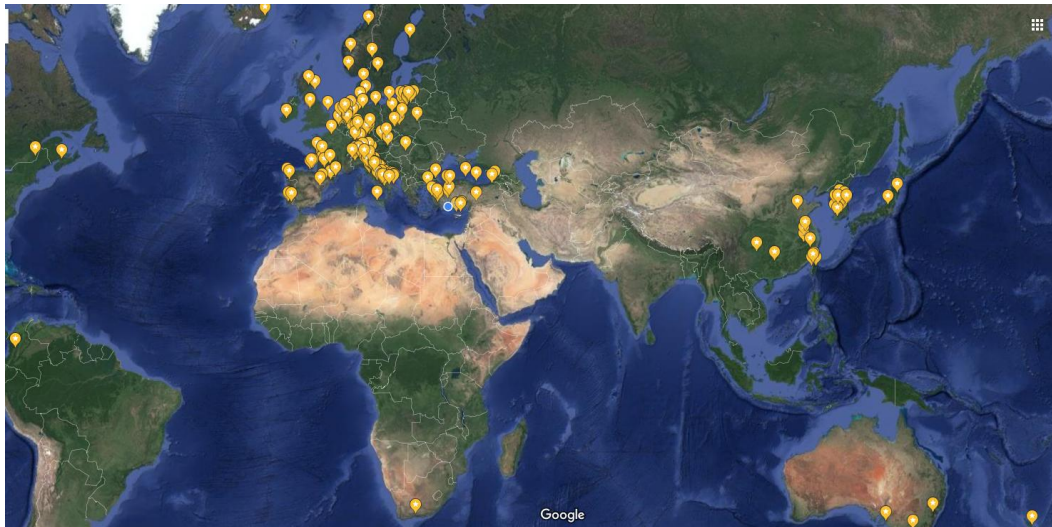
Sakin Şehir hareketi, İtalya’da kentlerin özgünlüğünü korumak adına; Slow Food hareketinin etkisiyle ortaya çıkan yerel bir hareket iken, hızla küreselleşen bir vizyona dönüşmüştür. Hareketin parçası olmayı başaran kentlerin; uluslararası platformlarda tanıtılması, çeşitli dergi ve katalog yayınlarında yer bularak turizmsel itibarının artması, yaşamı cazip kılarak nüfusun büyük ölçüde korunması gibi olumlu getirileri, bu akımı popüler hale getirmiştir. Bu durumun etkisiyle sakinlik, yalnızca yemek ve kent kültürüne uyarlanan bir felsefe olmayı aşmıştır. Zamanla; ev, seyahat, tasarım, moda, araba, sanat, medya, bahçe, para gibi yaşamsal olguların üzerinde de etkili bir hal almıştır ve hitap ettiği kitle genişlemiştir.

Her geçen gün artan üye sayısı ile hareketin yaygın hale gelmesi, aday kent sayısında da yükselen bir grafik ortaya koymuştur. İtalya’nın Toskana eyaletinin Chianti kenti, Sakin Şehir ilan edilen ilk yerleşim birimidir. Günümüzde birliğe üyeliği kabul edilmiş 30 ülkeden toplamda 241 kent bulunmaktadır (Çizelge 2.2). Bu kentlerin

çoğunluğu, hareketin doğuş noktası olan ve birliğin genel merkezinin bulunduğu İtalya’da yer almaktadır.

Çizelge 2.2. Ülkelere göre güncel Sakin Şehir sayıları (Cittaslow International List 2018’den yararlanarak hazırlanmıştır). (Orijinal 2018)

Ülke	Sakin Şehir Sayısı	Ülke	Sakin Şehir Sayısı
ABD	2	İsveç	1
Almanya	18	İsviçre	1
Avustralya	3	İtalya	82
Avusturya	3	İzlanda	1
Belçika	6	Japonya	2
Çin	7	Kanada	4
Danimarka	2	Kolombiya	1
Finlandiya	1	Kuzey Kıbrıs	3
Fransa	7	Macaristan	1
Güney Afrika	1	Norveç	4
Güney Kore	13	Polonya	28
Hollanda	10	Portekiz	6
İngiltere	5	Tayvan	4
İrlanda	1	Türkiye	15
İspanya	8	Yeni Zelanda	1

Şekil 2.4. Sakin Şehir üyelerinin yerleşme coğrafyası (Orijinal 2018)

Tüm dünyaya yayılmış bir organizasyon yapısı olma özelliğini taşıyan Sakin Şehir hareketinin, gelişim ve yerleşim coğrafyası yoğun olarak Avrupa kıtasıdır (Şekil 2.4). Birliğe üye olan kentlerin her birinin kendilerine özgü özellikleri bulunmaktadır.

2.1.7.2. Sakin Şehir hareketinin uluslararası örnekleri

***Bra/İtalya**

İtalya'nın Piedmont bölgesinde yer alan, 2017 yılı verilerine göre 29.604 kişilik nüfusa sahip olan komündür. Barok tarzın hakim olduğu mimari yapıları ile dikkat çeken kentin en önemli unsurlarından birisi, Slow Food hareketi kapsamında 2004 yılında eğitime açılan Gastronomi Bilimleri Üniversitesi (UNISG)'dir (Şekil 2.5.).

Şekil 2.5. Gastronomi Bilimleri Üniversitesi (UNISG 2018)

Bra ile ilişkili fotoğraflar, gezi yazıları ve makaleler incelendiğinde; kent sakinlerinin günlük sporlarını aksatmaması, iş yerlerine bisikletler ile ulaşımını sağlamaları, alışverişlerini organik ürünler satan yerel dükkanlardan yapmaları, günün her saatinde birbirleriyle iletişim halinde olmaları, çeşitli çiçekler ile renklendirilmiş kamusal yeşil alanlara sahip olmaları, kentin önemli caddelerinin ve tarihi kent meydanının motorlu araç trafiğine kapatılmış olması gibi başlıklara ilişkin tespitler dikkat çekmektedir.

Bra'da, hem Slow Food hem de Sakin Şehir akımının bir gerekliliği olarak ortaya çıkan organik pazarlara sıklıkla rastlamak mümkündür. Bunlardan en çok bilineni, iki yılda bir düzenlenen peynir festivalidir. Slow Food hareketinin kalbi olan bu kentte peynir imalathaneleri önemli bir yer tutmaktadır. Bu imalathaneler sayesinde kentin markası olan peynirler tanıtılmaktadır; yerel ürünlerinin sürdürülebilirliği sağlanmakta aynı zamanda, kent sakinlerine ve turistlere organik olarak sunulmaktadır. Peynir üretimi ve satışlarının meydana getirdiği iş fırsatları sayesinde kent ekonomik anlamda da daha cazip bir hal almıştır (Şekil 2.6).

Şekil 2.6. Bra peynir festivali (Targatocn 2015)

Kente ait fotoğraflar incelendiğinde, tarihi binaların Piedmont'un simgesi olan bal rengi sıvası ile restore edildiği görülmektedir. Genel olarak kentlerde görüntü kirliliğinin başını çeken; televizyon ve çanak antenleri, neon ışıklar ile aydınlatılmış orantısız reklam panoları görülmemektedir. Kent meydanında beton alan ve yeşil alan oranını en uyumlu şekilde sağlamak adına saksılı ağaç ve çiçeklerin kullanıldığı görülmektedir.

Yakın zamanda harekete geçirilen “Trade Paths” projesiyle; kente yeni bir meydan kazandırılmış, yaya kaldırımları genişletilmiş ve daha yumuşak aydınlatma sistemleri ile sokaklar ışıklandırılmıştır.

***Orvieto/İtalya**

İtalya'nın Umbria bölgesinde yer alan, yaklaşık 21.000 kişilik nüfusa sahip olan bir komündür. Gotik mimarinin en önemli yapılarından birisi olarak kabul edilen Orvieto Katedrali (Duomo di Orvieto)'ne ev sahipliği yapan kentte, yapı malzemesi olarak taş kullanımının hakim olduğu görülmektedir (Şekil 2.7). Tarihi, Etrüsklere kadar dayanan bu yerleşim birimi Orta Çağ şehri olarak anılmaktadır. 3000 yıllık bir geçmişi olmasına karşın özgünlüğünü kaybetmeyen kent, ziyaretçilerine tarihte yolculuk yaşatmaktadır. Volkanik bir plato üzerine kurulmuş olan bu yerleşkede çok sayıda mağara bulunmaktadır. Tıpkı Bra kentinde olduğu gibi burada da yöresel yemek kültürünün tanıtımı ön plana çıkmaktadır. Bölgenin etiketi olan lezzetler; zeytinyağı, peynir, taze makarna ve şarap olarak bilinmektedir. Yılın belirli zamanlarında, özellikle

bahar aylarında düzenlenen yerel pazarlar sayesinde yöresel ürünlerin tanıtımı ve tadımı gerçekleştirilmektedir. Yerel halk öncülüğünde düzenlenen bu organizasyonlar ekonomik getiri kapısı olmaktadır. Mart ve Mayıs ayları arasında bulunan Pazar günleri, 2006 yılından bu yana “Yavaş Pazar” olarak ilan edilmiştir. Organizasyonlarda, yöre halkının dayanışma ve fikir alışverişi içinde olması sosyal yaşam adına olumlu sonuçlar sağlamaktadır. Bunun bir sonucu olarak halk, kendi çabalarıyla kentine sahip çıkmakta ve devamlılığını sağlamaktadır. Ayrıca, kentin tarihi dokusu ile örtüşen müzik festivalleri de kentte sürekli olarak düzenlenen etkinlikler arasında yer almaktadır.

Şekil 2.7. Orvieto Katedrali'ne bakış (Dltviaggi 2018)

Orvieto'nun şiddetli trafiği, yumuşak kayanın uzun süreli stabilitesi ve Orvieto kimliğinin bir parçası olan katakompların (yer altı mezarlarının) sürdürülebilirliği konusunda endişeye neden olmuştur (Radstrom 2011). Trafik sorununun ele alınması gerektiğinin farkına varan kent yetkilileri, bazı projeleri hayata geçirmişlerdir. Bunlardan ilki; insanları vadiden kent merkezine taşıyan bir feniküler (kablolu tren) projesi olmuştur (Şekil 2.8). Diğer bir proje ise; insanların Orvieto vadisine baktıklarında yalnızca düz bir alan olarak görebilecekleri, iki katlı otoparkın plato zemininin temel alınarak inşa edilmesiyle gerçekleştirilmiş. Bu parka alanında bulunan yürüyen merdivenler ve asansörler yardımıyla, kent merkezine direkt olarak ulaşmak mümkündür. Bu iki proje de; kent Sakin Şehir ilan edilmeden önce, kentin koşullarını iyileştirmek adına gerçekleştirilmiş örnek tasarımlar olarak görülmektedir.

Ayrıca, Sakin Şehir kavramının gerekliliği olarak; kent meydanına ve bazı tarihi sokaklara kamusal toplu taşımaya ait araçlar dışında, kişisel motorlu araçların girmesi yasaklanmıştır. Görüntü kirliliğine neden olan, neon ışıklar ile aydınlatılmış reklam panolarının ve çanak antenlerin kullanımına da izin verilmemektedir.

Şekil 2.8. Orvieto katlı otopark ve kablolu tren projesi (Orvietoviva 2018)

*** Hersbruck/Almanya**

2001 yılında Almanya'nın ilk Sakin Şehri unvanına sahip olan Hersbruck (Şekil 2.9), yaklaşık 12.000 kişilik nüfusa sahiptir. Yakın tarihe kadar otlak olarak kullanılan, içerisinde boylu meşe ağaçları barındıran geniş çayır alanları; hem doğal çevre ile kültürel çevre arasında tampon görevi görmekte hem de etkileyici bir peyzaj yaratmaktadır. Sakin Şehir ağına dahil olmak isteyen kente ilişkin yapılan ilk çalışma, Sanayi Devrimi'nin etkisiyle kirletilmeye ve bozulma başlayan bu habitatın yeniden canlandırılması olmuştur. Ekolojik alanda planlanan ve uygulanan projeler sayesinde kent, ekonomik anlamda olumlu kazanımlar elde etmiştir. Korunan yeşil alanlar ile halk meyve hasat ederek yeni bir gelir kapısı kazanmıştır ve kentin ekonomik cazibesi artmıştır.

Şekil 2.9. Hersbruck'a bir bakış (Wikipedia 2018)

Hersbruck'ta çiftçiler, şehir yöneticileri ve küçük işletmelerden oluşan yerel çevre koruma grupları; geleneksel mera arazilerini ve meyve bahçelerini korumak ve bu korumayı yerel halk için gelir fırsatları yaratmak amacıyla, bölgesel ve toplumsal ekonomik kalkınma ile ilişkilendirmek amacıyla güçlü bir koalisyon oluşturmuşlardır (Mayer ve Knox 2006).

Üretici ve tüketici arasındaki bağ güçlenmiştir, insanlar yerel ve organik ürünlere doğrudan ulaşma şansına sahip olmuştur. Her yıl kente bağlı olan farklı bir köyde, ürünlerin tanıtıldığı panayır düzenlenmektedir. Bu nedenle Hersbruck; yerel tarih ve kültüre özen gösterilerek çevrenin korunmasına ve yerel halkın ekonomik olarak kalkındırılmasına güzel bir örnektir.

***Sebastopol/Amerika**

Amerika Birleşik Devletleri'nin Kaliforniya eyaletinde yer alan ve nüfus verilerine göre yaklaşık 8.000 kişiye ev sahipliği yapan kent 2010 yılında birliğe dahil olmuştur. Bir cümleyle ifade etmek gerekirse Sebastopol'un Sakin Şehir misyonu, kentin yeşil, yerel, yardımsever ve sanatsal olmasını sağlamaktır (Anonymous7 2018). Sahip olduğu çok çeşitli nüfus ile dikkatleri çeken bu kentin yöneticileri, birliğe dahil olmadan önce de Sakin Şehir gibi yaşadıklarını iddia etmektedirler. Ayrıca Sebastopol bulunduğu yörede, iklim değişikliğine yönelik yerel çabaların ortaya çıktığı adres niteliğindedir. Çevresel, sosyal ve ekonomik açıdan denge halinde olarak, insan odaklı yaşam tarzını teşvik eden kentte; yerel ürünlere yönelik tarım ve sanat uygulamaları teşvik edilmekte, yerel kültürleri ve tarihleri daima anılmakta, tanıtım için çeşitli bağlantılar ve işbirlikleri yapılmakta, misafirperverlik tavsiye edilmekte ve teknolojinin akılcı kullanımı desteklenmektedir.

Şekil 2.10. Sebastopol girişi (Tom Lane 2011)

Kentin girişinde bulunan tanıtım panosunda yer alan “Nükleerden Arınmış Bölge (Nuclear Free Zone)” (Şekil 2.10) ibaresinden de anlaşıldığı üzere alanda; enerji üretimi için özel projeler yürütülmektedir. Bunlardan en önemlisi; şehir merkezine,

kamu binalarına ve açık yeşil alanlara güneş enerjisi panellerinin yerleştirilmesi projesidir (Şekil 2.11).

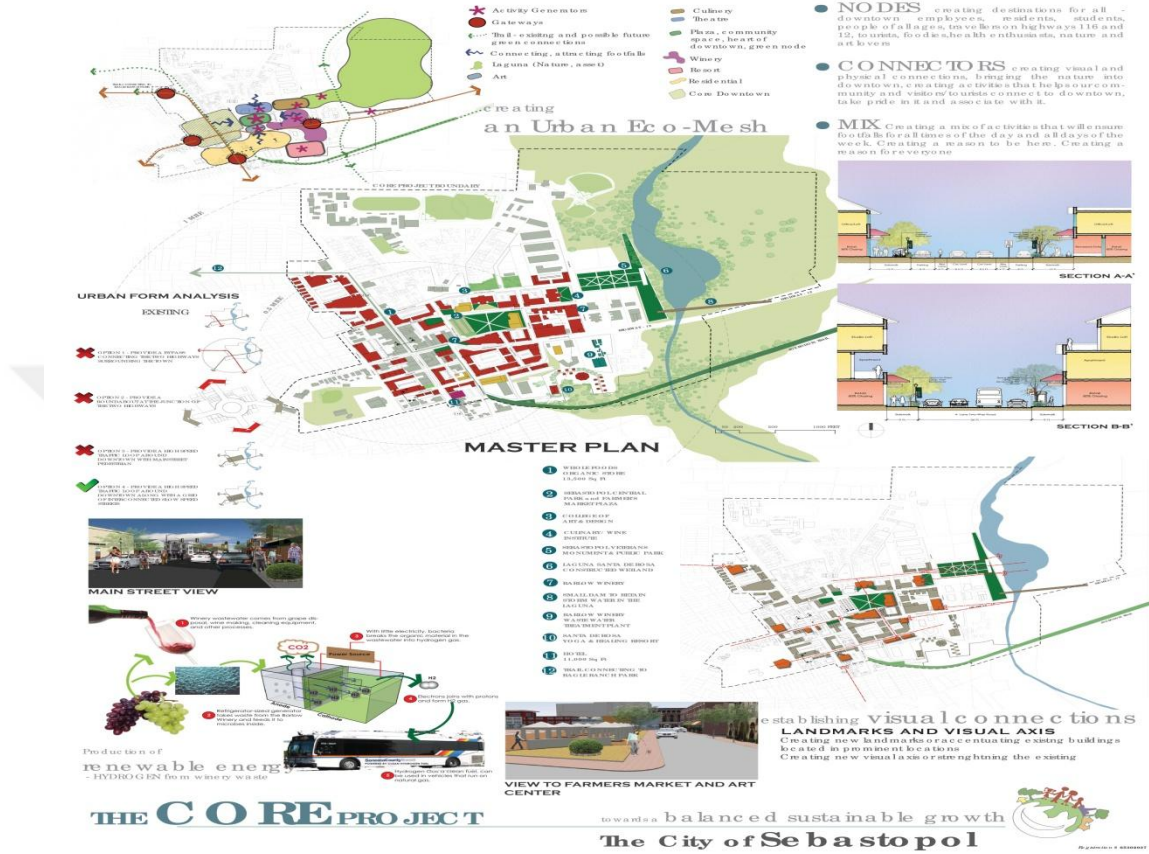
Şekil 2.11. Sebastopol güneş enerjisi panelleri (Tom Lane 2011)

Kentin toprakları çok verimli olduğu için çeşitli meyve üretimleri ile ekonomiye katkı sağlanmaktadır. Özellikle Sebastopol mikro iklimine özgü olan Gravenstein elması öne çıkmaktadır. Ayrıca yöre yakınlarında yürütülen şarap üretim faaliyetlerine yönelik kentte üzüm bağları oluşturulmuştur. Sebastopol için elma ve üzüm üretimi, tarım faaliyetlerinin birincil odak noktası haline gelmiştir. Yıl içerisinde pek çok bahçecilik faaliyeti düzenlenmektedir. Örneğin; kente ait yerel ürünlerin ve el işçiliklerinin halka sunulduğu çiftçi pazarı kurulmaktadır, toplum destekli tarım anlayışından faydalanarak organik tarım ürünleri elde edildiği çiftlikler desteklenmektedir, yazın eğitim kampları kurularak çocuklara sürdürülebilirlik ve toprak' konularında bilgi verilmektedir.

Kentte halkın katılımı ile düzenlenen birçok sosyokültürel faaliyet bulunmaktadır. Yerel halk sanatçısı Patrick Amiot, kentte bulunan çim ve çayır alanlarını süsleyen ilginç heykeller yapmaktadır (Anonymous8 2018). Bu sanatçının ürünü olan heykellerin sergilendiği Florence Mahallesi açık hava müzesi olarak hizmet vermektedir. Yerel halk tarafından üretilip sergilenen oyunlar doğrultusunda ortaya çıkan tiyatro oluşumları bulunmaktadır.

Dikkat çeken bir diğer unsur ise, ulaşım ile ilgili ortaya koyulan uygulamalardır. Sebastopol'de var olan fakat artık kullanılmayan demiryolu hattı, bisiklet ve yürüyüş parkurlarına dönüştürülmüştür. Etrafında ki eski depolar ise restore edilerek, sosyal faaliyet merkezleri olarak halkın kullanımına sunulmuştur. Sebastopol, ziyaretçilere ve kent sakinlerine uygun alanlarda şarj istasyonları sağlayarak elektrikli araçların kullanımını teşvik etmeyi amaçlayan "Sonoma County Electric Trail" kampanyasını da başlatmıştır. Sebastopol'ü yaşamak, çalışmak ve ziyaret etmek için daha iyi bir yer haline getirmeyi hedefleyen yerel yönetim; "Çekirdek (Core) Projesi" isimli tasarım yarışmasını düzenlemiştir.

Birinci olarak seçilen proje temel alınarak, kent merkezinde zaman zaman yeni düzenlemeler yapılmaktadır. Bu proje genel olarak kent merkezini canlı ve sürdürülebilir kılmayı, uygun kentsel düzenlemeler ile bölgeyi bütünleştirmeyi hedeflemiştir (Şekil 2.12).

Şekil 2.12. Core projesini kazanan pafta (The Core Project 2012)

2.1.7.3. Sakin Şehir hareketinin Türkiye’de ki durumu

Sahip olduğu zengin doğal güzelliklere ve kültürel değerlere karşın, ülkemizin bu birlikte yerini alması vakit almıştır. Ancak Slow Food hareketinin bir yansıması olarak ortaya çıkan ”Sefertası Hareketi”, ülkemizin Sakin Şehir ağına katılımı sürecinin kapılarını aralamıştır. Türkiye’nin Sakin Şehir hareketine dahil olma serüveni 2009 yılında Seferihisar Belediyesi’nin başvurusu ile başlamıştır. Yine aynı yıl üyeliği kabul edilen Seferihisar; Türkiye’nin Sakin Şehir başkenti olmuştur.

2011 yılında Sakin Şehir Genel Kurulu’nda Seferihisar Belediyesi tarafından birliğe aday gösterilen; Akyaka (Muğla), Yenipazar (Aydın), Gökçeada (Çanakkale) ve Taraklı (Sakarya) kentleri de birliğe kabul edilmiştir. Bu sayede komisyon kurabilmek için aynı ülkeden 3 kentin Sakin Şehir olma şartı yerine getirilerek, 2015 yılında “Türkiye Cittaslow Ulusal Ağı” kurulmuştur. Böylelikle, sakin hareketinin Türkiye’de yaygınlaşması adına önemli bir adım atılmıştır. Ülkemizde; “Yaşamın Kolay Olduğu

Kentlerin Uluslararası Ağı” sloganı ile faaliyetlerini sürdüren bu belediyeler birliğine dahil olmak isteyen kentlerin başvuru süreçleri; Türkiye Cittaslow Ulusal Ağı organizasyonunda görev alan, koordinasyon komitesi ve sekretarya tarafından yürütülmektedir. Sakin Şehir Türkiye koordinatörlüğü görevini, Cittaslow uluslararası başkan yardımcısı ve Seferihisar Belediye Başkanı olan Tunç Soyer üstlenmiştir.

Güncel olarak, ülkemizde üyeliği kabul edilmiş 15 kent bulunmaktadır. Bunlar; Seferihisar (İzmir), Akyaka (Muğla), Yenipazar (Aydın), Gökçeada (Çanakkale), Taraklı (Sakarya), Yalvaç (Isparta), Perşembe (Ordu), Vize (Kırklareli), Halfeti (Şanlıurfa), Şavşat (Artvin), Uzundere (Erzurum), Gerze (Sinop), Göynük (Bolu), Eğirdir (Isparta), Mudurnu (Bolu) kentlerimizdir (Şekil 2.13). Bu sayı ile Türkiye, en çok Sakin Şehir üye kent sayısına sahip olan ülkeler arasında; İtalya, Polonya ve Almanya’nın ardından dördüncü sırada yer almaktadır.

Şekil 2.13. Sakin Şehir üyelerinin Türkiye’de yerleşme coğrafyası (Orijinal 2018)

2.1.7.4. Sakin Şehir hareketinin Türkiye örnekleri

***Seferihisar/İzmir**

Türkiye’nin ilk, dünyanın 129. Sakin Şehri olarak ilan edilen kent Ege bölgesinde yer almaktadır. İzmir’e bağlı 30 ilçeden birisi olan Seferihisar, 2017 verilerine göre 40.785 kişilik nüfusa sahiptir. Seferihisar’ın güçlü yönleri arasında; markalaşmış mandalinası, güneş, jeotermal ve rüzgar enerjisi açısından geniş kaynakları ve tarihsel zenginlikleri sayılabilir (Anonim 3). Seferihisar’ın son yıllarda Ege ve Akdeniz kıyılarındaki çarpık yapılaşmadan büyük oranda etkilenmemesinin sebebi, çevresinin sit alanları ve askeri alanlarla çevrili olmasıdır (Anonim 3). Sakin Şehir üyeliği kapsamında uygulanan projelerin büyük bir bölümü Sığacık (Şekil 2.14) üzerinden yürütülmektedir. İlçeye bağlı en önemli mahallelerden biri olan Sığacık; kıyı yerleşimi olma özelliğine sahip olmasının yanı sıra, Teos Antik Kenti’ne ve Ekmeksiz Tabiat Parkı’na da ev sahipliği yapmaktadır.

Şekil 2.14. Seferihisar/Sığacık kıyı şeridi (Seferihisar 2015)

Sakin Şehir üyeliği kabul edildikten sonra yerel yönetim, “sakin” felsefesiyle uyum içinde olan birçok çalışmanın temellerini atmaya başlamıştır. Kentlerde beton kullanılan yüzey alanının ve mevcut açık yeşil alanla eşit sayılabilecek düzeyde olması Sakin Şehir için önemli kıstaslardan biridir. Bu hedefe yönelik olarak “Sığacık Peyzaj Projesi” hayata geçirilmiştir. Sığacık Kalesi’nin mimari tarzından esinlenilerek tasarlanan bu yeşil alanda; egzotik kökenli bitkilerin yerine yerli hoş kokulu bitkiler kullanılmıştır ve güneş enerjili aydınlatma sistemleri tercih edilmiştir. Seferihisar’ın turistik vitrini olarak görülen Sığacık’ta Kaleiçi sokaklar yenilenmiştir, altyapı iyileştirilmiştir, evlerin cepheleri boyanmıştır. Ayrıca, çatısı olmayan evlere çatı yapımı, güneş enerjisi panellerinin gizlenmesi, elektrik ve telefon hatlarının yeraltına alınması gibi düzenlemelere de devam edilmektedir (Anonim 4).

Seferihisar’ın Sığacık mahallesinde antik Teos kenti sınırları içinde yer alan sulak alan ve kumul ekosistemi (Azmak Deltası)’nı korumak ve tanıtmak amacıyla dünyada pek çok örneği bulunan bir doğa parkı oluşturulması amaçlanmıştır. Haziran 2012-Haziran 2013 tarihleri arasında tamamlanan proje ile Teos sulak alanı ve kumullarını koruma amaçlı bilinçlendirme faaliyetleri düzenlenmiş, alanın fiziksel temizliği yapılmış, alandaki yürüyüş yolları yenilenerek proje kapsamında bilgilendirici tabelalar hazırlanmıştır (Anonim 4). Dünyanın en büyük Dionysos Tapınağı, agora, tiyatro, odeon, surlar ve liman kalıntılarını bünyesinde bulunduran, aynı zamanda 12 İyon kentinden biri olan Teos Antik Kenti’ne yönelik kazı ve yenileme çalışmaları yürütülmüştür (Anonim 3).

Birçok kent gibi Seferihisar’da da uyumsuz ve çarpık yaşam birimlerinin varlığı, çanak anten ve klima ünitelerinin düzensiz kullanımı, telefon direklerinden evlere yayılan kabloların bulunması, dükkanlarda büyük ve neon ışıklı tabelaların kullanılması

gibi birçok görüntü kirliliği unsuru bulunmasına karşın önlemler alınmıştır. Esnaf tek tip tabela kullanmaları için teşvik edilmiş, cadde üzerindeki balkonlara sardunya saksıları yerleştirilmiştir, güneş enerjili aydınlatma elemanlarının kullanıldığı caddede kaldırımlar genişletilmiş bu bölgelerde trafik azaltılmıştır (Anonim 3).

Seferihisar’da sürdürülebilir tarımsal üretimin uygulama alanlarının arttırılmasına katkı sağlanması amacıyla önemli projeler hayata geçirilmiştir. Seferihisar halkının temel geçim kaynağı olan mandalınanın kent adına marka haline gelmesi ve mandalina üreticilerinin desteklenmesi için Seferihisar Belediyesi Mandalina Üretici Birliği kurmuştur. Aynı uygulama zamanla, zeytin üretimi içinde hayata geçirilmiştir. Ayrıca, zeytinin korunmasını ve sürdürülebilirliğinin sağlanması adına, ilçedeki 1000 yıllık anıt zeytin ağaçları belirlenerek envanterleri çıkarılmıştır. Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dekanlığı önderliğinde gerçekleştirilen ve İzmir Kalkınma ajansının desteklediği “Tarladan Sofraya İyi Tarım Projesi” ile halk sürdürülebilir tarım uygulamalarıyla tanıştırılmıştır. Ayrıca ilçede tohum takas şenlikleri düzenlenmekte ve bu şenliklerde elde edilen tohumlar, tohum merkezlerinde fide haline getirilerek halka dağıtılmaktadır. Bu yerel ürünlerin tanıtılması ve aracısız bir şekilde tüketiciye ulaştırılması amacıyla haftanın farklı günlerinde üretici pazarları kurulmaktadır.

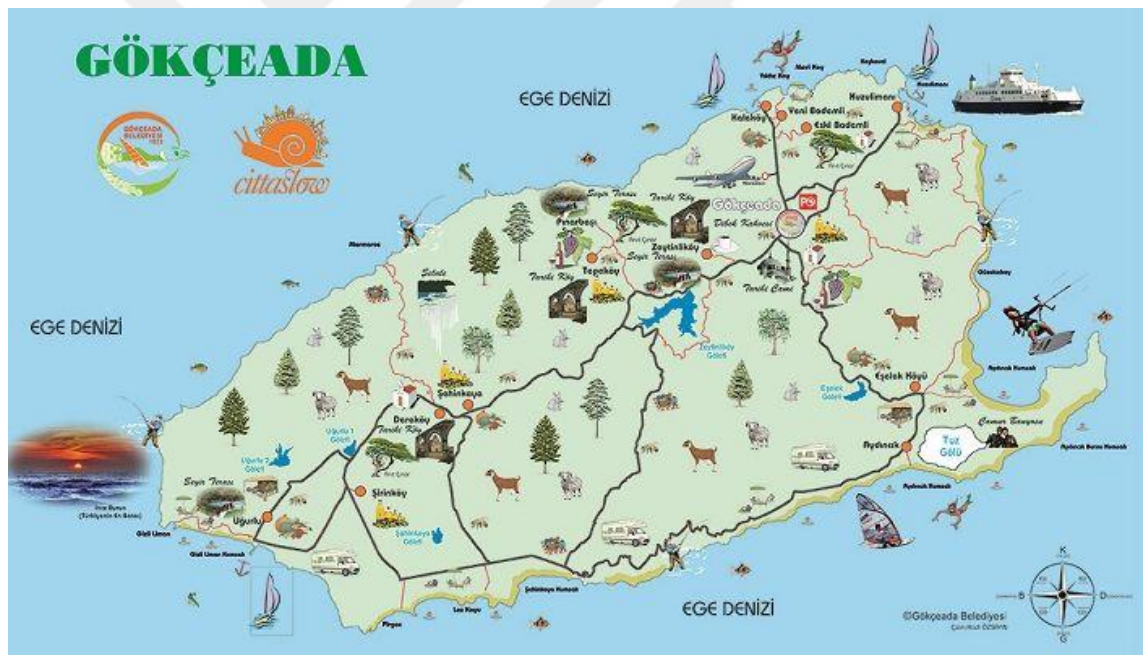
Temiz ve yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanılmasına ve enerji tasarrufuna yönelik olarak; Seferihisar ilçesi biyogaz tesisinin açılması, güneş enerjili bisiklet kullanımının teşvik edilmesi, Seferihisar/Doğanbey’de kür merkezi ve konaklama ünitelerinin inşa edilmesi, enerji verimliliği eğitimlerinin verilmesi gibi projeler planlanmıştır. Tüm bu çabaların bir sonuca ulaşması için; halkın bilinçlendirilmesi ve katılımlarını sağlayarak desteklerinin alınması gerektiğinin farkında olan Seferihisar yerel yönetimi, her yaş grubundan kadın ve erkekleri kentteki kıraathanelerde toplayarak süreç hakkında bilgilendirmiştir. Doğa Okulu projesi kapsamında da katılımcılara bilgi üretimi ve öğretimi konularında eğitim çalışmaları yürütülmektedir (Şekil 2.15).

Şekil 2.15. Doğa Okulu projesi (Cittaslow Türkiye 2018)

***Gökçeada/Çanakkale**

289.5 km²'lik yüzölçümüyle, Çanakkale iline bağlı olan Gökçeada'nın nüfusu 2017 yılında yaklaşık 8.769 kişi olarak kayıtlara geçmiştir. 95 km kıyı şeridi uzunluğuna sahip Gökçeada'nın kuzeyinde Semadirek Adası, doğusunda Gelibolu Yarımadası, güneybatısında Limni Adası ve güneyinde Bozcaada bulunmaktadır. Geniş flora ve fauna envanterine sahip olan Gökçeada, 1999 yılında Türkiye'nin ilk sualtı parkı olarak ilan edilmiştir. Gökçeada bölgesi, içerisinde su altı mağara girişlerine sahiptir ve aynı zamanda Akdeniz Foku gibi pek çok özel deniz canlısı için habitat olma özelliği taşımaktadır. Ayrıca, adanın güneydoğusunda deniz suyuyla oluşmuş, Tuz Gölü bulunmaktadır. Su kuşları için barınma ve beslenme niteliği taşıyan göl; göç dönemlerinde flamingo, pelikan, yaban ördeği, kaz gibi çeşitli kuşlara ev sahipliği yapmaktadır. Ada coğrafyası genel olarak makilik ve zeytinlik alanlar ile kaplı durumdadır (Şekil 2.17). Turizmin en önemli geçim kaynaklarından biri olduğu ada, özellikle deniz turizmi için birçok ziyaretçiyi ağılamaktadır. Gökçeada rüzgarlı iklimi ve kendine özgü coğrafi yapısı sayesinde sadece dünyanın sayılı sörf merkezlerinden biri olmaya adaydır (Şekil 2.16).

Şekil 2.16. Gökçeada faaliyet haritası (Gökçeada Belediyesi 2017)

Türkiye'nin büyük adası olan Gökçeada, nostaljik evleri, doğal yaşamı, organik ürünleri ve alternatif spor olanakları ile son yıllarda önemli bir turizm merkezi haline gelmiştir. 2002 yılından bu yana ada içerisinde gerçekleştirilen organik tarım faaliyetleri ile özellikle 2008 yılından bu yana gerçekleştirilen tarım turizmi uygulamaları sayesinde misafirlerine eşsiz bir doğal ortam sunan Gökçeada, 2011 yılı Haziran ayında almış olduğu Sakin Şehir unvanı ile dünyanın ilk ve tek sakin adası olmuştur (Anonim 5). Tarih boyunca farklı kültürden insanların bir arada yaşadığı Gökçeada mimari

oluşumlarıyla da dikkat çekmektedir. Anadolu’da yunak olarak da adlandırılan çamaşırhaneler, ada geleneğinde önemli bir yere sahiptir. Köyün özel çamaşır yıkama günlerinde hizmet veren bu alan, aynı zamanda kadınlar arasında haberleşme ve yiyecek-içecek ikramında bulundukları yerler olarak da bilinmektedir.

Hiçbir sanayi kuruluşu bulunmayan adada halk, geçimini organik, tarım, hayvancılık ve balıkçılık faaliyetleriyle sağlamaktadır. Gökçeada, tarım faaliyetleri ve farklı gastronomi zenginliği ile Sakin Şehir üyeleri arasında ön plana çıkmaktadır. Organik tarım Gökçeada’da ilk olarak zeytincilikte başlamıştır ve zaman içinde kapsamı genişletilerek bal, şarap ve süt ürünlerinin organik tarım ile üretimi sağlanmıştır; adada önemli gelir kaynaklarından biri olan zeytincilik organik zeytinyağı üretimi ile ivme kazanmıştır (Anonim 5). Ada yer alan zeytin üretim alanlarının tamamına yakını, organik üretim alanı olarak tescillenmiştir. Bu yerel ürünlerin satışı ve tanıtımı için Yerel Ürün Pazarı, Balık Pazarı ve Organik Pazar oluşumları desteklenmektedir. Aynı zaman da adada yetiştirilen doğal ve organik ürünler sergilenip satışlarının yapılmasına adına Gökçeada Yeryüzü Pazarı (Earth Market) Nisan 2015 tarihinde faaliyete geçirilmiştir.

Şekil 2.17. Gökçeada’ya bir bakış (Hürriyet 2017)

2017 yılı sonlarında, altın ve gümüş madeni aramak için özel bir maden şirketinin yaptığı başvuruya, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’ndan olumlu yanıt verilmiştir ve bakanlığın yanıtı sonrasında adada Çevresel Etki Değerlendirme (ÇED) süreci başlatılmıştır. ÇED sürecinin başladığının kamuoyuna duyurulmasının ardından, Gökçeada’nın üyeliği tehlikeye girmiştir. Sakin Şehir birliğinin genel başkanlığı tarafından; kentsel yaşam kalitesi kriterinin ihlali anlamına gelen maden ocağının adada

açılması durumunda, Gökçeada'nın Sakin Şehir üyeliğinin iptal edileceği uyarısı yapılmıştır.

***Yalvaç/Isparta**

Isparta'nın kuzeydoğusunda bulunan, merkeze yaklaşık 105 km uzaklıkta yer alan Yalvaç ilçesi, 1415 km²'lik alan üzerine kurulmuştur. Yalvaç ilçesinin iklimi, Akdeniz iklimi ile karasal iklimi arasında geçiş özelliğine sahip bir kenttir. Güncel olarak 20.600 kişilik nüfusa sahip olan kent, 2012 yılında Sakin Şehir unvanını almıştır. Kentin Sakin Şehir sürecine dahil olmasına yardımcı olan olguların başında sahip olduğu el sanatları, gastronomik değerleri ve ilçenin tarihsel geçmişi gelmektedir. Ziyaretçilere ve yerel halka sosyal alan fırsatı yaratan, 8 asırlık bir çınara ev sahipliği yapan “Çınaraltı” kentin en önemli meydanı konumundadır.

İlçenin başlıca kültürel ve doğal varlıkları; Pisidia Antiokheia Antik Kenti, Men Kutsal Alanı, Limnea Adası, Kaya Mezarları, Devlethan Camii, Yeni Camii, Leblebiciler Camii, Eski Hamam, Yeni Hamam, Hoyran Gölü'dür. Antiokheia Antik Kenti, Yalvaç ilçesinin birkaç km kuzeyinde, yaklaşık 1230 m'lik yüksekliğe sahip bir tepenin üzerine konumlandırılmıştır. Izgara planlı olarak tasarlanmış kentte bilinen yapılar; Augustus Tapınağı, Tiyatro, Roma Hamamı, St. Paul Kilisesi, Su Kemerleri, Tiberius Meydanı, kentin ana giriş kapısı olan Batı Kapısı, Augustus Tapınağı'na geçişi sağlayan Propylon, Anıtsal Çeşme olarak da bilinen Nympeum, Decumanus Maximus ve Cordo Maximus Caddeleri ile Merkezi Kilise ve Kuzey Kilisesi'dir. Hristiyanlık dininin yayılmasında önemli rol oynadığı bilinen St. Paul'un, Antiokheia'ya (Şekil 2.18) sıklıkla ziyarete gelmesi, Antiokheia'nın önemini daha da artırmıştır. Bu nedenle, ziyaretçilere bir gün içerisinde 5000 yıllık tarihi yolculuk yaşatan antik kent ve içerisinde kalıntıları bulunan St. Paul Kilisesi ülkemizdeki inanç turizmi anlayışı için önemli bir yer tutmaktadır.

Şekil 2.18. Antiokheia Antik Kenti (Arkeofili 2017)

Yalvaç ekonomik gelirlerinin büyük kısmını; tarımdan, hayvancılıktan, su ürünlerinden ve el sanatlarından sağlamaktadır. Tahıl, süt ve süt ürünlerinin yoğun olarak elde edildiği ilçede; yoğurt pazarı ve her hafta pazartesi günü kurulan, çevre köylerden gelen halkın yöresel ürünlerinin satışını yaptıkları yerel pazar kurulmaktadır. Günümüzde icra edilen el sanatlarının başında ise dericilik ve keçecilik gelmektedir. Sakin Şehir çerçevesinde Festival ve şenliklerde bisiklet kullanımını özendirmek için toplu bisiklet turları ve geleneksel yemekleri yaşatmak ve yeni nesle tanıtmak için de geleneksel yemek yarışmaları düzenlenmektedir (Anonim 6).

2.2. Kaynak Taraması

Çalışma kapsamında, konuya ilişkin önceden yapılmış olan çalışmalar incelenmiştir, uluslararası kaynak taramaları ve ulusal kaynak taramaları olarak iki alt başlık altında değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmeler sonucunda çalışmaların, Sakin Şehir kavramının tanımı ve kriterlerini irdelemek üzerine yoğunlaştığı görülmüştür. Yüzeysel araştırmaların yanı sıra, daha derine inen kavramsal çalışmalar da mevcuttur. Ancak bu çalışmaların genel olarak; turizm, gastronomi, ekonomi ve sosyoloji konularına odaklı oldukları tespit edilmiştir.

Sakin Şehir kavramına ilişkin; özellikle çevresel bağlamda kıstaslarının değerlendirildiği, halkın tutumlarını da ele alarak peyzaj mimarlığı disiplini doğrultusunda sürdürülebilir önerilerin getirildiği, kapsamlı bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu bölümde, çalışmamızla ilişkili olduğu düşünülen kaynakların değerlendirmelerine tarih sırasına göre yer verilmiştir.

2.2.1. Uluslararası kaynak taramaları

Knox (2005), “Creating Ordinary Places: Slow Cities in a Fast World” isimli çalışmasında; yerleşim birimlerinin sosyal anlamda inşası ve kentsel tasarımları arasındaki ilişkiyi irdelemiştir. Araştırmada, alışlagelmiş karşılaşmalar ve paylaşılan deneyimler ile yaşamın hızı ve kentsel ortamların kapasiteleri arasındaki ilişkinin kolaylaştırılmasıyla, sosyal inşanın sağlanabileceği vurgulanmıştır.

Mayer ve Knox (2006), “Slow Cities: Sustainable Places In a Fast World” konulu çalışmalarında; Slow Food ve Sakin Şehir hareketlerini, yerel kaynaklara, kültürel ve ekonomik güçlere, kentlerin benzersiz tarihlerine odaklanan, kentsel kalkınmaya alternatif bir yaklaşım olarak değerlendirmişlerdir. Çalışma kapsamında, Almanya’nın birliğe üye olan iki kenti; Waldkirch ve Herssbruck’daki üzerinden yerel yönetimlerin şehir politikalarını nasıl yeniden canlandırdıklarını irdelemişlerdir.

Pink, sakin yaşam akımları üzerine pek çok çalışması olan bir araştırmacıdır. Çalışmalarında genel olarak Sakin Şehir hareketini kavramsal olarak tanıtmakta ve ideal kentlerin potansiyellerini değerlendirmektedir. Örneğin; “Sensing Cittaslow: Slow Living and the Constitution of the Sensory City” (2007), isimli araştırmasında; 2004

yılında İngiltere'nin ikinci Sakin Şehri olan Aylsham kasabasına ilişkin incelemelerde bulunmuştur. Çalışmasında sakin yaşamdaki duyuşal ögelerin, Sakin Şehir ve Slow food hareketinde nasıl temsil edildiklerini literatür taramalarıyla araştırmıştır.

“Sense and Sustainability: The Case of the Slow City Movement” (2008), konulu çalışmasında ise; son yıllarda ortaya çıkmış, duylara dayanan antropolojik literatürden yararlanarak sürdürülebilir yerel kalkınmaya yeni bir yaklaşım önermektedir. Söylemsel ve somut deneyimler ışığında duyların sürdürülebilir kentsel gelişim ile ilişkili olduğuna dikkat çekmiştir. İnsanların duyuşal deneyimlerinin sürdürülebilir kentlerin başarısı üzerinde önemli bir rolü olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca, sadece duyuşal anlamdaki ilişkiler ile üretilen Sakin Şehir politikalarının, projelerinin, faaliyetlerinin ve etkinliklerinin; sürdürülebilir bir yerel ekonomi yaratmak için yetersiz olacağını da dile getirmiştir.

Miele (2008), “CittaSlow: Producing Slowness Against the Fast Life” konulu çalışmasında; Sakin Şehir hareketinin ortaya çıkışının temeli olan Slow Food akımını da kapsayan tarihsel sürecini incelemiştir. Üye olmak isteyen kentlerin bu akım doğrultusunda ortaya koydukları projeleri ve sürece dahil olmak için gerekli olan kıstasları ana hatlarıyla inceleyerek, üye kent sayısını arttırmaya yardımcı bir kaynak ortaya çıkarmayı hedeflemiştir. Bu bağlamda, Orvieto ve San Vincenzo kentlerini çalışma alanları olarak belirlemiştir. Bu alanlar üzerinden, Sakin Şehirlere ilişkin bir değerlendirmeyi ortaya çıkarmıştır.

Radstrom (2011), “A Place Sustaining Framework for Local Urban Identity: an Introduction and History of Cittaslow” başlıklı çalışmasında; Sakin Şehir birliğinin tarihsel gelişimi, felsefesi ve politikaları konularına değinmiştir. Ayrıca organizasyonun yerleşim coğrafyasını incelemiş ve bu birliğe üye olmanın öneminden bahsetmiştir. Sakin Şehir hareketinin; küreselleşmenin neden olduğu homojenleşmeye karşın, yerel kimlikleri korumak adına önemli bir araç olduğunu ancak, daha fazla gelişme kaydedilmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Semmens ve Freeman (2012), “The Value of Cittaslow as an Approach to Local Sustainable Development: A New Zealand Perspective” isimli çalışmalarında Sakin Şehir kavramını; kentlerin yerel, özgün ve tarihi kaynaklarına öncelik veren, planlama ve kentsel tasarım yoluyla küreselleşmeye ve kurumsal odaklı kalkınmaya direnen bir akım olarak tanımlamışlardır.

Yeni Zelanda'da çalışma alanı olarak belirledikleri üç küçük kentte, sürdürülebilir kalkınma ve ekonomik büyümeye yardımcı olmak için Sakin Şehir ilkelerine ilişkin uygulamaları değerlendirmişlerdir. Çalışmanın sonucunda sürdürülebilir kalkınma kültürünün henüz öncelik haline gelmediği kanısına varılmıştır. Elde edilen bulgular sonucunda, Sakin Şehir kavramının planlamacılar ve topluluk üyeleri genelinin tarafından, fazladan gereksiz düzenlemeleri dayatan ve toplumun genelinin desteğini görmeyen bir marka olarak algılandığını tespit etmişlerdir. Sakin

Şehir politikalarının uygulama yükümlülüklerinin teşvik edici olmaktan ziyade, caydırıcı sebepler olarak görüldüğü gözlemlenmiştir. Bu nedenle Sakin Şehir uygulamalarının, Yeni Zelanda’da sürdürülebilir olmasına ilişkin kuşkuların ortaya çıktığını ifade etmişlerdir.

2.2.2. Ulusal kaynak taramaları

Doğutürk (2010), “Mimari ve Yaşam Kalitesi Bağlamında Yavaş Şehir Hareketi ve Seferihisar Örneği” isimli yüksek lisans tezi çalışmasında ilk olarak; Sakin Şehir hareketinin kavramsal ve tarihsel olarak ortaya çıkışını irdelemiştir. Yavaş felsefesinin hakim olduğu farklı olguların da değerlendirildiği çalışmada, birliğe üye kentlerin gerçekleştirmiş oldukları uygulamaları değerlendirmiştir. Ayrıca üye kentler ile gerçekleştirilen anket çalışması ile birliğe üyelik sürecinin öncesi ve sonrası durumları karşılaştırılmıştır. Son olarak çalışma alanı olan Seferihisar’ın özellikleri ve uyguladığı projeler de çalışma kapsamında irdelenmiştir. Çalışmanın sonucunda, Sakin Şehir hareketi kıstasları ışığında, Seferihisar yerel yönetimi tarafından ortaya koyulan politikalar ile olumlu gelişmelerin yaşandığı ifade edilmiştir.

Özkan (2011), ortaya koymuş olduğu “Bir Sürdürülebilir Kent Modeli: Yavaş Şehir Hareketi” konulu yüksek lisans tez çalışmasında; yavaş felsefesini benimseyen kentleri ve bu doğrultuda hayata geçirdikleri uygulamaları ele almıştır. Çalışmanın sonuç bölümünde bu uygulamaları kapsamlı bir şekilde ele alarak, harekete dahil olmak isteyen kentlere yardımcı olacak önerileri sıralamıştır.

Göçkan (2012), “İzmir İli Yavaş Şehir Seferihisar Örneğinde Doğal ve Kültürel Yapı Üzerine Araştırmalar” isimli yüksek lisans tezinde Sakin Şehir kavramına ek olarak, çalışma alanı olarak seçilen Seferihisar’ın mevcut durumuna ilişkin verileri sunmuştur. SWOT analizi yöntemiyle değerlendirmiş olduğu kente ilişkin veriler doğrultusunda, sosyal ve ekonomik alanlarda meydana gelen ani değişimlerden dolayı bir habitat kaybının ortaya çıkabileceğini ifade etmiştir. Ayrıca çalışma alanında, turistik faaliyetlere karşı artan talebin etkisiyle yerel yaşamın kaybedilmemesi için gerekli çabanın sarf edilmesi gerektiği vurgulamıştır.

Sırım (2012), “Çevreyle Bütünleşmiş Bir Yerel Yönetim Örneği Olarak Sakin Şehir Hareketi Ve Türkiye’nin Potansiyeli” isimli çalışmasında; Sakin Şehir kavramını ve kıstaslarının hedeflerini mercek altına almıştır. Bu bağlamda Türkiye’nin ilk Sakin Şehri unvanına sahip olan Seferihisar’ın ortaya koyduğu uygulamaları aktarmıştır. Türkiye’nin birçok tarihi ve kültürel zenginliğinin ortaya çıkarılması yolunda bu hareketin bir fırsat olduğunu ifade etmiştir ve ülkemizin potansiyeline değinmiştir.

Keskin (2012), “Sürdürülebilir Kent Kavramına Farklı Bir Bakış: Yavaş Şehirler (Cittaslow)” isimli çalışmasında; literatürün taranması yoluyla Sakin Şehirleri ortaya çıkaran nedenleri tespit etmiş ve Sakin Şehir olmak isteyen kentlerin yerine getirmek zorunda olduğu kriterleri ortaya koymuştur. Ayrıca Sakin Şehir hareketinin tarihsel

sürecini ve dünya çapında yayılma durumu incelemiştir. Sürdürülebilirlik çalışmalarının merkezinde yer alan; çevre ve gelecek kuşakların gereksinmelerine ilişkin kaygıların, Sakin Şehir hareketi tarafından geliştirilmesi gereken ana başlıklar olduğunu ifade etmiştir.

Karataş ve Karabağ (2013), gerçekleştirdikleri “Cittaslow Hareketinde Çevre Eğitiminin Önemi” isimli çalışmalarında; Sakin Şehir kavramına ilişkin halkın bilinçlendirilmesi ve farkındalık yaratılması için eğitimin önemini ortaya koymuşlardır. Sakin Şehir hareketinin başarıya ulaşması için, topluma verilecek çok yönlü bir çevre eğitimi ile hareketin geleceğine ışık tutulmasının mümkün olduğunu vurgulamışlardır. Daha yeşil, sağlıklı ve güvenli bir gelecek adına; Sakin Şehir hareketinin yerel bir kalkınma modeli olarak sunulması, öneminin vurgulandığı çalışmaların yürütülmesine ilişkin tavsiyelerde bulunmuşlardır. Milli Eğitim Bakanlığı ve Yüksek Öğretim Kurumunun ortak çalışmalar ile yerel yönetimlerle irtibata geçerek, belirli kapsamlarda projeler üretmeleri gerektiğini ifade etmiştir.

Baldemir ve arkadaşları (2013), “Yavaş Şehir Olma Durumunun Analitik Hiyerarşi Süreci İle Değerlendirilmesi” konulu çalışmalarında; yerel kimliğini ve değerlerini koruyarak gelişmeyi hedefleyen ve rakiplerinden bu şekilde farklılaşmayı amaçlayan kentlere yönelik Sakin Şehir birliğinin öngördüğü kriterler kapsamında Muğla ilindeki Sakin Şehir olma potansiyeli taşıyan ilçelerini, analitik hiyerarşi süreci ile incelemişlerdir. Çalışma sonucunda, en önemli kriterin çevre politikaları olduğu ve araştırma kapsamında Sakin Şehir hareketine en uygun ilçenin Datça olduğu tespit edilmiştir.

Ekincek (2014), “Sakin Şehir (Cittaslow) Yöneticilerinin Sakin Şehir Hareketine ve Sürdürülebilirliğe Yönelik Değerlendirmeleri” konulu yüksek lisans tezi kapsamında; Sakin Şehir birliğine üye olmayı planlayan yerel yönetimlere bilgi kaynağı olmayı hedeflemiştir. Bu doğrultuda; Sakin Şehir kavramını, tarihçesini ve dünya üzerindeki örneklerini kapsamlı bir biçimde ele almıştır. Sakin Şehir birliğine üye kentlerin yerel yönetimleri ile gerçekleştirdiği anket çalışması doğrultusunda, yöneticilerin profillerini ve harekete karşı bakış açılarını ortaya koymuştur.

Araştırma sonuçlarına göre; yöneticilerin Sakin Şehir hareketi hakkında bilgi sahibi olma durumlarının, Sakin Şehir unvanına sahip il yöneticileri ve ulusal yayınlardan bilgi edinmek şeklinde olduğu tespit edilmiştir. Sakin Şehir yöneticilerinin hareketin amaçlarına yönelik değerlendirmelerine ilişkin bulgulara bakıldığında ise; destinasyonun sürdürülebilir olarak pazarlanmasını en önemli amaç olarak gördükleri belirlenmiştir. Yöneticilerin Sakin Şehir kriterleri içerisinde, altyapı kriterlerinin en zor kriterler olarak gördükleri belirlenmiştir. Ayrıca Sakin Şehir yöneticilerinin %51,4'lük dilimi üyelik sürecinde, kısmen de olsa yerel halkın fikrini aldıklarını bildirmişlerdir.

Doğan ve arkadaşları (2014), “Cittaslow Markasının Turizme Etkisi: Seferihisar’daki Konaklama İşletmeleri Yöneticileri Üzerine Bir Araştırma” isimli araştırmalarında; Sakin Şehir markasının Seferihisar turizmi üzerindeki etkisini, konaklama işletmeleri üzerinden incelemiştir. Çalışma sonunda; turist sayısı, turizm yatırımları, turizmden elde edilen gelir, iş-istihdam olanaklarındaki ve kentin tanıtım değerindeki artış gibi olumlu gelişmelerin yanı sıra; aşırı talep, imar ve yapılaşma baskıları, büyük turizm yatırımlarının bölgeye akması ve kıyı alanlarında betonlaşma tehlikesi gibi olumsuz bulgulara da rastlanmıştır. Yerel yönetimin ve halkın bu konuda dikkatli olmalarını ve koruma ilkelerine bağlı kalmalarını vurgulamıştır.

Baykan (2014), “Farklı Ulaşım Seçeneklerinin Sakin Şehir (Cittaslow) Ölçütleri Kapsamında Değerlendirilmesi: Seferihisar-Sığacık Örneği” konulu yüksek lisans tezinin ilk bölümünde; Sakin Şehir kavramını ve kriterlerini irdelemiştir. Çalışma alanı olarak belirlemiş olduğu Seferihisar-Sığacık bölgesinde mevcut duruma ilişkin bulguları ortaya koymuştur. Elde etmiş olduğu bilgiler doğrultusunda Sakin Şehir kriterlerine uygun çevreye duyarlı bir ulaşım modeli ortaya koymuştur. Son olarak; yaya bölgeleri, bisiklet yolları, hafif raylı sistemler ve toplu taşıma sistemlerine yönelik düzenleme önerileri geliştirmiştir.

Bireysel araç kullanımının azaltılması ve motorize olmayan ulaşım seçeneklerinin yaygınlaştırılması yönünde öneriler sunmuş olduğu çalışmada, kent içi yoğunluğun fazla olduğu mekanlara, belirli aralıklarla ring hizmeti veren servisler ile ulaşılması gerektiğini ifade etmiştir. Kent meydanının ise yayalaştırılması gerektiğini vurgulamıştır. Çalışmada son olarak halkın tutum ve algılarını ölçmeye yönelik olarak gerçekleştirdiği anket çalışmasının sonuçlarına değinmiştir. Ankete göre; yerel halkın Sakin Şehir hareketinin devam etmesini istediklerine ve çevresel, ekonomik, yerel, kültürel ve sosyal bağlamda olumlu olarak etkilendiklerine ilişkin sonuçlara ulaşılmıştır.

Aydoğan (2015), “Sürdürülebilir Mimarlıkta Sakin Şehir (Cittaslow) Yaklaşımı” konulu yüksek lisans tezi kapsamında genel olarak; Dünya’daki ve Türkiye’deki Sakin Şehirleri, hareketin kriterlerini gerçekleştirmek için mevcut durumları ve projeleri ile birlikte ele alarak, sürdürülebilir mimarlık ve kent kavramları ile birlikte değerlendirmiştir. Aday kentlerin, Sakin Şehir kriterlerini sağlayabilmek için hazırladığı projeleri, kent yaşamını ve kalitesini mimari bağlamda iyileştirme çabalarını, çevresel konuları şehir ölçeğinde ele alma çabalarını, enerji politikalarını ve sosyal anlamda sürdürülebilirliği sağlamak için gerçekleştirilen kalkınma politikalarını değerlendirmiştir. Her kentin kendi potansiyeline göre kriterlere farklı yorumlar getirdiklerini ve bunun kentler üzerinde olumlu bir etki yarattığını ifade etmiştir.

Çakar (2016), “Kültürel Mirası Koruma Bağlamında Yavaş Şehir (Cittaslow) Hareketi: Türkiye Örneği” konulu yüksek lisans tezi kapsamında; Sakin Şehir

hareketinin Türkiye’deki kentlerde kültürel mirasın korunması politikaları üzerinde yarattığı doğrudan ve dolaylı etkilerini incelemiştir. Türkiye’de Sakin Şehir hareketine üye olan kentlerde, üyelik sonrası geliştirilen koruma çalışmalarını ele almıştır. Bu kapsamda, üye olan on bir kentte birliğe üyelik öncesi yerel yönetimin kültürel mirası koruma yaklaşımlarını incelemiş, birliğe aday olma amaçlarını araştırmış ve üyelik sonrası süreçte geliştirilen kültürel mirasın korunması kapsamındaki uygulamalarına değinmiştir. Ayrıca Sakin Şehir hareketinin kültürel miras üzerine olumlu ve olumsuz etkilerini de değerlendirmiştir.

Şahin (2017), yapmış olduğu “Aktüel Turizm Türü Olarak Cittaslow Organizasyonu, Türkiye ve Dünyadaki Örnekleriyle Cittaslow Faaliyetlerinin Pazarlaması Açısından Bir Swot Analizi” konulu yüksek lisans tez çalışmasında; öncelikle Sakin Şehir kavramını ve dünya üzerindeki örneklerini incelemiştir. Daha sonra incelediği örnekler bağlamında SWOT analizi uygulayarak; karşılaştırma ve değerlendirme yoluyla, yapılması gereken uygulamalara ilişkin verileri ortaya koymuştur. Sakin Şehir ağının, yerel yönetim ve halk üzerinde bir baskı oluşturduğunu ve kendi belirlediği kıstaslar doğrultusunda yerel bir kent oluşturmayı hedeflediğini ifade etmiştir. Ayrıca Sakin Şehir kavramını, bir turizm faaliyeti olarak ele aldığı çalışmasında; hukuksal, siyasi, finansal bağlamda; bu hareketin gerçekçi ve sürdürülebilir olmasının önünde engeller olduğunu ortaya koymuştur.

Acar (2017), “Ziyaretçilerin Çevresel Duyarlılık ve Küreselleşme Karşıtlığı Özelliklerinin Sakin Şehirleri Tercih Nedenleri İle İlişkisi: Türkiye'deki Sakin Şehirlerin Değerlendirilmesi” isimli çalışmasında; Sakin Şehir ziyaretçilerinin çevresel duyarlılığa ve küreselleşme karşıtı dünya görüşüne sahip olmalarının, Türkiye’de bulunan Sakin Şehirleri tercih nedenlerine yansıyor yansımadığının tespit edilmesi hedeflemiştir. Ayrıca, Sakin Şehirlerin kendilerine yüklediği anlam ile ziyaretçilerin Sakin Şehirlere yüklediği anlam arasında farkın olup olmadığının anlaşılması konularına da değinmiştir.

Araştırma sırasında gerçekleştirmiş olduğu anket çalışmasında katılımcılara; bilgi ihtiyacını giderme, sessizlik/dinginlik arayışı, huzur/benzersizlik arayışı, etkileşim, yöresel/organik lezzetler arayışı, doğal/tarihi eserleri ziyaret şeklinde 6 farklı değişken altında tercih nedenleri sunmuştur. Bu verilerin analizi sonucunda; ziyaretçilerin çevresel duyarlılıkları ile Sakin Şehir tercih etme nedenleri arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğunu tespit etmiştir. Ayrıca, ziyaretçilerin küreselleşmeyi; yerel kültürlerin yaşatılması ve geleceğe aktarılması konusunda en büyük tehlike olarak gördükleri sonucuna varmıştır. Sakin Şehirlerin kendilerine yüklediği anlam ile araştırmaya katılan ziyaretçilerin Sakin Şehirlere yüklediği anlam arasında farkın olmadığı ifade etmiştir.

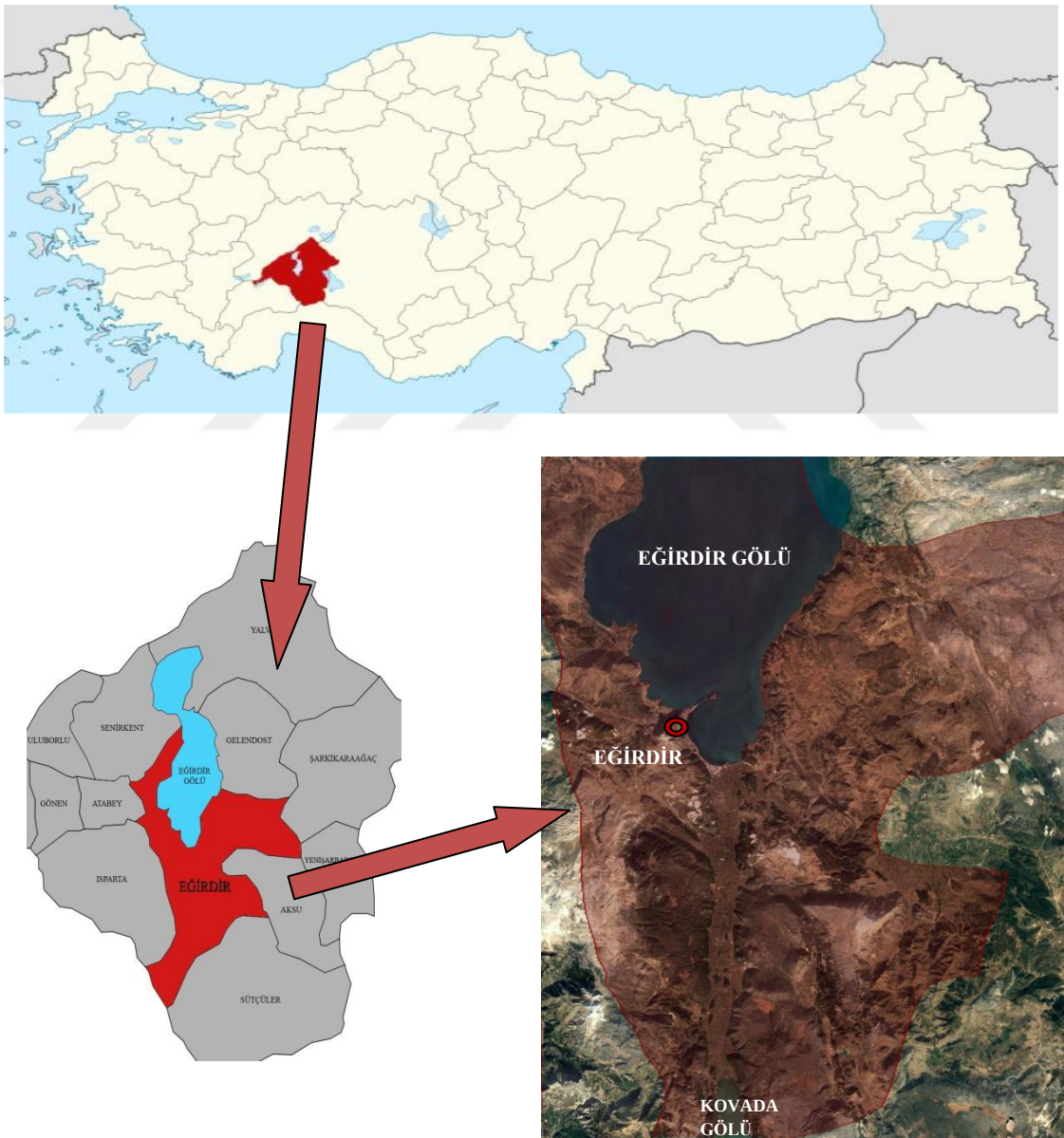
3. MATERYAL ve METOD

3.1. Materyal

Çalışmanın bu bölümünde; araştırmanın ana materyalini oluşturan olgular ele alınmıştır.

3.1.1. Çalışma alanının tanımı

Çalışmanın ana materyalini; Akdeniz Bölgesinin göller yöresinde bulunan, bağlı olduğu Isparta ilinin yaklaşık 34 km doğusunda, Eğirdir Gölü'nün ise güneyinde yer alan Eğirdir ilçesi oluşturmaktadır (Şekil 3.1).

Şekil 3.1. Çalışma alanının konumu

Kuzeyden Yalvaç ve Gelendost, doğudan Şarkikaraağaç ve Aksu, güneyden Sütçüler ilçeleri, güneybatıdan Burdur ili, batıdan Isparta merkez ve Atabey ilçesiyle kuzeybatıdan Senirkent ilçesi ile komşu olan Eğirdir; 37°50'41"-38°16'55" kuzey enlemleri ile 30°57'43"-30°44'39" doğu boylamları arasında yer almaktadır. İdari sınırlar dikkate alındığında yüzölçümü yaklaşık 1414 km² ve denizden yüksekliği ise 918 metredir. İlçeye bağlı; 4 adet kasaba (Sarıdris, Barla, Gökçe höyük, Pazarköy) ile 24 adet köy (Akbelenli, Akdoğan, Akpınar, Aşağı Gökdere, Bademli, Bağacık, Bağlılı, Bağören, Balkırı, Beydere, Çay, Eyüpler, Havutlu, Kırıntı, Mahmatlar, Serpil, Sevinçbey, Sipahiler, Sorkuncak, Tepeli, Yılğınca, Yukarı Gökdere, Yuvalı) bulunmaktadır.

Eğirdir'in iklimi, Akdeniz ve İç Anadolu iklimleri arasında bir geçiş özelliği göstermektedir. Hem doğal hem de kültürel sayısız değer harmanlandığı Eğirdir ilçesi, Türkiye'nin dördüncü büyük gölü olan Eğirdir Gölü'ne ev sahipliği yapmaktadır. Güneybatı Anadolu'da, Göller Bölgesi Yöresi'nde yerleşim gösteren Eğirdir ilçesi, 2017 yılında Türkiye'nin 12. Sakin Şehri ilan edilerek, Uluslararası Cittaslow Organizasyonu'nun üyesi olmaya hak kazanmıştır.

Eğirdir'in birliğe üyeliğinde; günün her saatinde mavinin farklı tonlarını yansıtan tektonik oluşuma sahip Eğirdir Gölü ve gölden Eğirdir'e bir yol ile bağlanmış iki yarımada (Can Ada ve Yeşil Ada), tarihi Pınar Pazarı, Kovada Gölü Milli Parkı, Prostanna Antik Kenti, Rüya Park, Bedre Koyu ve Altinkum Plajı büyük rol oynamışlardır. Bu nedenle, analiz ve değerlendirme çalışmaları seçilmiş olan bu noktalar üzerinden gerçekleştirmek oldukça önemlidir. Geniş bir yelpazeye sahip olan Eğirdir; Sakin Şehir hareketinin her yönüyle ele alınmasına yardımcı olacağı için araştırma alanı olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın amacına ve yöntemine uygun olarak; çeşitli kurum ve kuruluşlardan elde edilen tüm bilgi ve belgeler, analiz ve değerlendirme aşamalarında kullanılmak üzere materyal olarak seçilmiştir. Alanın sahip olduğu doğal ve kültürel değerleri, yeterli ve verimli olacak şekilde analiz etmek amacıyla; Eğirdir Belediyesi'nden; plan, proje raporları ve sözlü görüşmeler ile bilgi akışı sağlanmıştır. Ayrıca, Isparta İl Özel İdaresi'nden, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'nden, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nden, Isparta Orman Bölge Müdürlüğü'nden, Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü (MTA)'dan ve Harita Genel Komutanlığı'ndan elde edilen yazılı bilgiler ve haritalardan yararlanılmıştır.

Sosyo-kültürel ve demografik veriler için ise; Isparta Valiliği, Eğirdir Kaymakamlığı, Meteoroloji 4. Bölge Müdürlüğü, Devlet ve Su işleri 18. Bölge Müdürlüğü, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Dünya Sağlık Örgütü (WHO), Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) gibi kurum ve kuruluşların dijital verilerine ve sözlü bilgilerine başvurulmuştur. Alana ilişkin önceden yürütülmüş olan bilimsel çalışmalarda araç olarak kullanılmıştır.

Sakin Şehir kavramına ilişkin bilgiler ise; Cittaslow Uluslararası Ağı ve Cittaslow Türkiye'nin dijital verilerinden; Eğirdir Belediyesi Başkanlığı'ndan, Fen İşleri Müdürlüğünden ve Basın/Halkla İlişkiler biriminden plan, belge, rapor ve sözlü görüşme biçiminde elde edilmiştir. Burada da konuya ilişkin yürütülmüş olan bilimsel çalışmalara başvurulmuştur.

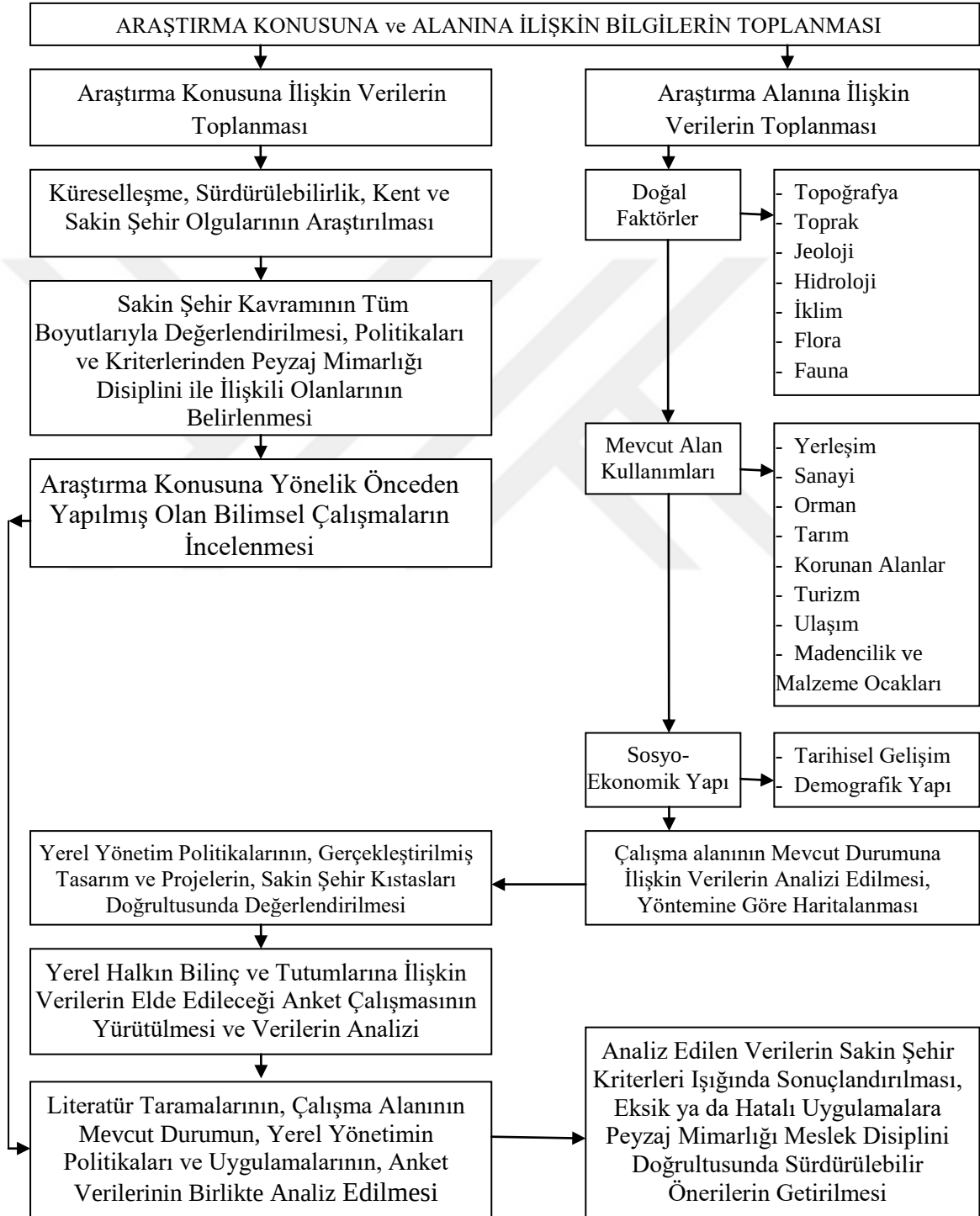
Çalışmanın yürütülmesi esnasında özel olarak elde edilen;

- araştırma alanının sınırını belirlemek ve haritalarda altlık olarak kullanılmak üzere Nisan 2018 tarihinde; Google Earth Pro'dan elde edilen uydu görüntülerinden,
- eş yükselti eğrilerinden yararlanarak çalışma alanının arazisine ilişkin analizleri yapmak ve eğim durumunu tespit etmede; Harita Genel Komutanlığı'ndan elde edilen; 1/25 000 ölçekli topoğrafik haritalardan,
- çalışma alanına yönelik; büyük toprak grupları, sınırlayıcı toprak özellikleri, erozyon ve toprak yetenek sınıfları gibi olgulara ilişkin veriler için; Isparta İl Özel İdaresi'nden elde edilen 1/100 000 arazi varlığı haritasından,
- jeolojik verilere ilişkin bilgiler için; Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü (MTA)'dan elde edilen 1/100 000 ölçekli jeoloji haritasından,
- mevcut alan kullanımlarına ilişkin veriler için Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'ndan temin edilen 1/100 000 ölçekli çevre düzeni planından,
- çalışma alanı sınırları içerisinde kalan orman alanlarının durumuna ilişkin verilerin sağlanması için, Eğirdir Orman İşletme Müdürlüğü tarafından hazırlanmış olan 1/500 000 ölçekli orman varlığı haritasından,
- Afet İşleri Genel Müdürlüğü'nden elde edilen 1/500 000 ölçekli deprem bölgeleri haritasından,
- Eğirdir Belediyesi'nden sağlanan 1/1 000 ölçekli uygulama imar planından,
- Eğirdir Belediyesi'nden sağlanan 1/1 000 ölçekli Yeşilada koruma imar planından,
- ilgili kurumlardan sağlanan hava, toprak ve su kirlilik raporlarından,
- alanda yerel halka uygulanan anket formundan yararlanılmıştır.

Çalışma sürecinde; uydu görüntülerinin elde edilmesinde Google Earth Pro, haritaların ölçeklendirilmesi ve çakıştırılması aşamasında AutoCAD 2017, elde edilen haritaların düzenlenmesinde Adobe Photoshop CS6, anket verilerinin analiz edilmesinde IBM SPSS Statistics 17, çizelge ve tabloların oluşturulmasında Microsoft Office Excel ve son olarak tüm verilerin sunulmasında Microsoft Office Word programlarından yararlanılmıştır.

3.2. Metod

Isparta iline bağlı, Türkiye'nin 12. Sakin Şehir üyesi olan Eğirdir ilçesinde yürütülen araştırma; ofis ve arazi çalışmaları olarak iki ana yönden ve dört aşamadan oluşmaktadır. Bu araştırmanın yöntemi ayrıntılı şekilde, akış diyagramı olarak Şekil 3.2.'de sunulmuştur.

Şekil 3.2. Araştırma yöntemi akış diyagramı (Orijinal 2018)

Çalışmanın ilk aşamasında öncelikle araştırma konusu doğrultusunda; küreselleşme, sürdürülebilirlik, kent ve Sakin Şehir olguları kavramsal olarak araştırılmıştır. Daha sonra, Sakin Şehir kavramına ilişkin bulgular; hareketin ortaya çıkışı ve tarihsel süreci, birliğin felsefesi ve politikası, üyelik kriterleri ve organizasyon şeması başlıkları altında incelenmiştir. Üzerinde değerlendirme yapabilmemiz adına, Sakin Şehir kriterlerinden peyzaj mimarlığı disiplini ile ilişki olanları belirlenmiştir. Birliğin dünyadaki ve Türkiye’deki durumu incelenmiş, aday olmak isteyen kentlere somut fikirler vermesi amacıyla, örnekler incelenmiştir. Bu aşamada son olarak çalışmamıza ışık tutması adına, konuyla ilgili bilimsel kaynakların taramaları yapılmıştır.

İkinci aşamada; uydu görüntüleri ve topoğrafik haritalar çakıştırılarak ölçeklendirilmiştir; daha sonra çalışma alanının sınırı, Eğirdir ilçesinin koordinatlarından yararlanarak belirlenmiştir. Tespit edilen çalışma alanına ilişkin; doğal faktörler (toprak, jeoloji, hidroloji, iklim, flora, fauna), mevcut alan kullanımları (yerleşim bölgeleri, sanayi bölgeleri, orman alanları, tarım alanları, korunan alanlar, turizm ve rekreasyon alanları, ulaşım, maden ve malzeme ocakları) ve sosyo-ekonomik (ilçenin tarihsel gelişimi ve demografik yapı özellikleri) değerlendirilmiştir.

Devam eden süreçte, kullanım amacına yönelik olarak; sağlanan verilerden bazıları haritalandırılmış, bazıları ise tablolar halinde sunulmuştur. Bu aşamanın son bölümünde, yerel yönetim Sakin Şehir üyeliğine yönelik politikaları, gerçekleştirilmiş projeleri ve hedeflenen planları, Sakin Şehir kıstasları doğrultusunda ele alınmıştır.

Çalışmanın üçüncü bölümünde; “bir alanın sürdürülebilirliği ancak o bölge halkının katılımıyla sağlanabilir” bilincinden hareketle, ilçe halkıyla karşılıklı görüşme metoduyla anket uygulaması gerçekleştirilmiştir. İlk olarak literatür taramalarından elde edilen veriler ışığında, analiz aşamasında anlamlı farklılaşmanın tespit edilebileceği sorular belirlenerek anket formunda kullanılmıştır. İstatistiksel verilere uygun olarak seçilen sorular; Sakin Şehir ve Eğirdir’in üyeliğine ilişkin bilgi düzeyinin ölçülmesi, Eğirdir’in Sakin Şehir üyeliğine yönelik halkın tutum ve algılarının tespit edilmesi ve katılımcı profillerinin belirlenmesi şeklinde üç ana bölümde toparlanmıştır. Toplamda 16 adet sorudan oluşan anket formu; 5’li likert ölçeği, çoktan seçmeli ve açık uçlu olarak oluşturulmuştur.

Öncelikle Akdeniz Üniversitesi Fen ve Mühendislik Bilimleri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu’ndan, anketin etik olarak uygun olduğuna ilişkin izin yazılı belge temin edilmiştir. Daha sonra; anketin geliştirilmesi ve hataların tespit edilmesi adına 25 kişilik ön anket çalışması yapılmıştır. Daha sonra, yeniden düzenlenen anketin uygulama evren büyüklüğü belirlenmiştir. Bu aşamada, anket verilerinin yüksek düzeyde güvenilir olmasını sağlamak adına Yazıcıoğlu ve Erdoğan (2004)’den aktarılan; 0.05 hata payına göre ($p=0.5$, $q=0.5$) 25.000 ve üzeri nüfusa sahip evren için öngörülen en az 378 denek sayısı temel alınmıştır. Eğirdir’in Sakin Şehir üyeliğinin onaylanmasının ardından, geniş katılımcı profilini yakalamak adına İlçenin çeşitli

alanlarında üç ay boyunca (Şubat-Nisan-Mayıs) anket çalışması uygulanmıştır. Anket formlarından elde edilen veriler kodlanarak bilgisayar ortamına aktarılmıştır ve IBM SPSS 17 paket programı yardımıyla analiz edilmiştir. Verilerden elde edilen analiz sonuçları Daha sonra Microsoft Office Excel 2007 yardımıyla yüzdelik hesaplamaları yapılarak tablolar haline getirilmiştir.

Çalışmanın dördüncü ve son aşamasında; elde edilen veriler doğrultusunda, Sakin Şehir ölçütleri göz önünde bulundurularak, peyzaj mimarlığı meslek disiplininin hakim olduğu bilgiler çerçevesinde çevre ile dost, sürdürülebilir ve yaşam kalitesini arttıracak öneriler sunulmuştur.

4. BULGULAR

Bu bölümde, çalışma alanının güncel durumuna ilişkin elde edilen veriler; “Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Yapı”, “Araştırma Alanının Doğal Yapısı”, “Mevcut Alan Kullanımları”, “Sakin Şehir Kapsamında Yapılan Çalışmalar” şeklinde belirlenen ana başlıklar altında değerlendirilmiştir.

4.1. Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Yapı

Bu kapsamda; Eğirdir’in tarihsel, ekonomik ve kültürel yapısı incelenmiştir.

4.1.1. Eğirdir ve çevresinin tarihsel gelişimi

Kayıtlar ve buluntular doğrultusunda; Eğirdir ve çevresinde yaşamın, M.Ö. 2000-1200 yıllarında Arzava Krallığı döneminde başladığı bilinmektedir. Bulunan kayıtlardan hareketle İlkçağda, Eğirdir Gölü’nün güneyi merkez alınarak Burdur Gölü’ne kadar olan bölüme Askania adının verildiği tahmin edilmektedir. Ayrıca Luwi Uygarlığı döneminde bu yöreye genel olarak Askawana (Ada Ülkesi) adı verilmiştir. Bölgede, Arzava Krallığından sonra M.Ö. 1200 yıllarında Frigler egemen olmuştur. M.Ö. 687-547 tarihleri arasında ise Lidyalılar tarafından işgal edilmiştir (Anonim 7). Eğirdir Kenti’nin Lidya’nın son hükümdarı Kroisos tarafından M.Ö. 560-547 yıllarında kurulduğu ve ilk adının da “Krozos” olduğu düşünülmektedir. Şehrin iç kalesinin de yine Lidyalılar zamanında inşa edildiği bilinmektedir.

Eğirdir, M.Ö. 540 yılında Pers İmparatorluğu tarafından ele geçirilmiş ve yaklaşık 200 sene bu imparatorluğun sınırları içinde kalmış, daha sonra Seleukos egemenliği altına girmiştir. Bölge, Seleukoslar tarafından M.Ö. 188 yılında Dinar antlaşmasıyla Romalılara bırakılmıştır. Roma Döneminde Kentin “Prostanna” adıyla anıldığı bilinmektedir. Prostanna; bugünkü kentin güneydoğusunda, göl kıyısında yer almaktadır. Tarihçi Ballance’a göre Prostanna, Helenistik Devir’den önce kurulmuştur (Anonim 8). Prostanna, Limnai (Hoyran) ile birlikte Hristiyanlığın önemli merkezlerinden birisi olarak kabul edilmektedir. Günümüzde Eğirdir’in bir beldesi olan Barla’nın kuruluşu ise ilkçağlara kadar uzanmaktadır ve o dönemlerde adının Parlais olduğu bilinmektedir. Bölgedeki 5. Psidia kolonisi olan Parlais’ten, Ptolemaios’un eserinde ve bazı kilise kayıtlarında da söz edilmektedir (Anonim 8).

395 yılında; Eğirdir ve çevresinin Bizans egemenliğine girmesinden sonra, kentin “Akroterion” (Akritur) olarak isimlendirildiği bilinmektedir. Bizans egemenliğinin son dönemlerinde ise kentin adı “Akrotiri” olarak kayıtlara geçmiştir (Isparta İl Yıllığı 2003). Yöredeki ilk Türk yerleşiminin, 1071’den birkaç yıl sonra gerçekleştiği düşünülmektedir. 1073 yılında Galatia bölgesini açmakla görevli Artuk Bey’in maiyetindeki komutanlardan Emir Tutak’ın bölgeye Türk oymaklarını yerleştirdiği bilinmektedir (Tosun 2013). 1097 Eskişehir Savaşı’ndan sonra, Türk boyları, Haçlı-Bizans baskısı altında Anadolu içlerine çekilmişlerdir. Ancak bir süre

sonra, 1176 Miryakefelon Zaferi'yle yeniden bölgeye yerleşmeye başlamışlardır. Anadolu Selçuklu Hükümdarı III. Kılıçarslan, 1204 yılında çevredeki şehirlerle birlikte Eğirdir'i de Selçuklu himayesine almıştır. Selçuklu Sultanlarının; mevkîinin güzelliği dolayısıyla yaklaşık olarak 75 yıl sayfiye şehri olarak kullandıkları Eğirdir'in, bu dönemde "Cennetabad" olarak anıldığı bilinmektedir. Şehrin merkezinin 3 km güneyinde göl kıyısında yer alan Eğirdir Han'ı, Anadolu Selçuklu Kervansarayları'nın en büyüklerindendir. Konya-Antalya kervan yolu üzerinde önemli bir halkayı oluşturan Han; 1237 yılında Selçuklu Sultanı II. Gıyaseddin Keyhüsrev tarafından yaptırılmış, ancak kısa bir süre sonra geçirdiği büyük bir yangın sonucu kullanılamaz hale gelmiştir (Anonim 8).

Anadolu Selçuklu Devleti'nin sona ermesinin ardından, Felekeddin Dünder Bey, Hamidoğulları Beyliği'ni kurmuş ve önce Uluborlu'yu daha sonra da 1310 yılında Eğirdir'i beyliğinin başkenti yapmıştır (Anonim 9). Başlarda "Akvidur " olarak anılan kentin adı, daha sonra beyliğin kurucusu Felekeddin Dünder Bey'in ithafen "Felakabat" olarak değiştirilmiştir. Hamidoğulları döneminde Eğirdir'e egemen olan Ahi kültürü, ünlü gezgin İbn-i Batuta'nın anlatımıyla kaynaklara geçmiştir. İbn-i Batuta şehri; çok nüfuslu, güzel çarşı ve pazarları olan, iyi sulanmış meyve bahçeleri ile çevrili bir yerleşim alanı olarak tanımlamıştır. Ayrıca beldeye gelen yolların kolay savunulabilir olduğu ve bu sayede Hamidoğulları gibi küçük bir beyliğin, egemenlik dönemini çok parlak geçirdiği bilgisi de kaynaklarda yer almaktadır.

Eğirdir gerek Selçuklular döneminde, gerek Hamidoğulları döneminde büyük onarım geçirmiştir. Ancak kentin Eğirdir Sivrisi'ne dayanması, iskan sahasını daraltmıştır. Bunun bir sonucu olarak evler üst üste yığılmış ve yollar son derece dar inşa edilmiştir (Tosun 2013).

Hamidoğulları Beyliği'nin sona ermesiyle Eğirdir ve yöresi, Osmanlı egemenliğine girmiştir. Ancak Osmanlıların bu hakimiyet dönemi çok kısa sürmüştür. Timur, Ankara Savaşı'ndan sonra Anadolu'yu istilas sırasında Nis Adası'nı kuşatarak bölgeyi, 1402 yılında Karamanoğlu II. Mehmet Bey'e vermiştir. Karamanoğlu II. Alaaddin Ali Bey zamanında ise kentte basılan ve günümüzde kalıntıları bulunan sikkelerde "Eğirdir" adının kullanılmış olduğu görülmüştür. Eğirdir ve çevresi, Sultan II. Murat zamanında Osmanlı topraklarına tekrar katılmıştır (Anonim 10). Osmanlı Dönemi'nde yörenin devlet sınırlarından uzakta kalması, savunma ihtiyacını ortadan kaldırmıştır. Bu dönemde, şehrin surları onarım görmemiştir ve bu nedenle yıkılmaya yüz tutmuştur.

19. yüzyılın ilk yarısında Eğirdir'de; "32 camii, 17 mescit, 2 medrese, 2 kilise, 1 kütüphane, 4 hamam, 150 kadar dükkan ve 3 han"ın mevcut olduğu da kayıtlara geçmiştir (Anonim 8). Osmanlılar Dönemi'nde zaman zaman Hamideli Sancağının

Merkezi olan Eğirdir, Tanzimat'tan sonra Konya ilinin Hamid Sancağı'na bağlı bir ilçe merkezi olmuştur.

Bölgede çeşitli zamanlarda, yeni oluşumların adımları atılmıştır. İngiliz sermayesiyle yapılan İzmir-Aydın demiryolu, 1912 yılında Eğirdir'e kadar uzatılmıştır. Ayrıca, 1914 yılında Isparta yöresinde meydana gelen deprem, Eğirdir'de pek çok binanın yıkılmasına yol açmıştır. Eğirdir; Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan sonra da Osmanlı İmparatorluğu zamanında olduğu gibi, ilçe statüsünü sürdürmüştür. Cumhuriyet Dönemi'nde, Eğirdir'de meydana gelen büyük olaylardan birisi de, 4 Mayıs 1959'da yaşanan yangın afeti olmuştur. Geniş çaplı bu yangında, 215 ev yanmıştır (Isparta İl Yıllığı 1996). Yangının ardında ilçe yeniden imar edilmiştir.

4.1.2. Eğirdir'in demografik yapısı

Eğirdir'in nüfusuna ilişkin en eski kayıtlı bilgiler, kentin Osmanlı hakimiyeti altında olduğu yıllara aittir. Bilgiler, genellikle vergi düzenlemelerini yapmak ve kayıtlarını tutmak adına düzenlenmiştir. Eğirdir kazasının sınırları, 1530 tarihinde bugünkünden çok daha geniştir. Bugün müstakil ilçe olan Atabey, Sütçüler ve Aksu ilçeleri ve köyleri bu tarihte Eğirdir'e bağlıydı. Ayrıca bu dönemde Eğirdir'e bağlı 49 adet köy bulunmaktaydı ve 438 numaralı Muhasebe-i Vilayet-i Anadolu Defteri'nde (937/1530) yer alan veriler ışığında; 1530 yılında Eğirdir ve Eğirdir'e bağlı Anamas nahiyesinde toplam nüfusun 9885 kişi olduğu düşünülmektedir (Yeşil 2006).

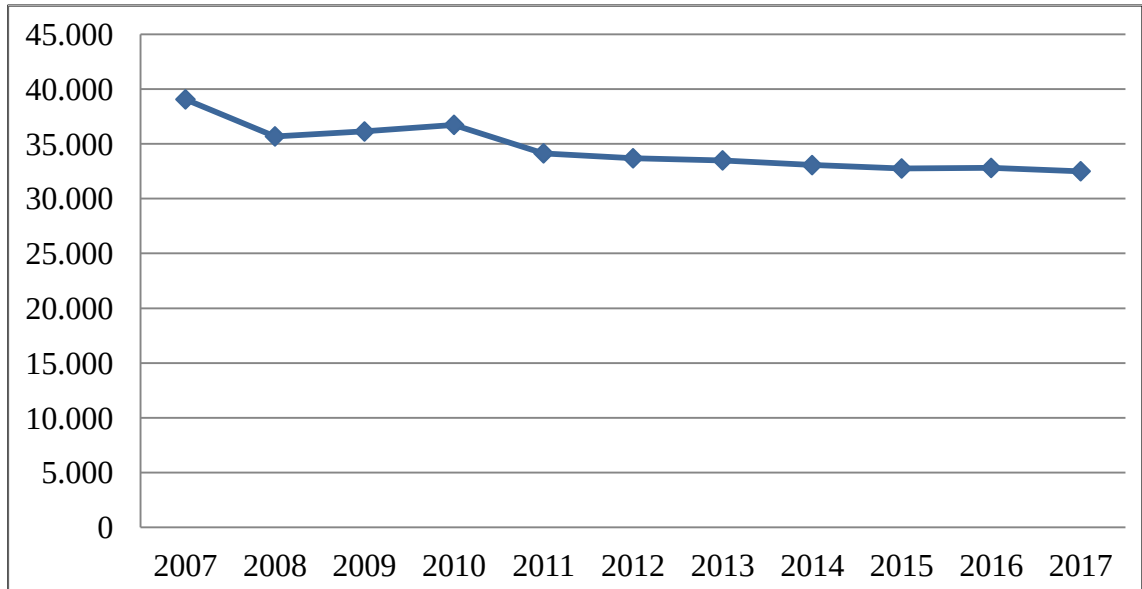
Bu bilgilerin bazıları; içerdiği verilerin yıllarına göre ayrılıp numaralandırılmış olan “temettuat” defterlerinde yer almaktadır. Temettuat defterleri, Osmanlı'nın iktisadi ve sosyal yapısına ilişkin bilgileri içermesi açısından son derece önemli kaynaklardır. Osmanlı döneminde gerçekleştirilen nüfus sayımları, bölgede bulunan hane sayısının 5 ile genişletilmesi (her hanede 5 kişinin yaşadığı var sayılması) suretiyle tahmini olarak yapılmıştır. Yeşil (2006)'nın 9930 numaralı Eğirdir Temettuat Defteri'nden aktarımına göre; 1844-1845 yıllarında Anamas'ın nahiyelik statüsünden çıkarılmasıyla köylerin tamamı Eğirdir'e bağlanmıştır. Bu dönemde; Eğirdir'e bağlı 40 köy bulunmakta olup, toplamda 1.114 hane olduğu ve her hanenin yaklaşık 5 kişiden oluştuğu varsayılarak Eğirdir nüfusunun 5.570 kişiden oluştuğu tahmin edilmektedir (Yeşil 2006).

Cumhuriyet dönemi verileri incelendiğinde; günümüzde Isparta'nın bir ilçesi olan Aksu'nun o dönem Eğirdir'e bağlı bir bucak olduğu görülmektedir. Isparta İl Yıllığı'nda yer alan verilere göre; 1967 yılında Eğirdir merkeze bağlı köylerde ve bucaklarda toplam nüfusun 18.107 kişi olduğu bilgisine ulaşılmıştır (Isparta İl Yıllığı, 1967). 1990 yılında yapılan genel nüfus sayımı verilerinde, Eğirdir nüfusunun 25.438 kişiye yükseldiği görülmüştür. 2000 yılında yapılan genel nüfus sayımında ise; Eğirdir nüfusu toplamda 23.585 kişi olarak tespit edilmiştir. 2007-2017 yılları arasında yapılan nüfus sayımlarına ilişkin veriler ise Türkiye İstatistik Kurumu'ndan elde edilmiştir ve Çizelge 4.1.'de tablo olarak sunulmuştur.

Çizelge 4.1. 2007-2017 yılları arasında Eğirdir ilçe nüfus dağılımı (TÜİK 2018'den geliştirilmiştir).

YIL	EĞİRDİR NÜFUSU	KADIN NÜFUSU	ERKEK NÜFUSU
2007	39.064	17.269	21.795
2008	35.684	16.971	18.713
2009	36.132	17.151	18.981
2010	36.738	16.929	19.809
2011	34.138	16.698	17.440
2012	33.686	16.539	17.147
2013	33.494	16.504	16.990
2014	33.064	16.211	16.853
2015	32.756	16.100	16.656
2016	32.805	16.198	16.607
2017	32.503	15.963	16.540

Çizelge 4.1.'den elde edilen veriler doğrultusunda 2007 yılında 39.064 kişi olan Eğirdir nüfusunun, 2017 yılında 32.503 kişiye gerilediği görülmektedir. Buna göre, 10 yıl içerisinde yaklaşık %17'lik nüfus kaybı olduğu görülmektedir. Yıllara göre nüfus değişim grafiği ise Şekil 4.1.'de sunulmuştur.

Şekil 4.1. 2007-2017 yılları arasında Eğirdir nüfus değişim grafiği

4.1.3. Yörede gerçekleştirilen sportif ve kültürel etkinlikler

Eğirdir doğal güzelliği ve tarihi geçmişinin yanı sıra, elverişliliği olduğu kültürel ve sportif faaliyetlerle de dikkat çekmektedir. Türkiye'nin en büyük 4. gölüne ev sahipliği yapan Eğirdir'de, yoğunlukla su sporlarına ilişkin faaliyetler yürütülmektedir. Gölden esen poyraz ve lodos rüzgarları alanda yelken sporu için uygun bir ortam yaratmaktadır. Ayrıca, Eğirdir Belediyespor ve Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından bölgenin gençlerine; yelken, lazer ve optimist dallarında eğitimler verilmekte olup, Türkiye Yelken Federasyonu tarafından düzenlenen organizasyonlara katılım sağlanmaktadır. Bu kapsamda, Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı adına Deniz ve İç Sular Düzenleme Genel Müdürlüğü ile Türkiye Yelken Federasyonu işbirliğiyle geliştirilen “Anadolu’ya Yelken Açıyoruz” projesinin ikinci ayağı 16-18 Ekim 2015 tarihleri arasında Eğirdir’de gerçekleştirilmiştir (Sözlü Görüşme).

Biyolojik çeşitliliği bakımından ülkemizin en önemli sulak alanlarının başında gelen Eğirdir’de sportif olta balıkçılığı da yapılmaktadır. Ancak avlanmanın yasak olduğu tarihlerde gerçekleştirilen bilinçsiz avlanmalar, gölün su ürünleri popülasyonu için tehlike arz etmektedir.

Yüzme, bisiklet ve koşu parkurlarının arka arkaya tamamlandığı olimpiik spor branşı olan triatlon; Eğirdir’de gerçekleştirilen başka bir sportif faaliyet olarak karşımıza çıkmaktadır. İlçede 2002 yılından bu yana aralıksız devam eden Eğirdir Triatlonu, her yıl pek çok ulusal ve uluslar arası sporcuyu ağırlamaktadır. Eğirdir bu özelliğiyle, Türkiye’de en çok triatlon düzenlenen ikinci ilçe konumundadır (Sakin Şehir Eğirdir 2017).

Bölgenin dağlık bir arazi yapısına sahip olması, yörede dağ turizmini de cazip kılmaktadır. Bölgede dağcılık faaliyetlerini gerçekleştirmek adına; Barla, Davraz, Bozburun ve Eğirdir Sivrisi önemli alanlar olarak dikkat çekmektedir. Eğirdir’in kuzeybatı bölümünde yer alan ve yaklaşık 2800 m’lik rakıma sahip olan Barla Dağı, Eğirdir Gölü’ne etkin seyir imkanı tanıyan bir coğrafya olarak bilinmektedir. Dağın kuzey yamacı, kış aylarında tırmanış için yabancı turistler tarafından sıklıkla tercih edilmektedir. Ayrıca alanın, dağ bisikleti, kampçılık ve yamaç paraşütçülüğü için elverişli olduğu bilinmektedir.

Yörenin dağcılık turizmine büyük katkısı olan Davraz Dağı ise, Eğirdir Gölü’nün güneybatısında ve Eğirdir ilçe merkezine 23 km uzaklıkta yer almaktadır. Toros dağlarına bağlı ve kayak turizmine açık bir dağ olan “Davraz Dağı-Karlıyayla Kış Sporları Turizm Merkezi”, 1995 yılında turizm merkezi olarak ilan edilmiştir. Davraz Dağı, turizm potansiyeli bakımından Türkiye’nin en önemli şehirlerinden birisi olan Antalya’ya yakınlığı ile önemli avantaja sahiptir. Kayak merkezi içerisinde; %12-15 eğimli ve toplam uzunluğu 4.500 m olan 2 adet mavi pist, %15-25 eğimli ve toplam uzunluğu 15.000 m olan 8 adet kırmızı pist, %25+ eğimli ve toplam uzunluğu 4.000 m

olan 2 adet siyah pist bulunmaktadır. Bölgenin doğal dokusunun yumuşaklığı, kaybolma ve çığ düşme riskinin bulunmaması nedeniyle, son zamanlarda yerli ve yabancı turistlerin ilgi odağı durumundadır. Davraz Dağı, kayak sporunun yanı sıra; yamaç paraşütçülüğü, dağ tırmanışı, kış kampçılığı, trekking ve hiking için de son derece elverişlidir.

1.749 m rakımlı, Eğirdir'i ilçe merkezinden ikiye ayıran Eğirdir Sivrisi; sahip olduğu panoramik görüntüsüyle, dağ tırmanışıyla uğraşan bireyleri etkilemektedir. Sivri kayalıklardan oluşan bu tepe, Prostanna Antik Kenti başta olmak üzere pek çok uygarlığa ev sahipliği yapmıştır. Ayrıca sivrinin kuzeydoğu yakası, yamaç paraşütçülüğü için uygun pist alanına sahiptir.

Eğirdir ve çevresinin yerleşim coğrafyası sahip olduğu, doğal güzelliklerini ve çok çeşitli yer yüzü şekillerini sunabileceği önemli trekking parkurlarına sahiptir (Sakin Şehir Eğirdir 2017). Bu parkurlar;

- Eğirdir – Akpınar Köyü parkuru 8 km,
- Eğirdir – Oluklacı Yaylası parkuru 5 km,
- Yukarı Gökdere Köyü – Kasnak Meşesi Tabiatı Koruma Alanı parkuru 10 km,
- Yukarı Gökdere yol çatı – Kovada Gölü Milli Parkı parkuru 10 km,
- Kovada Gölü – Aşağı Gökdere – Arboretum – Su Çatı – Gökbüvet Kanyon – Çandır Yazılı Kanyon parkuru 30 km,
- Eğirdir – Bedre Plajı – Altınkum Plaj Tesisleri parkuru 8 km şeklinde sıralanabilir.

Yörede sportif faaliyetlerin yanı sıra düzenlenen kültürel etkinliklerde dikkat çekmektedir. Yaz aylarında Eğirdir'de, tamamen gönüllülük esasına dayanan klasik müzik festivali düzenlenmektedir. Gönüllü konservatuar öğrencilerinin yardımlarıyla, yörede klasik müzikle daha önce hiç tanışmamış olan çocuklar için piyano keman ve flüt enstrümanlarına yönelik atölye çalışmaları düzenlenmektedir. Festival sonunda öğrenciler, Eğirdir'in çeşitli tarihi ve doğal mekanlarında konserler vermektedir (Sözlü Görüşme 2017).

Eğirdir'de düzenlenmekte olan en önemli kültürel etkinlik Tarihi Pınar Pazarı'dır. Her yıl Pınar Başı Mevkii'nde geniş bir düzlüğe kurulan ve 600 yıllık geçmişi olan pazar 8 hafta devam etmektedir. Sosyal etkileşimin önemli bir zemin olan pazar, yerli ürünlerin temin edilmesine de imkan sağlamaktadır.

Yapılan arazi çalışmaları ve gözlemler sonucunda; Eğirdir'in Sakin Şehir adaylığı ve üyeliği sürecinde en dikkat çekici noktalardan birisinin, Pınar Pazarı olduğu görülmektedir. Nitekim Pınar Pazarı; yerel ürünlerin üretilmesi ve tanıtılması, organik ürün üretimi, ürünlerin üreticiden tüketiciye doğrudan ulaştırılması, yerel ürünlerin ticarileştirildiği doğal satış alanlarının sağlanması gibi Sakin Şehir kıstaslarından bazılarına önemli ölçüde cevap veren bir oluşum olarak ön plana çıkmaktadır.

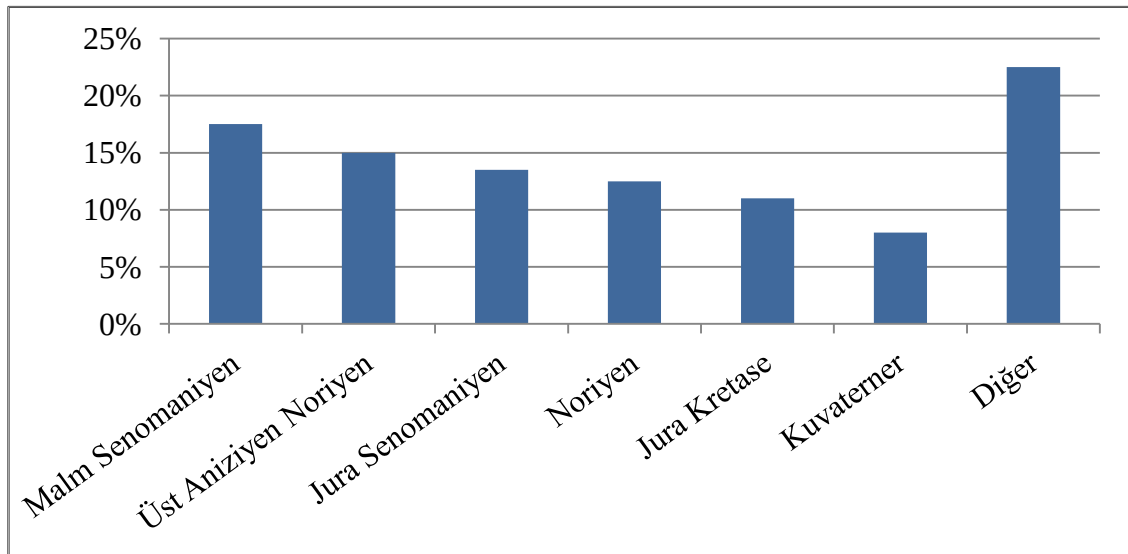
4.2. Doğal Yapı

Bu bölümde, araştırma alanının doğal yapısına ilişkin bulgular genel olarak; jeoloji ve jeomorfoloji, toprak, hidroloji, iklim, flora ve fauna alt başlıkları altında irdelenmiştir. Bu aşamada doğal yapıya ilişkin bazı verileri; Eğirdir ve çevresini temsil edecek şekilde, Isparta ili düzeyinde ele alınmıştır. Eğirdir ilçe sınırının ve yöreye yönelik elde edilen verilerin genel sınırının kesişimi olan bölge, bulgulara ilişkin çalışma alanı olarak belirlenmiştir.

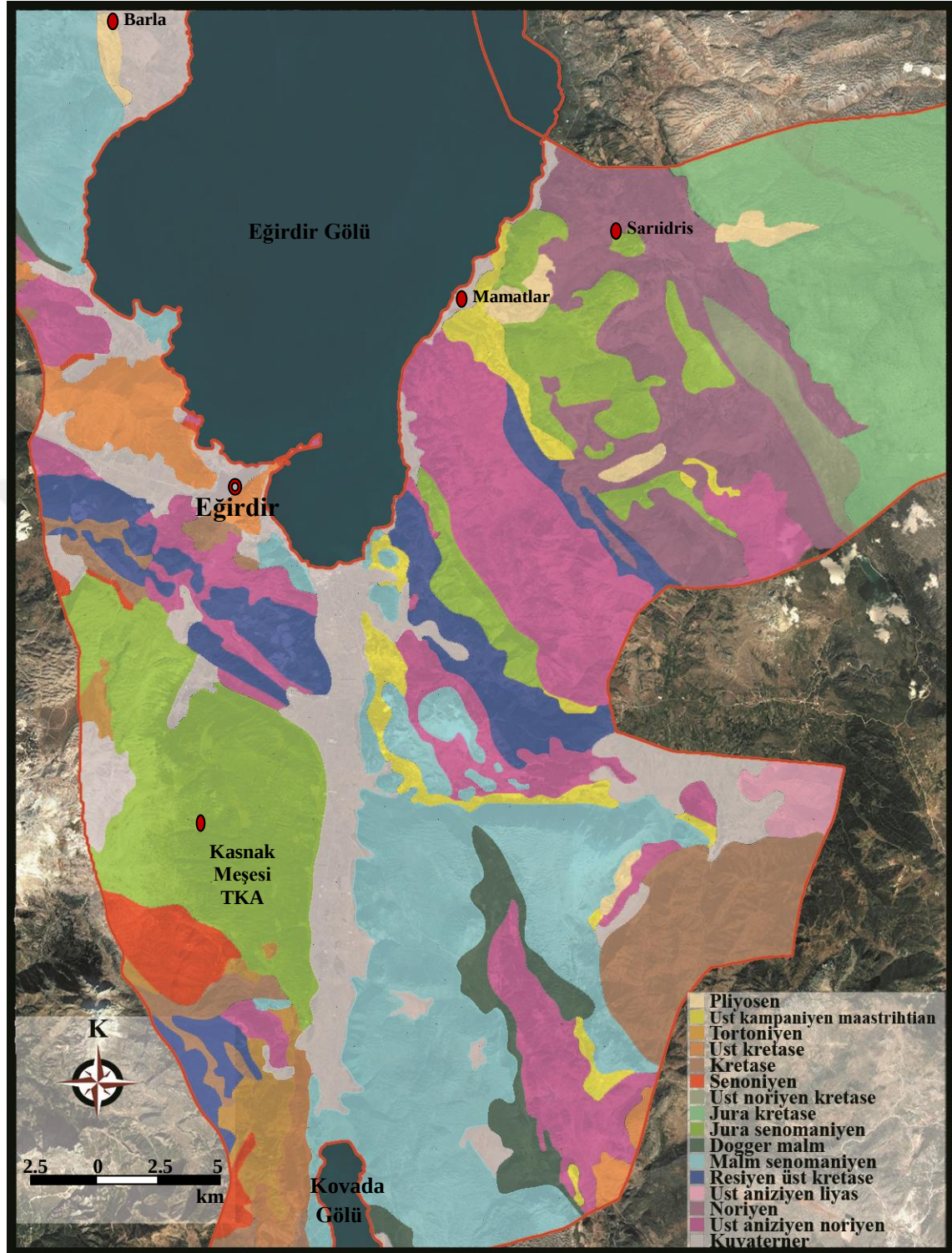
4.2.1. Jeoloji ve jeomorfoloji

Toros Dağları'nın batı eteğinde bulunan Isparta arazisi, genel olarak III. zamanda ortaya çıkmış ve kireç taşlarından oluşmuştur (Anonim 11). Ancak Eğirdir ve yakın çevresinin büyük çoğunluğu, II. jeolojik zamanda açığa çıkmış olan arazilerle çevrilidir. Isparta'nın doğusu ve Eğirdir Gölü'nün doğu ve batısı II. jeolojik zaman kalker, marn, filiş ve serpantin ile kaplıdır (Anonim 11). Gri renkli, çok çatlaklı ve boşluklu olan kalkerler; kimyasal aşınım sonucu oluşmuş karstik şekillere ve düdenlere sahiptir. Bu düdenler, Eğirdir Gölü Kapalı Havzası'nda drenaj açısından büyük önem taşımaktadır. II. jeolojik zaman oluşumları içerisinde bazı kısımlarda; şeyi, olivin, diyabaz, kumtaşı ve silekse de rastlanmaktadır (Anonim 11).

Belirlenen araştırma alanına ilişkin veriler, MTA'nın 1997 yılında hazırlamış olduğu 1/250 000 ölçekli jeoloji haritasından elde edilerek haritalandırılmıştır. Alana hakim olan jeolojik yapının, yaklaşık %17,5'luk değer ile Malm Senomaniyen olduğu görülmüştür. Bunu sırasıyla; Üst Aniziyen Noriyen (%15), Jura Senomaniyen (%13,5), Noriyen (%12,5), Jura Kretase (%11), Kuvaterner (%8) ve diğer oluşumlar takip etmektedir (Şekil 4.2).

Şekil 4.2. Çalışma alanının jeolojik yapı dağılımı (Orişinal 2018)

Şekil 4.3. Çalışma alanının jeoloji haritası (MTA 1997'den yararlanarak)

Eğirdir, güneyinde yer alan II. zamana ait derin denizel çökel istifleri ile ofiyolitik kayaçların çoğunlukta olduğu karbonat kayaç serilerinden oluşan engebeli topografya oluşturan, kısmen yaşlı bir temel üzerinde kuzey-güney doğrultulu bir ova içerisinde çökelen IV. zaman alüvyon çökellerini taşıyan jeolojik dağılıma sahiptir (Isparta İli

Doğa Turizmi Master Planı 2013). Jeolojik devirler Çalışma alanında yer alan jeolojik oluşumları da kapsayan; devir, zaman, dönem ve bölüm bilgilerini içeren jeolojik devirler tablosu Çizelge 4.2.'de sunulmuştur. Çalışma alanına hakim olan II. zaman oluşumu, Mesozoyik zaman olarak adlandırılmaktadır. Mesozoyik zaman; Kretase, Jura ve Trias olmak üzere 3 dönemden oluşmuştur.

Çizelge 4.2. Jeolojik Devirler (TÜBİTAK 2016'dan yararlanarak)

DEVİR	ZAMAN	DÖNEM	BÖLÜM
Fanerozoik Devir (545myö-günümüz)	Senozoik (65,5myö-günümüz)	Kuvaterner (1,8myö -günümüz)	Holosen (0,01myö -günümüz)
			Pleyistosen (1,8myö -0,01myö)
		Neojen (23,03myö -1,8myö)	Pliyosen (5,33myö -1,8myö)
			Miyosen (23,03myö -5,33myö)
			Oligosen (33,09myö -23,03myö)
		Paleojen (65,5myö - 23,03myö)	Eosen (55myö -33,09myö)
			Oalosen (65,5myö -55myö)
		Mesozoyik (251,4 -65,5myö)	Kretase (145,5myö -65,5myö)
	Jura (199,6myö -161,2myö)		
	Trias (251myö -199,6myö)		
	Paleozoik (542 -251,4myö)	Permien (299myö -251myö)	
		Karbonifer (359myö -299myö)	
		Devoniyen (416myö -359myö)	
		Silüriyen (443myö -416myö)	
		Ordovisyen (490myö -443myö)	
		Kambriyen (542myö -490myö)	
Kambriyen Öncesi (4,5milyar-542myö)	Proterozoik Devir (2,5 milyar yıl önce -542 milyon yıl önce)		
	Arkeyan Devir (3,6 -2,5 milyar yıl önce)		

Şekil 4.3.'de sunulan Jeoloji haritası incelendiğinde; araştırma alanında en çok Kretase ve Jura dönemlerine ait oluşumların yer aldığı görülmektedir. Jura sistemi kendi içerisinde; üstte Malm, ortada Dogger ve altta Liyas olmak üzere 3 sisteme bölünmüş durumdadır. Kretase dönemi ise kendi içerisinde, üst/geç ve alt/erken olmak üzere 2 sisteme ayrılmıştır. Çalışma alanında görülen; Maastrihtian, Kampaniyen, Senomaniyen katları, üst/geç sisteme ait Kretase dönemi oluşumlarıdır.

Yalçinkaya (1986)'ya göre; Eğirdir ve Kovada Gölü arasında, bölgesel yükselime de bağlı olarak bugünkü morfolojisini kazanan çöküntü havzasında yer alan kalın alüvyal birikinti, havza kenarındaki yükseltileri oluşturan Mesozoyik yaşlı kireç taşı, radyolarit, çört, spilit ve tersiyer yaşlı ofiyolitlerin kırıntılarından oluşmuştur (Uçgun 2007).

Çalışma alanında birçok yapısal birime rastlanmaktadır. Yaygın olarak, Eğirdir Gölü'nün güneybatısında Beydağları otoktonu; doğu ve batı kısımlarında dağınık şekilde Alakırçay napı, Tahtalıdağ napı, Çataltepe napı ve Alüvyon birimi görülmektedir.

Beydağları otoktonu; platform tipi karbonatlardan yapıları birim olarak tanımlanır. Beydağları otoktonu duraylı bir karbonat platformu çökellerinden oluşur ve doğuya doğru, Batı Toroslar boyunca napların önünde ve gerisinde yer alır (Aksoy ve Aksarı 2008).

Birbiriyle yanal ve düşey yönde ince-orta-kalın tabakalı, bitkili kumtaşı, kıltaşı ve siltaşı, yastık yapılı spilit ve spilitleşmiş bazalt, yer yer çörtlü kireçtaşları, ince orta tabakalı, radyolarit, çört ve şeylerden oluşan Alakırçay grubu, aşırı derecede kırılmış, kıvrılmıştır (Mızrakçı 2006).

Eğirdir Gölü'nün güney ve güneybatı bölümlerinde yer alan, genel olarak düz alanlarda ve dere yataklarında haritalanan Alüvyon birim; gevşek tutturulmuş kıl, silt, kum, çakıl ve blok boyutundaki tortullardan oluşmaktadır. Birimin yaşı stratigrafik konumlarına göre Kuvaterner'dir (Şener 2011).

Eğirdir ilçe merkezi ve yakın çevresinin jeomorfolojik yapısı incelendiğinde; yamaç, yamaç döküntüsü, fay yamacı, vadi, plato, sırt, birikinti konisi ve kumsal oluşumları dikkat çekmektedir. Eğirdir ve çevresinde bulunan yüksekliği 2000m'yi geçen dağlar, kuzeydoğu-güneybatı yönlü dağ uzantıları ile kuzeybatı-güneydoğu yönlü dağ uzantılarının kesişme alanını teşkil etmektedir (Karabacak 2007).

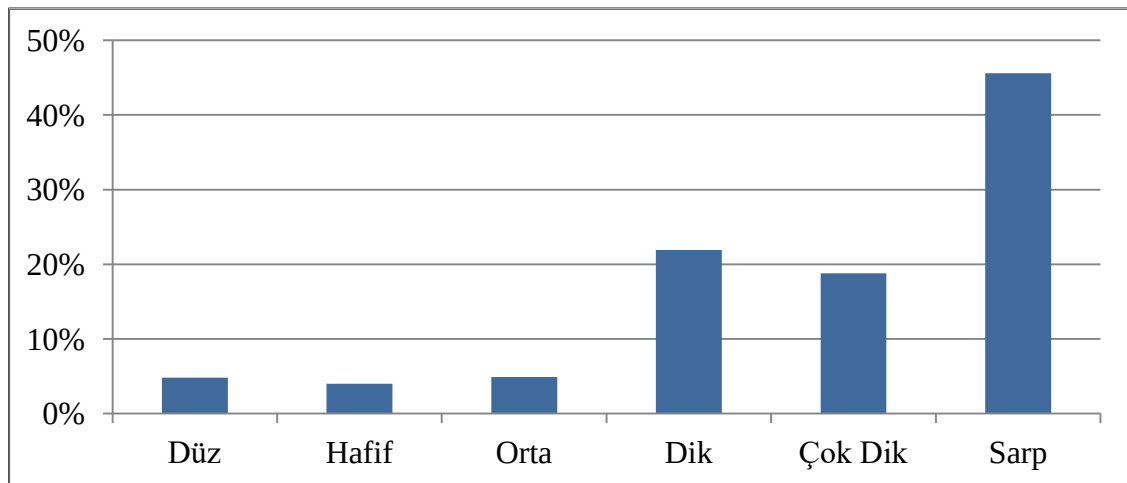
Sistematik faylar arasında gelişen dik yamaçlı çökelim alanlarında, alanı sınırlayan fay yüzeylerinde gelişen birikinti konisi ve alüvyon yelpazeleri üzerine kurulmuş yerleşim alanlarını için heyelan riski mevcuttur (Sözlü Görüşme).

Isparta'nın hemen yakınındaki Eğirdir'de jeoteknik konumu itibarıyla yerleşime uygun sahalarda oldukça sınırlıdır. Burada yerleşime uygun yeni yerler kazanmak amacıyla, Sivri Tepe'nin doğusundaki kayışatlar (etek molozları) ortadan kaldırılmış ve doğal denge bozulmuştur (Bilgin ve Kara 2005). Kaldırılan kayışatların bulunduğu yere çok sayıda toplu konutlar yapılmıştır ve Sivri Tepe'den yeni açılan toplu konut alanına tonlarca ağırlıklı kaya kütlelerinin düştüğü tespit edilmiştir.

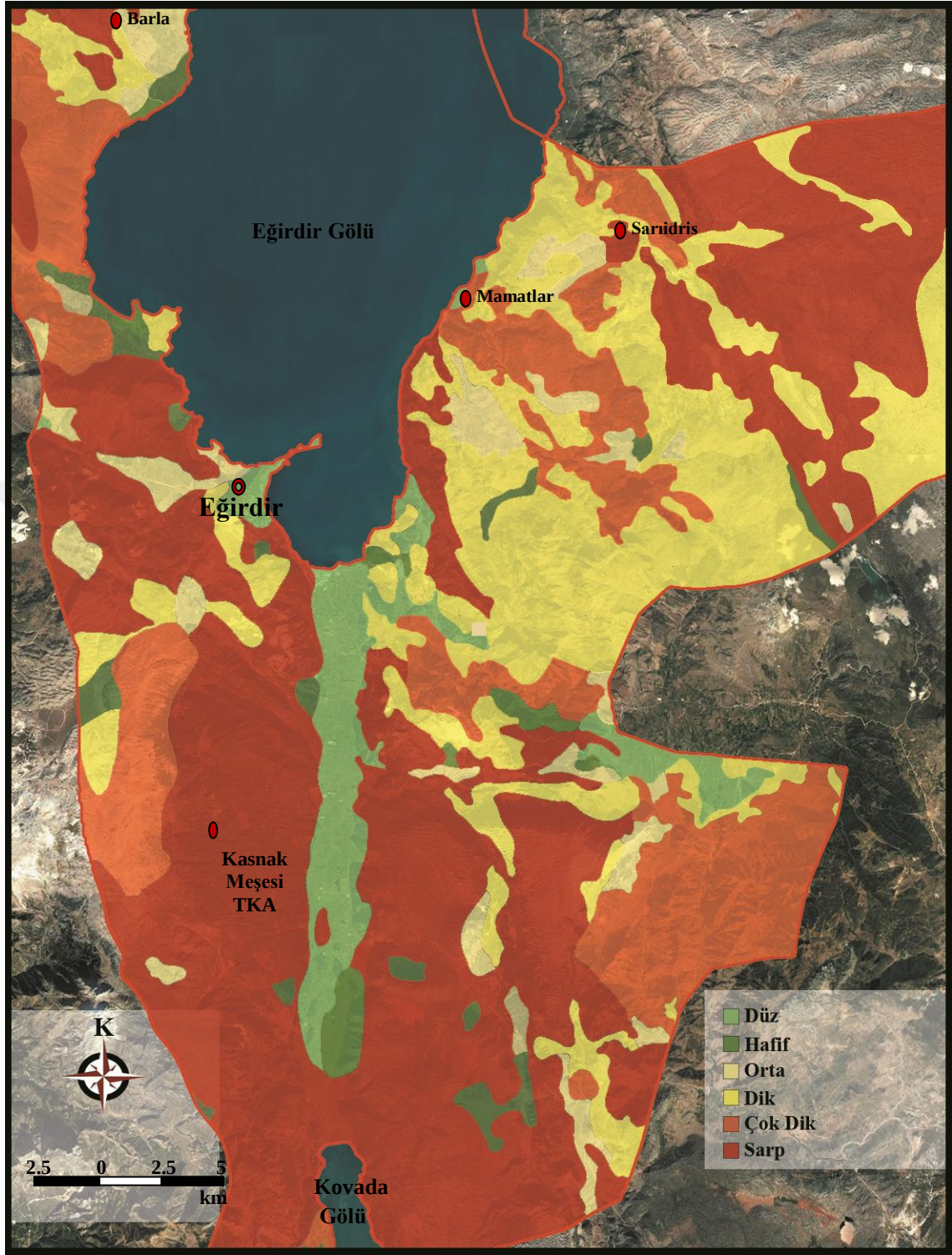
Alp öncesi dönemde kompresyon etkisiyle gelişen kıvrımlı yapısal şekiller, Alp döneminde tansiyon etkisiyle gelişerek, çekim fayları, kıvrımlı ve kırıklı yapısal şekiller ve son hareketlerle de tüm sahada blok yapıları oluşturmuştur. Bölgenin sert özelliğe sahip oluşu, kıvrımlardan çok kırılmalara neden olmuştur (Mızrakçı 2006). Lahn (1948)'in aktarımına göre; Üst Oligosen Alp tektonik hareketlerinin sonucunda, Batı Toroslar'ın bazı kesimleri yükselirken Eğirdir ve havzası çökme özelliği göstermiştir (Mızrakçı 2006). Eğirdir Gölü ve çevresi ise, Neojen döneminde oluşan tektonik bir çanak içine yerleşmiştir. Bölgede tespit edilen bir diğer doğal afet riski ise depremdir. 1996 yılında yürürlüğe giren, 96/8109 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile Türkiye Deprem Bölgeleri Haritası'na göre Eğirdir ve ilçeleri 1. derece deprem kuşağı içerisinde yer almaktadır. Eğirdir Bağören Köyü sınırları içerisinde bir adet uydu iletişimli geniş bantlı deprem kayıt istasyonu mevcut bulunmaktadır.

Eğirdir ilçesinin denizden yüksekliği yaklaşık 918m'dir. Araştırma arazisi oldukça dağlık ve engebelidir. Gölün kuzeydoğusunda Sultan Dağları (2581 m), batısında Barla Dağı (2734 m), güneybatısında Davraz Dağı (2110 m) ve Sivri Tepe (1749 m), güneydoğusunda Dedegöl Dağı (2980 m), havzanın en belirgin yükseltileridir. Eğirdir Gölü'nün doğu kesiminde yer yer göle ulaşan akarsular tarafından parçalanmış plato yüzeyleri dikkati çekmektedir, bu kesimde Çam Tepe (1413 m)'nin yer aldığı saha çevresindeki sahadan bariz bir yükselti ile ayrılmaktadır (Karabacak 2007). Mahmatlar-Sarıdris yerleşimleri arasındaki kesimde yer yer 1250-1500m'ye çıkan yükselti değerleri genelde 800-1000 m arasında seyrederek (Karabacak 2007). Eğirdir Gölü'nün kuzey ve güney yönlerinin açık olması kente, bir boğaz görünümü kazandırmıştır.

Alanın yükselti değerleri Şekil 4.4.'de sunulmuştur. %30+ eğim durumu ile sarp kesimlerin (%45,6) ilçeye hakim olduğu görülmektedir. Bunu sırasıyla; dik (%21,9), çok dik (%18,8), orta (%4,9), hafif (%4,8), düz (%4,8) eğimli alanlar takip etmektedir. Eğim durumuna ilişkin verilerin elde edildiği harita ise Şekil 4.5.'de sunulmuştur.

Şekil 4.4. Çalışma alanının eğim durumu (Orijinal 2018)

Şekil 4.5. Çalışma alanının eğim haritası (Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Isparta İli Arazi Varlığı Haritası 1994'ten yararlanarak)

Çalışma alanında görülen; düz alanlar %0-2'lik eğimi, hafif alanlar %2-6'lık eğimi, orta alanlar %6-12'lik eğimi, dik alanlar %12-20'lik eğimi, çok dik alanlar %20-30'luk eğimi, sarp alanlar %30+ eğimi temsil etmektedir.

4.2.2. Toprak

Araştırma alanının toprak yapısı ve özelliklerine yönelik bilgiler; Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü (1994) tarafından yayınlanmış olan 1/100 000 ölçekli, Isparta İli Arazi Varlığı haritasından ve Isparta İl Özel İdaresi 32 no.lu raporundan yararlanarak hazırlanmıştır. Bu bölümde çalışma alanına ilişkin; büyük toprak grupları, toprak yetenek sınıfları, toprak derinlik sınıfları, sınırlayıcı toprak özellikleri ve erozyon durumu gibi alt bölümlerden oluşmaktadır.

Eğirdir ilçesi genellikle yamaç ve taban topraklara sahiptir ve bu topraklar, beyaz tebeşir kalkerden meydana gelmiştir. Bu kalkerlerin oluşumunda, karstik arazi yapısı ve yeraltı suları oldukça etkili olmuştur (Arı 1993; Mızrakçı 2006).

Büyük Toprak Grupları

Alüvyal Topraklar: Bu topraklar, akarsular tarafından taşınıp depolanan materyaller üzerinde oluşan genç topraklardır. Mineral bileşimleri; akarsu havzasının litolojik birleşimi ile jeolojik dönemlerde yer alan toprak gelişimi sırasındaki erozyon ve birikme devirlerine bağlı olup heterojendir. Alüvyal topraklar genel olarak bünyelerine göre sınıflandırılırlar. İnce bünyeli ve taban suyu yüksek alanlarda düşey geçirgenlik azdır, yüzey ise nemli ve organik maddece zengindir. Kaba bünyeliler iyi drene olduğundan, indirgenme görülür ve üst katmanları çabuk kurur.

Üzerlerindeki bitki örtüsü bulundukları bölgenin iklimine bağlı olarak değişkenlik göstermektedir. Bulundukları iklime elverişli olan her türlü bitkinin yetiştirilmesine uygun topraklardır (Isparta İl Özel İdaresi 1994).

Hidromorfik Alüvyal Topraklar: Hidromorfik alüvyal oluşumlarını su etkisi altında sürdüren intrazonal topraklardır. Topoğrafyaları düz ya da çukur olduğundan dolayı, taban suyu yüksektir. Taban suyu seviyesinin düştüğü anlarda dahi alt katlar sürekli olarak yaş kalmaktadır. Taban suyu düzeyinin altında kalan katmanlar tümüyle gleyleşmiş olup, içlerinde bitki köklerinin çürümesi sonucu oluşan siyah lekeler meydana gelmektedir. Toprak derinliği fazla olmasına rağmen, bitkilerin kök bölgelerinin gelişimini sınırlandırmaktadır.

Üzerinde bulundurduğu doğal bitki örtüsü; çayır ve mera otları ile birlikte saz, kamış ya da suyu seven diğer çeşitli bitkilerden oluşmaktadır. Basit drenaj önlemlerinin alınmasıyla, yem bitkileri ve suya dayanımı yüksek bazı ağaç türlerinin yetiştirilmesi için uygun ortamı sağlarlar (Isparta İl Özel İdaresi 1994).

Kolüvyal Topraklar: Dağlık ve tepelik arazilerin eteklerinde, dar vadi tabanlarında yerçekimi ve küçük akıntılarla sürüklenmiş zerre büyüklüğüne göre alüvyallerde olduğu gibi sıralanmamış birikintiler kolüvyal toprakları oluşturur. Oluşumunda organik madde birikimi ve ayrışma işlemleri etkindir. Ana maddeleri; yumuşak kireç, sert kireçtaşı, şistler, serpantin ya da bunlardan oluşmuş toprak

gövdelerinden taşınmış parçacıklardan oluşmaktadır. Buna göre; kireçli, kireçsiz kaba veya ince bünyeli olabilirler. Kısacası taşındıkları materyale göre toprak özellikleri değişmektedir.

Kolüvyal topraklarda yüzey eğimlidir ve drenaj iyi durumdadır. Alüvyal topraklara oranla daha kuru olan kolüvyal topraklarda toprak üstü organik madde birikimi az miktardadır. Bu nedenle destek oluşturduğu bitki sayısı kısıtlıdır (Isparta İl Özel İdaresi 1994).

Kahverengi Orman Toprakları: Bu topraklar yüksek oranda kireç içeriğine sahip ana madde üzerinde oluşurlar. Gözenekli ya da granüllü yapıya sahiptirler. Bu gruptaki topraklarda toprak derinliği sığ ve çok sığ durumdadır. Genel olarak çok dik ve sarp alanlarda görülmektedirler. Bu topraklarda sıklıkla taşlılık, kayalık ve erozyon problemleri görülmektedir. Çoğunlukla orman ve otlak alanı olarak değerlendirilirler. Yüksekliğin el verdiği kesimlerde ise kuru tarım ve meyve yetiştirme alanı olarak kullanılırlar (Isparta İl Özel İdaresi 1994).

Kireçsiz Kahverengi Orman Toprakları: Şistler, serpantin ve kristal kireçtaşı üzerinde, orman ve çalı örtüsü altında katmanlaşmış kireçsiz orman topraklarını ifade etmektedir. Kireçsiz kahverengi oluşumu gösteren sert kalkerler eski olup Permien yaşlıdır. Şistler Devonien'e, serpantin Mesozoyik dönemine aittir. Bu topraklar pH ve baz yönünden doygunur. Genellikle orman örtüsü altında görülmektedirler (Isparta İl Özel İdaresi 1994).

Kırmızı Akdeniz Toprakları: Akdeniz iklim bölgesindeki kireç kayaları üzerinde 600 mm ve daha fazla yağış altında oluşmuş koyu kırmızı renkli topraklardır. Bazı durumlarda kalkersiz ana madde üzerinde de oluşumu gözlenmektedir. Toprak üstü organik maddece fakir durumdadır. İklim; kurak mevsimli, humid ve sabhumiddir. Toprak yılın büyük bölümünde kuru kalmaktadır. Ancak, serin ve yağışlı mevsimlerde rutubetlidir.

Ana madde sert kalker, esas olarak kireçtaşı, dolomit, kalkerli kumtaşı, kalkerli kum ve çakıl, kalkerli kil taşı, mercan kireç kayası; kısmen de kilaşı ve volkanik kayalardan meydana gelmektedir. Bu gruba ait toprakların üzerinde destek verdiği doğal bitki örtüsü; ot maki ve çeşitli orman ağaçları olarak karşımıza çıkmaktadır (Isparta İl Özel İdaresi 1994).

Kırmızı Kahverengi Akdeniz Toprakları: Bu toprak grubunda esas olarak kırmızı Akdeniz ve kahverengi topraklar karışık halde bulunmaktadır. Orta derece organik madde barındırırlar. Toprak yüzeyinde organik madde ve mineral madde iyice karışmış durumdadır. İçerisinde ilit ve kaolinit grubuna ait killer barındırır. Baz satürasyonu %35' den fazladır ve toprak derinliği arttıkça bu derinlik yüzdesi de artış göstermektedir. Kurak mevsimlerde toprak yüzeyi sert bir hal almaktadır.

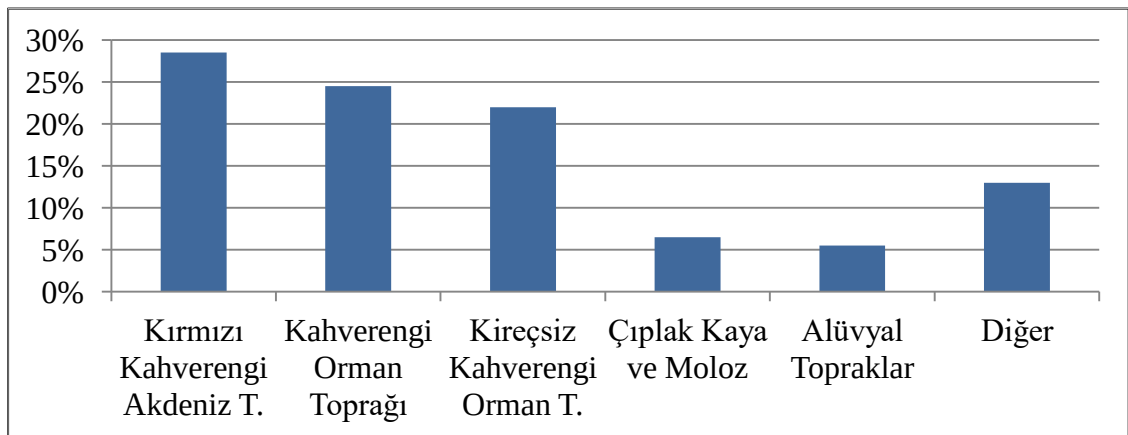
Ana madde esas olarak sert kalker olup; dağlık bölgelerde granit, kil taşı, kum taşı, çeşitli metamorfikler, kristal kayalar, fliš ve kireçtaşı olabilir. Alçak yayla ve ovalarda ise ana madde; bazik karakterli andezitik, dasitik, bazaltik kayalar, kil taşı, çimentolaşmış kumtaşı, çeşitli sediment kayalar, çakıllı-kumlu-killi genç sedimentler ve kumlu kil taşları şeklindedir.

Doğal bitki örtüsü; ot, maki ve çeşitli orman ağaçlarıdır. Kurak mevsimli, humid ve sabhumid iklimlerde görülmektedir. Toprak yılın büyük bölümünde kuru kalmaktadır. Ancak, serin ve yağışlı mevsimlerde rutubetli olmaktadır. Bu toprakların maruz kaldığı yıllık ortalama yağış miktarı 400-1000 mm arasında değişmektedir (Isparta İl Özel İdaresi 1994).

Kestanerengi Topraklar: Kalsifikasyon sonucu oluşmuş zonal bir topraktır. Profilleri kalsiyumca zengin ve baz saturasyonları yüksektir. Doğal bitki örtüsü kısa ve uzun otlarla; çalılar ve seyrek ağaçlardır. Ana madde volkanik kayalara kadar değişen kireç oranı fazla olan; ayrılmış kalker, şist, bazalt ve gnaysdan oluşmaktadır. (Isparta İl Özel İdaresi 1994).

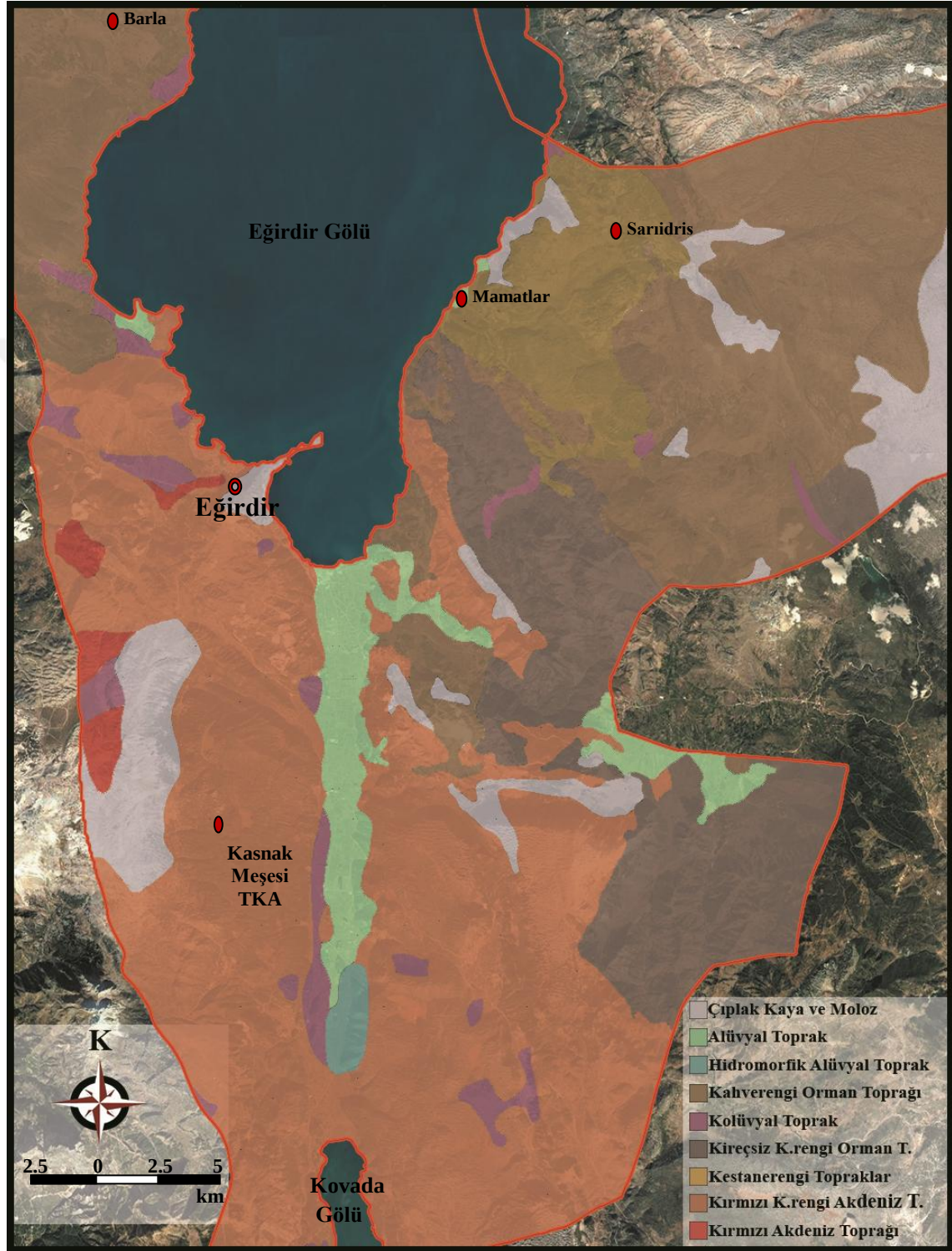
Çıplak Kaya ve Molozlar: Bu alanların üzerinde toprak katmanı bulunmadığından dolayı herhangi bir toprak yüzeyinin oluşumu ve gelişimi söz konusu değildir. Bu nedenle, böyle alanlar arazi tipi olarak düşünülen, parçalanmamış ya da kısmen parçalanmış sert kaya veya taşlarla kaplı sahalar olarak tanımlanmaktadır. Bu kaya ve taşlar kalkerli, kalkersiz, jipsli ve tuzlu olabildiği gibi; volkanik, tortul ve metamorfik de olabilirler.

Tarımsal olarak hiçbir değeri olmayan bu alanlar haritalarda VIII. sınıf olarak gösterilmektedir. Bu sahalar genel olarak; av sahası, taş ve maden ocağı olarak değerlendirilmektedir. Genel olarak, zerinde bitki örtüsü bulundurmaz. Ancak, kaya çatlaklarında tutunabilen çok seyrek ağaç, çalı ve otlar bulunabilir (Isparta İl Özel İdaresi 1994).

Şekil 4.6. Çalışma alanının büyük toprak grupları dağılımı (Orijinal 2018)

Şekil 4.6.'ya göre çalışma alanının %28,5'lik bölümü (43.357 ha) kırmızı kahverengi Akdeniz, %24,5'lik kısmı (25.594 ha) kahverengi orman ve %22'lik kısmı (37.049 ha) kireçsiz kahverengi orman topraklarından oluşmaktadır.

Şekil 4.7. Büyük toprak grupları haritası (Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Isparta İli Arazi Varlığı Haritası 1994'ten yararlanarak)

Çalışma alanına yönelik büyük toprak gruplarına ilişkin verilerinin elde edilmiş olduğu; büyük toprak grupları haritası ise Şekil 4.7.'de sunulmuştur.

Toprak varlığına ilişkin bir diğer araştırma kolu da; toprakların arazi sınıfları ve kullanma durumudur. Arazide gerçekleştirilen etüd çalışmaları veya araziden alınan numunelerin analizi yöntemleriyle elde edilen veriler ışığında, toprak özelliklerinin çeşitli yönlerden değerlendirilmesi ve derecelendirilmesi yapılır. Bu şekilde arazi kullanın kabiliyet sınıflandırılması ortaya çıkmaktadır. Kullanım kabiliyet sınıfı sekiz adet olup, I. den VIII. e doğru bir sırada isimlendirilirler. İlk dört sınıfa ait araziler; iyi bir toprak idaresi altında, alana adapte olmuş; tarla, orman ve çayır bitkilerini uygun bir şekilde yetiştirme yeteneğine sahiptir. VI. ve VII. sınıflarda, toprak ve su koruma önlemlerinin alınması koşuluyla bazı özel bitkiler yetiştirilebilir. Ancak VIII. sınıf arazilerde, çok etkin ve mali değeri yüksek ıslah çalışmaları ile ürün yetiştirilse dahi, elde edilecek ürünün geliri yatırım harcamalarını karşılamayacaktır (Isparta İl Özel İdaresi 1994).

I. Sınıf: Topoğrafyaları hemen hemen düzdür. Su ve rüzgara ilişkin problemler yaşanmamaktadır. Bu sınıfa ait toprakların derinlikleri fazla, drenajları iyi durumdadır. Tuzluluk, alkalilik ve taşlılık gibi sorunlar görülmez. Su tutma kapasiteleri yüksek, ürün verimi iyi durumdadır. Gübrelemeye iyi cevap veren ve çok üretken olan bu topraklar, geniş bitki seçim aralığına sahiptirler. Kültür bitkilerinin yanı sıra; çayır, mera ve orman içinde uygun ortamlardır. Bu sınıfta yer alan topraklar, kolay işlenme özelliğine sahiptir.

I. sınıf kullanım kabiliyetine sahip araziler de genel olarak Alüvyal ve kolüvyal toprakların mevcut olduğu görülmektedir. Bu arazilerin tümünde eğim %0-2 arasında değişmektedir (Isparta İl Özel İdaresi 1994).

II. Sınıf: Bu sınıftaki topraklar, kötüleşmeyi önlemek ya da işleme sırasında hava/su ilişkilerini iyileştirmek için yapılan koruma uygulamalarını içeren bir toprak idaresine gerek duyarlar. Bu topraklar; kültür bitkileri, çayır, mera ve orman için kullanılabilir. Ancak bu topraklar, çiftçiye bitki seçimi ve amenajman uygulamaları bakımında; I. sınıf topraklara oranla daha az serbestlik sağlamaktadır. Bunlar aynı zamanda özel toprak koruyucu bitki yetiştirme sistemleri, toprak koruma uygulamaları, su kontrol yapıları ya da kültür bitkileri için kullandıklarında uygun işleme yöntemleri gerektirirler.

II. sınıf kullanım kabiliyetine sahip araziler de genel olarak Alüvyal ve kolüvyal toprakların mevcut olduğu görülmektedir. Bu sınıfa dahil olan araziler verimli oldukları için genel anlamda, tarım alanı olarak kullanılmaktadırlar (Isparta İl Özel İdaresi 1994).

III. Sınıf: Bu sınıfta yer alan topraklar, II. sınıfta yer alan topraklara oranla daha fazla sınırlandırmalara sahiptir. Kültür bitkileri üretimi için kullanılmaları gerektiğinde; korunma önlemleri almak ve alınan önlemleri sürekliliğini sağlamak oldukça zordur. Bu

topraklar; kültür bitkileri, çayır, mera ve orman için kullanılabilir. Fakat sınırlandırmalar, bitki seçimini, ekim-dikim-hasat zamanını ve ürün miktarını etkiler. Bu sınıftaki yaşı ya da yavaş geçirgen fakat hemen hemen düz topoğrafyaya sahip olan toprakların çoğu, işlendiğinde drenaj ve toprağın yapısıyla işlenebilirliğini sürdürülebilir kılabilecek bir ürün yetiştirme sistemini gerektirmektedir. Bu gruba dahil olan topraklarda, balçıklaşmayı önlemek ve geçirgenliği iyileştirmek adına toprağa organik madde ilave edilmelidir ve yaşı oldukları dönemde işlememelidir. Bu gruba dahil olan arazilerde sıklıkla; orta dereceli eğim, şiddetli su ya da rüzgar erozyonuna maruz kalma, alt toprakta geçirgenliğin zayıf olması, taşkın, göllenme, orta derece tuzluluk ya da alkalilik, düşük rutubet tutma kapasitesi gibi sorunlarla karşılaşmaktadır.

III. sınıf kullanım kabiliyetine sahip araziler de genel olarak kahverengi orman topraklarının ve kireçsiz kahverengi orman topraklarının mevcut olduğu görülmektedir. Bu arazilerin çoğunluğunda eğim, düz ve düze yakın olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu alanların genel olarak, orta dereceli su erozyonuna maruz kaldıkları görülmektedir (Isparta İl Özel İdaresi 1994).

IV. Sınıf: Bu sınıfta yer alan topraklar, III. sınıfta yer alan topraklara oranla daha fazla sınırlandırmalara sahiptir ve bitki seçimi daha kısıtlıdır. İşlendiklerinde dikkatli bir toprak idaresi gerektirirler. Koruma önlemlerinin alınması ve sürdürülebilmesi daha da zordur. Çayır, mera ve orman için kullanılabilecekleri gibi; gerekli önlemlerin alınması durumunda iklime adapte olmuş tarla ya da bahçe bitkilerinden bazıları için uygun yetişme ortamı sağlayabilirler. Bu gruba dahil olan arazilerde sıklıkla; dik eğim, şiddetli su ya da rüzgar erozyonuna maruz kalma, toprak sağlığı, taşkın, göllenme, tuzluluk, düşük rutubet tutma kapasitesi gibi sorunlarla karşılaşmaktadır.

IV. sınıf kullanım kabiliyetine sahip araziler de genel olarak kahverengi orman topraklarının ve kestane rengi toprakların mevcut olduğu görülmektedir. Genel olarak orta eğimli bir topoğrafyaya sahiptirler. Bu sınıfa ait topraklarda sıklıkla, şiddetli erozyon olaylarına rastlamak mümkündür. Düz olan alanlarının ise hemen hepsinde, drenaj durumu kötüdür ve bu araziler çorak durumdadır (Isparta İl Özel İdaresi 1994).

V. Sınıf: Beşinci sınıf arazilerde, yetişebilecek bitki yelpazesini kısıtlayan ve kültür bitkilerinin normal gelişimlerini önleyen sınırlandırmalar mevcuttur. Bu toprak sınıfına dahil olan arazilerde topoğrafya hemen hemen düz durumdadır. Bu arazilerde sıklıkla sel olaylarının yaşanması nedeniyle toprakları sürekli yaşı kalmaktadırlar ve çok taşlı ya da kayalı oldukları görülmektedir.

Sık sık taşkınlara maruz kalan taban arazilerle, düz-düze yakın eğime sahip çok taşlı-orta dereceli araziler, ya da drenaj bakımından kültür bitkilerinin tarımına elverişsiz, fakat suyu seven ot ve ağaçların yetişmesine uygun alanlardır. Tarla ve bahçe bitkileri kültürüne uygun olmamakla birlikte çayır ıslahı yapmak ya da iyi bir idare ile uygun ağaç türlerinin yetiştirilmesi yardımıyla bu araziler değerlendirilebilir (Isparta İl Özel İdaresi 1994).

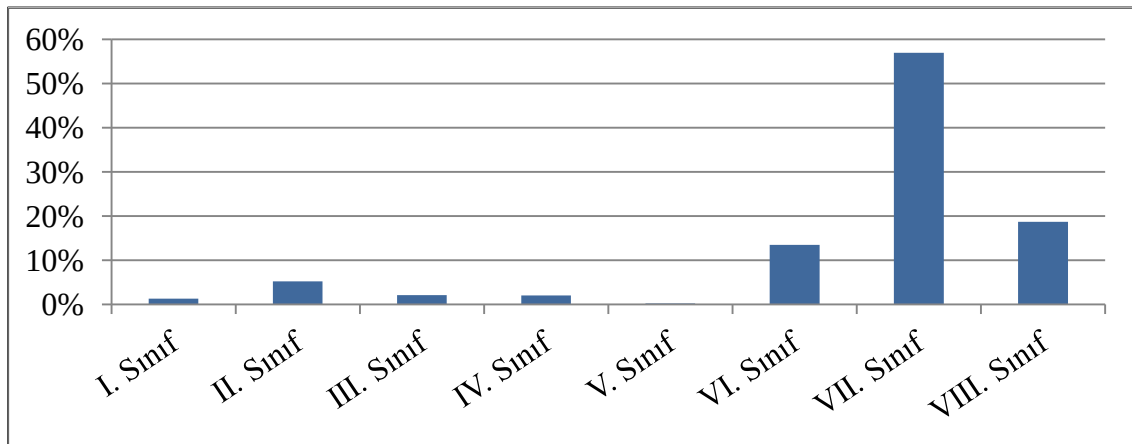
VI. Sınıf: Bu arazi kullanımına dahil olan toprakların fiziksel koşulları; gerektiğinde tohumlama, kireçleme, gübreleme ve kontur arkları; drenaj hendekleri, saptırma yapıları ve su dağıtıcıları ile su kontrolü gibi çayır ya da mera iyileştirmelerinin uygulanabilir olmasını pratik kılmaktadır.

Bu topraklarda genel olarak; dik eğim, ciddi erozyon zararları, taşlılık, sığ kök bölgesi, taşkın, düşük rutubet tutma kapasitesi, tuzluluk ya da alkalilik gibi düzeltilmesi imkansız yakın problemler görülmektedir. Bu problemlerin nedeniyle araziler kültür bitkilerinin yetiştirilmesine uygun durumda değildir. Ancak çayır, mera ve orman için kullanılabilirler. VI. sınıf kullanım kabiliyetine sahip araziler de genel olarak kahverengi orman topraklarının ve kireçsiz kahverengi orman topraklarının mevcut olduğu görülmektedir. Bu arazilerin neredeyse tamamına yakını dik ve sarp durumdadır. Ayrıca şiddetli erozyon problemleri görülmektedir (Isparta İl Özel İdaresi 1994).

VII. Sınıf: Bu sınıfa dahil olan topraklarda kültür bitkilerinin yetiştirilmesinde; dik ve sarp topografya, erozyon, toprak sığlığı, taşlılık, tuzluluk ya da alkalilik gibi problemler şiddetli sınırlamalara neden olmaktadır. Bu araziler iyileştirme, koruma ve kontrol uygulamalarına elverişli olmadıkları için çayır ve mera olarak değerlendirilmesi çok mümkün olmamaktadır. Bu alanların tamamı dik ya da sarp topografya sahiptir ve toprak çok sığ durumdadır. Bu durumda olan arazileri korumak için; ağaç dikimi ya da ot tohum aşılması gibi çalışmaların yapılması önerilebilir.

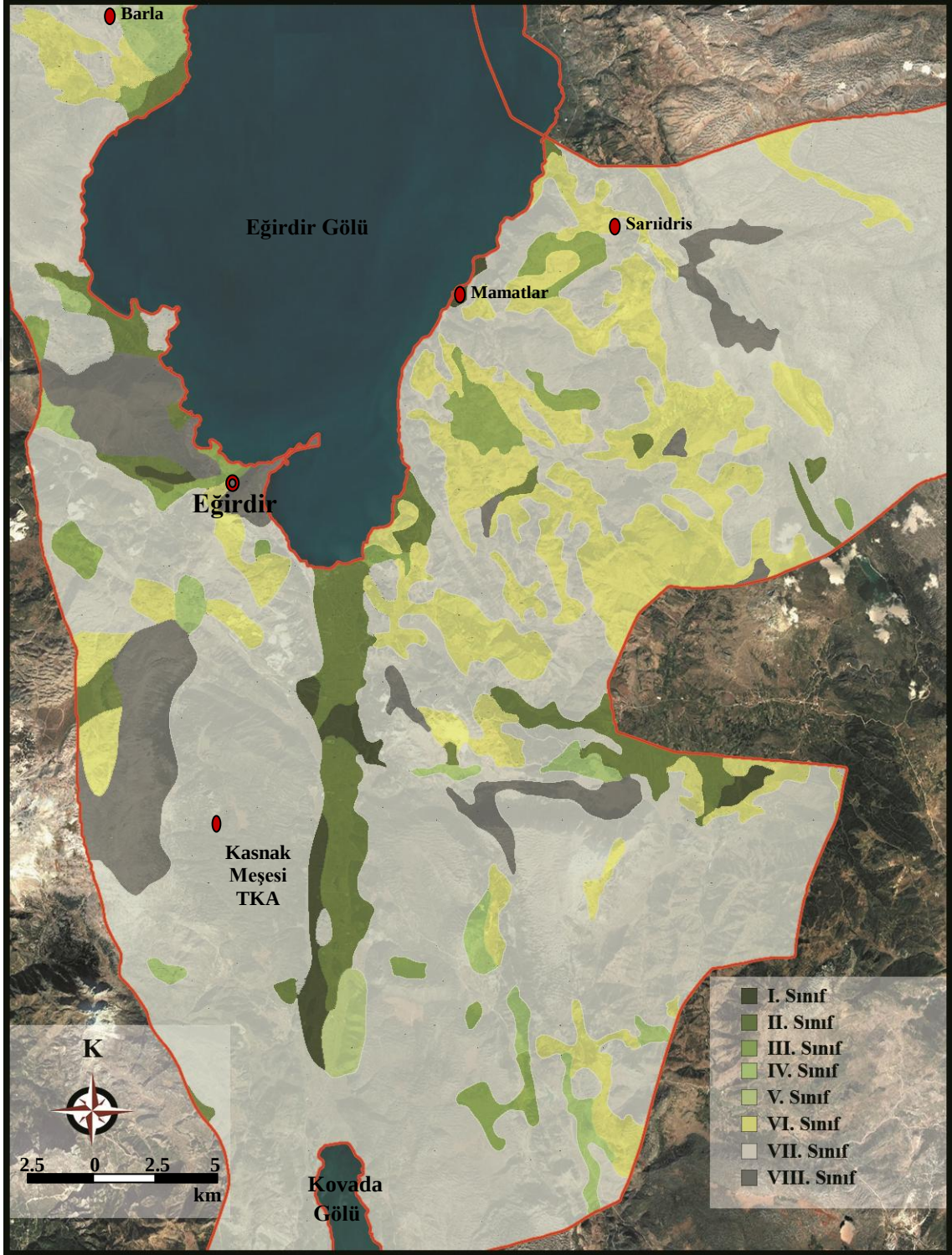
VIII. Sınıf: Bu sınıfa ait arazilerde; orta ya da şiddetli erozyon, taşlılık ve kayalılık, tuzluluk, alkalilik ve düşük rutubet kapasitesi gibi problemlerden kaynaklı olarak ot, ağaç ve kültür bitkilerinin yetiştirilmesine uygun değildir. Yaban hayatı dinlenme sahası ya da maden-taş ocağı olarak değerlendirilirler.

Toprak yetenek sınıflarının çalışma alanı içerisindeki dağılımı Şekil 4.8.'de sunulmuştur. Bu tabloya göre alana hakim olan yetenek sınıfının %57'lik (88.288 ha) oranla VII. sınıf olduğu görülmektedir.

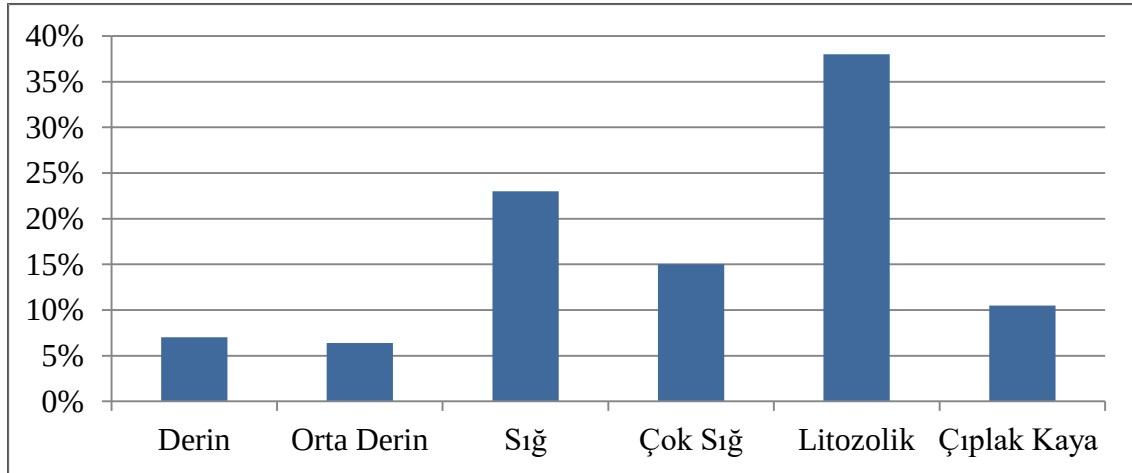

Şekil 4.8. Toprak yetenek sınıflarının çalışma alanı içerisindeki dağılımı (Orijinal 2018)

İkinci sırada %18,7'lik (28.867 ha) oranla, çıplak kayalık ve moloz alanları içinde bulunduran VIII. sınıf araziler bulunmaktadır. Bu tablonun hazırlanması aşamasında kullanılan toprak yetenek sınıfları haritası Şekil 4.9.'da sunulmuştur.

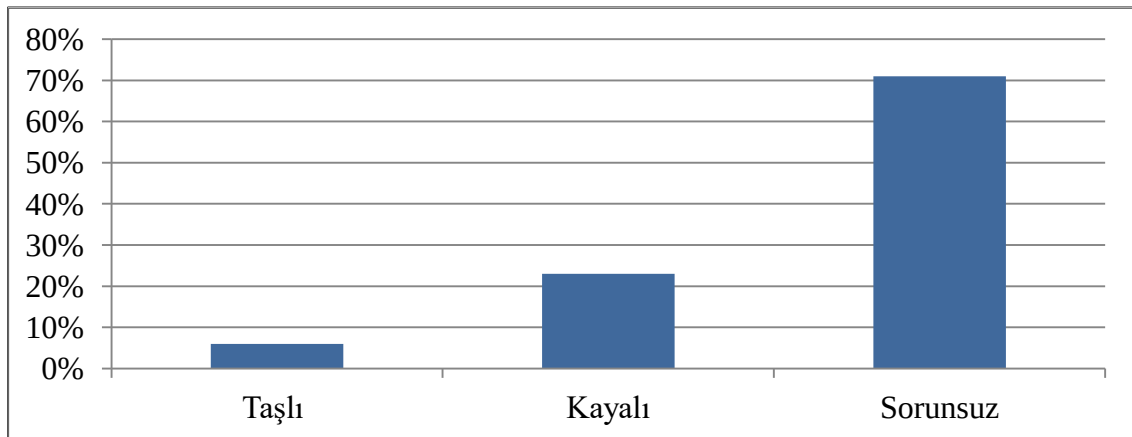
Şekil 4.9. Toprak yetenek sınıfları haritası (Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Isparta İli Arazi Varlığı Haritası 1994'ten yararlanarak)

Şekil 4.10. Toprak derinliği sınıflarının çalışma alanı içerisindeki dağılımı (Orijinal 2018)

Toprak haritaları yardımıyla elde edilen verilerden bir diğeri; toprak derinliğidir. Toprak derinliği sınıflarının çalışma alanı içerisindeki dağılımı Şekil 4.10.'da sunulmuştur. Bu tabloya göre alanda hakim olan derinlik grubunun, %38'lik (yaklaşık 44.718 ha) oranla litozolik topraklar olduğu görülmektedir. %23'lük (yaklaşık 28.882 ha) oranla ikinci sırada sığ topraklar bulunmaktadır. Üçüncü sırada ise %15'lik (yaklaşık 18.838 ha) oranla çok sığ topraklar yer almaktadır.

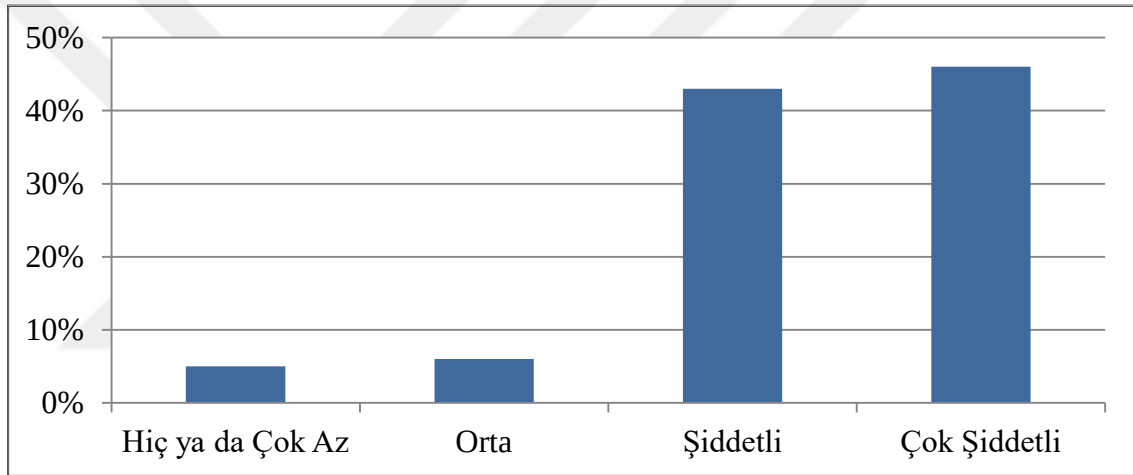
Topraklarda köklerin geliştiği, bitki besin maddeleri ve suyun temin edildiği bölgenin derinliği; bitki yetiştiriciliği açısından önem arz etmektedir. Bu bölgelerin derin olması, iklime uygun her türlü kültür bitkisinin yetiştirebilmesi bakımından önemlidir (Isparta İl Özel İdaresi 1994). Ancak sunulan tablo incelendiğinde, Eğirdir'in derin topraklar bakımından zengin olmadığı görülmektedir.

Şekil 4.11. Sınırlayıcı toprak özelliklerinin çalışma alanı içerisindeki dağılımı (Orijinal 2018)

Bu aşamada ele alınan alt gruplardan bir diğeri sınırlayıcı toprak özelliklerine ilişkin verilerin incelenmesidir. Şekil 4.11.'de sunulan sınırlayıcı toprak özelliklerinin çalışma alanı içerisindeki dağılımını gösteren tablo incelendiğinde; alana hakim olan sınırlayıcı faktörlerden ilkinin %23'lük (28.792 ha) bölümünün kayalı olmasıdır. Çalışma alanında karşımıza çıkan diğeri bir sınırlayıcı faktör ise %6'lık (7.385 ha) oran ile taşlı olma durumudur. Çalışma alanının %71'lik (89.398 ha) bölümünde ise sınırlayıcı toprak özellikleri görülmemektedir.

Toprağın taşlı ya da kayalı durumda olması; toprağın işlenmesine ve üzerinde bitki gelişimine izin vermemektedir. Taşlılık ve kayalılık durumu, hem yüzeyde hem de profilde görülebilir. Profilde taşlılık ya da kayalılık arttıkça; toprak miktarı, toprakların su ve bitki besin maddesi azalır. Aynı zamanda, bitki gelişimini önemli derecede sınırlandırır (Isparta İl Özel İdaresi 1994).

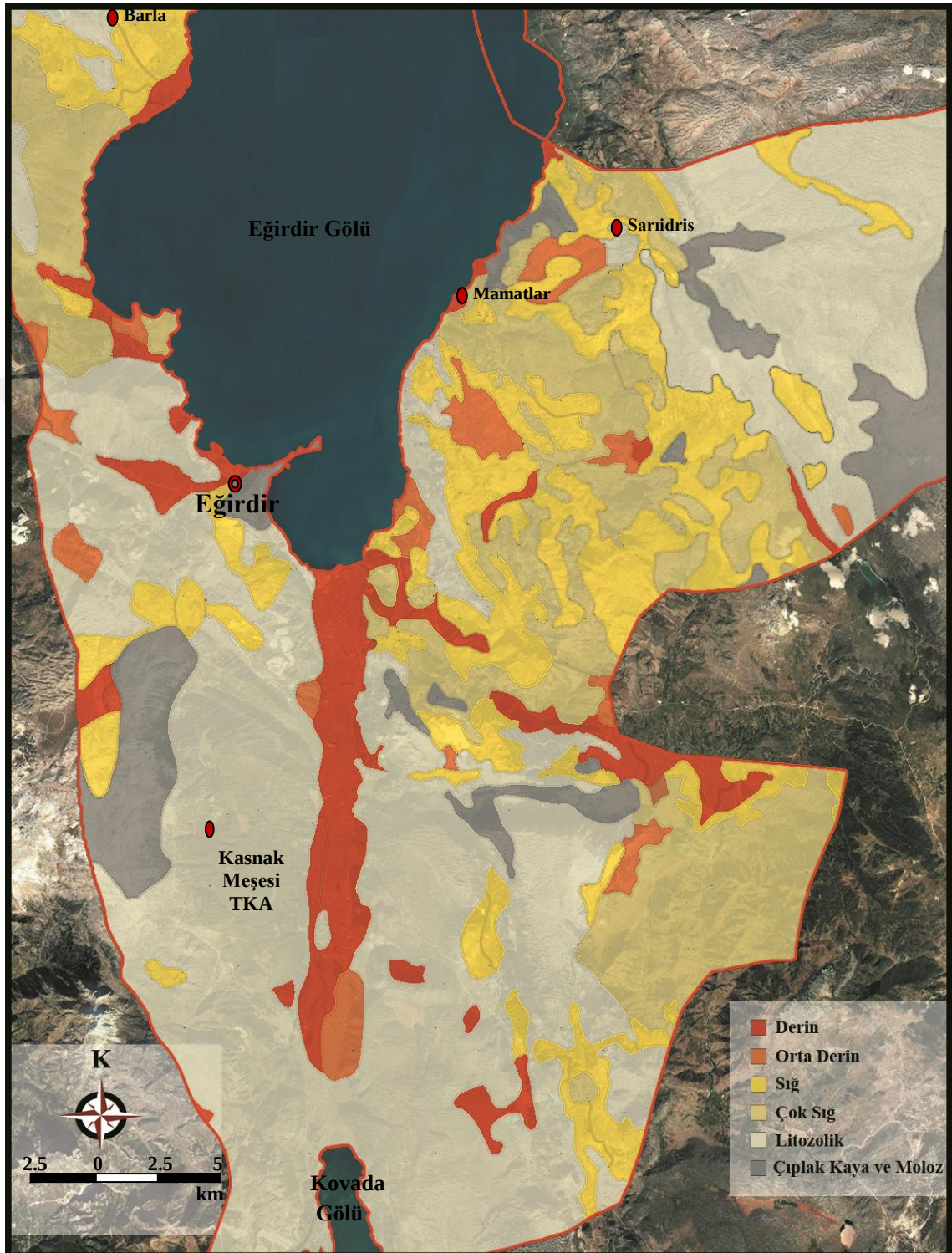

Şekil 4.12. Çalışma alanının erozyon dereceleri dağılımı (Orijinal 2018)

Bu bölümde son olarak, toprak haritaları yardımıyla elde edilen çalışma alanının erozyon durumu ele alınmıştır. Şekil 4.12.'de sunulan, çalışma alanının erozyon dereceleri dağılımına ilişkin tablo incelendiğinde %46'lık (57.261 ha) kısmının çok şiddetli erozyona; %43'lük (54.189 ha) bölümünün şiddetli erozyona maruz kaldığı görülmektedir. %6'lık (7.016 ha) kısmı orta dereceli erozyona maruz kalırken, %5'lik (6.209 ha) bölümü hiç erozyona maruz kalmamakta ya da çok az erozyona maruz kalmaktadır.

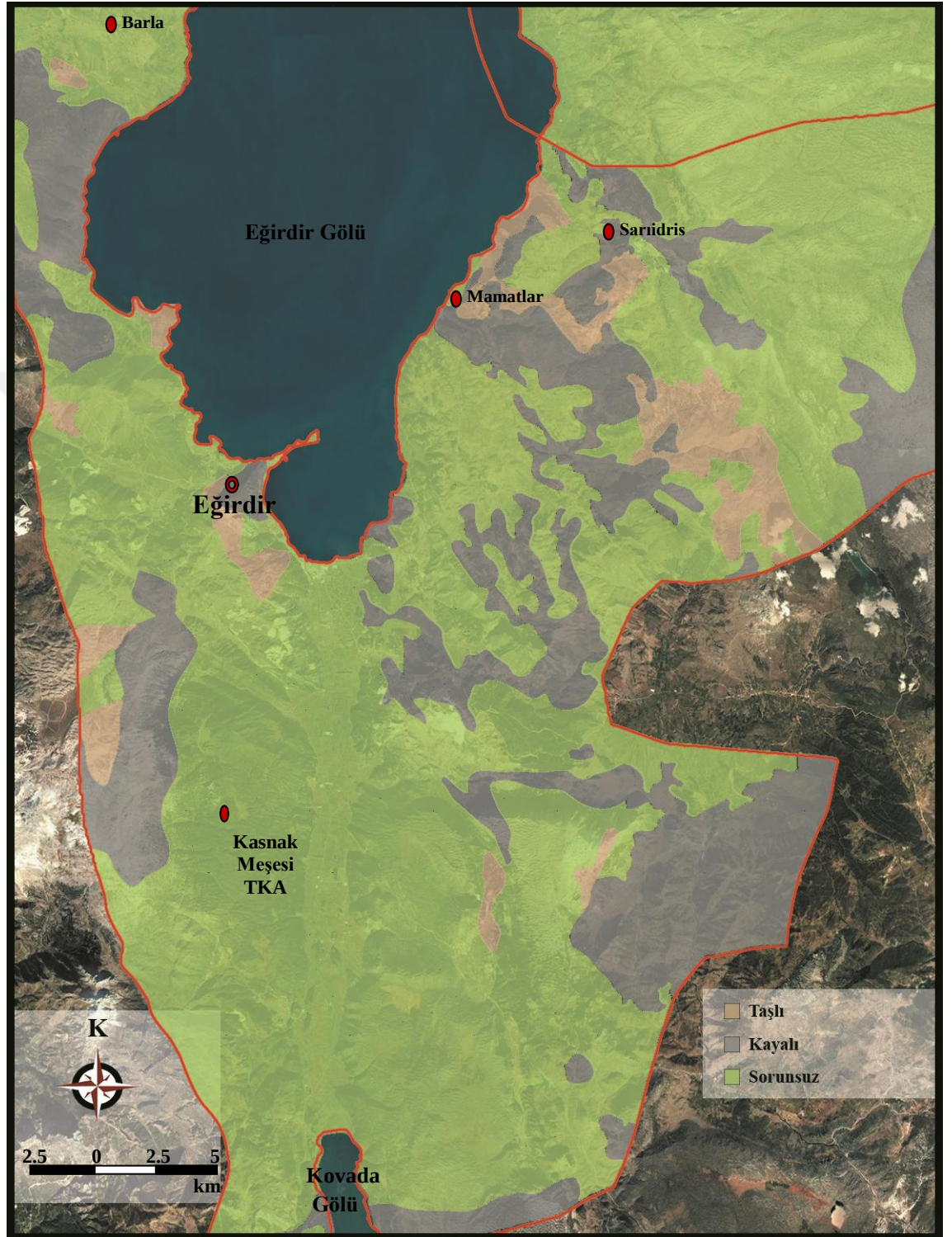
Isparta ili sınırları içerisinde görülen problemlerin başında su erozyonu gelmektedir. Bu sorundan en az etkilenen ya da hiç etkilenmeyen alanlar, alüvyal topraklara sahip olan taban arazileri ve kolüvyal toprakların düze yakın ve hafif eğimli olan alanlarıdır. Bu olumsuz faktöre maruz kalan alanlar genel olarak kuru ve sulu tarım arazisi olarak değerlendirilirler. Tarıma uygun olmayan mera ve funda arazilerinin tarıma açılması ya da yanlış arazi işlemleri gibi faktörler, erozyon durumunu artırır.

Toprak derinliği sınıflarının dağılımına ilişkin tablonun hazırlanması aşamasında kullanılan toprak derinliği sınıfları haritası Şekil 4.13.'de sunulmuştur.

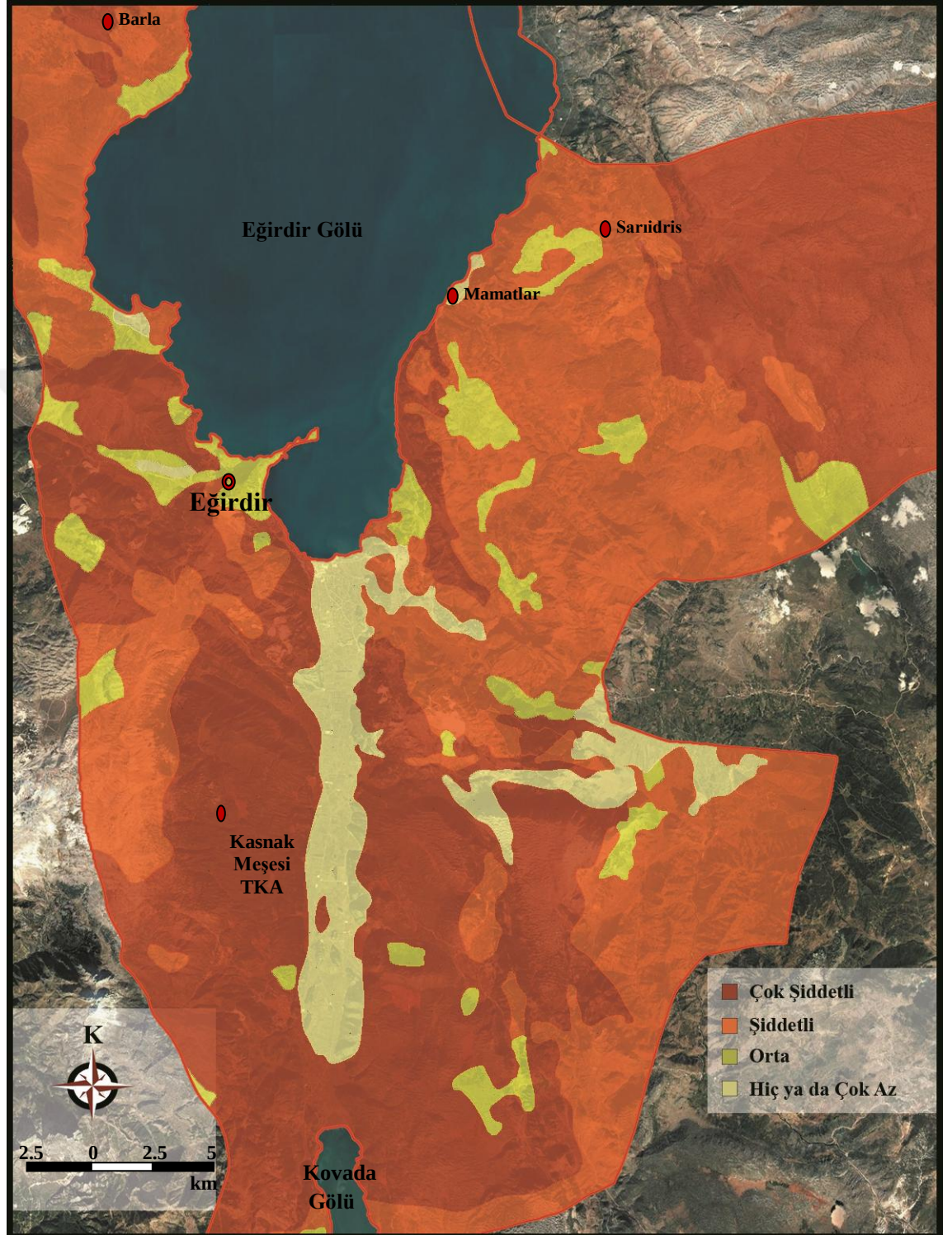
Şekil 4.13. Toprak derinliği sınıfları haritası (Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Isparta İli Arazi Varlığı Haritası 1994'ten yararlanarak)

Sınırlayıcı toprak özelliklerinin dağılımına ilişkin tablonun hazırlanması aşamasında kullanılan sınırlayıcı toprak özellikleri haritası Şekil 4.14.'de sunulmuştur.

Şekil 4.14. Sınırlayıcı toprak özellikleri haritası (Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Isparta İli Arazi Varlığı Haritası 1994'ten yararlanarak)

Çalışma alanının erozyon dereceleri dağılımına ilişkin tablonun hazırlanması aşamasında kullanılan erozyon haritası Şekil 4.15.'de sunulmuştur.

Şekil 4.15. Erozyon haritası (Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Isparta İli Arazi Varlığı Haritası 1994'ten yararlanarak)

4.2.3. Hidroloji

Çalışma alanı içerisinde, sağanak yağışları boşaltan mevsimsel dereler dışında önemli bir akarsu kaynağı bulunmamaktadır. Isparta ili sınırları içinde yer alan ve Eğirdir Gölü ile ilişki içerisinde olan önemli su kaynakları bulunmaktadır (Şekil 4.16). Bunlar; Senirkent Ovası'nın ortasında akan, suları Eğirdir Gölü'ne dökülen Pupa Çayı, Hoyran Ovasından inen Değirmen Çayı, Yalvaç'tan gelen Akçay ve Eğirdir Gölü'nü güneyden besleyen Kocadere en önemli akarsulardır. Havzanın batısından göle boşalan Pupa çayının DSİ 18. Bölge Müdürlüğü tarafından belirlenen yıllık ortalama akış değeri 12.84 m^3 'tür (Şener 2011).

Çalışma alanı ve çevresinde; III. zamandaki kıvrımlarla yükselmiş, daha sonra volkanik ve tektonik hareketler sonucunda çok sayıda tektonik çukur meydana gelmiştir. Bu çukurların zamanla içerisinde su ile dolmasıyla göller ortaya çıkmıştır. Çok sayıda tektonik göl oluşumunun bulunması nedeniyle; Burdur ilini de kapsayarak Taşeli ve Tekeli platolarını sınırlayan dağların çizdiği alan içerisinde kalan yüksek bölgeye, Göller Bölgesi adı verilmektedir.

Isparta ili Türkiye'de ve Dünya'da, sınırlarında en fazla göl ve gölet bulunduran illerin başında gelmektedir. Isparta ili içinde bulunan en önemli göller olan, Eğirdir ve Kovada Gölleri Eğirdir ilçesi sınırlarında yer almaktadır. $30^{\circ} 18'$ ve $31^{\circ} 22'$ doğu boylamları ile $37^{\circ} 48'$ ve $38^{\circ} 26'$ kuzey enlemleri arasında yer almakta olan Eğirdir Gölü; Eğirdir, Gelendost, Senirkent ve Yalvaç ilçelerinin sınırları ile çevrili durumdadır. Eğirdir Gölü, Beyşehir Gölünden sonra Türkiye'nin ikinci büyük tatlı su gölü olmasının yanı sıra, barındırdığı balık faunası bakımından da önemli bir potansiyele sahiptir.

Şekil 4.16. Eğirdir Gölü'nden bir görünüş (Orijinal 2018)

Eğirdir Gölü; doğal içme suyu havzası olmasının yanı sıra biyolojik çeşitlilik değerleri bakımından uluslararası öneme sahip bir sulak alandır. Avrupa’da 514, Türkiye’de ise 454 farklı kuş türü bulunurken, Türkiye’de bulunan kuş türlerinin 225’i Eğirdir Gölü ve çevresinde barınmaktadır (Anonim 12).

Eğirdir Gölü, iki kısma ayrılmaktadır. Kuzey bölümde kalan ve daha küçük göl bölümüne sahip olan kısmı Hoyran Gölü, güney cephede yer alan kısmı ise Eğirdir Gölü’dür. Her iki göl Hoyran Boğazı ile birbirine bağlanmaktadır. Gölde, Eğirdir ilçe merkezinin üzerine kurulduğu yarım adanın uzantısı olarak Can Ada ve Yeşil Ada (Nis) olmak üzere iki adacık bulunmaktadır. Son yıllarda göl sularında meydana gelen azalmalar sonucunda, bu iki adacık birbirlerine ve Eğirdir ilçesine bağlanmış durumdadır.

Denizden yüksekliği ortalama 918 m olan gölün yüzey alanı maksimum 919.190 m kotunda 482 km²’dir (Mızrakçı 2006). Dik kayalara, düz ve sığ bir tabana sahip olan gölün Kuzey-Güney doğrultusundaki uzunluğu 48 km, kıyı uzunluğu 150 km, en geniş yeri 16 km’dir, gölün ortalama derinliği ise 9-15 m’dir (Isparta İli Doğa Turizmi Master Planı 2013). Kuzey-güney doğrultusunda uzanan gölde, poyraz rüzgarları tehlikeli dalgalar yaratmaktadır.

Göl suları güney ucundaki ırmak suyu ile Kovada gölüne ve oradan Aksu ırmağına akarak Akdeniz’e ulaşır. Eğirdir gölünden buharlaşma yoluyla ortalama olarak 504,57 hm³/yıl su gölden buharlaşma yoluyla kaybolmaktadır (Dağıstanlıoğlu 2012). Yağış alanı 3776 km² olan gölün 1962 yılına kadar olan su seviye değişimleri meteorolojik kökenlidir (Karabacak 2007). Eğirdir Gölü’nden, Eğirdir regülatörü ile kontrol edilen 25 km uzunluğundaki ve 25 m³/sn kapasiteli bir drenaj kanalı ile Kovada I ve II Hidrolik Santralleri’nin su ihtiyacı karşılanmaktadır (Anonim 13).

Türkiye’nin dördüncü büyük gölü olan Eğirdir Gölü’nün doğal yapısı ve ekolojik dengesi, insan müdahaleleri sonucunda son 60 yılda giderek bozulmuştur. Gölün doğal yapısındaki olumsuz değişiklikler nedeniyle göl içme suyu bakımında özelliğini giderek kaybetmektedir. Göl çevresindeki tarımsal faaliyetlerde aşırı ilaç ve gübre kullanımı sonucunda yılda yaklaşık 1800 ton kimyasal toprağa ve suya karışmaktadır. İlaçların ambalajları ise düzgün bertaraf edilmediği için yılda yaklaşık 70 ton katı atık ortaya çıkmaktadır (Anonim 12).

1996 yılında, Çevre ve Orman Bakanlığı, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Antalya Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Müdürlüğü’nün ortak kararı ile Eğirdir Gölü, I. derece doğal sit alanı olarak ilan edilmiştir. Yörenin en önemli su havzalarının başında gelen Eğirdir Gölü’nün ilk 300 m’lik kıyı şeridi ise de III. derece sit alanı olarak ilan edilmiştir.

Araştırma alanı sınırları içerisinde yer alan ikinci en önemli su kaynağı Kovada Gölü'dür. Kovada Gölü; Eğirdir Gölü'nün güney bölümünde, $37^{\circ} 34' 47''$ - $37^{\circ} 42' 24''$ kuzey enlemleri ve $30^{\circ} 50' 45''$ - $30^{\circ} 55' 53''$ doğu boylamlarında kuzey-güney doğrultusunda uzanan tektonik oluşumlu bir göldür. Boğazova Polyesi'nin güney bölümünde yer alan Kovada Gölü'nün yüzey rakımı 908 m, yüzey alanı ise yaklaşık 8 km², kıyı uzunluğu ise yaklaşık 19 km'dir (Şekil 4.17).

Kovada Gölü eskiden yüzey alanı olarak eskiden daha küçük durumdaydı. Fakat yağışların yanı sıra, Eğirdir Gölü'nden sağlanan beslenmeler yardımıyla bugün; Gölün kuzey-güney uzunluğu 15 km olup, genişliği ise 2-3 km arasındadır. Gölün su kaybında önemli olan etkenlerden birincisi gölün güneyinde yer alan Gökpinar kaynağı yoluyla göl sularının boşalmasıdır, diğer etken ise göl yüzeyinde meydana gelen buharlaşmadır.

Şekil 4.17. Kovada Gölü'nden bir görünüş (Orijinal 2018)

Kovada Gölü ve çevresi sahip olduğu doğal güzelliği ve zengin biyolojik çeşitliliği sayesinde 1970 yılında Milli Parklar Planlama Grubu tarafından “Millik Park”, 1992 yılında ise “1. Derece Doğal Sit alanı” ilan edilmiştir. Zengin bitki örtüsüne sahip milli park; kızılçam, karaçam, saplı-sapsız-saçlı meşeler, pırnal meşesi, kokar ağaç ve ardıç gibi ağaç türleri ile hayıt, sandal, kocayemiş, funda, çitlembik, yabani zeytin, akçakesme, mersin, menengiç, boyacı sumacı, muşmula, alıç, böğürtlen, yabani gül, defne, tesbih ağacı, karaçalı gibi maki florasının çalıları ile kaplanmıştır (Isparta İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü 2018). Ayrıca göl, zengin bir su kuşu faunasına ev sahipliği yapmaktadır.

4.2.4. İklim

Eğirdir Gölü Havzası'nın iklimi, ılıman Akdeniz'in iklimi ile İç Anadolu'nun karasal iklimi arasında bir geçiş özelliği göstermektedir. Akdeniz Bölgesi'nde bulunan ilçe kıyıda içeride kalması, Batı Toros Dağlarının deniz etkisini engellemesi ve yükseltisinin fazla olması nedeniyle Akdeniz ikliminden farklı iklimsel özellikler göstermektedir (Dağıstanlıoğlu 2012). Genel olarak; yazları sıcak ve az yağışlı, kışları ise soğuk ve yağışlı, ilkbahar ve sonbahar aylarında ise ılıman ve yağışlı bir iklim karakterine sahip olduğu söylenebilir.

Arazinin bulunduğu havzada, özellikle yağış bakımından iklimsel farklılıklar görülmektedir. Arazinin jeomorfolojik yapısı havzanın farklı kesimlerinde, özellikle de gölün kuzey ve güneyinde iklim farklılığının en önemli sebebidir (Karatepe 2004). Kantarcı (1991)'in aktarımına göre; Aksu Vadisi, Kovada Gölü ve Kovada Kanalı boyunca, Akdeniz iklimi Eğirdir Gölü Havzası'nın güney kesimlerine ulaşarak buraları etkiler; havzanın kuzeyinde, özellikle de kuzey ve kuzey doğusunda ise karasal iklim etkisi görülmektedir (Karatepe 2004). Kuzeybatısındaki Senirkent ve Uluborlu'nun iklimi ise yağış miktarı bakımından Akdeniz iklimine yakınlık gösterirken, sıcaklık bakımından karasal iklime daha yakındır. Gölün batısında yer alan Barla'da ise iklim yağış ve sıcaklık bakımından Akdeniz İklimi ve Karasal İklim arasındadır (Karatepe 2004).

Eğirdir ilçesinin bazı meteorolojik verilerinin uzun yıllar ortalaması sadeleştirilmiş şekilde, Çizelge 4.3.'de sunulmuştur. Bu çizelgeye göre; bölgede en yüksek sıcaklıklar Haziran (20,6 °C), Temmuz (23,8 °C), Ağustos (23,2 °C) aylarında yaşanmaktadır ve yıllık sıcaklık ortalaması 12,2 °C'dir. Eğirdir'de ölçülen yıllık en yüksek sıcaklık ortalaması 36,9 °C, ölçülen yıllık en düşük sıcaklık ortalaması ise -14,9 °C'dir. Don (sıcaklığın -1 °C) olarak geçen gün sayısı ortalama 85,5 gün olarak tespit edilmiştir.

Çizelge 4.3.'e göre; nisbi nem yüzdesi Kasım (%74,8), Aralık (%77,8), Ocak (%76,6) ve Şubat (%73,4) aylarında en yüksek değerdedir. Yıllık ortalama nisbi nem oranı ise %66,3 olarak ölçülmüştür. Aylık toplam yağış miktarının yıllık ortalaması 772 mm; günlük en çok yağış miktarının yıllık ortalaması 141,9 mm olarak kayıtlara geçmiştir. Hakim rüzgar yönünün güney yönü olduğu ve yıllık ortalama rüzgar hızının 3,2 m/s olduğu görülmektedir. Kuvvetli rüzgarın hakim olduğu gün sayısı yıllık ortalama 128,3 gün, fırtınalı gün sayısı ise yıllık ortalama 12,9 gün olarak kayıtlara geçmiştir.

Eğirdir ilçesinde kar yağışlı günlerin yıllık ortalaması 8,4 gün ve kar örtülü gün sayısı yıllık ortalama 15,3 gün olarak tespit edilmiştir. En yüksek kar örtüsü yıllık ortalama 40 cm'ye kadar ulaşmıştır.

Çizelge 4.3. Eğirdir'in uzun yıllar ortalama meteorolojik verileri (2011 yılı Eğirdir Kaymakamlığı Meteoroloji Müdürlüğü verilerinden yararlanarak)

Meteorolojik Parametre/Ay	I	II	II	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Yıllık
Ortalama Sıcaklık (°C)	1,9	2,6	6,1	10,8	15,8	20,6	23,8	23,2	18,5	13,0	7,0	3,4	12,2
En Yüksek Sıcaklık (°C)	13,9	16,9	26,3	28,2	31,7	36,0	36,9	35,8	33,5	29,9	22,6	18,8	36,9
En Düşük Sıcaklık (°C)	-14,4	-14,9	-14,2	-5,0	1,7	5,5	8,9	8,2	2,5	-2,3	-9,0	-12,0	-14,9
Donlu Günler Sayısı (sıcaklık < -1)	19,8	17,3	13,7	2,6	0,1	0,0	0,0	0,0	0,2	1,7	12,0	18,0	85,5
Ortalama Nisbi Nem (%)	76,6	73,4	68,9	66,0	63,1	56,8	53,3	56,1	60,6	68,2	74,8	77,8	66,3
Aylık Toplam Yağış Miktarı (mm)	109,8	108,5	90,9	80,8	48,4	18,3	10,5	8,6	21,3	45,1	89,5	141,1	772,0
Günlük En Çok Yağış Miktarı (mm)	76,2	92,7	71,2	56,8	46,5	34,7	29,3	33,3	40,1	106,5	80,6	141,9	141,9
Kar Yağışlı Günler Sayısı	2,6	2,5	1,4	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4	1,3	8,4
Kar Örtülü Günler Sayısı	6,9	3,9	2,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	2,1	15,3
En Yüksek Kar Örtüsü (cm)	40	28	20	20	3	0	0	0	0	0	3	35	40
Sisli Günler Sayısı	0,9	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,0	2,2
Hâkim Rüzgâr Yönü	S	S	S	S	S	N	N	N	N	S	S	S	S
Ortalama Rüzgâr Hızı (m/s)	3,3	3,8	3,7	3,7	3,0	3,1	3,2	2,9	2,8	2,8	3,1	3,2	3,2
En Hızlı Esen Rüzgârın Yönü	SSE	N	S	S	W	N	W	W	S	S	N	SW	SSE
Fırtınalı Gün Sayısı (hızı $\geq$ 17.2 m/s)	1,8	2,4	1,7	1,6	0,6	0,4	0,2	0,2	0,2	0,4	1,6	1,7	12,9
Kuv.Rüz.Gün Sayısı (h=10.8-17.1 m/s)	9,8	11,8	13,7	15,1	11,7	11,5	10,0	8,3	8,8	8,2	9,0	10,6	128,3
Ortalama 5 cm Toprak Sıcaklığı (°C)	2,4	3,3	7,5	12,9	19,6	26,0	29,8	28,9	23,0	15,6	8,1	4,0	15,1
Ortalama 10 cm Toprak Sıcaklığı (°C)	3,0	3,7	7,6	12,9	19,3	25,2	28,8	28,3	23,2	16,1	8,8	4,6	15,1
Ortalama 20 cm Toprak Sıcaklığı (°C)	3,4	3,7	7,2	12,2	18,2	23,9	27,6	27,4	23,0	16,5	9,5	5,2	14,8
Ortalama Göl Suyu Sıcaklığı (°C)	3,8	3,9	6,3	10,7	16,0	20,4	23,0	23,1	20,1	15,1	10,0	6,1	13,2

4.2.5. Flora

Eğirdir ilçesinin sahip olduğu yer şekilleri ve yerleşim havzasında bölgesel olarak görülen iklim farklılığı nedeniyle; Eğirdir Gölünün kuzey ve güneyindeki bitki örtüsü türlerin çeşitliliği de farklılık göstermektedir. Çalışma alanı İran-Turan ve Akdeniz Fitocoğrafya Bölgesi'nde yer aldığı için bitki örtüsü bakımından son derece zengin durumdadır. Barla Dağı, Dedegöl Dağları, Eğirdir ve Kovada Gölü arasında kalan bölgeler “Türkiye'nin 122 Önemli Bitki Alanı” kategorisinde yer almaktadır. Bu alanlar “endemik” bitki türleri açısından zengin olup, Kermes Meşesi (*Quercus coccifera*) ağırlıklı “maki kuşağı” dağın güney, doğu ve kuzey taraflarında 870-1300 m arasında yer almaktadır (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü 2017).

Çalışma alanında, flora bakımından en zengin olan alanlar Eğirdir Gölü'nün güney kesimidir. Kovada Gölü Milli Parkı ve Kasnak Meşesi Tabiatı Koruma Alanı en zengin içeriğe sahip olan alanlar olarak dikkat çekmektedir. Eğirdir ilçesinin güneye doğru bir uzantısı olan Boğazova tabanının bitki örtüsü Akdeniz ardı alt bölümü içerisinde kalmaktadır. Kabaca kuzey-güney istikametinde 916 m ile 809 m arasında değişen ova tabanında maki türleri ile karstik depresyonların tabanında kızılçam toplulukları görülmektedir (Karabacak 2007). Araştırma alanında bulunan bitki örtüsü grubu içinde ormanlık alanlar en geniş alana sahiptir.

Kermes Meşesi Ormanları (*Quercus coccifera*): Barla Dağı'nın 800-1300 m'lik kesimleri arasında dağılım göstermektedir. Kermes Meşesi (*Quercus coccifera*) yoğun olarak dağın güney, doğu ve kuzey bölümlerinde yaklaşık 870-1300 m'lik yükseklikleri arasında yer almaktadır. Bu kuşaktaki diğer odunsu bitkiler arasında *Crataegus monogyna*, *Jasminum fruticans*, *Juniperus oxycedrus*, *Lonicera etrusca* ve *Palirus spina-christi* sayılabilir (Dağıstanlıoğlu 2012).

Karaçam Ormanları (*Pinus nigra*): Eğirdir ilçe merkezinin güney kesimleri ile güneydoğu kesimlerinde yaygın olarak görülmektedir. Eğirdir Gölü ve Kovada Gölü'nün arasında kalan bölümde Gökmar, Sedir ve Meşe topluluklarıyla karışık halde yer almaktadırlar. Ayrıca *Pinus nigra* Barla Dağı'nın yaklaşık 1800 m'lik yüksekliğe sahip kısımlarında da görülmektedir.

Sedir Ormanları (*Cedrus libani*): Çalışma havzasında genel olarak 1200-2000 m yükseklerde görülmektedir. Yamaçlarda yalnız yayılış gösterebildiği gibi, *Abies cilicica* ve *Pinus nigra* ile karışık olarak da bulunabilir. Dedegöl Dağları'nda Sedir, Karaçam (*Pinus nigra* ssp. *pallasiana*) ve Gökmar (*Abies cilicica* ssp. *isaurica*) ile karışık orman vejetasyonunun başlıca ağaç türleridir (Dağıstanlıoğlu 2012).

Gökmar Ormanları (*Abies cilicica*): Gökmar, Dedegöl Dağları'nda Karaçam ve Sedir ağaçları ile birlikte karışık orman oluşturmaktadır ve yayılış alanı yaklaşık 2000 m'lere kadar çıkmaktadır. Eğirdir ve Kovada Gölü'nün arasında kalan bölgenin yüksek

kesimlerinde de Sedir, Meşe ve Karaçam ağaçları ile karışık topluluklar oluşturmaktadır.

Ardıç Ormanları (*Juniperus excelsa*): Çalışma alanında Ardıç ağacı (*Juniperus excelsa*) Barla Dağı'nın, 1000 m ve daha yüksek kesimlerinde açık orman toplulukları şeklinde görülmektedir. Dedegöl dağların da ağaç sınırının üzerindeki Subalpin kuşak bitki örtüsü ve dağ step meraları; Boylu Ardıç (*Juniperus excelsa*) ve Kokulu Ardıç (*J. foetidissima*) ağırlıklı ardıç topluluklarından oluşur (Dağıstanlıoğlu 2012).

Kasnak Meşesi Ormanları (*Quercus vulcanica*): Araştırma sahasında Kasnak Meşesi Tabiatı Koruma Alanı'nda yayılış gösteren en önemli tür şüphesiz Kasnak Meşesi'dir. Ak Meşeler grubuna dahil olan bu endemik tür; Eğirdir ve Kovada gölünün arasında kalan bölgede 1350-1500 m'ler arasında yayılış göstermektedir. Yaprak döken bir tür olan Kasnak Meşesi 25-30 metreye kadar boylanmaktadır ve 120-150 cm arası bir çap genişliğine sahip olmaktadır. Türkiye'ye özgü endemik bir tür olan Kasnak Meşesi saf olarak yayılış gösterebildiği gibi; Gökmar, Meşe, Karaçam ile karışık orman halinde de bulunabilir. Kasnak Meşesi Tabiatı Koruma Alanı genelinde ve orman içi açıklıklarda görülen *Verbascum* spp. çayır vejetasyonunun hakim bitki örtüsünü temsil etmekle birlikte, *Salvia* sp., *Nepeta* sp., *Erysimum* sp., *Alyssum* sp., *Thymus* sp. ve *Poa* sp. türleri alanda yaygın olarak rastlanan diğer bitki taksonlarıdır (Sayın 2014).

4.2.6. Fauna

Araştırma alanı, habitat çeşitliliği bakımından zengin bir yapı sergilemektedir. Geniş yapraklı ve/veya iğne yapraklı bitkileri bünyesinde bulunduran saf ve karışık ormanlar, makilik alanlar, orman içi açıklıklar, alpin ekosistemlerin tamamına çalışma alanında etkin durumdadır. Bu çok yönlü çeşitlilik sayesinde, sahip olduğu zengin bitki örtüsüyle aynı oranda zengin bir faunayı da bünyesinde barındırmaktadır.

Araştırma alanında yoğun olarak; balık, böcek, kuş, sürüngen, amfibi faunaları dikkat çekmektedir. Eğirdir Gölü'nde, 6 familyaya ait 9 tür ve 1 alttür balık ile 1 tatlı su ıstakozu turunun yaşadığı tespit edilmiştir (Dağıstanlıoğlu 2012). Eğirdir Gölü'nde tespit edilen bu türler; sazan, sudak, gümüşü havuz balığı, eğrez, kadife balığı, küçük kaya balığı, sivrisinek balığı, çöpçü balığı ve tatlı su kolyozudur.

Eğirdir İlçesinde bulunan Kovada Gölü Milli Parkında yer alan 9 farklı habitatta, 12 takım ve 77 familyaya bağlı 241 böcek taksonu saptanmıştır. Bu taksonlardan 36'sı cins, 10'u ise sadece familya düzeyinde teşhis edilebilmiştir (Aslan, 2010).

Yukarı Gökdere Orman İşletme Şefliği sahası genelinde 6 takıma mensup 8 familyadan, 11 memeli türü; 7 takıma mensup 26 familyadan, 72 kuş türü; 2 takıma mensup 7 familyadan 13 sürüngen türü; 1 takıma mensup 1 familyadan 1 amfibi türü ve 8 takıma mensup 43 familyadan 129 böcek türü bulunmaktadır (Dağıstanlıoğlu 2012).

4.3. Doğal Yapının Değerlendirilmesi

Peyzaj mimarlığı meslek disiplini çerçevesinde yürütülen her çalışmada olduğu gibi bu çalışmada da; doğal yapıya yönelik elde bulgulara geniş yer verilmiştir. Buna ek, olarak araştırma konusunun temelini oluşturan Sakin Şehir kriterlerine ait en önemli politikaların çevre ile ilişkili olması nedeniyle tüm ekolojik bulgular detaylı bir biçimde irdelenmiştir.

Ülkemiz genelinde olduğu gibi, Eğirdir ilçesinin de Sakin Şehir adalığının kabul edilerek birliğe dahil edilmesinin ardındaki en büyük etken; sahip olduğu doğal zenginliklerdir. Bu nedenle, giriş bölümünde de bahsedildiği üzere bu çalışmanın hedefleri arasında; temel ölçütleri tamamıyla çevre dostu olan planlama kararlarının alınmasına yardımcı olacak önerilerin getirilmesi yer almaktadır. Sunulacak olan tavsiyelerin kapsamını oluşturan doğal çevreye yönelik bulgular; çalışma alanı sınırları içerisinde yer alan hidrolojik kaynaklar, ilçenin toprak yapısı (büyük toprak grupları, toprak yetenek sınıfları, toprak derinliği sınıfları, sınırlayıcı toprak özellikleri, erozyon dereceleri), jeolojik yapı ve eğim durumu, iklim, flora ve fauna başlıkları altında verilmiştir. Araştırmanın hedefleriyle ilişkili olarak, bazı verilerin doğal yapıya ilişkin potansiyel durumları ve Sakin Şehir kıstasları doğrultusunda değerlendirmeleri aşağıda sıralanmıştır.

Birçok yazılı kaynakta yer alan verilere göre; tarih boyunca medeniyetler, su kaynağı bulunan alanları yerleşim bölgesi olarak kabul etmiştir. Milattan önceki tarihlerden bu yana yerleşim yeri olarak değerlendirilen; çalışma alanı sınırları içerisinde yer alan Eğirdir ilçesi de, Türkiye'nin en büyük 4. gölü olan Eğirdir Gölü'ne ve Kovada Gölü'ne ev sahipliği yapmaktadır. Çok yönlü hidrolojik kaynak zenginliği sayesinde Eğirdir ilçesi Sakin Şehir adaylık sürecinde ön plana çıkmıştır.

Sakin Şehir kriterleri arasında, mevcudiyeti adaylık başvurusu sırasında olması gereken zorunlu kriterler bulunmaktadır. Su kirliliği konusunda yapılan çalışmalar, bu zorunlu kriterlere dahil olan politikalar arasında yer almaktadır. Nitekim; Enerji ve Çevre Politikaları başlığı altında “su kalitesinin belirlenen yasal parametrelere uygun olduğunun belgelenmesi” kıstası yer almaktadır. Halihazırda, ilçede düzenli olarak bakteriyolojik ve kimyasal içme suyu analizleri yapılmaktadır. Su numunelerinin analizi sonucunda elde edilen verilerin; “İnsani Tüketim Amaçlı Sular” hakkındaki yönetmelikte yer alan parametrelere uygun olduğu tespit bildirilmektedir. Geniş bir fauna ve flora çeşitliliğine sahip olan Eğirdir Gölü için yine Enerji ve Çevre Politikaları başlığı altında yer alan “biyolojik çeşitliliğin korunması” kıstası uyarınca; göl yakın çevresinde tehdit teşkil eden evsel atık ve tarımsal ilaç kalıntılarının, göl suyu kalitesini olumsuz yönde etkilenmesinin önüne geçilecek politikalar geliştirilmelidir. Yaşanılabilir ve çevre dostu kentleşme, flora ve fauna dokusunu koruma amacıyla, göl ve çevresi için atılacak olan her adımın; Kıyı Kanunu, Kültür ve Tabiat Varlıklarını

Koruma Kanunu, Sulak Alanların Korunması Yönetmeliği, Su Kirliliği ve Kontrolü Yönetmeliği, Çevre Düzeni Planları, Koruma Amaçlı İmar Planı ve Eğirdir Gölü Özel Hükümleri'ne uygun şekilde belirlenmesi gerekmektedir.

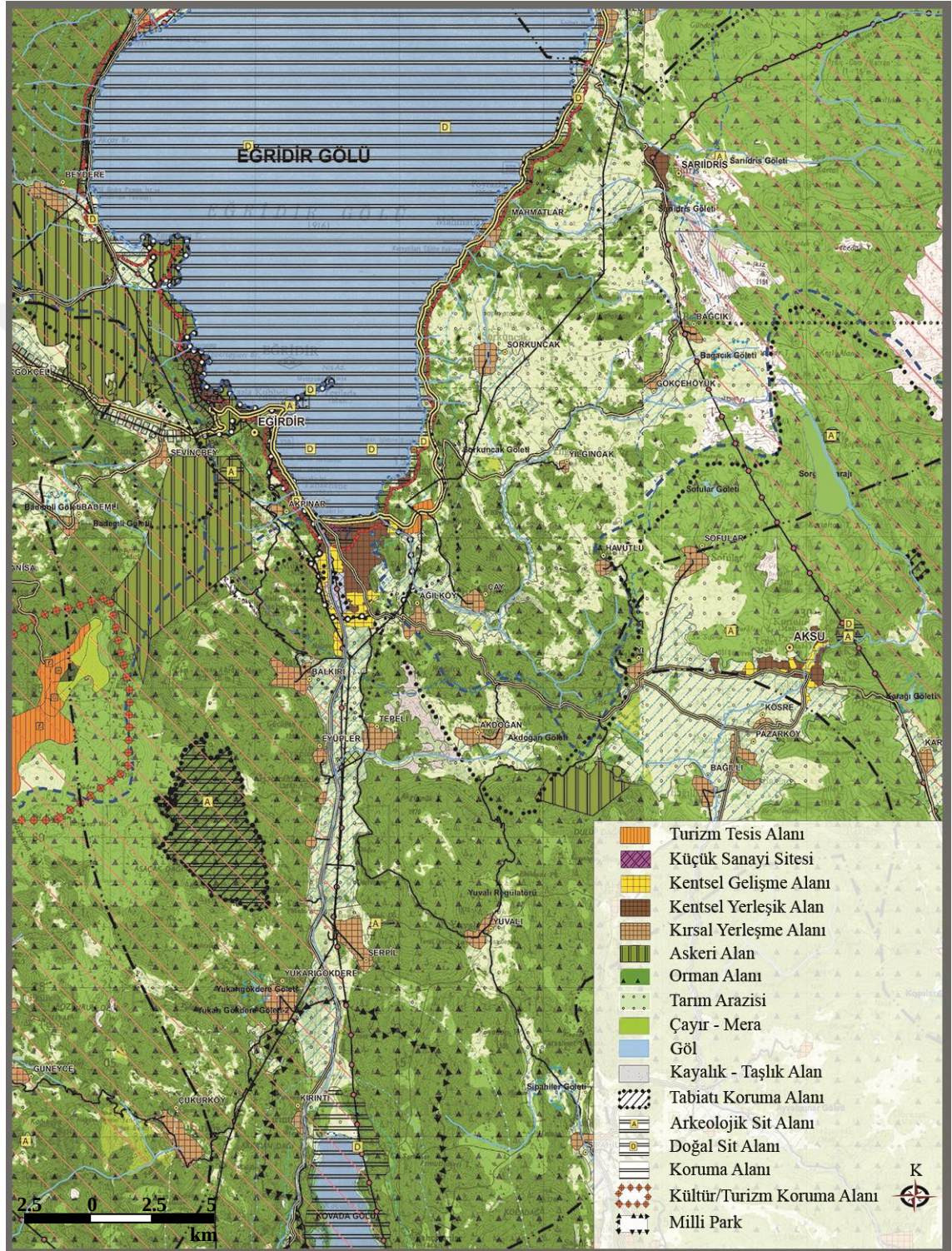
Doğal Sit Alanı olarak ilan edilen kuzey-güney uzanımlı Eğirdir Gölü insani ve tarımsal amaçlı tüketime katkı sağlamanın yanı sıra, önemli derecede peyzaj ve rekreasyon değerine sahiptir. Bu nedenle; Kentsel Yaşam Kalitesi Politikaları başlığı altında yer alan “marjinal alanların belirlenmesi ve yeniden kullanılması” kriterine yönelik olarak; ilçe merkezine yaklaşık 3 km uzaklıkta bulunan, önceden Mavi Bayrak statüsüne sahip olan ancak mevcut durumda bu statüyü kaybetmiş; Altinkum Plajı'nın uygun koruma plan ve yönetmelikler kapsamında yeniden değerlendirilmesi tavsiye edilmektedir.

Sakin Şehir felsefesi için çevre politikaları kadar, yerel mirasın korunmasını ilke edilen politikalarda önem arz etmektedir. Özellikle, Kentsel Yaşam Kalitesi Politikaları başlığı altında yer alan “yerel ürünlerin ticarileştirilmesi için alan yaratılması”, Tarım, Turizm, Esnaf ve Zanaatkarlara Dair Politikalar başlığı altında yer alan “tarım ekolojisinin geliştirilmesi”, “yerel ve geleneksel kültürel etkinliklerin korunması, değerlerinin arttırılması” ve “önceden tarım için kullanılmış alanların kullanımı hakkındaki imar planları için yeni fikirlerin sunulması”, Ortaklıklar başlığı altında yer alan “doğal ve geleneksel yiyeceklerinin bulunduğu kurumları desteklemek” gibi prensipler, kültürel mirasa yönelik kriterlerin temelini oluşturmaktadır. Bu kriterleri sağlama amacına paralel olarak, öncelikle yerel ürünleri uygun ve verimli biçimde elde etmek adına; çalışma alanı sınırları içerisinde yer alan mevcut toprak yapısı irdelenmiştir. Elde edilen bulgular ışığında, Eğirdir Gölü ile Kovada Gölü arasında kalan boğazın; organik maddece zengin ve üzerinde her türlü bitkinin yetiştirilmesine imkan sağlayan alüvyal topraklara sahip olması ve bu toprakların erozyon/taşlılık/alkalilik/drenaj problemlerinin görülmediği I. sınıf kullanım kabiliyetine sahip olmaları nedeniyle, insan sağlığını gözeterek üretilecek organik ve yerel mahsuller için uygun yetiştirme ortamı olduğu tespit edilmiştir.

Ayrıca bu boğazın, özellikle Milli Park ilan edilen Kovada Gölü ve çevresinin; sahip olduğu endemik bitki türleri nedeniyle florası, ev sahipliği yaptığı av hayvanları, yerli ve göçmen kuşlar, sucül ekosistemler nedeniyle faunası mutlak suretle korunmalıdır. Bu nedenle, bahsi geçen alanda hayata geçirilmesi planlanan projeler, koruma plan ve yönetmelikleri dikkate alınarak hazırlanmalıdır. Özellikle, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, Sulak Alanların Korunması Yönetmeliği ve Milli Parklar Kanunu prensip ve parametreleri doğrultusunda hareket edilmelidir. Bu alan; flora ve fauna kapsamında sahip olduğu yerüstü değerlerinin yanı sıra, zengin maden içeriği ile yer altı kaynakları bakımından da önemlidir. Ancak, madeni yerüstüne çıkarmak amacıyla yapılan dinamitli patlatmalar ve transfer amacıyla ağaçların kesilmesi gibi negatif etkileri olan; ekosistemleri ve biyolojik çeşitliliği tehdit eden maden ve malzeme ocaklarının faaliyetleri sınırlandırılmalıdır.

4.4. Mevcut Alan Kullanımları

Çalışmanın bu bölümünde; yerleşim, tarım, sanayi, turizm, orman, ulaşım, korunan alanlar ve maden ocaklarına ilişkin mevcut alan kullanımları incelenmiştir.

Şekil 4.18. Mevcut alan kullanımları haritası (T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı 2014)

Şekil 4.18.'de mevcut alan kullanımlarına ilişkin verilerin sunulmuş olduğu harita; Antalya-Burdur-Isparta planlama bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı'ndan yararlanılarak hazırlanmıştır.

4.4.1. Yerleşim

Araştırma sahası olan Eğirdir ilçesinde; ilçe merkezinde hakim olan şehir yerleşimi, köy ve belde birimlerinde hakim olan kırsal yerleşim olarak iki çeşit yerleşim biçimi görülmektedir. Mevcut durumda Eğirdir ilçe merkezine bağlı olan 29 adet köy (Ağılköy, Akbelenli, Akdoğan, Akpınar, Aşağı Gökdere, Bademli, Bağcık, Bağılı, Bağören, Baklan, Balkırı, Barla, Beydere, Çayköy, Eyüpler, Gökçehöyük, Göktaş, Havutlu, Kırıntı, Mahmatlar, Pazarköy, Serpil, Sevinçbey, Sipahiler, Sorkuncak, Tepeli, Yılğınca, Yukarı Gökdere ve Yuvalı) yerleşimi bulunmaktadır. Bu köyler arasında en yüksek nüfus değerine sahip olan yerleşim birimi Barla köyüdür.

Kırsal yerleşim birimlerinin yarısından fazlası, su baskınlarından korunmak amacıyla yamaç alanlara konumlanmıştır. 1970 ve öncesi dönemlerde Eğirdir nüfusunun yaklaşık %76'sı kırsal alanlarda yaşamlarını sürdürmekteydi. Ancak, 2010 yılından bu yana nüfusun yarısından fazlası ilçe merkezinde bulunmaktadır ve bu sayı her geçen gün artış göstermektedir (Sözlü Görüşme 2017).

İlçe merkezinin nüfusu; İstasyon Mahallesi, Altınkum Mahallesi, Yazla Mahallesi, Pınarpazarı Mahallesi, Menderes Mahallesi ve Hürriyet Mahallesi'nde yoğunlaşmış durumdadır. Eğirdir ilçe merkezi, kuzeyinde bulunan Eğirdir Gölü ile güney kesiminde yer alan yüksek dağlık alan arasında yer almaktadır (Şekil 4.19). İlçe merkezinin dağ ve göl oluşumları arasında sıkışması, havza tabanının sorunlu olması, şiddetli erozyon riski ve benzeri problemler nedeniyle alt yapı ve üst yapı hizmetleri sağlıklı bir şekilde sonuca ulaşamamaktadır.

Şekil 4.19. Eğirdir ilçe merkezinin konut yerleşim durumu (Orijinal 2018)

4.4.2. Tarım

Eğirdir ilçesine bağlı olan kırsal yerleşim alanlarında ikamet etmekte olan halkın büyük çoğunluğu tarım faaliyetleri ile geçimini sağlamaktadır. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'na bağlı olan Isparta İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü'nden elde edilen 2016 yıl sonu verilerine göre; ilçedeki tarım arazisi alanı 21.490 ha olup tüm alanların %17,52'sini oluşturduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 4.4. Eğirdir ilçesinin tarım alanlarının dağılımı (Isparta İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü'ne ait 2016 yıl sonu raporundan yararlanılarak)

Kullanım Şekli	Sulu (da)	Kuru (da)	Toplam (da)	%
Tarla Bitkileri	1.829	37.203	39.032	26,12
Nadas	-	900	900	0,60
Çayır - Mera	-	2.297	2.297	1,53
Sebzelikler	1.651	-	1.651	1,10
Meyvelikler	61.449	350	61.799	41,36
Örtüaltı	11	-	11	0,04
Gül	1.600	600	2.200	1,47
Toplam	66.540	41.350	107.890	100
Elverişi olup kullanılmayan	-	41.510	41.510	27,78

Eğirdir ilçesinin tarım alanlarının kullanım amaçlarına ilişkin dağılımı Çizelge 4.4.'de sunulmuştur. Verilen çizelgeye göre ilçede; 61.449 da'lık kapladığı büyüklükle, meyve yetiştiriciliğinde kullanılan sulu tarım alanı ilçede hakim konumdadır. Bunu, 37.203 da'lık alan ile tarla bitkileri üretiminde kullanılan kuru tarım arazileri takip etmektedir.

Eğirdir ilçesinin ekonomik gelir kaynağının başında ihracata yönelik olarak yapılan elma üretimi gelmektedir. Araştırma sahasında yer alan 66.450 da'lık sulu tarım alanının, 58.574 da'lık bölümü elma üretimine ayrılmıştır. Elma üretimi yoğunlukla; ilçe merkezinde, Tepeli köyünde ve Yukarı Gökdere köyünde yapılmaktadır. Isparta ili Türkiye'nin elma üretimi alanında birinci sırada yer almaktadır. İlçede yaklaşık olarak yılda toplam 270.000 ton elma üretilmektedir. Türkiye'nin yıllık elma üretiminin yaklaşık %9'u Eğirdir'de gerçekleşmektedir. Bu sektör Eğirdir'de günden güne gelişim göstermektedir. Ayrıca, bölgede ticari amaçlı gül üretiminin yapıldığı da bilinmektedir. Genellikle kozmetik ve gıda sektörlerinde kullanım alanı bulan gül, Araştırma alanında yoğunlukla Barla, Bağören, Bedre köylerinde üretilmektedir.

2009 yılında, Isparta İl Kültür Turizm İl Müdürlüğü ve Isparta İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü'nün işbirliği ve Eğirdir Gölü Yönetim Planı çerçevesinde yürütülen çalışmalar sonucunda ilçenin agroturizm potansiyeli olduğu tespit edilmiştir. Bu tespitler sonucunda Eğirdir ilçesine bağlı; Mahmatlar, Balkırı, Beydere ve Bağören Köyleri ile Barla Kasabası agroturizm bölgesi olarak ilan edilmiştir (Sözlü Görüşme 2017). Bölgede, çevreye saygılı ve duyarlı, çevre korumanın ve gelenekselliğin ön planda olduğu bu turizm şekline ilişkin çalışmalar yürütülmektedir.

4.4.3. Sanayi

Çalışma alanında, Cumhuriyet öncesi dönemlere ait alışkanlıklardan süre gelen geçim kaynağı unsurlarından bazıları hala etkinliğini sürdürmektedir. Bu iş kollarından birisi halıcılıktır. Günümüzde genel olarak ev halıcılığı şeklinde devam etmekte olan bu yerel iş kolu, yoğunlukla Sarıdris kasabasında icra edilmektedir.

Ayrıca Eğirdir ilçesinde; 1983 yılında faaliyete geçen küçük bir sanayi sitesi faaliyet göstermektedir. Bu sitede genel olarak ağaç ve orman ürünleri işleri yapılmaktadır. Yine Pazarköy'de de buna benzer olarak kereste üretilmekte, üretilen ürünler iç pazarda satılmaktadır.

İlçede faaliyet gösteren diğer fabrikalar; meyve suyu ve konsantresi üretim fabrikası, doğal kaynak suyu ve şişe suyu fabrikası, un fabrikası olarak sıralanabilir. İlçenin en önemli geçim kaynağını oluşturan ihracata yönelik elma üretimi ile ilişkili olarak alanda soğuk hava depoları bulunmaktadır. Toplam hacmi yaklaşık 80.000 ton olan 12 soğuk hava deposu bulunmaktadır ve bu depoların sayısı, elma üretiminin gelişimine bağlı olarak her geçen gün artış göstermektedir (Sözlü Görüşme 2018).

Eğirdir'de faaliyet göstermekte olan 3 adet su ürünleri işleme tesisi bulunmaktadır. Bu tesislerde işlenen su ürünleri hem iç pazara, hem de dış pazara sunulmaktadır. Eğirdir ve yakın çevredeki göllerden avlanan ürünler bu tesislerde işlenip depolanmakta ve yurtdışına ihraç edilmektedir.

Elektrik Üretimi Alanında ise Kovada I ve Kovada II Hidroelektrik Santralleri faaliyet göstermektedir. Kovada I HES yılda ortalama 4.466.667 Kwh, Kovada II HES yılda ortalama 33.500.000 Kwh elektrik üretimi yapmaktadır. İki HES'in yıllık elektrik üretimi ortalama 38.000.000 Kwh'i bulmaktadır (Sözlü Görüşme 2017).

İlçede yağ gülüne yönelik üretim de söz konusudur. Kozmetik ve gıda sanayisi kapsamında geniş kullanım alanına sahip olan gül yağının, büyük çoğunluğu Isparta'da üretilmektedir. Eğirdir ilçesinde de üretim faaliyetleri mevcuttur. Bu faaliyet için alanda 800 da'lık alan ayrılmış durumdadır.

4.4.4. Turizm

Çalışma sahası olan Eğirdir; yalnızca bağlı olduğu Isparta ilinin değil, aynı zamanda göller bölgesinin de turizm merkezi durumundadır. Eğirdir'i turizm potansiyeli bakımından öne çıkaran iki temel unsur; havzanın doğal peyzaj değeri ve bölgenin zengin tarihsel süreci olarak dikkat çekmektedir. Eğirdir; geçmiş dönemlerde sayısız uygarlığa ev sahipliği yapmış olması, Hristiyanlık inancının önemli temsilcileri olarak kabul edilen liderlerin inançlarını yaymak adına bölgeyi aracı olarak kullanmış olmaları ve sıklıkla ziyaret etmeleri gibi özel nedenlerle kültür turizmini benimseyen yabancı turistler tarafından tercih edilmektedir.

Günün her saatinde farklı bir renk alan Eğirdir Gölü'ne ev sahipliği yapması, özellikle sonbahar aylarında yaşanan yaprak dökümü ile birlikte ziyaretçilere seyir zevki sunan Kovada Gölü'nü ve endemik bir tür olan Kasnak Meşesi (*Quercus vulcanica*) ormanlarının bulunduğu Kasnak Meşesi Tabiatı Koruma Alanı'nı sınırları içerisinde barındırması, yılın belli dönemlerinde kurulan tarihi Pınar Pazarı ve özellikle Antalya gibi turist potansiyeli yüksek illere yakın mesafede bulunması nedeniyle, yerli turistler tarafından tercih edilmektedir.

Çizelge 4.5. Eğirdir ilçesinin konaklama tesisleri dağılımı (Isparta İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'ne ait 2017 verilerinden yararlanılarak)

Türü	Belediye			Bakanlık		
	Tesis Sayısı	Oda	Yatak	Tesis Sayısı	Oda	Yatak
Otel	4	107	242	4	107	217
Pansiyon	13	93	208	1	5	12
Toplam	17	200	450	5	112	229

Çalışma sahasının sınırlarını oluşturan Eğirdir ilçesinin konaklama tesislerine ait veriler Çizelge 4.5.'de sunulmuştur. Bu tabloya göre ilçede; bakanlık ya da belediyeye ait olan toplam 22 adet otel ve pansiyon bulunmaktadır. Mevcut bulunan konaklama tesislerinin tamamı toplamda; 312 adet odaya ve 679 kişilik yatak kapasitesine sahiptir durumdadır.

Eğirdir'in turizm verilerine ilişkin önceki yıllara ait raporlar incelendiğinde, ilçede bulunan konaklama tesisi sayısında ve buna bağlı olarak yatak kapasitesinde bir düşüş olduğu görülmektedir. Örneğin, 2005 yılı verilerine göre, alanda toplam 29 adet

konaklama tesisi ve 903 kişilik yatak kapasitesi mevcut iken; 2006 yılı verilerine göre bu sayının, 28 adet konaklama tesisi ve 862 yatak kapasitesine gerilediği görülmektedir. Bu düşüş süre gelen yıllarda devam etmiştir.

Çizelge 4.6. Yıllara göre Eğirdir ilçesinin ziyaretçi istatistikleri (Eğirdir Turizm Danışma Bürosu'na ait 2017 yılı verilerinden yararlanılarak)

Yıllar	Geceleyen Ziyaretçi			Günübirlik Ziyaretçi		
	Yerli	Yabancı	Toplam	Yerli	Yabancı	Toplam
1994	93.128		93.128	171.555		171.555
1995	90.835		90.835	207.369		207.369
1996	115.367		115.367	222.165		222.165
1997	123.855		123.855	277.869		277.869
1998	53.941		53.941	186.500		186.500
1999	78.965		78.965	189.455		189.455
2000	51.712		51.712	217.695		217.695
2001	58.849		58.849	215.935		215.935
2002	75.876		75.876	218.000		218.000
2003	58.767		58.767	170.131		170.131
2004	43.049		43.049	112.866		112.866
2005	84.221		84.221	138.579		138.579
2006	47.362	33.421	80.783	89.750	17.085	106.835
2007	51.670	28.252	79.922	84.665	20.684	105.349
2008	55.234	27.033	82.267	77.210	14.350	91.560
2009	62.841	14.783	77.624	73.797	13.023	86.820
2010	58.845	19.155	78.000	82.613	14.725	97.338
2011	34.628	15.999	50.627	-	-	-
2012	100.523	11.327	111.850	-	-	-
2013	86.256	15.314	101.570	-	-	-
2014	94.242	15.730	109.972	-	-	-
2015	102.120	13.734	115.854	-	-	-
2016	128.627	6.441	135.068	-	-	-

Çalışma sahası sınırlarını oluşturan Eğirdir ilçesinin, yıllara göre ziyaretçi sayısına ilişkin verileri Çizelge 4.6.'da sunulmuştur. İlçede yer alan turizm bürosundan elde edilen verilerin Temmuz 2018'de tamamlanacağı bildirilmiştir. Bu durum BİMER aracılığıyla tarafımızdan teyit edilmiştir. Verilen çizelgeye göre; ilçede geceleyen turist sayısı bakımından 2016 yılı toplamda 135.068 kişi ile ilk sırada, 1997 yılı ise 123.855 kişiyle ikinci sırada yer almıştır. Ancak konaklayan ziyaretçi sayısında, 2004 yılına

kadar geçen süre içerisinde sert düşüşler gözlemlenmiştir. Özellikle 2004 yılında, 1997 yılına oranla yaklaşık %65'lik bir düşüş yaşanmıştır. Günöbirlik ziyaretçi sayısı da 1997 yılında 277.869 kişi iken, %65'lik düşüşle 97.338 kişiye gerilemiştir. Ancak 2016 yılına gelindiğinde; ilçede yürütölen kültürel faaliyetler ve bu faaliyetlerin tanıtımıyla doğru orantılı olarak, ziyaretçi sayısında büyük bir artış gözlemlenmiştir.

Verilen tablo incelendiğinde yabancı turist sayısındaki kayıplar dikkatten kaçmamaktadır. 2006 yılında 33.421 kişilik konaklayan yabancı misafir sayısı, yaklaşık %19,3'lük bir düşüşle 2016 yılında 6.441 kişiye gerilemiştir. Günöbirlik ziyaretçi profilleri incelendiğinde, yabancı turist sayısının genel olarak düşüş gösterdiği görölmektedir.

Eğirdir ilçesinde ziyaretçilerin ilgisini çeken; rekreasyonel açıdan değerli doğal, kültürel, tarihi ve arkeolojik birçok alan mevcuttur. Bu alanlardan bazıları; Eğirdir Gölü, Kovada Gölü Milli Parkı, Kasnak Meşesi Tabiatı Koruma Alanı, Yeşil Ada, Can Ada, Altinkum plajı, Bedre Koyu plajı, Akpınar köyü, seyir terası, Pınar Pazarı, Prostanna Antik Kenti, Parlais Antik Kenti, Malos Antik Kenti, Dünderbey Medresesi, Eğirdir Hanı, Eğirdir Kalesi, Ada Camii, Çeşnigir Paşa Camii, Aya Stefanos Kilisesi, Aya Georgios Kilisesi, Barla Roma Köprüsü, Barla Osmanlı Köprüsü şeklinde sıralanabilir.

4.4.5. Ulaşım

Eğirdir ilçesi kuruluşundan bu yana çeşitli uygarlıklar için ticaretin merkezi olmuştur. Anadolu Selçuklu döneminde de ticari amaçlı yapılan yollar Göller Yöresi'nden geçmekteydi. Bu nedenle Eğirdir, tarih boyunca sosyoekonomik değer taşıyan bir yerleşim birimi olmuştur. Isparta ilinin, Karayolları Genel Müdürlüğü bünyesinde yer alan 13. Bölge Müdürlüğü'nün çalışma alanına dahil olmasıyla, ilçeye ait yollarda büyük gelişmeler yaşanmıştır.

Çalışma alanının sınırlarını oluşturan Eğirdir ilçesinin karayolları hizmetleri, Karayolları Genel Müdürlüğü'ne bağlı Isparta Şube Şefliği tarafından yürütölmektedir. İlçenin ulaşım ağları, topografyaya bağlı olarak yıllar içinde gelişim göstermiştir. Alan içerisinde hakim olan ulaşım şekli, karayolu ulaşımı olarak dikkat çekmektedir. Eğirdir'in büyük iller ile olan bağlantısı; 330 numaralı Isparta-Konya-Adana devlet karayolu aracılığıyla sağlanmaktadır. Eğirdir ilçesinin çevre şehirlere uzaklığı; Isparta 34 km, Burdur 90 km, Antalya 180 km, Afyonkarahisar 204 km, Konya 243 km, İzmir 428 km ve Ankara 456 km şeklindedir.

Çalışma alanı sınırları içerisinde yer alan ulaşım ağlarına ilişkin bilgileri içeren harita Şekil 4.20.'de sunulmuştur. Bu harita; İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü'nün karayolları haritasını baz alarak hazırladığı verilerden yola çıkarak düzenlenmiştir.

Şekil 4.20. Eğirdir ilçesi ve çevresine ait ulaşım haritası (Isparta Valiliği İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü 2014)

Haritadan da anlaşıldığı üzere; ilçeyi civar köylere bağlayan yollar her mevsim kullanıma açık olup, asfalt kısmen stabilize durumdadır. Geçtiğimiz yirmi yılda gerçekleştirilen yol yapım çalışmalarıyla, tamamı toprak olan bir ulaşım ağı

kalmamıştır. İlçe sınırları içerisinde yer alan ulaşım sistemlerinden bir diğeri ise demiryolu ulaşımıdır. Osmanlı Devleti döneminde İngilizler tarafından yapılan İzmir-Aydın hatlı demiryolu, 1912 yılında Eğirdir'e kadar uzatılmıştır. TCDD'nin 33. Şube Şefliği'ne bağlı olan demiryolu, Ankara-Afyon-Isparta hattının son durağıdır. Kullanılabilir durumda olmasına karşın, son istasyon olması nedeniyle demiryolu ulaşımında süreklilik sağlanamamaktadır. Bu nedenle ilçede yolcu ve yük seferleri 2008 yılında iptal edilmiştir. Ancak bölgedeki hareketliliği arttırmak adına turistik tren seferlerinin yeniden başlatılması, 2017 yılında tekrar gündeme gelmiştir.

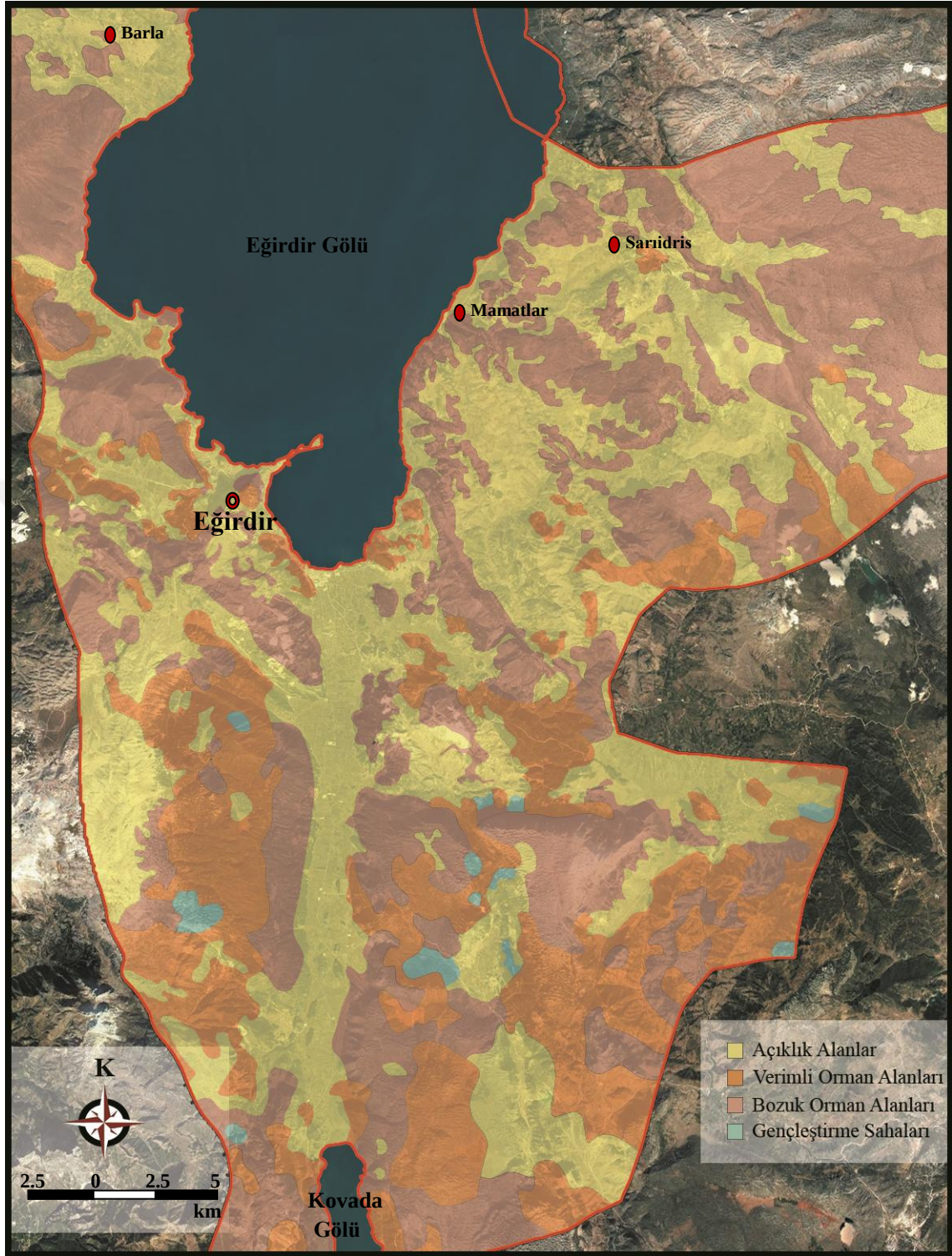
4.4.6. Orman

Çalışma sahası içerisinde orman yoğunluğu, Eğirdir Gölü'nün güneyinde yer alan Boğazova'nın doğu ve batı kısımlarında görülmektedir. Ayrıca havzada bulunan yerleşim yerlerinden; Pazarköy, Çayköy, Balkırı, Sevinçbey, Bademli, Sarıdris, Yuvalı, Havutlu, Akpınar, Akbelenli, Bağören, Bademli, Bağcık ve Tepeli köyleri orman sınırı olan köylerdir. Orman kenarında yerleşimine sahip olan bu 14 köyden bazıları, geçmiş yıllarda orman içi yerleşimleri iken, tahripler sonucu orman alanlarının dışında kalmışlardır. Sipahiler, Aşağı Gökdere, Yukarı Gökdere ve Eyüpler ise orman içi yerleşimine sahip olan köylerdir. Eğirdir ve çevresinde yer alan ormanların mevcut durumuna ilişkin bilgileri içeren harita, Çizelge 4.7.'de ayrıntılı olarak sunulmuştur.

Çizelge 4.7.'de sunulan, Orman Genel Müdürlüğü'ne bağlı olan, Isparta Orman Bölge Müdürlüğü'ne ait 2018 yılı verilerine göre; Eğirdir ilçesi işletme şefliği sınırları içerisinde yer almakta olan 33.684 ha'lık orman alanının 8.064 ha'ı verimli ormanlardan, 25.620 ha'ı ise bozuk ormanlardan oluşmaktadır. Yine aynı verilere göre ilçede toplamda, 48.473 ha'lık alanda orman varlığı görülmemektedir. Orman içerisinde görülen baskın meşçere tipleri ise yoğunluğuna göre; Kayın, Meşe, Karaçam, Kızılcıam, Ladin, Sedir, Gökmar şeklinde sıralanabilir (Şekil 4.21).

Şekil 4.21. Çalışma alanı içerisinde yer alan karışık orman grupları (Orijinal 2017)

Şekil 4.22. Eğirdir ilçesi ve çevresine ait orman haritası (Geodata 2018)

Çalışma alanı sınırları içerisinde yer alan orman birimlerinin potansiyellerine ilişkin mevcut durumlarının sunulduğu Şekil 4.22.'de yer alan harita, Orman İşletme Müdürlüğü'nün mevcut orman verilerinden ve T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı'na ait GEODATA verilerinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

Çizelge 4.7. Eğirdir ilçesi ve çevresinin orman varlığına ilişkin veriler (Eğirdir Orman Müdürlüğü verilerinden yararlanılarak düzenlenmiştir).

Mevki	Verimli Orman(ha)	Bozuk Orman(ha)	Toplam Alan(ha)
Eğirdir	8.063	25.620	33.684
Aşağı Gökdere	8.623	2.842	11.465
Yukarı Gökdere	6.913	4.546	11.459
Pazarköy	7.508	3.492	11.000
Kovada Gölü M.P.	1.811	3.002	4.813
Kovada Çayı	447	70	517

Çizelge 4.7.'de sunulan tabloya göre Eğirdir merkezli verimli ormanlar toplam orman alanının %23,9'unu, bozuk ormanlar ise %76,1'ini oluşturmaktadır.

4.4.7. Korunan alanlar

Bu bölümde çalışma alanını oluşturan Isparta iline bağlı, Eğirdir ilçesi sınırları içinde yer alan korunan alanlar incelenmiştir. Bu alanların statüleri, mevkileri, bağlı oldukları kurul ve ilan ediliş tarihlerine ilişkin bilgiler Çizelge 4.8.'de sunulmuştur.

Çizelge 4.8. Eğirdir ilçesi sınırları içerisinde bulunan korunan alanlar (Orijinal 2018)

İsim/Statü	Mevki	İlgili Kurul	Kabul Tarihi
Eğirdir Gölü I. Derece Doğal Sit	Eğirdir Merkez	Ant.K.K.	17.05.1996/2996
Eğirdir Gölü III. Derece Doğal Sit	Eğirdir Merkez	Ant.K.B.K.	19.04.2010/3975
Can Adası I. Derece Doğal Sit	Eğirdir Merkez	Ant.K.K.	25.05.1998/3830
Yeşilada III. Derece Doğal Sit	Eğirdir Merkez	Ant.K.B.K.	14.04.2007/1576
Kültür ve Tabiat Varlığı	İnönü Mağarası	Ant.K.B.K.	19.04.2010/3971
Kültür ve Tabiat Varlığı	İnönü M. Çevresi	Ant.K.B.K.	27.12.2010/4710
Kasnak Meşesi Tabiat Koruma Alanı	Yukarı Gökdere	-	1987

Bulunduğu yörenin içme ve kullanma suyunun büyük bir bölümünü karşılayan ve Koruma Kurulu tarafından Doğal Sit alanı olarak tescillenen Eğirdir Gölü'nün; mevcut su kalitesinin korunması ve sürdürülebilir kullanımının sağlanması amacıyla özel hükümler getirilmiştir. Eğirdir Gölü ve Havzası için belirlenen bu Özel Hükümler 2872 Sayılı Çevre Kanunu ve bu kanuna dayanılarak 31.12.2004 tarihli ve 25687 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliğinin 16. Maddesi çerçevesinde hazırlanmıştır (Eğirdir Gölü Özel Hükümleri 2011). Belirlenen bu genel ve özel hükümler şu şekilde özetlenebilir;

- Göl işletme kotu olan 919,3 metre kotu maksimum su seviyesi olup bu seviye göl kıyı çizgisidir.
- Göl kuruma seviyesi olan 914,74 metreden sonra (itibaren) hiçbir şekilde gölden su çekimi yapılmasına izin verilmez.
- Havzada, mecburi teknik tesisler ve Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu kapsamına giren uygulamalar dışında, hafriyat artığı, moloz ve inşaat malzemesi dökülmesine izin verilmez.
- Havza içerisinde gölü besleyen tüm dere ve yataklarından, kum çakıl alınmasına ve işletilmesine izin verilmez.
- Havza genelinde, zirai mücadele ilaçları (pestisit) kullanımı yerine biyolojik mücadele araçlarının kullanımı teşvik edilecektir.
- Kırsal yapı ve kırsal sürdürülebilirliğe dayanan kültürel mirası ve yerel mimari tarzının korunması ve “çevreye duyarlı yerleşim” tasarım ilkelerinin uygulanması havza genelinde özendirilecektir.
- Yüzme, balık tutma, avlanma gibi faaliyetlere su alma noktasına 300 metreden daha yakın olan yerlerde izin verilemez.
- Gölde mevcut su içi bitkilerin korunması esastır.
- Göl içinde belirlenmiş olan toplam 14 adet barınma yeri ile mevcut ve DPT kamu yatırımları kapsamında belirlenmiş olan toplam 3 adet balıkçı barınağının dışında yenisine izin verilmez.
- Balıkçı barınma yerlerinde dalga etkisini azaltmak için dalgakıran, mendirek gibi kıyıda katı madde hareketini engelleyici yapılar yapılamaz. Derinliği arttırmak için tabanda kazı işlemleri yapılamaz.

- Maksimum su kotundan başlamak üzere göl çevresinde 30 metre genişliğinde bir alan Göl Yeşil Kuşaklama Bölgesi olarak belirlenmiştir ve bu alanda bulunan ağaç ve tüm bitki türleri olduğu gibi korunur, toprak sürümü, ot biçilmesi vb. faaliyetlere izin verilmez. Bu alan kesinlikle yeni yapılaşmaya izin verilmez.
- Göle sınır ve kaynak boşalımı olan; Taşevi kaynağı, Aşağıtirtar kaynağı ve Kemerdamları kaynağını beslenim alanında yüzeyleyen karstik kireçtaşları ile Kayaagzı kaynağı yakın beslenim bölgesi dahil edilmiş alan Jeolojik Tabanlı Mutlak Koruma Alanı olarak belirlenmiştir. Bu alanda hiçbir tarımsal faaliyete ve yeni yapılaşmaya izin verilmez. Mevcut ağaç ve tüm bitki türleri olduğu gibi korunur.
- “Jeolojik Tabanlı Mutlak Koruma Alanı” dışında, gölün maksimum su seviyesinden itibaren 300 metre genişliğindeki alan Göl Koruma Alanı olarak belirlenmiştir. Bu alanda piknik yapmaya, plaj ve mesirelik alan oluşturmaya su alma noktasına 300 metreden daha yakın olan yerlerde izin verilemez. Bu alanda hiçbir madencilik faaliyetine, sanayi kuruluşuna ve turizm tesisine izin verilmez. Sadece açık alanlar olarak düzenlenen; yeşil alan, çocuk bahçesi, gezinti alanları, plaj ve piknik yerleri, rekreasyonel alanlar ve yaya yollarına izin verilir. Yapılacak olan düzenlemelerde beton kaplama kullanılamaz ve bu alanları düzenlemek amacıyla doldurma ve kurutma işlemi yapılarak arazi kazanılamaz. Kıyı plajlarında su-atık su altyapıları ile sökülüp-takılabilir malzemeden oluşan ahşap-prefabrik çay ocağı veya kantin, soyunma-giyinme kabini dışında yapılara izin verilmez. Yapılacak olan düzenlemelerde beton kaplama kullanılamaz ve yapıların kapalı kısımlarının toplam alanı 100 m²’yi geçemez. Bu alanda yeni bir karayolu güzergahı oluşturulamaz.
- “Jeolojik Tabanlı Mutlak Koruma Alanı” dışında, mutlak koruma alanından itibaren 700 metre genişliğindeki alan Kısa Mesafeli Koruma Alanı olarak belirlenmiştir. Bu alanda hiçbir maden ocağına, sanayi kuruluşuna ve turizm tesisine izin verilmez. Rekreasyon ve piknik amacıyla kullanılmasına dönük kamu yararlı, sökülebilir-takılabilir malzemeden oluşan, geçici nitelikte kır kahvesi, büfe, açık spor alanları gibi yapılara, yeşil alan, çocuk bahçesi, gezinti ve günübirlik tesis alanlarına izin verilir. Bu alanlarda yapılacak olan düzenlemelerde beton kaplama kullanılamaz.
- “Jeolojik Tabanlı Mutlak Koruma Alanı” dışında, kısa mesafeli koruma alanından itibaren 1000 metre genişliğindeki alan Orta Mesafeli Koruma Alanı olarak belirlenmiştir. Bu alan içerisinde, Kültür ve Turizm bakanlığı tarafından turizm gelişme alanı ilan edilmiş ve onanmış Çevre Düzeni Planı ve plan kararlarına uygun olarak turizm gelişme alanı ve turizm tesislerin yapımına, minimum parsel büyüklüğü 5000 m² ve E= 0.5, hmax=16,50 (1+3 kat) olmak koşulu ile izin verilir.
- Yukarıda tanımlanan koruma alanları dışında kalan su toplama havzasının tümü Uzun Mesafeli Koruma Alanı olarak belirlenmiştir (Eğirdir Gölü Özel Hükümleri 2011).

Eğirdir Kalesi, İç Kale ve Dünder Bey Medresesi, Mallos Antik Kenti, Prostanna Antik Kenti, Bağören Kilise Kalıntıları, Kaletepe Kilise Kalıntısı, Serpil Köyü Antik Yolu, Denizatı Mevkii Antik Yerleşim Alanı, Eğirdir ilçesinde Arkeolojik Sit ilan edilen alanlardır. Daha sonra 2016 yılında; Yukarı Gökdere Köyü (Eğirdir) sınırları içerisindeki Tepedibi Mevkii'ndeki Bizans Yerleşim Alanı I. Derece Arkeolojik Sit, Yukarı Gökdere Köyü (Eğirdir) sınırları içerisindeki Asartepe Mevkii'nde bulunan Antik Yerleşim Alanı I. Derece Arkeolojik Sit, Akdoğan Köyü (Eğirdir) Çürükdaş Mevkii'ndeki; dikdörtgen planlı yapı kalıntısı ve Genç Roma ile Bizans Dönemi'ne ait seramik parçalarının bulunduğu antik yerleşim bölgesi I. Derece Arkeolojik Sit alanı ve Yukarı Gökdere Köyü (Eğirdir) Ala Mevkii'ndeki kilise kalıntısının da dahil olduğu yerleşim bölgesi I. Derece Arkeolojik Sit olarak tescil edilmiştir. Bu yapıların genelinin yer aldığı Yeşil Ada ve Can Ada için Koruma Amaçlı İmar Planı mevcut olup, Plan Uygulama Hükümleri Ek 1'de verilmiştir.

1983 yılında yayımlanan 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'nda Tabiatı Koruma Alanı; “bilim ve eğitim bakımından önem taşıyan nadir, tehlikeye maruz veya kaybolmaya yüz tutmuş ekosistemler, türler ve tabii olayların meydana getirdiği seçkin örnekleri ihtiva eden ve mutlak korunması gerekli olup sadece bilim ve eğitim amaçlarıyla kullanılmak üzere ayrılmış tabiat parçalarını ifade eder” şeklinde tanımlanmıştır. Eğirdir ilçe sınırları içerisinde Yukarıgökdere köyü mevkiinde endemik bir tür olan Kasnak Meşesi'ni barındıran Kasnak Meşesi Tabiatı Koruma Alanı bu kategoride yer almaktadır. Ayrıca alanda Anıt Ağacı olarak tescil edilen Doğu Çınarı türüne ait ağaçlar bulunmaktadır. Bu ağaçlara ilişkin bilgiler Çizelge 4.9.'da sunulmuştur.

Çizelge 4.9. Eğirdir ilçesi sınırları içerisinde yer alan Anıt Ağaçlar (Orijinal 2018)

Türü	Mevki	İlgili Kurul	Kabul Tarihi
Doğu Çınarı	Yeşil Ada	Ant.K.B.K.	19.04.2010/3969
Doğu Çınarı	Dünder Bey Medresesi Önü	Ant.K.B.K.	19.04.2010/3969
Doğu Çınarı	Dünder Bey Medresesi Karşısı	Ant.K.B.K.	19.04.2010/3969
Doğu Çınarı	Barla Merkez	Ant.K.B.K.	22.07.1997/3419
Doğu Çınarı	Barla Merkez	Ant.K.B.K.	22.07.1997/3419
Doğu Çınarı	Barla Merkez	Ant.K.B.K.	22.07.1997/3419
Doğu Çınarı	Barla Merkez	Ant.K.B.K.	22.07.1997/3419

4.4.8. Maden ve malzeme ocakları

Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü'nün 2010 yılında hazırlamış olduğu Isparta İli Maden Haritası'nda yer alan verilere göre, Eğirdir Gölü'nün güneybatısında ve güneyde Eğirdir Gölü ve Kovada Gölü arasında yer alan boğazda; mermer varlığı görülmektedir.

Şekil 4.23. Çalışma alanında yürütülen mermer çıkarma faaliyeti ve sonuçları (Orijinal 2017)

Aynı zamanda Eğirdir Gölü'nün doğusunda Mangan madeni bulunmaktadır. Eğirdir ilçesinde çok sayıda maden ocağı bulunmaktadır. Bu ocaklar; dinamitli arama ve taşıma amaçlı orman yolları açma faaliyetleri ile biyolojik çeşitliliğe büyük zarar vermektedir. İlçede başlıca geçim kaynağı olan tarım faaliyetlerinin neredeyse tamamının yürütüldüğü ve yüklü miktarda elma üretiminin yapıldığı bu boğaz, en verimli toprak sınıfında yer almaktadır. Bu nedenle yöre halkı; bilinçsizce çalışmalarına devam eden maden ve malzeme ocaklarının, yıllar içerisinde bölge tarımını bitirme noktasına getireceği inancını taşımaktadır. Ayrıca, Akbelenli köyünde özel işletmeye ait kömür işletme ocağı bulunmaktadır ancak bu ocakta üretim yapılmamaktadır (Şekil 4.23).

4.5. Mevcut Alan Kullanımlarının Değerlendirilmesi

Bir alan ya da bir kent üzerinde gerçekleştirilmesi hedeflenen planların, projelerin ve tasarımların, hem doğal çevre hem de kaliteli yaşam koşulları bağlamında tüm kıstasları sağlayacak şekilde hayata geçirilmesi, somut ve olumlu geri dönüşlerin sağlanması için öncelikle iyi bir analiz yapılması şarttır. Bu çalışmada da Sakin Şehir kavramı kapsamında sürdürülebilir bir kent modeli oluşturmak ve statü gereği kriterlere uygun planları ortaya koymak adına kapsamlı bir mevcut alan kullanımları analizi gerçekleştirilmiştir. Mevcut alan kullanımlarına ilişkin bulgular; yerleşim, tarım, sanayi, turizm, ulaşım, orman, korunan alanlar, maden ve malzeme ocakları alt başlıklarında değerlendirilmiştir. Bu verilerden bazılarının, Sakin Şehir kriterleri kapsamında değerlendirmeleri aşağıda sıralanmıştır.

Çalışma alanı sınırları içerisinde yer alan konutlar, çoğunlukla Eğirdir Gölü'nün güneybatısında bulunan kent merkezinde ve Eğirdir Gölü'nün güney kısmında yoğunlaşmış durumdadır (Şekil 4.18). Mevcut durumda, ilçeye bağlı olan 29 köy bulunmaktadır. Güncel nüfusu 32.503 kişi olan Eğirdir ilçesinde, nüfusun %50'den fazlası merkezde ikamet etmektedir. Bu nedenle altyapı ve üstyapı hizmetlerinin yaşam kalitesini destekler nitelikte olması gerekmektedir. Ancak ilçe merkezi topografyasının, dağ ve göl oluşumları arasında sıkışmış olması nedeniyle alt yapı ve üst yapı hizmetleri sağlıklı bir şekilde sağlanamamaktadır. Yeryüzü şekillerinin neden olduğu sınırlayıcı özellikler nedeniyle; engelli bireylerin özellikle kamusalsal alanlara ulaşımını kolaylaştırmak adına Sakin Şehir kriterleri içerisinde yer alan Altyapı Politikaları doğrultusunda, rampalar ve duyarlı döşemeler ile mimari destek sağlanmalıdır.

Kent içi yaşam kalitesini artırmanın diğer bir yolu ise; Sakin Şehir kriterleri (Çizelge 2.1) içerisinde Kentsel Yaşam Kalitesi Politikaları kapsamında sunulan; “verimli bitkiler ve/veya meyve ağaçlarının yardımıyla toplumsal yeşil alanların yenilenmesi ve/veya oluşturulması”, “kent içinde verimli yeşil alanların üretken bitkiler ve/veya meyvelerle yeniden kazanılması ve/veya oluşturulması” ve “metreküp bazında kentsel yeşil alanlarda kullanılan çimento miktarı” gibi öneriler dikkate alınmalıdır. Nitekim ilçede toplam yeşil alan miktarı 278.094 m² ve kişi başına yaklaşık 14 m² yeşil alan düşmektedir (Sözlü Görüşme 2018). Ancak, gözlemlerimiz sonucunda alanda aromatik bitkiler dışında insani kullanıma uygun verimli ağaçların kullanılmış olduğu tasarımlar görülmemektedir.

Eğirdir ilçesinde hakim olan yeryüzü şekilleri yalnızca insan yaşamını değil, aynı zamanda tarımsal üretim politikalarını da etkilemektedir. Sahip olduğu zengin su kaynakları nedeniyle tamamıyla sulu tarıma elverişli olan alanda, topografyanın neden olduğu sınırlayıcı özellikler ve erozyon tehlikesi nedeniyle kuru tarım faaliyetleri de yürütülmektedir.

4.6. Eğirdir'in Sakin Şehir Üyelik Süreci ve Durum Analizi

Çalışmanın bu bölümünde, Belediye Başkanı ve belediye çalışanları ile yapılan karşılıklı görüşmeler sonucunda; Sakin Şehir üyeliğine başvuru fikrinin ortaya çıkışı, adaylık ve üyelik sürecin işleyişi, yerel yönetimin Sakin Şehir kıstasları doğrultusunda belgelendirdiği parametreler, gerçekleştirilen ve gündemde olan projeler hakkında elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Araştırma alanı olan Eğirdir ilçesinin Sakin Şehir hareketine üyeliği fikri; Eğirdir belediye başkanının farklı ilçelerde görev yapan mevkidaşlarından elde ettiği duyumlar sonucunda ortaya çıkmıştır. Belediye bünyesinde kavram ile bağlantılı meslek disiplini gruplarının görev aldığı Fen İşleri ve Basın çalışanları tarafından; Eğirdir'in birliğe üyeliği için Cittaslow Uluslar arası Bilim Komitesi öncülüğünde belirlenen kıstasları sağlayıp sağlamadığı konusunda gerekli araştırmalar yapılmış ve bu doğrultuda izlenecek yönetime ilişkin stratejiler geliştirilmiştir. Daha sonra kentin adaylık beyanını bildiren başvuru mektubu Cittaslow Türkiye Ağı'na iletilmiştir. Daha sonra birliğin tüzüğünde yer alan başvuru bedeli (600 €) ödenmiştir. Başvurusu kabul edilen Eğirdir, Cittaslow Türkiye Bilim Komitesi tarafından değerlendirilmiş ve bu değerlendirmeler sonucunda raporlar hazırlanmıştır. Son olarak Uluslar arası Cittaslow Birliği'nin onayını alan Eğirdir'in üyeliğinin kabul edildiği Artvin'in Şavşat ilçesinde gerçekleştirilen genel kurul toplantısında resmi olarak duyurulmuştur.

Adaylık sürecinde Eğirdir'in; hava temizliğinin yasa tarafından belirlenen parametrelerde olduğunun belgelenmesi, su temizliğinin yasa tarafından belirlenen parametrelerde olduğunun belgelenmesi, atık pil toplama çalışmaları, tıbbi atık toplama çalışmaları, bitkisel atık yağ toplama çalışmaları, ambalaj atıkları toplama çalışmaları, hane başına düşen elektrik enerjisinin saptanmasına yönelik çalışmalar yürütülmüştür. İlçede Sakin Şehir kıstaslarına yönelik olarak; yerel ürünü ve el sanatlarını korumak, tanıtmak ve ticarileştirmek adına yöresel bir market açılmıştır (Şekil 4.24).

Şekil 4.24. İlçede açılan yöresel market (Orijinal 2018)

Doğal ve kültürel mirasın yoğunlaştığı göl çevresinde ve adalarda; üyelik kıstasları arasında önemli yere sahip olan bisiklet yolu bulunmamaktadır. Şekil 4.25.'de görüldüğü gibi asfalt ile belirlenmiş, hiçbir yönlendirici işaretin olmadığı alan bisiklet yolu olarak kullanılmaktadır. Ayrıca belediye tarafından yolcu aktarma noktalarında bisiklet park alanları mevcut değildir. Bisiklet temini belediye tarafından değil, özel bir işletme tarafından sağlanmaktadır.

Şekil 4.25. İlçede bisiklet yolu olarak kullanılan alan (Orijinal 2018)

Eğirdir'de güvenlik ve olumlu görsel algı açısından restore edilmesi gereken çok sayıda yapı bulunmaktadır. Özellikle Yeşil Ada ve Can Ada'da yer alan bu yapıların koruma kanunları çerçevesinde ilçe kültürel mirasına yeniden kazandırılması gerekmektedir. İlçede, özellikle tarihi binaların ve gölün civarında bulunan çöp toplama ve biriktirme alanları; üyelik kriterlerine uygun olmayıp, doğayla ve kültürel dokuyla uyumlu değildir (Şekil 4.26- Şekil 4.27).

Şekil 4.26. Kriterlere aykırı çöp toplama alanları (Orijinal 2018)

Şekil 4.27. Kriterlere aykırı yaşam alanları (Orijinal 2018)

Hem yöre halkının hem de ziyaretçilerin; Eğirdir ilçesine yönelik tutum ve algılarını negatif yönde etkileyen Vandalizm’e uğramış ve bakımsız bırakılmış alanların mevcudiyeti; bireylerin kendilerini güvensiz hissetmelerine ve ilçenin yaşam kalitesi çerçevesinde yetersiz görülmesine neden olmaktadır (Şekil 4.28).

Şekil 4.28. İlçedeki bakımsız ve Vandalizm’e uğramış alanlara örnek (Orijinal 2018)

Eğirdir'i, altyapı yeterliliği ve kamu alanlarına sorunsuz ulaşım politikaları kapsamında değerlendirdiğimizde eksiklerinin olduğu fark edilmiştir. Şekil 4.29.'da hastaneye yaya ulaşımını sağlayan kaldırımın aniden kesilerek araç yoluna bağlanması ve drenaj problemi nedeniyle çevresinde görülen göllenme bu sorunlardan bazılarıdır.

Şekil 4.29. İlçedeki gözlemlenen üst ve alt yapı sorunları (Orijinal 2018)

Çizelge 4.10.'da Eğirdir'in Sakin Şehir politikalarına yönelik mevcut potansiyel durumu sunulmuştur.

Çizelge 4.10. Eğirdir’in Sakin Şehir politikalarına yönelik potansiyeli (Orijinal 2018)

Eğirdir Gölü	Eğirdir Gölü, sahip olduğu fauna değerinin sağlamış olduğu zengin biyolojik çeşitliliğin yanı sıra; manzarasıyla alanın peyzaj değerini de arttırmaktadır. Böylelikle, yoğun bir rekreasyonel potansiyele sahip durumdadır. En önemli geçim kaynağı ithalata dayalı elma ticareti olan ilçede; özellikle I. sınıf toprak yetenek sınıfında yer alan Boğazova’da gerçekleştirilen tarım faaliyetlerinin birincil sulama kaynağı olması nedeniyle büyük önem taşımaktadır. Araştırma alanının potansiyeline yönelik elde edilen bu bulgulardan hareketle Eğirdir Gölü; Sakin Şehir kriterleri içerisinde yer alan çevre politikaları, yaşam kalitesi politikaları, tarım politikaları kapsamında değerlendirilmelidir.
Kovada Gölü	Kovada Gölü; yakın çevresinde bulunan zengin bitki örtüsünün desteklediği fauna değeri, özellikle de sucul kuşlar bakımından son derece önemli bir habitat alanıdır. Karstik çöküntülerden meydana gelen ve Milli Park statüsünde yer alan bu göl, rekreasyonel açıdan önem taşıyan doğal bir çevredir. Bu nedenle destinasyon değeri taşıyan göl için; hem biyolojik çeşitliliğin korunması hem de turizmden kaynaklı değişimlerin neden olacağı olumsuzların bertaraf edilmesi adına, plan ve tasarımlar geliştirilmelidir. Sakin Şehir kriterleri kapsamında; çevre ve yaşam kalitesine yönelik politikalar doğrultusunda, göl ve çevresinin sahip olduğu potansiyel göz ardı edilmemelidir. Barındırdığı doğal ve kültürel değerlerin yanı sıra; gölün kuzeyinden Eğirdir Gölü’nün güney bölümüne kadar uzanan boğazda yer alan I. sınıf topraklar alanı tarımsal açıdan da değerli kılmaktadır. Bu nedenle bölgede ihracata dayalı elma üretimi için sürdürülebilir ortamlar yaratılarak, Sakin Şehir kıstaslarının gastronomik politikaları kapsamında değerlendirilmelidir.
Kasnak Meşesi Tabiatı Koruma Alanı	Endemik bir tür olan Kasnak Meşesi (<i>Quercus vulcanica</i>)’ne ev sahipliği yapmakta olan alanda aynı zamanda; Saçlı Meşe, Makedonya Meşesi, Sedir, Karaçam, Toros Göknarı, Akçaağaç, Boylu Ardıç ve Dişbudak gibi çeşitli türlere de rastlanmaktadır. Zengin fauna dokusunun sağlamış olduğu avantajlar beraberinde; alana yüksek fauna değeri kazandırmaktadır. Bu sayede, Kasnak Meşesi Tabiatı Koruma Alanı Sakin Şehir kıstasları açısından; biyolojik çeşitliliğin mutlak suretle korunması gerektiği bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yazılı Kanyon Tabiat Parkı	Çizelge 4.10.'nın Devamı Çalışma alanı olan Eğirdir ilçesinin ve Kovada Gölü'nün güneyinde yer alan, Isparta'nın Sütçüler ilçesine bağlı bulunan kanyon; 1989 yılında Tabiat Parkı statüsüne dahil edilmiştir. Eğirdir ilçe sınırda yer almamasına karşın, kentin doğal varlıkların büyük bir bölümünün yer aldığı boğaz ile bağlantılı haldedir. Bu nedenle ekolojik açıdan önem teşkil etmektedir. Jeomorfolojik yapısı ve, su varlığı ve flora/fauna zenginliği açısından, doğal değerler yönelik bir potansiyel teşkil etmesinin yanı sıra; sınırları içerisinde yer alan kral yolu boyunca sıralanmış tarihi yazıtlar nedeniyle kültürel değere de sahip durumdadır. Bu nedenle Yazılı Kanyon, Sakin Şehir kıstasları bakımından; hem biyolojik çeşitliliğin ve kültürel varlığın mutlak suretle korunması gerektiği hem de yeniden değerlendirilmesi mümkün olan marjinal bir alan potansiyeline sahiptir. Alana adını veren yazıtların çevirisi Antalya Tabiat ve Kültür Varlıklarını Koruma Kurulu tarafından yapılmıştır. Çeviriler alan içerisinde Türkçe ve İngilizce olarak sergilenmektedir.
Prostanna Antik Kenti	Pisidia şehirlerinden bir tanesi olan Prostanna Antik Kenti; Eğirdir Sivrisi'nin arkasında yer almaktadır. Akropol, kendini çevreleyen kale duvarlarının ve mabetlerin kalıntılarını günümüzde de sergilemektedir. Bu nedenle antik kent Sakin Şehir kıstasları bakımından, kültürel varlığın mutlak suretle korunması gerektiği ve yeniden değerlendirilmesi mümkün olan marjinal bir alan olma özelliği taşımaktadır.
Yeşil Ada (Nis Ada)	Sağladığı pozitif yönlü görsel algı ve konumu bakımından, Eğirdir ilçesinin turizm merkezi olarak değerlendirilen ada; konaklama işletmelerine ev sahipliği yapmaktadır. Bu adacığı değerleri kılan en önemli özelliği ise; günümüzde Yazılı Kanyon sınırları içerisinde de geçmekte olan kral yolunu kullanarak Hristiyanlığı yaymak adına özellikle St. Paul'un bölgeyi sıklıkla ziyaret etmesi ve din adamlarının yerleşim birimi olarak kendilerine Yeşil Ada'yı seçmeleridir. Bu sayede günümüzde restore edilerek tekrar kullanılabilir duruma getirilen, Ayastefanos Kilisesi ada üzerine inşa edilmiştir. Bu nedenle Yeşil Ada; Sakin Şehir kıstasları bakımından, kültürel varlığın mutlak suretle korunması gerektiği ve yeniden değerlendirilmesi mümkün olan marjinal bir alan olma özelliği taşımaktadır.

4.7. Anket Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Araştırma alanı olarak belirlenen Eğirdir ilçesinde; halkın Sakin Şehir bilinç düzeyini, tercihlerini ve algılarını belirlemek adına bir anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Bu çalışma kentin Sakin Şehir ilan edilmesinden sonraki süreçte; Eğirdir ilçesi sınırları içerisinde, ilçede ikamet etmekte olan 18 yaş ve üzeri toplamda, 390 kişi ile karşılıklı görüşme yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Genel olarak, katılımcıların sosyo-ekonomik yapısı, bilgi düzeyi ve tercihleri şeklinde üç ana bölümden ve toplamda 16 adet sorudan oluşan anket çalışmasının örneği Ek 2’de sunulmuştur. Anket çalışmalarının analizi bölümünde ilk olarak, anket katılımcılarının profilleri ve demografik yapısı irdelenmiştir. Bu aşamada katılımcıların cinsiyetleri, yaş dağılımları, eğitim durumları, meslek grupları, gelir durumları ve alanda ikamet etme sürelerine ilişkin verilere yer verilmiştir.

Çalışma alanı içerisinde gerçekleştirilen anket çalışmasına katılım sağlayan bireylere ilişkin elde edilen sosyo kültürel veriler Çizelge 4.11.’de sunulmuştur. Bu çizelgeye bakıldığında;

Anket çalışmasına toplamda 390 kişilik bir katılımın sağlandığı; bu araştırmanın 186 kişi ve %47,7’lik oranla kadın katılımcılarınca, 204 kişi ve %52,3’lük oranla erkek katılımcılarla gerçekleştirildiği görülmektedir.

Yine bu çizelgede yaş grubu dağılımlarına göre katılımcılardan; %18,8’lik oranla 73 kişinin 18-24 yaş grubundan, %37,5’lik oranla 146 kişinin 25-40 yaş grubundan, %32,8’lik oranla 128 kişinin 41-60 yaş grubundan, %10,9’luk oranla 43 kişinin 61-80 yaş grubundan olduğu görülmektedir.

Anket katılımcılarının büyük bölümünü 175 kişi (%44,9) lise mezunu bireyler oluşturmaktadır. Bunu sırasıyla; 78 kişi (%20) ile ortaokul mezunu, 59 kişi (%15,1) ile üniversite mezunu, 51 kişi (%13,1) ile yüksekokul mezunu, 18 kişi (%4,6) ile ilkokul mezunu, 7 kişi (%1,8) ile okur-yazar, 2 kişi (%0,5) ile yüksek lisans mezunu bireyler takip etmektedir.

Ankete katılım sağlayan kişilerin meslek dağılımlarının da verildiği Çizelge 4.11.’de, 179 kişi (%45,9) ile çalışan bireylerin ilk sırada yer aldıkları görülmektedir. Bunu sırasıyla 100 kişi (%25,6) ile ev hanımları, 45 kişi (%11,5) ile öğrenciler takip etmektedir.

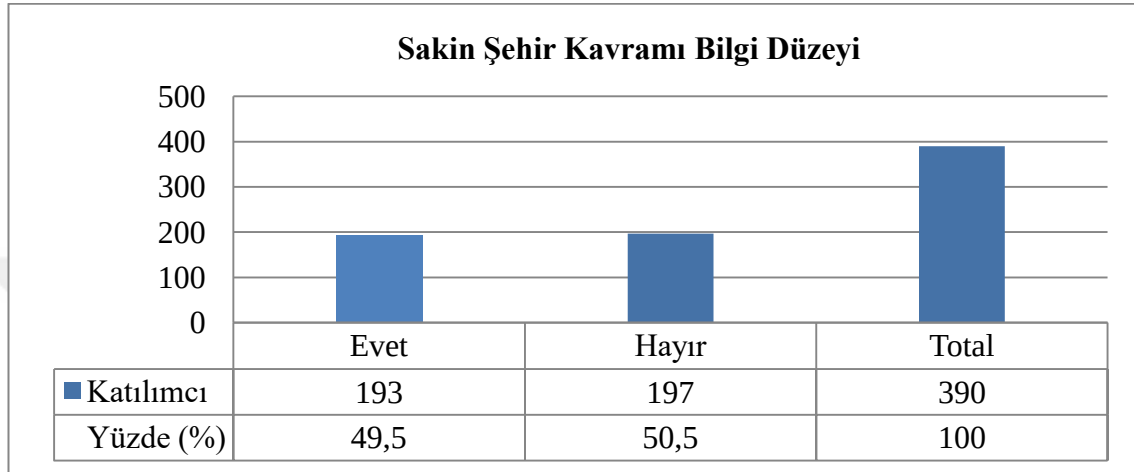
Anket katılımcılarımızın hanelerinin aylık gelir durumunu gösteren veriler yine Çizelge 4.11.’de sunulmuş olup, bu verilere göre ankete katılan bireylerin 320 kişi ile %82,1’lik bölümünün haneleri aylık 1604-5000 lira arası bir gelir durumuna sahip oldukları görülmektedir.

Araştırmamıza katkı sağlayan anket katılımcılarının; ilçede ikamet etme sürelerine göre, farklı algı ve tutumlara sahip olup olmadıkları hakkında bilgi sahibi olmak adına, çalışma alanı sınırları içerisindeki yaşam sürelerine ilişkin soru yöneltilmiştir. Ancak Eğirdir ilçesinde içe göç oranları kısıtlı olduğu için katılımcıların %87,9'luk kısmının yerli halktan oluştuğu tespit edilmiştir.

Çizelge 4.11. Eğirdir'in sosyo kültürel yapısına ilişkin elde edilen anket sonuçları (Orijinal 2018)

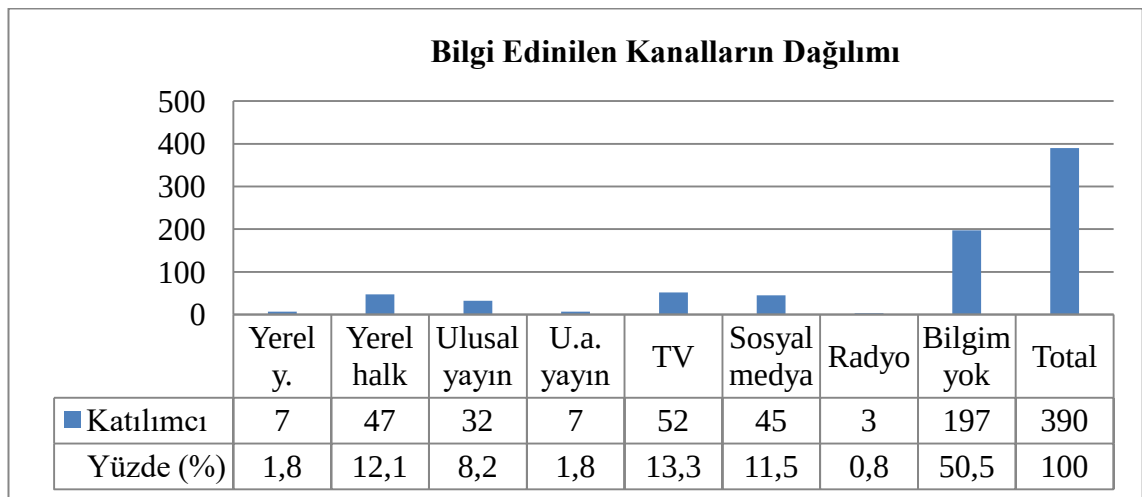
Sosyo Kültürel Özellik	Özellik Adı	Sayı	Oran (%)
Cinsiyet	Kadın	186	47,7
	Erkek	204	52,3
	<i>TOPLAM</i>	390	100
Yaş	18-24	73	18,8
	25-40	146	37,5
	41-60	128	32,8
	61-80	43	10,9
	<i>TOPLAM</i>	390	100
	<i>TOPLAM</i>	390	100
Eğitim Durumu	Okur-Yazar	7	1,8
	İlkokul	18	4,6
	Ortaokul	78	20
	Lise	175	44,9
	Yüksek Okul	51	13,1
	Üniversite	59	15,1
	Lisans Üstü	2	0,5
	<i>TOPLAM</i>	390	100
	<i>TOPLAM</i>	390	100
	<i>TOPLAM</i>	390	100
Meslek	Ev Hanımı	100	25,6
	Çalışan	179	45,9
	Emekli	30	7,7
	İşsiz	36	9,2
	Öğrenci	45	11,5
	<i>TOPLAM</i>	390	100
Aylık Gelir	1604 <	30	7,7
	1604-5000	320	82,1
	5001-10000	39	10
	10001<	1	0,3
	<i>TOPLAM</i>	390	100
İkamet	Yerli	343	87,9
	Sonradan (göç)	47	21,1
	<i>TOPLAM</i>	390	100

Anket çalışması analizinin ikinci bölümünde; katılımcıların Sakin Şehir kavramına ilişkin bilgi düzeylerinin ölçülmesinin hedeflendiği sorulara vermiş oldukları cevaplar irdelenmiştir. İlk olarak katılımcıların; Sakin Şehir kavramı tanımını önceden biliyor olma durumlarına ilişkin yönetilen soruya vermiş oldukları cevaplar Şekil 4.30.'da sunulmuştur. Bu tabloya göre ankete katılan 390 kişiden 193'ü (%49,5) Sakin Şehir kavramını daha önceden duyduğunu belirtmiştir. 197'si (%50,5) ise bu kavramı daha önce duymadıklarını ve anlamını bilmediklerini belirtmiştir.

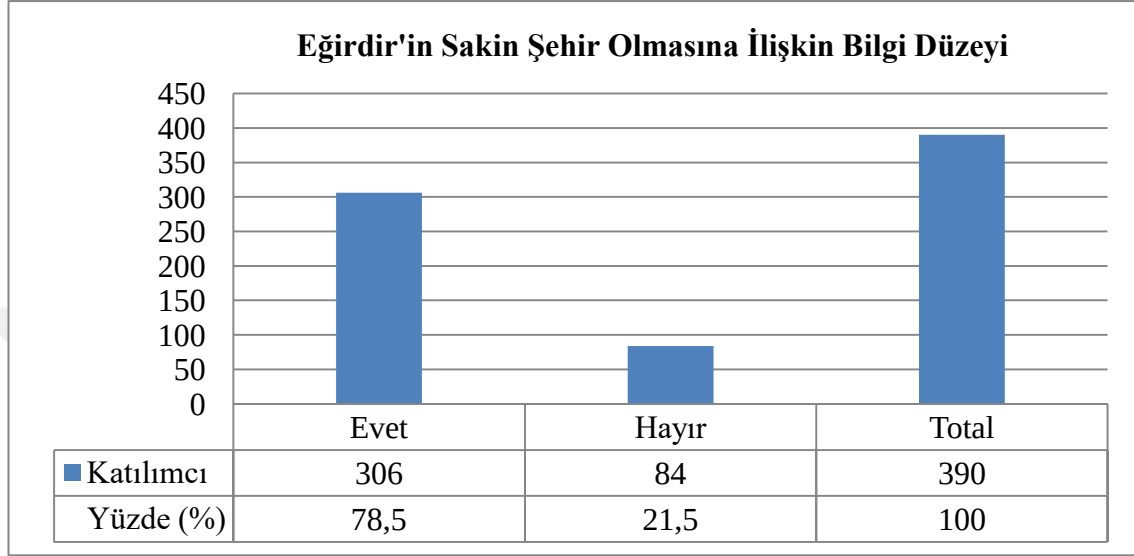
Şekil 4.30. Anket katılımcılarının Sakin Şehir kavramı bilgi düzeyi (Orijinal 2018)

Şekil 4.31.'de verilen tabloda; Sakin Şehir kavramını daha önceden bildiklerini belirten katılımcıların, bu bilgiye hangi kanal yardımıyla ulaştıkları hakkında yönetilen soruya vermiş oldukları cevaplar sunulmuştur. Anket katılımcılarından 52'si (%13,3) Sakin Şehir kavramını televizyon aracılığıyla, 47'si (%12,1) yerel halktan, 45'i (%11,5) ise sosyal medya yardımıyla daha önceden öğrenmiş olduğunu bildirmiştir.

Şekil 4.31. Anket katılımcılarının bilgi elde ettikleri kanalların dağılımı (Orijinal 2018)

Şekil 4.32.'de anket katılımcılarının; Eğirdir'in Sakin Şehir üyeliği hakkında bilgi sahibi olma durumlarına ilişkin vermiş oldukları cevaplar sunulmuştur. Bu tabloya göre ankete katılım sağlayan 306 kişinin (%78,5) Eğirdir'in Sakin Şehir üyeliğinin kabul edilmesine dair bilgi sahibi olduğu, 84 kişinin (%21,5) ise konu hakkında bilgi sahibi olmadığı tespit edilmiştir.

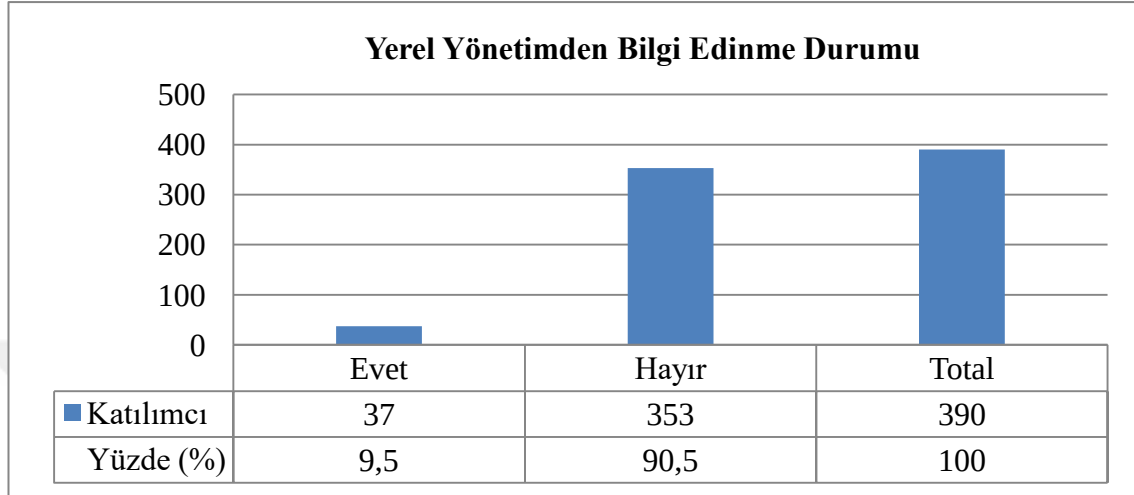
Şekil 4.32. Anket katılımcılarının Eğirdir'in Sakin Şehir olmasına ilişkin bilgi düzeyleri dağılımı (Orijinal 2018)

Eğirdir'in Sakin Şehir ilan edildiği konusunda bilgi sahibi olduğunu bildiren anket katılımcılarının, demografik özelliklerine ilişkin verileri Ki-Kare bağımsız analiz yöntemi ile karşılaştırıldığında anlamlı farklılaşmaların olduğu tespit edilmiştir. Çizelge 4.12.'de, Eğirdir'in Sakin Şehir üyeliği hakkında bilgi sahibi olma durumlarına yönelik vermiş oldukları cevaplar ile katılımcıların yaş gruplarının çapraz tablo analizi sunulmuştur. Bu tabloya göre; 25-40 yaş grubuna dahil olan anket katılımcılarının Eğirdir'in Sakin Şehir olması durumuna, diğer yaş gruplarına oranla daha fazla hakim oldukları görülmektedir.

Çizelge 4.12. Katılımcıların yaş durumları ile Eğirdir'in Sakin Şehir üyeliği hakkında bilgi sahibi olmalarına ilişkin Ki-Kare bağımsız analizi (Orijinal 2018) ($p < 0,05$ ise anlamlı)

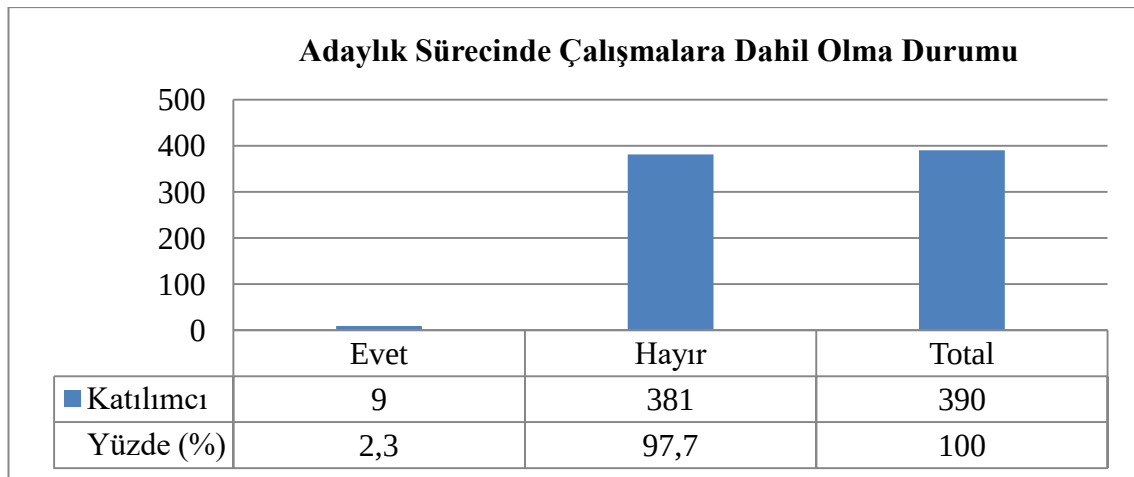
Soru	Sayı	Yaş		
		χ^2	df	p
Eğirdir'in Sakin Şehir olduğu hakkında bilginiz var mı?	390	129.251	60	0,00

Şekil 4.33.'de yer alan tabloda, anket katılımcılarının; Eğirdir'in Sakin Şehir olma sürecinde yerel yönetimler tarafından bilgilendirme yapıp yapılmadığı hakkında yöneltilen soruya vermiş oldukları cevaplar sunulmuştur. Bu tabloya göre ankete katılım sağlayan 353 kişi (%90,5) bu süreçte yerel yönetim tarafından herhangi bir bilgilendirme yapılmadığını belirtmiştir.

Şekil 4.33. Katılımcıların yerel yönetim tarafından bilgilendirilme durumları (Orijinal 2018)

Anket katılımcılarına; Eğirdir'in Sakin Şehir adaylığı sürecinde, üyeliğe katkı sağlayacak bir çalışmaya katkı sağlayıp sağlamadıklarına yönelik olarak sorulan soruya vermiş oldukları yanıtlar Şekil 4.34.'de sunulmuştur. Bu tabloya göre katılımcıların 381'i (%97,7) Eğirdir'in Sakin Şehir adaylık sürecinde herhangi bir çalışmaya dahil olmadığını belirtmiştir.

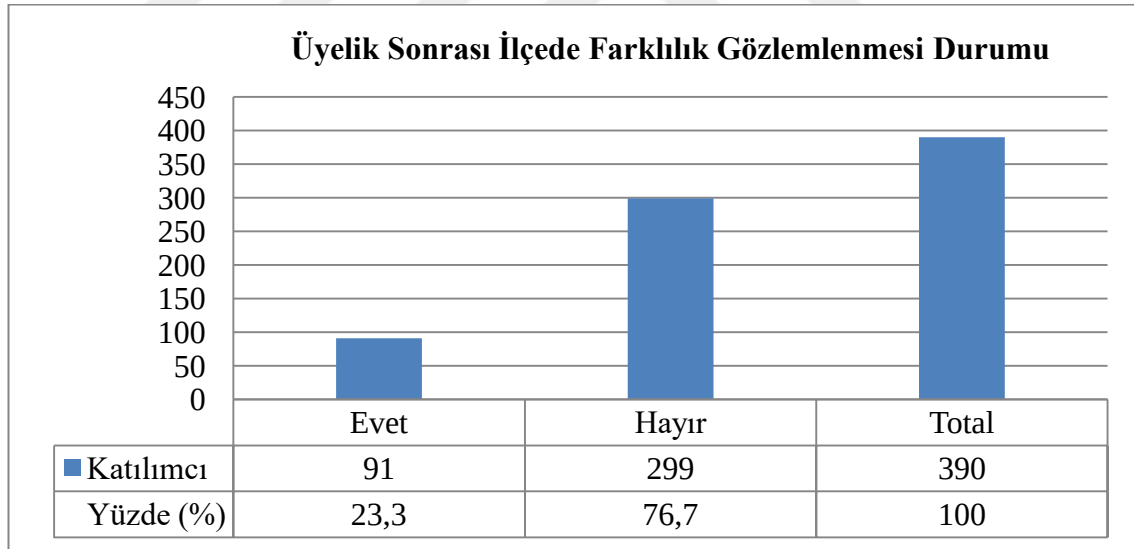
Şekil 4.34. Katılımcıların adaylık sürecinde çalışmalara dahil olma durumları (Orijinal 2018)

Adaylık sürecinde çalışmaya dahil olduğunu bildiren bireylerin; katkı ya da katılım sağlamış oldukları konulara yönelik bilgileri Çizelge 4.13.'de verilmiştir. Başvuru süreci çalışmalarına katıldığını belirten bireylerin belediye çalışanı oldukları, halk bilgilendirme toplantısına katılım gösterenlerin ise turizm sektörü çalışanları oldukları tespit edilmiştir.

Çizelge 4.13. Anket katılımcılarının dahil oldukları çalışmalar (Orijinal 2018)

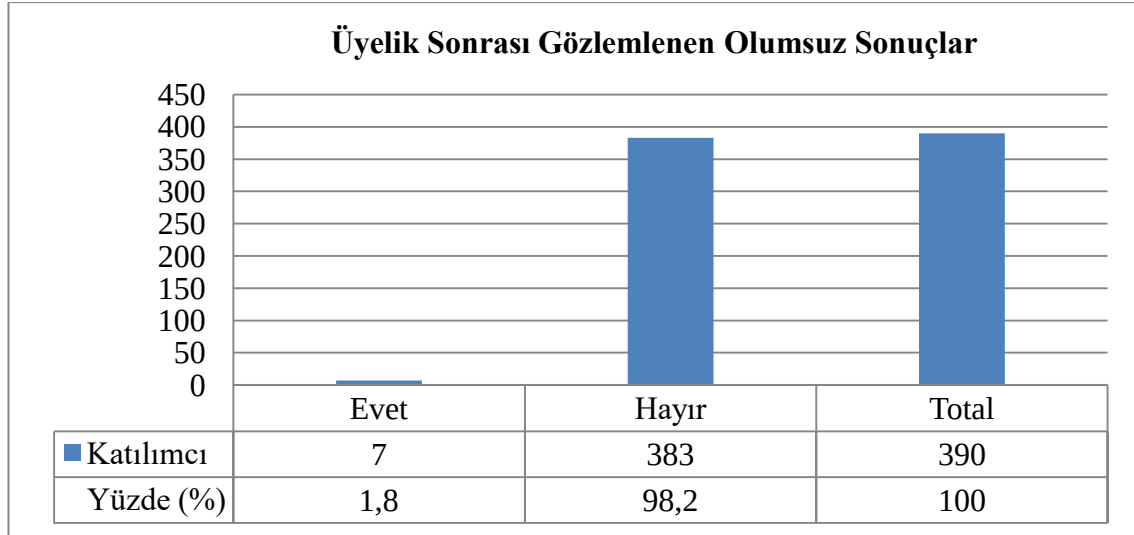
Adaylı Sürecinde Dahil Olunan Çalışma	Kişi Sayısı
Başvuru süreci çalışmaları	3
Halk bilgilendirme toplantısı	5
Kitap okuma etkinliği	1
Total	9

Anket katılımcılarının; Eğirdir'in Sakin Şehir üyeliğine kabul edilmesinden sonraki süreçte, ilçede farklılık gözlemleme durumlarına ilişkin soruya vermiş oldukları yanıtlar Şekil 4.35.'de sunulmuştur. Bu tabloya göre katılımcılardan 299'unun (%76,7) ilçede bir değişim gözlemlenmediği görülmektedir.

Şekil 4.35. Katılımcıların Sakin Şehir üyeliği sonrası ilçede değişim gözlemleri (Orijinal 2018)

Yine Şekil 4.35.'de göre katılımcılardan 91'i ilçede değişim gözlemlendiğini belirtmiştir. Şekil 4.36.'ya göre, Sakin Şehir üyeliği sonrası ilçede değişim yaşandığını bildiren kişilerden 7'sinin, bu değişimleri olumsuz olarak değerlendirdiği görülmektedir.

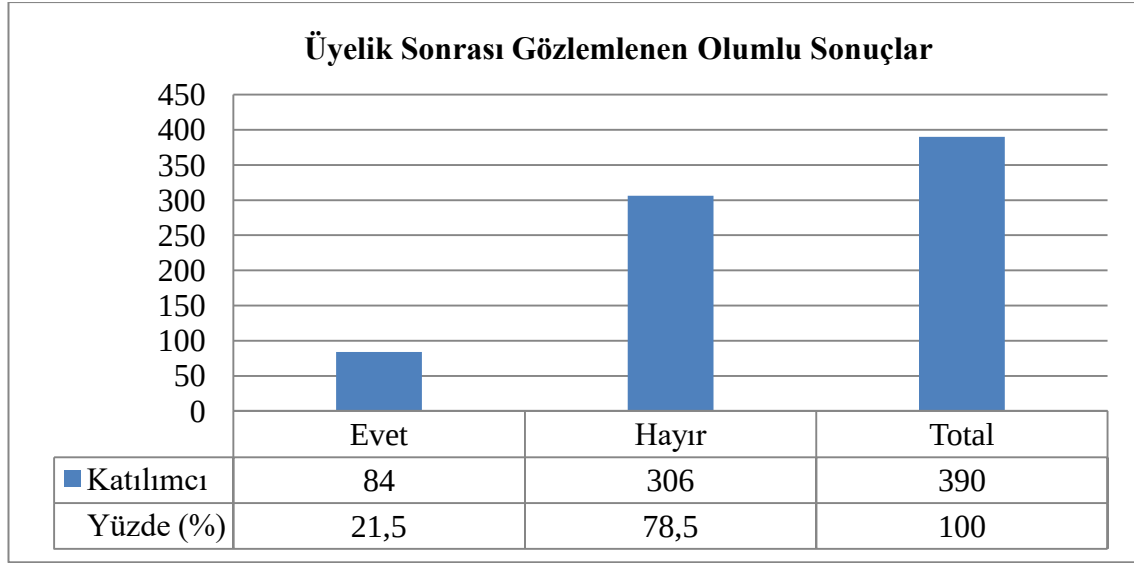
Şekil 4.36. Katılımcıların üyelik sonrası olumsuz değişim gözlemleme durumları (Orijinal 2018)

Çizelge 4.14.’de anket katılımcılarının olumsuz olarak değerlendirdikleri değişimlere yer verilmiştir. Bu çizelgeye göre 18-24 yaş grubuna dahil olan 4 kişi, Eğirdir’in Sakin Şehir üyeliği sonrası sosyal yaşam alanlarının kısıtlandığını; 41-60 ve 61-80 yaş grubuna dahil 3 kişi, ziyaretçi sayısındaki artış nedeniyle rahatsız olduğunu belirtmiştir.

Çizelge 4.14. Anket katılımcılarının üyelik sonrası gözlemledikleri olumsuz değişimler (Orijinal 2018)

Üyelik Sonrası Kentte Gözlemlenen Olumsuz Değişimler	Kişi Sayısı
Sosyal yaşam alanımız kısıtlandı	4
Ziyaretçi sayısında artış oldu	3
Total	7

Eğirdir’in Sakin Şehir birliğine üye olmasından sonra ilçede olumlu yönde değişim gözlemlediğini belirtmiş olan bireylere ilişkin veriler Şekil 4.37.’de sunulmuştur. Bu tabloya göre, Sakin Şehir üyeliği sonrası ilçede değişim olduğunu bildiren bireylerden 84’ünün, meydana gelen değişimleri olumlu olarak değerlendirdiği görülmektedir.

Şekil 4.37. Katılımcıların üyelik sonrası olumlu değişim gözlemleme durumları (Orijinal 2018)

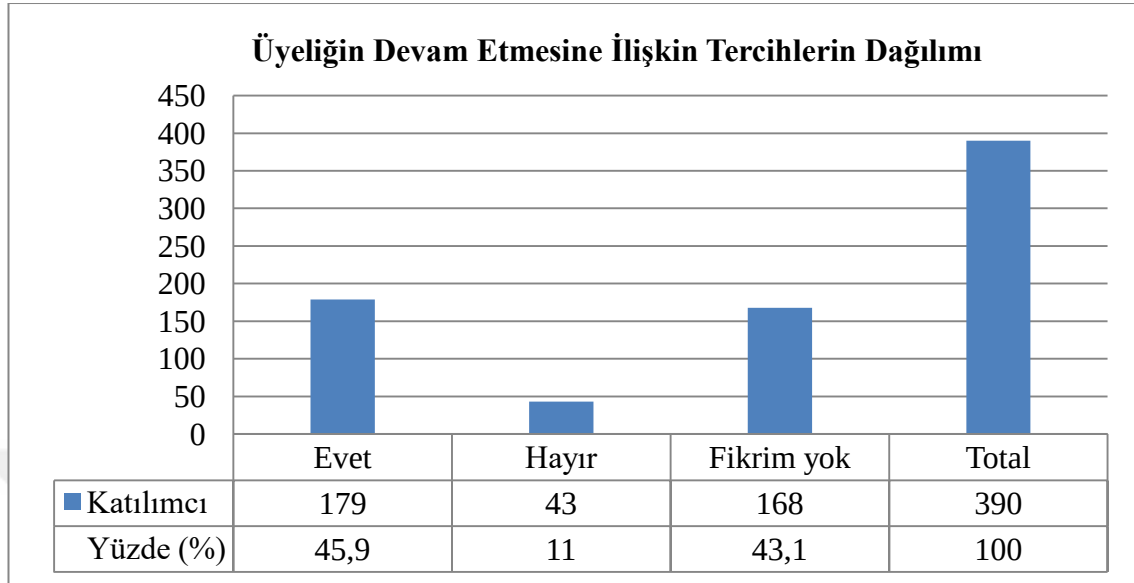
Çizelge 4.15.'de anket katılımcılarının olumlu olarak değerlendirdikleri değişimlere yer verilmiştir. Bu çizelgeye göre; 36 kişi ilçede yöresel ürünlerin yer alacağı yerel marketin açılmasından, 17 kişi restorasyon çalışmalarının yapılmasından, 16 kişi ise ziyaretçi sayısındaki artıştan memnun olduğunu belirtmiştir.

Çizelge 4.15. Anket katılımcılarının üyelik sonrası gözlemledikleri olumlu değişimler (Orijinal 2018)

Üyelik Sonrası Kentte Gözlemlenen Olumlu Değişimler	Kişi Sayısı
Donatı elemanlarının sayısı arttı	10
Geri dönüşüm projeleri yapılmaya başlandı	5
Restorasyon çalışmalarının yapılması	17
Yerel marketin açılması	36
Ziyaretçi sayısının artması	16
Total	84

Anket çalışması analizinin üçüncü bölümünde; katılımcıların Sakin Şehir üyeliğine yönelik algı ve tercihlerine ilişkin olarak sorular yöneltilen sorulara vermiş

oldukları cevaplar incelenmiştir. İlk olarak katılımcılara; Sakin Şehir üyeliğinin devam etmesi konusundaki düşünceleri sorulmuştur.

Şekil 4.38. Katılımcıların üyeliğinin devam etmesine ilişkin tercihleri (Orijinal 2018)

Şekil 4.38.'de verilen tabloya göre anket katılımcıları arasından 179 kişi (%45,9), Eğirdir'in Sakin Şehir üyeliğinin devam etmesini, 43 kişi (%11) ise devam etmemesini istediğini bildirmiştir. 168 kişi (%43,1) bu konu hakkında fikir sahibi olmadığını belirtmiştir.

Çizelge 4.16.'da, Eğirdir'in Sakin Şehir üyeliğinin devam etmesi yönündeki tercihlerine vermiş oldukları cevaplar ile katılımcıların cinsiyet durumlarının çapraz tablo analizi sunulmuştur. Bu çizelgeye göre; kadın katılımcıların Eğirdir'in Sakin Şehir statüsünün devam etmesini istedikleri, erkek katılımcıların çoğunluğunun ise bu konuda fikri olmadığı görülmektedir.

Çizelge 4.16. Katılımcıların cinsiyet durumları ile Eğirdir'in Sakin Şehir statüsünün devam etmesi yönündeki tercihlerine ilişkin Ki-Kare bağımsız analizi (Orijinal 2018)

Soru	Sayı	Cinsiyet		
		χ^2	df	p
Eğirdir'in Sakin Şehir statüsü sizce devam etmeli mi?	390	16.521	2	0,00

Çizelge 4.17. Anket katılımcılarının üyeliğinin devam etmesi tercihlerine ilişkin sunmuş oldukları nedenler (Orijinal 2018)

Üyeliğın Devam Etmesi İçin Sunulan Nedenler	Kişi Sayısı
Doğal çevrenin korunması için	33
Geleneksel yapının korunması için	41
Kentin daha bakımlı olması için	23
Kentin tanıtımının olması için	31
Kentin turizm olanaklarının artması için	3
Kentsel gelişim için	4
Sonuçlarını merak ettiğim için	17
Yaşam kalitesinin iyileşmesi için	27
Total	179

Çizelge 4.17.’de Eğirdir’in Sakin Şehir statüsünün devam etmesi gerektiğini belirten katılımcıların sunmuş oldukları nedenlere yer verilmiştir. Bu çizelgeye göre; 41 kişi geleneksel yapının korunması için, 33 kişi doğal çevrenin korunması için, 31 kişi kentin tanımının yapılması için, 27 kişi ise yaşam kalitesinin iyileşmesi için bu statünün devam etmesini istediklerini bildirmişlerdir.

Çizelge 4.18. Anket katılımcılarının üyeliğinin devam etmemesi tercihlerine ilişkin sunmuş oldukları nedenler (Orijinal 2018)

Üyeliğın Devam Etmemesi İçin Sunulan Nedenler	Kişi Sayısı
Kent yoğunluğunun artmaması için	4
Sosyal hayatı olumsuz etkileyeceğı için	16
Yararı olacağına inanmadığım için	13
Yavaş bir yaşam istemediğim için	10
Total	43

Çizelge 4.18.’de ise Eğirdir’in Sakin Şehir statüsünün devam etmemesi gerektiğini belirten katılımcıların sunmuş oldukları nedenlere yer verilmiştir. Bu çizelgeye göre; 18-24 yaş grubuna dahil olan 16 kişi sosyal hayatlarının olumsuz etkileneceğı endişesiyle bu statünün devam etmemesi gerektiğini bildirmiştir. Yine 18-

24 ve 25-40 yaş grubuna dahil olan katılımcılardan 10'u yavaş bir yaşam tarzı istemediği için bu statünün devam etmesini istemediğini belirtmiştir.

Eğirdir ilçe sınırlarında, karşılıklı görüşme yöntemiyle yerel halk ile gerçekleştirilen anket çalışmasında katılımcıların Eğirdir'in Sakin Şehir statüsünü elde etmesinden sonraki süreçte ortaya çıkan algı ve tercihlerini ölçmeye yönelik olarak 5'li likert ölçeği tekniği ile hazırlanmış toplamda 10 adet soru yöneltilmiştir. Katılımcılar sorulara; “kesinlikle katılmıyorum”, “katılmıyorum”, “fikrim yok”, “katılıyorum” ve “kesinlikle katılıyorum” seçenekleri aracılığıyla yanıt vermiştir. Çizelge 4.19.'da anket katılımcılarının bu sorulara vermiş oldukları yanıtlar incelenmiştir.

Çizelge 4.19. Anket katılımcılarının Sakin Şehir Statüsüne İlişkin Tutum ve Algıları (Orijinal 2018)

Sorular	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Eğirdir'de kamusal alanlara kolaylıkla ulaşabiliyorum.	%1,8	%13,1	%3,6	%60,5	%21
Eğirdir'de doğal alanların korunduğuna inanıyorum.	%8,7	%59,2	%8,7	%21,5	%1,8
Eğirdir'de yeşil alanları yeterli buluyorum.	%5,1	% 39,7	%8,2	%44,4	%2,6
Eğirdir'de gelenek ve görenekler devam ettirilmektedir.	%4,4	%34,6	%33,8	%25,4	%1,8
Eğirdir Sakin Şehir olduğu için mutluyum.	%4,9	%6,4	%27,2	%41	%20,5
Sakin Şehir üyeliğinin ekonomik getirileri olacağına inanıyorum.	%0,8	%3,6	%63,1	%22,3	%10,3
Sakin Şehir üyeliği yaşam kalitemizi olumlu yönde etkileyecektir.	%2,8	%4,6	%49,7	%29	%13,8
Sakin Şehir üyeliğinin devam etmesi gerektiğine inanıyorum.	%3,7	%7,2	%43,1	%28,1	%17,9
Üyelik sonrası ilçede ziyaretçi sayısı artmıştır.	%2,3	%29,7	%59,2	%5,1	%3,6
Sakin Şehir üyeliğine ilişkin endişelerim var.	%3,1	%13,3	%73,6	%8,5	%1,5

5. SONUÇLAR

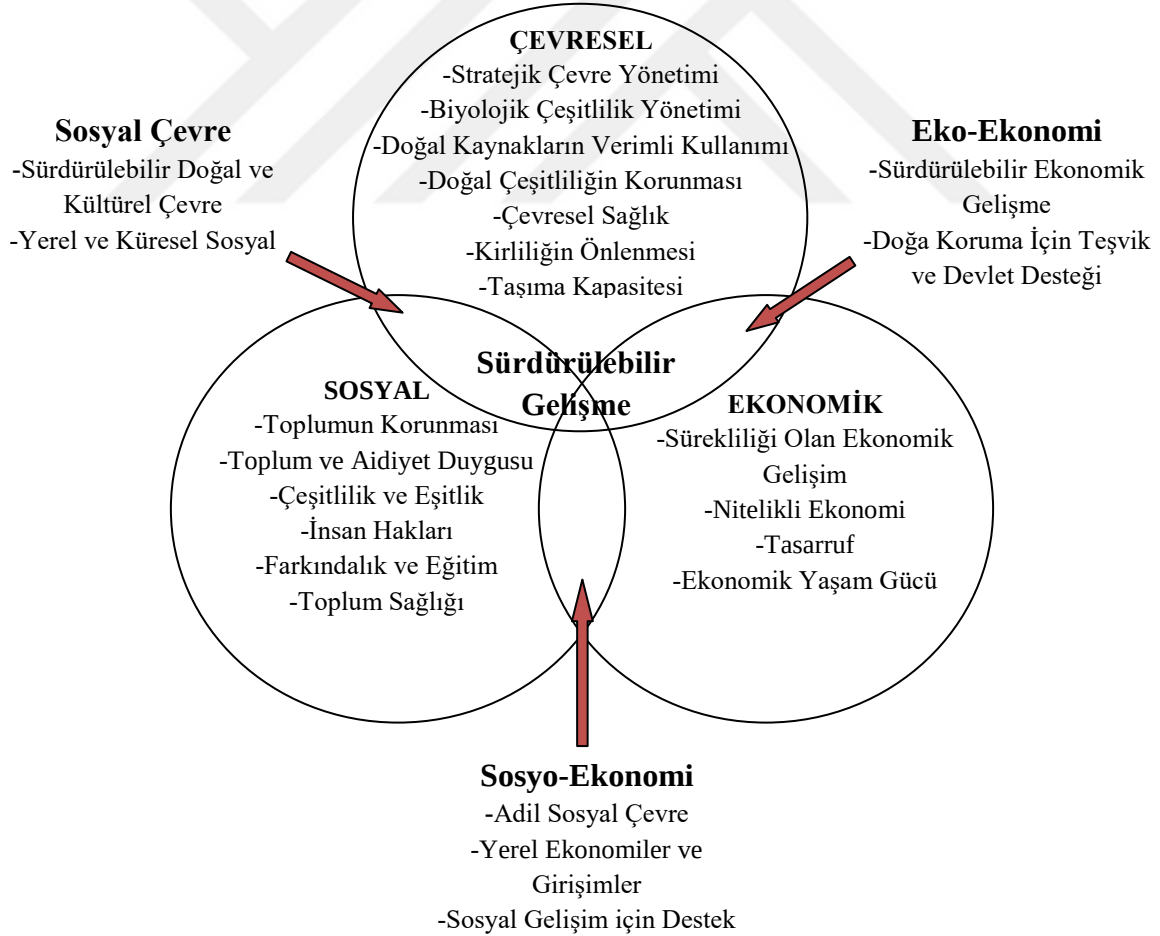
Sürekli gelişen ve bununla birlikte değişen dünyada; doğal ve yapay unsurların etkisi altında şekillenerek insanların ayrılmaz bir parçası haline gelen kentler günümüzde, bilim insanlarının öncelikli araştırma konusu haline gelmiştir. Son yıllarda bilim ve teknolojinin önlenemez yükselişi sağladığı imkanlara paralel olarak, insan yaşamında olumsuz etkilere neden olan çeşitli sorunları da beraberinde getirmiştir. Özellikle insanların fiziksel, sosyolojik ve psikolojik olarak etkileşimlerini artıran, coğrafi sınırları aşarak bireyler arasında her türlü düşünce ve yaşam şeklinin aktarılmasına aracı olan küreselleşme, küresel sermaye ve modernizm gibi olgular ortaya çıkmıştır. Bu olgular bir araya gelerek, asırlar boyunca insan etkisiyle harmanlanan ve kendi karakterlerini yaratan kentlerin; öz benliklerinin ve kültürel değerlerinin yozlaşarak homojenize olması neden olmuştur.

Her ne kadar yapay olarak algılsalar dahi; canlı birer ruh taşıyan kentler, beraberinde insanları da belirli kalıplara sokmaya başlamıştır. Tam da bu noktada; engellenemez oldukları açık bir gerçek olan küreselleşme etkilerini en aza indirmeyi, bu etkileri yumuşatarak doğal çevre ve insan ihtiyaçları doğrultusunda yönetmeyi sağlayacak proje ve sistem arayışları baş göstermiştir. Konuya ilişkin yürütülen araştırmalar ve çalışmalar sonucunda, sosyolojik ve ekonomik açıdan daima daha fazlasını isteyen insanoğlunun birbiriyle yarış içine girdiği ve zaman standartlarının değişim gösterdiği anlaşılmaktadır.

Bu kapsamda; seyahat, para, beslenme, enerji, teknoloji ve daha pek çok alanda etkisini gösteren “hızlı” etkileşimlerin önüne geçmeyi; tüketim değil üretim temelli ve kendi kendine yetebilen kentler yaratmayı hedefleyen yönetim modelleri oluşturulmaya çalışılmıştır. Bu amaç doğrultusunda verimli ve somut adımlar atmak isteyen bilim insanı Yavaş Felsefesi’nden yola çıkarak, sürdürülebilir sistemler oluşturmak adına yeni adımlar atmışlardır. Yavaş Hareketi; hıza karşı bir reaksiyon olarak saate bakmaktan ve sürekli aceleden kaçınmakla birlikte; yaşam kalitesini yükseltmek ve zamanın hızını kesmek amacıyla ortaya çıkan hareketlerin tümünü kapsamaktadır (Caffyn 2007). Yaşamın hızlanması ve artan uğraşı duygusu, günümüz küresel kültürünün en temel özelliği olarak görülmektedir. Yavaş yaşam ise bu durumun tersi olarak; küresel dünyanın ve hızlı yaşam anlayışının tersine, bireylere yaşamı daha nitelikli kılacak bir değişim sunmaktadır (Parkins ve Craig 2006). Bu düşünce biçiminin bir ürünü olarak “Cittaslow” olgusu ortaya çıkmıştır. Henüz yeni bir kavram olmasına karşın; prensipleri yerel yönetimler tarafından hızla benimsenmiştir ve aday kent sayısı her geçen gün artış göstermektedir. Global ölçekte son derece yüksek bir ivmeyle varlığını kanıtlayan Sakin Şehir kavramı bu tezin konusu olarak belirlenmiştir. Bu çalışma; araştırma alanı olarak belirlenen, Göller Yöresi’nde yer alan ve Isparta iline bağlı olan Eğirdir ilçesinin Sakin Şehir statüsünü elde etmesi aracılığıyla hazırlanmıştır. İlçede 390 kişilik bir anket çalışması düzenlenerek, çeşitli tutum ve algılar ölçülmüştür.

Kent olgusu üzerine kurulu olan bu sürdürülebilir yönetim modelini tam anlamıyla uygulayabilmek adına, öncelikle kent kavramının anlaşılması gerekmektedir. Bu konuda birçok standart karşımıza çıkmaktadır. Ama genel anlamıyla nüfusun belli bir büyüklüğüne ve yoğunluğuna sahip olması, fiziksel altyapının yeterli bir düzeyde gelişmiş olması, kendi kendine yetebilecek sosyal ve ekonomik normlara sahip olması gerekmektedir. Bu ölçütlerin yanı sıra, Uluslararası Cittaslow Birliğine yalnızca; nüfusu 50.000'in altında olan kentlerin dahil edildiği unutulmamalıdır.

Kentler, insan ihtiyaçlarına odaklı hizmet eden ikamet birimleridir. Bu nedenle kentlerin birincil hedefi, bireylere nitelikli bir yaşam sağlamak üzerine yoğunlaşmalıdır. Sakin Şehir kavramını diğer kent modellerinden ayıran en önemli özelliği sahip olduğu kıstaslardır. Gündem 21 gibi önemli bir koruma planından yararlanılarak sunulan bu kıstaslar; Sakin Şehir kavramının biçimlenmesine ve gelişmesine yardımcı unsurlardır. Çizelge 2.1.'de sunulan tablodan da anlaşıldığı üzere; Sakin Şehir kriterleri; bireylere sağlıklı ve nitelikli bir yaşam sunmak adına, tamamıyla sürdürülebilir olgular üzerine kurulmuştur.

Şekil 5.1. Sürdürülebilir gelişmenin bileşenleri (Knox ve Mayer 2009)

Sürdürülebilir kentler için, ekolojik sistemler ile ekonomik sistemlerin sağlıklı ve uyumlu olması gerekir (Rees and Roseland 1991). Şekil 5.1.'de sunulan Knox ve Mayer tarafından ortaya koyulan bu şema, sürdürülebilirlik adına yapılması gereken çalışmalara yol gösterici niteliktedir. Bu şema, uluslararası düzeyde kabul görmüş ortak bir tanımı olmayan sürdürülebilirlik kavramının; çevresel, sosyal ve ekonomik öğelerin sentezi sonucunda ortaya çıkan ihtiyaçlar doğrultusunda şekillendiğini kanıtlamaktadır. Bu nedenle bu üç olgu bir birinden bağımsız olarak düşünülmemelidir ve sürdürülebilir uygulamaların ortak paydada birleşmesine özen gösterilmelidir.

Sürdürülebilirliğin unsurlarından olan çevre; “Mükemmellik İçin Gereklilikler” başlığı altında sıralanan Sakin Şehir kıstasları arasında da, en önemli değere sahip politikaların temeli olarak karşımıza çıkmaktadır. Sakin Şehir üyeliğine dahil olan uluslararası örnekler incelendiğinde, bu kentlerin üretilen projeler üzerinden fark yaratarak birliğe dahil oldukları görülmektedir. Ancak ülkemizde bu statüyü elde eden kentlerin tamamıyla doğal ve kültürel faktörler sayesinde ön plana çıktıkları görülmektedir. Bu nedenle ülkemizdeki kentlerin pozitif yönlü değerlerini ortaya çıkaran en büyük ögenin çevresel faktörler olduğu ve istenilmeyen olumsuz sonuçlarla karşılaşılması durumunda en büyük tahribatın yine çevre üzerinde görüleceği unutulmamalıdır. Bu noktadan hareketle; atılacak her adımda koruma planları ve politikaları göz ardı edilmeden sürece dahil edilmeli ve yapılacak uygulamaların temeli olarak kabul edilmelidirler.

Eğirdir'i diğer kentler arasında değerli kılan en önemli özelliği şüphesiz Eğirdir Gölü'dür. Türkiye'nin ikinci büyük tatlı su gölü olan Eğirdir Gölü; zengin su içi flora ve faunasının yanı sıra, Türkiye'deki 454 farklı kuş türünün 225'ine Eğirdir Gölü ve çevresi ev sahipliği yapmaktadır. Ayrıca yörede tarımsal üretim için gerekli sulama ve içme suyu ihtiyacının tamamına yakını bu gölden temin edilmektedir. Üzerinde iki adacık barındıran Eğirdir Gölü yakın çevresinde gerçekleştirilen tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan aşırı ilaç ve gübre kalıntıları ile, evsel atıkların göl suyuna karışmasıyla özellikle son 60 yılda kirlilik sınırını iyice aşmıştır. Dünya Doğayı Koruma Vakfı (WWF)'in de içinde bulunduğu pek çok uluslararası ve ulusal kuruluş; Eğirdir Gölü'nün kirliliği ile mücadele etmek adına projeler geliştirmiştir. Hem insanlar hem de diğer canlılar için hayati önem taşıyan Eğirdir Gölü'nü daha planlı korumak adına; su yüzey alanı I. Derece Doğal Sit alanı ve kıyısından itibaren ilk 300 m'lik bölümü ise III. Derece Doğal Sit alanı olarak ilan edilmiştir.

Mutlak suretle korunması gerektiği anlaşılan Eğirdir Gölü için uygulanacak her proje, koruma odaklı somut bir verinin temeline dayandırılmalıdır. Bu nedenle göl veya çevresi ile ilişkili planların tamamı, çalışmanın “Bulgular” başlığı altında yer verilen “Eğirdir Gölü Özel Hükümleri” uyarınca yürütülmelidir. Ancak bu verilere aykırı olarak alanda 0-300 m'lik koruma bandında sıfır metrelik mesafede yerleşim birimlerinin mevcut olduğu ve bu oluşumların devam ettirildiği tespit edilmiştir (Şekil 5.2.). Hem Sakin Şehir kriterleri arasında yer alan “Kentsel Yaşam Kalitesi Politikaları” hem de,

Eğirdir Gölü Özel Hükümleri'nin gerekliliği olarak; bu yerleşim düzeni anlayışının daha da ilerlemesinin önüne geçilmelidir.

Şekil 5.2. Eğirdir'in koruma politikalarına aykırı yapılaşması (Orijinal 2018)

Çizelge 4.1.'de sunulan nüfus verilerinden hareketle; 2007-2017 yılları arasında ilçe nüfusu yaklaşık %17'lik bir düşüş göstermiştir. Ancak insanların değişen istek ve ihtiyaçları doğrultusunda yaşam alanlarının artış gösterecek olması, Eğirdir ilçesi için muhtemel bir durumdur. İhtiyaçlar doğrultusunda uygun yapılaşma alanlarının planlanması konusunda sadece göl çevresinde değil, tüm ilçede dikkat edilmesi gereken ölçütler mevcuttur. Şekil 4.5.'de sunulan Eğirdir ilçesi eğim durumunu gösteren haritadan yararlanılarak oluşturulan Şekil 4.4.'de yer alan eğim durumu tablosuna göre; alanda %45,6'lık oranla sarp, %18,8'lik oranla çok dik, %21,9'luk oranla ise dik alanların hakim olduğu görülmektedir. Ayrıca Şekil 4.15.'deki çalışma alanının erozyon bilgilerini yansıtan haritadan yararlanarak hazırlanmış olan; Şekil 4.12.'de yer alan tabloya göre ilçenin %46'sı çok şiddetli, %43'ü ise şiddetli erozyon riski ile karşı karşıyadır. Topoğrafik açıdan bu derece sınırlayıcı faktörlere sahip olan alanda; Sakin Şehir kıstasları içinde Kentsel Yaşam Kalitesi Politikaları başlığı altında bulunan; kent merkezini iyileştirecek ve değerini arttıracak müdahalelerin yapılması, kentsel yaşanabilirliğin artırılması, kamusal sürdürülebilir kentsel planlamanın desteklenmesi maddelerini desteklemek adına yapılacak olan alt ve üst yapı çalışmalarının sonuca en verimli şekilde ulaşmasını sağlamak adına teknolojik gelişmelerden yararlanılmalıdır.

Eğirdir ilçesinin temel geçim kaynağının tarım faaliyetlerine dayalı olduğu ve özellikle ihracata yönelik elma üretiminin büyük önem taşıdığı çalışmamızın "Bulgular" başlığı altında sunulmuştur. Şekil 4.7.'de verilen büyük toprak grupları haritasından yararlanılarak hazırlanan Şekil 4.6.'da verilen çizelgeye göre alanda; %28,5'lik oranla Kırmızı Kahverengi Akdeniz Toprağı'nın, %24,5'lik oranla Kahverengi Orman Toprağı'nın, %22'lik oranla ise Kireçsiz Kahverengi Orman Toprağı'nın hakim olduğu ve bu grupların orman örtüsü barındırması nedeniyle tarım alanına elverişli toprak alanların yetersiz olduğu görülmektedir. Ayrıca Çizelge 4.4.'de yer alan verilere göre

çalışma alanı sınırları içerisinde %27,78'lik alanın tarıma uygun olduğu ancak sınırlayıcı faktörler nedeniyle değerlendirilemediği görülmektedir. Şekil 4.9.'da verilen toprak yetenek sınıflarına ilişkin bilgilerin yer aldığı harita ve Şekil 4.13.'de verilen toprak derinlik sınıfına ilişkin bilgilerin yer aldığı haritalar incelendiğinde; I. sınıf toprak özelliği taşıması ve uygun derinliğe sahip olması nedeniyle, Eğirdir Gölü'nün güneyinden Kovada Gölü'ne kadar uzanan boğazın en verimli tarım alanının olduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle bu alanda; yerleşim gelişmesine engel olacak koruma planlarının geliştirilmesi ve bu bölgede yoğun olarak faaliyet gösteren maden ocaklarına karşı kesin çözüm önerilerinin getirilmesi tavsiye edilmektedir.

Eğirdir ilçesi sınırları içerisinde korunması gereken özel alanlar yalnızca Eğirdir Gölü ile sınırlı değildir. Çizelge 4.8.'de verilen tabloya göre çalışma alanı sınırları içerisinde; çeşitli kategorilere ait sit alanlarının mevcut olduğu görülmektedir. Sit: Tarih öncesinden günümüze kadar gelen çeşitli medeniyetlerin ürünü olup, yaşadıkları devirlerin sosyal, ekonomik, mimari ve benzeri özelliklerini yansıtan kent ve kent kalıntıları, kültür varlıklarının yoğun olarak bulunduğu sosyal yaşama konu olmuş veya önemli tarihi hadiselerin cereyan ettiği yerler ve tespiti yapılmış tabiat özellikleri ile korunması gerekli alanları ifade eder (Resmi gazete 1983). Eğirdir'de sahip oldukları statüler gereği ön plana çıkan bu nedenle koruma politikalarının uygulanması gerektiği alanların başında Can Ada ve Yeşil Ada gelmektedir. Gölün sağladığı seyir zevki ve doğal zenginlikler, farklı din ve ırktan bireylere ev sahipliği yapmış olmalarından kaynaklanan tarihi ve kültürel zenginlikler nedeniyle bu göl adaları, Sakin Şehir adaylığı sürecinden sonra elde edilen statüde büyük paya sahiptir.

Ancak Şekil 4.28.'de görüldüğü üzere ilçedeki tarihi yapıların; özellikle tarihi kilise ve medresenin yakın çevrelerinde, hem görsel kirliliğe neden olan hem de güvenlik algısını olumsuz yönde etkileyecek şekilde bakımsız ve Vandalizm'e uğramış alanlar mevcuttur. Kentsel Yaşam Kalitesi Politikaları başlığı altında yer alan "Marjinal alanların belirlenmesi ve yeniden kullanılması" ve Enerji ve Çevre Politikaları başlığı altında yer alan "Görsel kirliliğin azaltılması" kriterleri gereğince yöresel yapı ile uyumlu yenileme çalışmalarının yapılması gerekmektedir. Ziyaretçiler tarafından alanın daha iyi algılanması adına tarihi yapıların iç içe olduğu dar sokakların yayalaştırılması önerilmektedir. Ancak bu uygulamalar sırasında Ek 1'de sunulan Yeşil Ada ve Can Ada için Koruma Amaçlı İmar Planı Uygulama Hükümleri dikkate alınmalıdır. Çizelge 4.19.'da verilen tabloya göre; anket çalışmasına katılım sağlayan bireylerin %59,2'lik oranla doğal alanların korunmadığını bildirdiği görülmektedir ve bu sonuca göre koruma amaçlı planlarının uygulanması son derece önemli olduğu kanısına varılmaktadır. Ayrıca, kentsel ve doğal sit alanları ile çevrili bu göl adaları üzerinde trafik yükünün azaltılması büyük önem teşkil etmektedir. Bu nedenle ziyaretçilerin yoğun olduğu saatlerde ve özellikle hafta sonlarında adaların özel taşıt trafiğine kapatılması önerilmektedir. Yalnızca toplu taşıma ile belirli noktalara kadar ziyaretçilerin taşınması, daha sonra tercihe yönelik olarak bisiklet aracılığı ya da yaya

şekilde devam etmeleri tavsiye edilmektedir. Çizelge 4.19.'da sunulan verilerde, anket çalışmasına katılım gösteren halkın ulaşım yönünden sıkıntı çekmediği görülmektedir. Sakin Şehir statüsü gereği Altyapı Politikaları'nda yer alan "verimli bisiklet yollarının varlığı" kriterine yönelik olarak bir projenin hayata geçirilmesi gerekmektedir ancak, ilçede mevcut bir bisiklet yolu bulunmamaktadır. Şekil 4.25.'de sunulduğu üzere adalardaki taşıt yolu bisiklet kullanıcıları tarafından kullanılmaktadır. Eğirdir Gölü Özel Hükümleri gereği, göl yakın çevresinde kazı ve dolgu işlemlerinin yapılması yasaktır. Bu nedenle toplu taşıma transfer noktaları ile bağlantılı şekilde; mevcut asfalt zemin yönlendirme işaretleri ile yönetmeliğe uygun olarak bisiklet yoluna dönüştürülebilir. Bisiklet kullanımının desteklenmesi adına toplu taşıma duraklarında saatlik bisiklet kiralamaya imkan sağlayan bisiklet parklarının yapılması önerilmektedir. Ancak bu alanların sürdürülebilirliği açısından, mevcut iklim şartları göz önüne alınarak projelendirmeler yapılmalıdır. Ziyaretçilerin bu transfer noktalarında, yazın güneşten, kışın soğuk ve yağışlardan etkilenmemesi adına uygun alanlar tasarlanmalıdır. Bu kapsamda, Çizelge 4.3.'de sunulan uzun yıl ortalamalarına ait iklimsel verilerden yararlanılabilir. Ayrıca özel araç kullanımını en aza indirecek ekolojik ulaşım planlamalarının yapılması önerilmektedir. Bu öneriler doğrultusunda hava ve gürültü kirliliği azaltılmış olacaktır.

Sakin Şehir statüsü gereği her ne kadar kağıt üzerinde çevre politikaları değerli olsa dahi, kişiler tarafından farklı şekilde algılandığı görülmektedir. Sözlü görüşmeler sonucunda bu olgunun, özellikle yerel esnaf tarafından turizm kökenli bir gelir kaynağı olarak algılandığı tespit edilmiştir. Sakin Şehir statüsünün, yalnızca halk tarafından değil; bu işi yönlendiren ve hayata geçiren pek çok yerel yönetim tarafından da, kentleri turizm çekim merkezi haline getirmek için bir araç olarak görüldüğü gerçeği ortadadır. Bu noktada Sakin Şehir statüsünün tüm yönleriyle anlaşılması açısından; yerel yönetimler siyasi kimliklerini geri planda bırakarak, sadece kentlerin çevresel ve yerel değerlerini yaşatmak adına çalışmalarını sürdürmelidirler.

Değişen yaşam biçimleri, farklılaşan gelir durumları ve ortaya çıkan ihtiyaçlar doğrultusunda ortaya çıkan turizm olgusu en doğru şekilde yönlendirilmelidir. Bir kentin Sakin Şehir statüsünü elde etmesi; yazılı, görsel ve dijital alanlarda adının daha çok geçmesine yol açmaktadır. Bir yönden reklam değeri artan kentlerde doğal olarak ziyaretçi sayısının artış göstermesi olası bir durumdur. Geçici sürelide olsa ortaya çıkan nüfus artışı alanın; alanın dönemsel bir destinasyon haline gelmesine, hızlı hareket etmeye, hızlı tüketime ve çevresel kirlenmeye sebebiyet verecektir. Böylesi bir durumun yaşanması halinde; Sakin Şehir felsefesi ile ters düşecek şekilde turizme ve ziyaretçiye hitap etmek adına kalıplarını aşan, koruma ve sürdürülebilirlik kavramı ile ters düşecek bir kitle turizm yapısını ortaya çıkmasına neden olacak tüm olgular ortadan kaldırılmalıdır.

Adil, sağlıklı ve kaliteli bir yerel yaşamı hedefleyen Sakin Şehir statüsünün sınırlarını aşmamak, öz kaynağı kendi kendine yetebilen ve küreselleşmenin ortaya çıkardığı dayatmalardan en az düzeyde etkilenen kentleri korumak adına izlenecek plan ve projelere yön vermesi adına alanların taşıma kapasitelerinin hesaplanması gerekmektedir. Bu kentin dahil olduğu statüye ilişkin prensipleri anlayıp kabullenen, davranış biçimlerini yöreyi korumak adına şekillendiren, doğa ve kültür turizmine yönelimi olan nitelikli ziyaretçilere hitap ederek onların dikkatini çekecek tanıtımların hazırlanması tavsiye edilmektedir. Alanda kitle turizmin gelişimine mahal vermemek adına, Sakin Şehir kıstaslarına uygun alternatif turizm seçenekleri geliştirilmelidir. 2023 turizm stratejisinde Eğirdir'in de içinde bulunduğu Göllere Yöresi eko-turizm bölgesi olarak ilan edilmiştir. Ancak bu süre zarfında; Eğirdir ilçesini eko-turizm kapsamında ön plana çıkaracak olan herhangi bir somut projenin gerçekleştirilmediği görülmektedir. Bu noktadan hareketle Sakin Şehir Kriterleri'nin beşinci ana başlığı altında yer alan Misafirperverlik, Farkındalık ve Eğitim İçin Planlar bölümündeki politikalardan biri olan; "sakin güzergahların mevcut olması" kıstasına ve 2007 yılında Resmi Gazete'de ilan edilen 2023 Türkiye Turizm Stratejisi'nin "63 milyon turist, 86 milyar \$ dış turizm geliri ve turist başına yaklaşık 1.350 \$ harcamaya ulaşılması" hedefine yönelik olarak, uygun bir, Yeşil Yol Planlaması'nın yapılması önerilmektedir. Çizelge 4.6.'da yer alan turizm verilerinde; 1997-2004 yılları arasında ziyaretçi sayısında sert düşüşlerin yaşandığı ancak, 2004-2017 yıllarında bu rakamların yeniden artış gösterdiği görülmektedir.

Yeşil Yol; akarsu boyları, sırtlar ya da vadiler gibi doğal koridorları, demiryolu güzergahı boyunca rekreasyon amaçlı kullanıma dönüştürülmüş; kanal, manzara yollarını ya da parkları, doğal rezerv alanları, kültürel obje ya da tarihi yerleşimleri birbirine ve yerleşim alanlarına bağlayan çizgisel koridorlardır (Arslan vd. 2004). Rekreasyonel değere sahip, ekolojik ve kültürel oluşumların bir bütün olarak kabul edildiği Yeşil Yol tasarımları; biyolojik çeşitliliğin korunmasında bir köprü görevi görmesi, kültürel zenginlikleri ön plana çıkarması, sulak alanların korunmasına ve doğru yönetimine olanak sağlaması, doğal kaynaklara dayalı rekreasyonel alanları ortaya çıkarması gibi özellikleri ve insan ile doğa arasındaki dengeyi sağlamaya yönelik prensipleri bakımından, Sakin Şehir kavramı ile doğrudan örtüşmektedir. "Bulgular" başlığı altında yapılan incelemeler ve değerlendirmeler sonucunda Eğirdir ilçesinin; Eğirdir Gölü ve Kovada Gölü'nün sağlamış olduğu fauna değeri, uygun iklim verileri ve alanda su varlığı avantajları doğrultusunda, özellikle endemik bir tür olan Kasnak Meşesi (*Quercus vulcanica*) bakımından sahip olduğu flora değeri, alanın ekolojik açıdan korunarak planlanması gerektiğini göstermektedir. Yine araştırmanın "Bulgular" bölümünde yer verildiği gibi; çalışma alanının çeşitli inanç ve etnik kökene bağlı olan birçok medeniyete ev sahipliği yapmış olmasından kaynaklı, sahip olduğu tarihi ve kültürel miras değerleri bakımından korunarak tanıtılması gerektiği söylenebilir. Bu çıkarımdan hareketle; Sakin Şehir üyelik kriterleri ile paralellik gösteren politikalara sahip olan Yeşil Yol Planlaması'nın; Eğirdir için uygun bir model olduğu

kanıtlanmaktadır. Yörede yer alan; Yazılı Kanyon Milli Parkı'nı ve çevresinden dolaşan St. Paul yolunu, Eğirdir Gölü'nü, Yeşil Ada ve Can Ada'yı, Kasnak Meşesi Tabiatı Koruma Alanı'nı bütünleştirip birleştiren bir Yeşil Yol uygulaması önerilmektedir. Bu yolun başlangıç ve bitiş noktalarını belirleyerek; Şekil 4.20.'de sunulan ulaşım ağı haritası baz alınarak, orman yangını ya da erozyon gibi acil durumlara doğru zamanda müdahale edilebilmesini sağlamak adına, uygun ve sürdürülebilir ulaşım planlamalarının yapılması tavsiye edilmektedir. Ayrıca, Sakin Şehir kriterleri arasında yer alan Misafirperverlik, Farkındalık ve Eğitim İçin Planlar kapsamında, parkur başlangıcına alana ilişkin tanıtım ve bilgi servisini sağlayan birimlerin yerleştirilmesi son derece önemlidir. Son olarak güzergah içerisinde Kentsel Yaşam Kalitesi Politikaları kapsamında yerel ve organik ürünlerin tanıtılması ve ticarileştirilmesi adına yöresel restoran, market ve atölyelerin konumlandırılması önerilmektedir. Çizelge 4.19.'da yer alan "üyelik sonrası ilçede ziyaretçi sayısı artmıştır" yönündeki değerlendirmeye katılımcıların %59,2'sinin fikir beyan edememesinden de anlaşıldığı üzere, ilçenin Sakin Şehir statüsü kazanmasından sonra ziyaretçi sayısında henüz gözle görülür bir değişim yaşanmadığı söylenebilir. Ancak, uzun vadede kaçınılması mümkün olmayan turizm baskısı daima göz önünde bulundurularak, gerekli önlemler alınmalıdır.

Bu tavsiyelerin yanı sıra Sakin Şehir kavramını geçici bir moda akımı olmaktan çıkarıp sürdürülebilirliğine yardımcı olacak en önemli unsur, çalışmalara yöre halkının katılım ve katkılarını sağlamaktır. Eğirdir'in doğal ve kültürel değerlerini korumak adına dahil olunan Sakin Şehir üyeliğinin devamlılığını sağlamak ve amacına ulaşmasını desteklemek adına, kent halkının bu kavramı iyice anlayarak benimsemesi ve bu oluşuma sahip çıkması gerekmektedir. Ancak Ek 2'de sunulan anket çalışmasının; likert ölçekli olarak hazırlanan ve katılımcıların Sakin Şehir kavramına ilişkin algılarını değerlendiren sorularına ilişkin vermiş oldukları cevaplar incelendiğinde (Çizelge 4.19); bölge halkının konuya yeterince hakim olmadığı görülmüştür. Katılımcıların %41'i Eğirdir'in Sakin Şehir üyeliğinden memnun olduklarını dile getirmiştir. Ancak; üyeliğinin ekonomik getirileri olacağına, yaşam kalitesini olumlu yönde etkileyeceğine, üyeliğinin devam etmesi gerektiğine, üyeliğine ilişkin endişeleri olduğuna ilişkin sorulara, %40 ve üzeri oranlarla "Fikrim Yok" şeklinde cevap verdikleri görülmüştür.

Araştırma etiği kuralları gereği 18 yaş altı bireyler anket çalışması uygulanmamıştır ancak; 15-18 yaş arası bireylerle gerçekleştirilen karşılıklı sözlü görüşmeler sonucunda, gençlerin Sakin Şehir olgusunu sosyal yaşamlarını olumsuz yönde etkileyecek, teknoloji karşıtı "emekliler için bir yaşam modeli" olarak gördükleri saptanmıştır. Öncelikle anket verilerinden ve sözlü görüşmelerden hareketle; Sakin Şehir kriterleri içerisinde yer alan Misafirperverlik, Farkındalık ve Eğitim İçin Planlar çerçevesinde, yöre halkına sakin şehir kavramı hakkında sistematik ve kalıcı eğitim vermek adına bir program geliştirilmelidir. Bunun için; bu işin başında yer alacak ve karar mercii olacak olan yerel yönetimlerden başlayarak, halkın tüm kesimine gerekli bilgiler toplanmalı ve aktarılmalıdır. Bölge halkına Sakin Şehir olgusunun; geriye

gitmek değil de tarihi ve kültürel dokuya sahip çıkmak olduğu, kentleri asosyal alanlara değil de daha sakin ve yaşanılabilir mekanlara dönüştürmeyi hedeflediği, teknolojiye karşı çıkmanın aksine tamamen teknolojiden destek aldığı anlatılmalıdır.

Hem ülkemiz de hem de uluslar arası düzeyde pek çok aday kent üyeliğe kabul edilmemektedir. Adaylık ve üyelik sürecinde; harcanan mali kaynakların, insan gücünün, manevi beklentilerin boşa çıkmaması ve somut kazanımların elde edilmesi adına kentlerin, Sakin Şehir kriterlerine uygunluklarını belirlemesi ve bu unvanın sürdürülebilir olmasını sağlayıp sağlayamayacaklarını önceden belirlemeleri gerekmektedir. Sahip olduğu prosedür gereği süreç zaman almaktadır. Günümüz dünyasında en önemli kaynak olarak görülmesi ve hiçbir maddi değer ile elde edilmesi mümkün olmayan zaman kavramına yönelik ortaya çıkmış olan Sakin Şehir kavramının felsefesiyle ters düşerek; karşılığı alınamayacak bir sürece girilerek vakit kaybedilmemesi gerekmektedir. Çizelge 2.1.'de görüldüğü üzere; Sakin Şehir kriterleri açıkça belirlenmiş ortak parametrelere dayandırılmadığı için yerel yönetimler sağlayacakları verilere ilişkin net bir kanıya varamamaktadırlar. Bu nedenle uluslararası düzeyde herkes tarafından anlaşılabilir şekilde, kriterlere açıklık getirilmelidir. Bu kapsamda Sakin Şehir üyeliği için, tıpkı Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) raporu formatında; kapsamlı bir analiz, planlama ve tasarım süreçlerine ilişkin verilerin ortaya koyulması önerilmektedir.

Bu durumdan hareketle, çevresel değerler hakkında sahip olduğu mesleki vicdanı, almış olduğu geniş kapsamlı eğitim çerçevesinde; ekolojik, sosyal, kültürel ve ekonomik olgular arasında köprü kurabilecek yetiye sahip olması, çok yönlü düşünce biçimleri yardımıyla planlamadan tasarıma giden süreçte uygun verileri ortaya koyacak yetiye sahip olmaları nedeniyle peyzaj mimarlığı meslek disiplini ile doğrudan bir ortak çalışma yürütülmelidir. Ancak özellikle ülkemizde faaliyet gösteren Sakin Şehir komisyonunda ve uluslararası düzeyde, peyzaj mimarlarına yer verilmediği görülmektedir. En kısa sürede bu konunun önemini kavrayarak, tüm meslek disiplinlerinin katılımının sağlandığı, meslekler arası ortak bir çalışma yürütülmelidir.

Son olarak; bilgi edinme sürecinde araştırmamızı besleyen ve yön veren kaynak taramaları sonucunda değerlendirilen önceki çalışmalar ile bu çalışmadan elde edilen veriler karşılaştırılmıştır. Semmens ve Freeman (2012), Yeni Zelanda sınırları içerisinde yer alan 3 kentte yürütmüş oldukları çalışmalarında; bireylerin Sakin Şehir kavramına yönelik görüşlerini değerlendirmişlerdir. Çalışma sonunda, araştırmacılar tarafından, bireylerin Sakin Şehir felsefesini, amacını ve prensiplerini tanımlamalara uygun biçimde algılamadıkları tespit edilmiştir. Bu nedenle Yeni Zelanda'da Sakin Şehir akımının sürdürülebilir olmasına ilişkin konularda kuşkuları olduğunu belirtmişlerdir. Bu çalışmada da; Semmens ve Freeman (2012)'nin sunmuş oldukları veriye paralel olan sonuçlar elde edilmiştir. Örneğin; Şekil 4.38.'de sunulan tabloda görüldüğü üzere anket katılımcılarının %45,9'u Sakin Şehir statüsünün devam etme tercihinine ilişkin olumlu

yönde tutum sergilemektedir. Ancak, Çizelge 4.19.'dan elde edilen sonuçlara göre katılımcıların; Sakin Şehir statüsünün somut getirilerine ilişkin öngörü ve algılarının zayıf olduğu, konuya yönelik olarak fikir beyan edemedikleri tespit edilmiştir. Bu durumun ise, bireylerin Sakin Şehir olgusu çerçevesinde bilgi eksikliği yaşamalarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Karataş ve Karabağ (2013) yapmış oldukları çalışmalarında, Milli Eğitim Bakanlığı ve Yüksek Öğretim Kurumu gibi gençlerle ilişki içerisinde olan eğitim birimlerinin, yerel yönetimler ile irtibata geçerek ortak çalışmalarla proje üretilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Bu olguyla doğru orantılı olarak; gerçekleştirilen sözlü görüşmeler ve Çizelge 4.12.'de yer alan Eğirdir'in Sakin Şehir üyeliği hakkında bilgi sahibi olma durumlarına yönelik çapraz tablonun ortak analizleri ışığında, 15-25 yaş grubuna dahil olan anket katılımcılarının Eğirdir'in Sakin Şehir olması durumuna, diğer yaş gruplarına oranla daha fazla hakim oldukları görülmektedir. Ancak, yine gerçekleştirilen sözlü görüşmeler sonucunda bu yaş grubuna dahil olan bireylerin Sakin Şehir kavramına ilişkin olumsuz tutum ve algılara sahip oldukları tespit edilmiştir. Bu nedenle, genç bireylerin doğru yönlendirilmesi ve katılımlarının sağlanması adına eğitim kurumları ile ortak projeler yürütülmesi fikri desteklenmektedir.

Baykan (2014) Türkiye'nin Sakin Şehir başkenti olan Seferihisar ilçesi sınırları içerisinde gerçekleştirdiği sürdürülebilir ulaşım seçenekleri sunmuş çalışmasında, anket çalışmasına da yer vermiştir. Bu çalışmadan elde etmiş olduğu veriler doğrultusunda; alanda ikamet eden bireyleri Seferihisar'ın Sakin Şehir statüsünden memnun olduklarını ve bu statünün devam etmesini istediklerini belirtmiştir. Aynı şekilde, Çizelge 4.19.'da yer alan "Eğirdir Sakin Şehir olduğu için mutluyum" yönündeki değerlendirmeye katılımcıları %61,5'i olumlu, "Sakin Şehir üyeliğinin devam etmesi gerektiğine inanıyorum" şeklinde yöneltilen değerlendirmeye de %46 oranında olumlu cevap vermişlerdir. Sonuç olarak; Seferihisar'da olduğu gibi, Eğirdir'de de ikamet etmekte olan anket katılımcılarının büyük çoğunluğunun, Sakin Şehir statüsünden memnun oldukları söylenebilir.

6. KAYNAKLAR

- Acar, Y. 2017. Ziyaretçilerin Çevresel Duyarlılık ve Küreselleşme Karşıtlığı Özelliklerinin Sakin Şehirleri Tercih Nedenleri İle İlişkisi: Türkiye'deki Sakin Şehirlerin Değerlendirilmesi. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies* 5 (2): 213-236.
- Aksoy, R. ve Aksarı, S. 2008. Elmalı (Antalya, Batı Toroslar) Kuzeyinde Likya Naplarının Jeolojisi. *Selçuk Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 23 (2): 45-59.
- Anonim1: <http://www.tuik.gov.tr/HbGetirHTML.do?id=27587> [Son erişim tarihi: 28.06.2018].
- Anonim2: <http://cittaslowturkiye.org/#cittaslow> [Son erişim tarihi: 30.06.2018].
- Anonim3: <http://cittaslowturkiye.org/cittaslow-seferihisar/> [Son erişim tarihi: 30.06.2018].
- Anonim4: <http://seferihisar.bel.tr/projeler/> [Son erişim tarihi: 30.06.2018].
- Anonim5: <http://cittaslowturkiye.org/cittaslow-gokceada/> [Son erişim tarihi: 30.06.2018].
- Anonim6: <http://cittaslowturkiye.org/cittaslow-yalvac/> [Son erişim tarihi: 30.06.2018].
- Anonim7: <http://www.ispartakulturturizm.gov.tr/Eklenti/9172,egirdirrehbertpdf.pdf?0> [Son erişim tarihi: 23.05.2018].
- Anonim8: <http://www.egirdirturizmdanismaburosu.gov.tr/TR,176895/egirdir.html> [Son erişim tarihi: 23.05.2018].
- Anonim9: <http://www.egirdir.gov.tr/egirdirin-tarihi> [Son erişim tarihi: 23.05.2018].
- Anonim10: <http://www.tanitma.gov.tr/TR,22621/egirdir.html> [Son erişim tarihi: 23.05.2018].
- Anonim11: <http://www.ispartakulturturizm.gov.tr/TR,71017/jeolojik-yapi.html> [Son erişim tarihi: 23.05.2018].
- Anonim12: <https://www.wwf.org.tr/neyapiyoruz/dogakoruma/doalalanlar/egirdirgolul/> [Son erişim tarihi: 25.05.2018].
- Anonim13: <http://www.ispartakulturturizm.gov.tr/TR,71024/dogal-degerler.html> [Son erişim tarihi: 25.05.2018].
- Anonymous1: Cittaslow Philosophy online. <http://www.cittaslow.org/content> [Son erişim tarihi: 28.05.2018].
- Anonymous2: <https://turkey.unfpa.org/en/news/state-world-population-2017-3> [Son erişim tarihi: 20.06.2018].

- Anonymous3: <http://www.un-documents.net/wced-ocf.htm> [Son erişim tarihi: 24.06.2018].
- Anonymous4: <https://www.slowfood.com/> [Son erişim tarihi: 24.06.2018].
- Anonymous5: <http://www.who.int/healthinfo/survey/whoqol-qualityoflife/en/> [Son erişim tarihi: 20.06.2018].
- Anonymous6: <http://www.cittaslow.org/content/charter> [Son erişim tarihi: 30.06.2018].
- Anonymous7: <https://www.sebastopol.org/list/member/cittaslow-sebastopol-sebastopol-6174> [Son erişim tarihi: 22.06.2018].
- Anonymous8: <http://www.cittaslow.org/network/sebastopol> [Son erişim tarihi: 22.06.2018].
- Aktan, C. C. ve Şen, H. 1999. Globalleşme Ekonomik Kriz ve Türkiye. TOSYÖV Yayınları, Ankara, s 10-11.
- Arı, E. 1993. Eğirdir Gölü Barla-Eğirdir-Şaraphane Kıyı Şeridinin Alan Kullanım Yönünden Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Adana.
- Arslan, M., Barış, E., Erdoğan, E. ve Dilaver, Z. 2004. Yeşil Yol Planlaması: Ankara Örneği. Bilimsel Araştırma Projesi Kesin Raporu. Ankara Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri, Ankara.
- Aslan, B. 2010. Kovada Gölü Milli Parkı Havzası Böcek Faunası ve Biyolojik Çeşitlilik Analizi. Doktora Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Isparta.
- Atıl, A., Gülgün, B. ve Yörük, İ. 2005. Sürdürülebilir Kentler ve Peyzaj Mimarlığı. *Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 42 (2): 215-226.
- Aydoğan. S. 2015. Sürdürülebilir Mimarlıkta Sakin Şehir (Cittaslow) Yaklaşımı. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Teknik, Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı, İstanbul.
- Baldemir, E., Kaşmer Şahin, T. ve Kaya, F. 2013. Yavaş Şehir Olma Durumunun Analitik Hiyerarşi Süreci İle Değerlendirilmesi. *Sıtkı Koçman Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, Muğla, 2: (1).
- Başaran, İ. 2008. Kent ve Yerel Yönetim. Okutan Yayınları: İstanbul, 95 s.
- Bayar, F. 2008. Küreselleşme Kavramı ve Küreselleşme Sürecinde Türkiye. *Uluslararası Ekonomik Sorunlar Dergisi*, 32: 25-34.

- Baykan, N. M. 2014. Farklı Ulaşım Seçeneklerinin Sakin Şehir (Cittaslow) Ölçütleri Kapsamında Değerlendirilmesi: Seferihisar-Sıgacık Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Adana.
- Bilgin, A. ve Kara, V. 2005. Isparta Yöresinde Yerleşim Alanları Seçimi Açısından Jeolojik Tehlikeler. Süleyman Demirel Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi, Isparta.
- Caffyn, A. 2007. Slow Tourism online. <https://www.tpnw.org> <https://www.context.org/> [Son erişim tarihi: 10.11.2017]
- Çakar, D. 2016. Kültürel Mirası Koruma Bağlamında Yavaş Şehir (Cittaslow) Hareketi: Türkiye Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü. 2017. Isparta İli 2016 Yılı Çevre Durum Raporu (yayınlanmış), s 50.
- Dağıstanlıoğlu, C. 2012. Eğirdir Katı Atık Deponi Alanının Yer Seçimi Kriterlerinin Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) İle Belirlenmesi. Doktora Tezi. Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Doğan, M., Aksu, M., Çelik, Ö., ve Kaymak, H. 2014. Cittaslow Markasının Turizme Etkisi: Seferihisar'daki Konaklama İşletmeleri Yöneticileri Üzerine Bir Araştırma. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 4 (2): 06-11.
- Doğutürk, G. 2010. Mimari ve Yaşam Kalitesi Bağlamında Yavaş Şehir Hareketi ve Seferihisar Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Ekincek, S. 2014. Sakin Şehir (Cittaslow) Yöneticilerinin Sakin Şehir Hareketine ve Sürdürülebilirliğe Yönelik Değerlendirmeleri. Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Ercoşkun, Ö. 2016. Geleneksel Türk Kentinden Sürdürülebilirlik Çıkarımları. *Kent Araştırmaları Dergisi*, 19(7): 522-549.
- Gilman, R. 1992. Sustainability By Robert Gilman from the 1992 UIA/AIA Call for sustainable community solutions online. <https://www.context.org/> [Son erişim tarihi: 10.07.2018].
- Göçkan, E. 2012. İzmir İli Yavaş Şehir Seferihisar Örneğinde Doğal ve Kültürel Yapı Üzerine Araştırmalar. Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

- Gökdere, A. 2001. Küreselleşmeye Genel Bir Bakış. *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*, 1 (1): 71-101.
- Isparta İli Doğa Turizmi Master Planı, 2013. Yayınlanmış Rapor. Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Ankara, 216 s.
- Isparta İl Özel İdaresi. 1994. Isparta İli Arazi Varlığı raporu, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Raporu, No: 32 (yayınlanmamış), Isparta.
- Isparta İl Yıllığı. 1967. Isparta Valiliği Yayınları.
- Isparta İl Yıllığı. 1996. Isparta Valiliği Yayınları: s. 121.
- Isparta İl Yıllığı. 2003. Isparta Valiliği Yayınları: s. 469.
- Karabacak, K. 2007. Eğirdir İlçesinin Coğrafi Etüdü. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Karataş, A. ve Karabağ, Ö. 2013. Cittaslow Hareketinde Çevre Eğitiminin Önemi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16 (29): 1-21.
- Karatepe, Y. 2004. Eğirdir Gölü Havzasının Yetiştirme Ortamı Özellikleri ve Sınıflandırılması. Doktora Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Isparta.
- Kaya, E. 2008. Kentleşme ve Kentlileşme. İşaret Yayınları: İstanbul, 216 s.
- Keskin, E.B. 2012. Sürdürülebilir Kent Kavramına Farklı Bir Bakış: Yavaş Şehirler (Cittaslow). *Paradoks Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi*, 8 (1). 81-99.
- Kıvılcım, F. 2013. Küreselleşme Kavramı ve Küreselleşme Sürecinin Gelişmekte Olan Ülke Türkiye Açısından Değerlendirilmesi. *İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 5(1): 219-230.
- Knox, P. L. 2005. Creating Ordinary Places: Slow Cities in a Fast World. *Journal of Urban Design*, 10 (1): 1-11.
- Mayer, H. and Knox, P. 2006. Slow Cities: Sustainable Places in a Fast World. *Journal of Urban Affairs*, 28 (4): 321-334.
- Meadows, D. H., Meadows D. L., Randers, J. and Behrens III W. W. 1972. The Limits to Growth: Growth: A Report for The Club of Rome's Project on the Predicament of Mankind. Universe Books: New York, 205 p.
- Mızrakçı, M. 2006. Kuruluş Yeri Açısından Eğirdir Kentsel Alanı ve Jeomorfolojisi. Yüksek Lisans Tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.

- Miele, M. 2008. Citta Slow: Producing Slowness against the Fast Life. *Space and Polity*, 12 (1): 135–156.
- Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü, 2016. Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, Ankara.
- Özkan, H. C. 2011. Bir Sürdürülebilir Kent Modeli: Yavaş Şehir Hareketi. Yüksek Lisans Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Parkins, W. and Craig, G. 2006. Slow Living. Berg Publishers, UK: pp 180.
- Pink, S. 2007. Sensing Cittaslow: Slow Living and the Constitution of the Sensory City. *The Sences and Society*, 2 (1): 59-77.
- Pink, S. 2008. Sense and Sustainability: The case of the Slow City Movement. *Local Environment*, 13 (2): 95–106.
- Radstorm, S. 2011. A Place Sustainin Framework for Local Urban Identity: an Introduction and History of Cittaslow. *Italian Journal of Planning Practice*, 1 (1): 90-113.
- Rees, W. and Roseland, M. 1991. Sustainable Communities: Planning fort he 21st Century, *Plan Canada*, 31: 15-26.
- Sakin Şehir Eğirdir. 2017. Eğirdir Belediyesi Basın Bürosu Kültür Hizmet Yayını. Sinan Ofset: 68 s.
- Sarioğlu, S. 2005. Küreselleşmenin Kentler Üzerindeki Etkileri: Dünya Kentleri ve İstanbul Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Kent ve Çevre Bilimleri Anabilim Dalı, Ankara.
- Sayın, H. 2014. Kasnak Meşesi Tabiatı Koruma Alanı (Isparta-Eğirdir) Geniş Yapraklı Orman Ağaçlarında Kabuk Böceği Türlerinin Tespit Edilmesi ve Önemli Türlerin Uçuş Dönemlerinin Belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Isparta.
- Semmens, J. and Freeman, C. 2012. The value of Cittaslow as an approach to local sustainable development: A New Zealand perspective. *International Planning Studies*, 17 (4): 353-375.
- Sezgin, M. ve Ünüvar, Ş. 2012. Yavaş şehir; Sürdürülebilirlik ve Şehir Pazarlaması Ekseninde. Çizgi Kitabevi: 141, Konya, 216 s.
- Sırım, V. 2012. Çevreyle Bütünleşmiş Bir Yerel Yönetim Örneği Olarak “Sakin Şehir” Hareketi ve Türkiye’nin Potansiyeli. *Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi*, 1 (4): 119-131.

- Şahin, Z. 2017. Aktüel Turizm Türü Olarak Cittaslow Organizasyonu, Türkiye ve Dünyadaki Örnekleriyle Cittaslow Faaliyetlerinin Pazarlaması Açısından Bir Swot Analizi. Yüksek Lisans Tezi. Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Şener, E. 2011. Coğrafi Bilgi Sistemleri Tabanlı Akifer Kirlenebilirlik Haritalarının Çok Kriterli Karar Verme Analizleri Kullanılarak Hazırlanması: Eğirdir Gölü Havzası Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Isparta.
- Tosun, C. 2013. Tarihi, Kültürü ve Folklorü ile Eğirdir. Eğirdir Belediyesi Kültür Hizmeti Yayını, 336 s.
- Tosun, K. E. 2013. Sürdürülebilir Kentsel Gelişim Sürecinde Kompakt Kent Modelinin Analizi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15 (1): 103-120.
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). 2017. Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, Ankara.
- Uçgun, K. 2007. Eğirdir-Boğazova Topraklarının Bazı Fiziksel Özelliklerinin Belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Uysal, Y. 2002. Uluslararası Platformlarda Çevre. *TMMOB Mimarlar Odası Dosya: Sürdürülebilirlik ve Mimari*, 106-108.
- Ünal, M. ve Zavalı, Y. 2016. Küreselleşme Karşıtı Bir Hareket: Yavaş Hareketi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5 (4): 889-912.
- Wheeler, S. 2003. Planning Sustainable And Livable Cities”, The City Reader, 3rd Edition, (eds.) LeGates, R.T. and Stout, F., Routledge Urban Reader Series, New York, pp 487-496.
- Yeşil, T. 2006. 9930 Numaralı Temettuat Defterine Göre XIX. Yüzyıl Ortalarında Eğirdir’in Köylerinin Sosyal ve Ekonomik Yapısı. Yüksek Lisans Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.

7. EKLER

Ek 1 Yeşil Ada ve Can Ada Koruma Amaçlı İmar Planı Plan Uygulama Hükümleri

1. Genel Hükümler

1.1. Jeolojik Durum; Yapılacak her türlü inşaat uygulamasında; İller Bankası Genel Müdürlüğü'nce 18/12/2006 tarihinde onaylanan “İmar Planına Esas Jeolojik Etüt Raporu” kapsamında belirlenen ve Koruma Amaçlı İmar Planı üzerinde de gösterilen Yerleşime Uygun Alanlar ve JEGA Alanları için söz konusu Jeolojik Etüt Raporunun ilgili bölümlerinde yer alan koşullara kesinlikle uyulacaktır.

1.2. İfraz Ve Tevhit; Sınır düzenlemesi ve planla getirilen yeni yol düzenlemeleri(terk ve ihdas) dışında plan sınırları içinde kadastral dokunun değiştirilmeden korunması esastır. Plan hükümleri ekinde yer alan yapılaşma tablolarında belirtilen ifrazlar ve tevhitler dışında yapılmak istenen ifraz ve tevhitler; Belediyenin önerisi, plan müellifinin görüşü ve Koruma Bölge Kurulu'nun ve Koruma Bölge Komisyonu kararı ile yapılabilir.

Plan içinde düzenlenen yol, otopark, park, çocuk bahçesi vb. ortak kullanım alanları kamu eline geçmedikçe inşaat uygulaması yapılamaz.

1.3. Plan Değişiklikleri; Planın onayından sonra ortaya çıkacak plan değişikliği taleplerinde; gerekçeli plan açıklama raporu ile beraber Belediyeye başvurulacaktır. Belediye ilgili kanunlar çerçevesinde gerekli incelemeyi yapacak ve plan müellifinin değişiklik talebine ilişkin görüşünü alınarak Koruma sınırı içerisinde yer alan tüm parsellerle ilgili yapılacak uygulamalarda Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun görüşü alınır.

1.4. Plan Öncesi Başlayan Uygulamalar; Planın onayından önce yürürlükteki yasa ve yönetmeliklere göre ruhsatı alınmış ve süresi içinde yapımına başlanmış olan her türlü yapının, ruhsat ve eklerine göre inşaatına devam edilecektir.

Plan onay tarihinden önce ruhsat almış ancak süresi içinde inşaatına başlanılmamış parsellerde yapılacak yapıların proje tadilatı ile plan koşullarına plan koşullarına getirilmesi zorunludur.

Planın onaylanıp yürürlüğe girmesinden sonra, planlama alanı ile ilgili daha önce onanmış olan imar planları, plan değişiklikleri bunlarla ilgili plan notları ile yönetmelik hükümleri ve geçici yapılanma koşulları hükümleri geçersizdir.

1.5. Ulaşım düzeni; Planlama alanındaki önerilen taşıt yolları, gerektiğinde taşıt yolu olarak kullanılacak servis yolları, yaya ve gezi yolları, bisiklet yolları, çıkmaz sokaklar, meydanlar, genel otoparklar planlama alanı ulaşım düzenini oluşturmaktadır. Bu düzene kesinlikle uyulacaktır.

Taşıt yolları: Planlama alanını Eğirdir merkeze bağlayan ve ada içinde taşıt ulaşımını sağlayan ana yollardır. Bu taşıt yolu çift yön ile Yeşil Ada ile merkez bağlantısını sağlar bu aks üzerinde Eğirdir Gölü'nün doğal su sirkülasyonunun korunması için mevcut

köprüye yaklaşık 60 m ve 100 m olmak üzere 2 yeni köprü planlanmıştır. Bu köprüler belediyesince projelendirilerek onaylanacaktır.

Ada içerisinde tek yönlü kullanıma açıktır ve Yeşil Ada'ya giriş ve çıkış kontrollü geçiş ile sağlanacaktır.

Servis Yolları; Gerekğinde ticari alanlara servis veren saat kontrollü taşıtın girebileceği yaya yollarıdır.

Yaya Yolları; Planlama alanı içerisinde geleneksel dokuyu oluşturan yollarıdır.

Bisiklet ve Yaya Yolları; Planlama alanı girişinden başlayarak Yeşil Ada'nın çevresinde devam eden, sürekliliği olan ve gerektiğinde yaya yolu olarak kullanılan yollarıdır.

Meydanlar; Büyük Pazarcık, Küçük Pazarcık ve Yeşil Ada'nın güneyinde yer alan göle açılan açık alan olmak üzere 3 adet meydan düzenlemesi yapılmıştır.

Genel Otoparklar; planlama alanı ihtiyacını karşılamak amacıyla ayrılan otopark alanlarıdır. Planlama alanı içinde otopark yönetmeliği dikkate alınmayacaktır.

Yeşil Ada'nın doğusunda yer alan balıkçı barınağı olduğu gibi korunmuş ve alınan plan kararları doğrultusunda ilgili Liman olarak planlanmıştır.

Bu alan içerisinde herhangi bir yapılaşma yapılamaz.

Alanın ıslağı temizliği ilgili belediyesince sağlanır.

1.6. Sokak Döşemeleri; Koruma amaçlı imar planı sınırları içerisinde mevcut ve yeni açılacak tüm yollarda belediyesince hazırlanacak veya hazırlatılacak yol projelerine göre uygulama yapılacaktır.

1.7. Sokak Mobilyaları; Tüm sokaklarda yer alacak ayaklı veya duvar tipi aydınlatma armatürleri, çöp kutuları, oturma bankları, yönlendirme levhaları, çiçeklikler, bariyerler vb. sokak mobilyaları alanın karakterine uygun malzeme ve üslupta seçilerek uygulama yapılacaktır.

1.8. Teknik Altyapı; Elektrik, telefon vb. havai hatlar yer altından geçirilecektir.

1.9. Reklam Panoları; Işıklı veya ışısız reklam tabela ve panoları yola çıkma şekilde asılamaz, bu tabelalar vitrin camlarına, bina cephelerine ve maksimum boyutları 0.50 m²'yi geçmeyecek şekilde ve korunan kültür varlıklarını tahrip etmeden, çevreyle uyum malzeme ve üslupta seçilerek hazırlanacaktır.

1.10. Klima aparatları; Binaların sokak cephelerinde ısıtma ve soğutma sistemleri aparatları yer alamaz. Bu tür aparatlara bahçe içinde veya diğer cephelerde çözüm aranacaktır.

1.11. Ağaçlar; Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonu'nun yetkisinde bulunan planlama alanı içerisinde tescilli 4 adet çınar ağacının yanı sıra yetişkin ağaçlar kesilmeyecektir. Ağaç varlığı dolayısıyla tretuvar, kaldırım, otopark çizgileri değişebilir, tretuvar genişletilip daraltılabilir. Yetişkin ağaçların kesilmesinde

zorunluluk olanlarda belediyeye başvurulacak ilgili teknik elemanın raporuna göre belediye denetiminde kesim yapılacaktır. Kamuya açık yeşil alanlar, meydan vb. uygulama yapılırken mevcut ağaçlar kesilmeden bırakılacak, yalnız zemin düzenlemeleri yapılacaktır. Bu düzenleme ve değişikliklerde bütün sorumluluk belediyeye aittir.

1.12. Kıyı Kanunu, deniz, tabii ve suni göller ve akarsu kıyıları ile sahil şeritlerini, bu yerlerden kamu yararına yararlanma imkan ve şartlarını, kıyılarda ve sahil şeritlerinde planlama ve yapılanma esaslarını doldurma ve kurutma yolu ile arazi kazanma ve kullanma esaslarını, kıyı kenar çizgisi tespit komisyonunun teşekkülü, görev ve yetkileri, çalışma şekli ile kanunun uygulanmasına açıklık getiren esasları kapsar. Kıyı kenar çizgisi altında kalan alanlarda Kıyı Kanunu ve ilgili yönetmelikleri geçerlidir.

2- ÖZEL HÜKÜMLER

2.1. Konut Alanları: Bu alanlarda yapılaşma koşulları; bitişik nizam (B-2) ve Maxh= 2 kat şeklindedir. Bitişik Nizam yapılanma koşulunun; tescilli yapılarda, geleneksel yapılarda ve bu yapıların komşu parselindeki (yan-karşı-çapraz komşu) yapılarda uygulanıp uygulanmamasına Antalya Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu yetkilidir.

Konut alanlarında geleneksel dokuyu korumak şartıyla ev pansiyonculuğu turizm belgesi aranmaksızın yapılabilir.

2.2. Turizm Tesis Alanları; Bu alanlarda plan tipi, cephe düzeni gibi geleneksel özelliklerde bozulmaya neden olmayacak biçimde butik otel, hotel gibi turistik tesis ile ilgili kullanımlar ve bu kullanımlara bağlı yeme-içme vb. birimler yer alabilir.

Bu alan içerisinde yer alan turizm tesislerinin Kültür ve Turizm Bakanlığının Turizm Tesislerinin Belgelendirilmesi ve Niteliklerine İlişkin Yönetmelik hükümleri kapsamında değerlendirilerek belgelendirilmesi zorunludur. Bu belgeleme işlemi oluşacak yapının verilen imar durumu kapsamında hazırlanacak mimari projesi ile değerlendirilecektir.

2.3. Ticaret Alanları; Ticaret alanlarında lokanta, kafeterya, perakende ticaret vb. ticari tesisler yer alabilir.

Planda tamamı ticaret olarak gösterilen parseller dışında Yeşil Ada'da adayı çevreleyen taşıt yolu üzerinde ve Büyük Pazarcık Meydanı ile Küçük Pazarcık Meydanı'ndan cephe alan parsellerde yerleşimin geleneksel dokusunun koruması şartıyla yapıların zemin katında ticaret yapılabilir.

2.4. Tescilli Yapılar; Bu yapılardaki koşullar Antalya Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu tarafından belirlenir.

2.5. Geleneksel Yapılar; Bu yapılardaki yapılaşmalarda mevcut yapının taban alanı değiştirilmeyecek iç kullanımlarda günümüz koşulları doğrultusunda oluşan ihtiyaçlara göre mimari projelendirmeler yapılabilecektir.

Geleneksel özellik taşıyan tescilsiz yapılarda ise, eğer taşıyıcı sistem iyi durumda ya da tamir gerektiriyorsa yine ahşap olarak onarılacak, ancak kötü durumda ise modern malzeme ile değiştirilebilecektir.

Geleneksel biçimde alaturka kiremit kullanılacak, izolasyon sağlanacaktır. Tüm yapılarda kırma ve beşik çatı tipi kullanılacaktır. Saçak onarımlarında boyutların değiştirilmemesi koşulu sağlanacaktır.

Geleneksel malzeme (taş veya ahşap) olacak, ahşaplar Pinotex gibi kimyasal bir malzeme ile korunacaktır. Duvar örtüsünde de sağlamlaştırılmış ahşap kaplama kullanılacaktır. Eğer maddi koşullar zorluyorsa sıva üzerine ahşap rengine yakın ya da beyaz badana ile boyanacaktır.

Geleneksel yapılarda tamirler, modern malzeme ile yapılabilecek, karo, mozaik ya da dökme mozaik kullanılabilir.

Koruma sınırı içerisinde yer alan tescilli yapıların ve bu yapılara bitişik olan yapılar ile cephe veren parsellerle ilgili yapılacak uygulamalarda Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun görüşü alınır.

2.6. Yeni Yapılar; Bu yapılarda bitişik nizam ve Maxh=2 kat yapılanma koşulları geçerlidir. Yapılaşmaya ilişkin alan ve bina ölçüleri imar planı yapılaşma tablolarından alınır.

Koruma sınırı içerisinde yer alan tescilli yapıların ve bu yapılara bitişik olan yapılar ile cephe veren parsellerle ilgili yapılacak uygulamalarda Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun görüşü alınır.

2.7. Parsel ve Yapılarla İlgili Hükümler

2.7.1. Taban Alanı; Plan hükümleri ekinde yer alan yapılaşma tablolarında verilen taban alanı büyüklüklerine uyulacaktır. Bu taban alanı değerleri maksimumdur. Verilen değerlere göre mevcut bina taban izninin parseldeki konumuna bağlı kalınarak yapı bu sınırlar içerisinde küçülebilir.

2.7.2. Bahçe Mesafeleri; Ön bahçe ve yan bahçe mesafesi aranmaz. Mevcut dokunun ve cephe hattının korunması amacıyla planda belirtilmeyen ön bahçe mesafesini belirleme yetkisi belediyeye aittir.

Arka bahçe mesafesi $h/2$ 'dir. Ancak bina derinliğinin 10 m'yi sağlamadığı durumlarda arka bahçe mesafesi 2 m'ye kadar indirilebilir. Köşe parsellerde maksimum bina derinliği şartına uymak koşulu ile parselin tamamına yapı yapılabilir. Bu parsellerde bina derinliği 15 m'yi geçemez, kalan kısım parsel boyutlarına bakılmaksızın arka bahçe olarak bırakılır.

Parsel derinliğinin 10 m'nin altında olduğu durumlarda arka bahçe mesafesi aranmaz.

Arka bahçe mesafesinin 2 m'nin altında olduğu durumlarda bu cepheye tuvalet, banyo, merdiven ışıklığı dışında pencere açılmaz.

2.7.3. Bina Derinlikleri; yapılacak yapıların bina derinlikleri 15 m'yi geçemez.

2.7.4. Bina Yükseklikleri; Yapılacak yapıların en yüksek cephesi 2 katı ve bina yüksekliği (0) kotunda itibaren 6,50 m'yi geçemez. Eğimden dolayı iskan edilebilir kat kazanılamaz.

2.7.5. İç Yükseklikler; Yapılarda iç yükseklikler sokak silüetinin gerektirdiği duruma komşu tescilli yapılara uyuma bağlı olarak projelendirilecektir.

2.7.6. Kömürlük, Depo vb. Kullanımlar; Yeni yapılacak yapının bodrum katında çözümlenecektir.

2.7.7. Kot Alma; Sıfır kotundan sonra kat tavanı üstüne kadar olan yükseklik bina yüksekliğidir.

Binanın mahreç aldığı cephe boyunun orta noktasındaki yolun kaldırım üst kotu, 0 (sıfır) kotu olarak kabul edilir.

İki yola cephe veren bu parsellerde her iki yollardan da binanın mahreç aldığı cephe boyunun orta noktasındaki yolun kaldırım kotu 0 (sıfır) kotu olarak kabul edilir. Yol boyunca yer alan cephelerin yüksekliklerinin korunması amacıyla kademelenme yapılacaktır. Bina derinliği diğer cephe altında bodrum katı olarak devam edebilir. Kademelenmede üst kottaki yapı derinliği alt kottaki yapı parapetini 3 metreden fazla yaklaşamaz.

Yapı iki tescilli bina arasında yapılıyor ise saçak kotu: tescilli bina saçak kotlarının ortalaması olarak belirlenir.

Mevcut yapılar yıkılıp yenilendiğinde bu koşullara uyularak kot alacaklardır.

Binaların kot alma biçimini değiştirmek amacıyla arsalarda hafriyat ve dolgu yapılamaz.

2.7.8. Çatılar; Her türlü yapıda çatı yapmak zorunludur. En fazla %33 meyilli çatı yapılacaktır. Çatı şekli bitişik yapı düzeninde bitişik yapının çatı şekline göre kırma veya beşik çatı ayırık yapı ya da yüksek kottaki çatı düzeninde kırma çatı yapılacaktır. Çatı meybinden yararlanarak kat kazanılamaz. Teras kat çatı arası kat ve çekme kat yapılamaz. Anten vb. elemanlar bahçe içinde ortak sistemle çözülecektir. Güneş kolektörleri kullanılacaksa yoldan algılanmasını engelleyecek şekilde kiremit örtüden en fazla 30 cm uzaklıkta yerleştirilecektir. Su depoları çatı içerisinde yer alacaktır. Çatı örtüsü alaturka kiremit olacaktır. Çatıya dıştan çıkan merdiven yapılamaz. Çatıya son kat döşemesinden yapılan uygun boyuttaki çatı kapağından çıkılacaktır.

2.7.9. Çıkmalar; Sit alanı ve yörede kullanılan şekilde ortada iki yandan veya testere şeklinde çıkma yapılabilir. Çıkma derinliği 0,80 m'den fazla olamaz. Çıkma ortada yapılıyorsa cephe boyunun 1/3'ünü, iki yandan yapılıyorsa 2/3'ünü geçemez.

2.7.10. Cephe Kaplamaları; Özgün taş örme duvarlarının yüzeyleri sıvanamaz derzlere kontur çekilemez ve boyanamaz. Cephe kaplaması taş ve ya ahşap olan yapılarda sistem iyi durumda ve ya tamir gerektiriyorsa yine ahşap olarak onarılacak, kötü durumda ise modern malzeme ile değiştirilmesi, durumunda duvar örtüsü, sıva üzerine ahşap rengine yakın boyanacaktır.

Diğer malzeme ile yapılan yapılarda; tüm cephelere sıva yapılması zorunludur. Sıva üzerine yapılacak boya geleneksel yapılarda görülen renk düzenlemelerine uygun renk düzenlemelerinde olacaktır. Özgün yapılarda özgün renklerinin kullanılması gerektiğine, sağlıklştırılacak yapı ve yeni yapılaşmalarda çevreyle uyumlu genellikle ‘‘kiremit rengi’’, ‘‘sarı’’, ‘‘toprak rengi’’nin pastel tonları kullanılabilir. Dış cephelerde kullanılan tüm ahşap malzeme ahşap dokusunu gösterecek şekilde ahşap rengine cilalanabilir.

2.7.11. Pencere; Her cephede ayrı ayrı olmak üzere kapı ve pencere gibi boşlukların toplamı cephe alanının %25’ini geçemez. Yapının sokak cephelerinde boş/dolu oranı 1/4’tür. Doğramalarda ahşap ve ya ahşap görünümlü malzeme kullanılacaktır. İşyeri ve mağaza gibi kullanımlarda bu oran 1/3’tür. Pencere genişliğinin yüksekliğe oranı 1/2’dir. Pencere genişliği minimum 70 cm maksimum 80 cm’yi geçemez. İki pencere arasındaki uzaklık 40 cm’den az olamaz. İşyeri ve mağaza gibi kullanımlarda zemin kat pencereleri maksimum 100 cm genişliğinde olabilir. Bu pencerelerde de genişliğin yüksekliğe oranı 1/2, pencereler arasındaki mesafe minimum 20 cm olacaktır. Tüm doğramalar ahşap olacak ve cilalanacak veya yöredeki geleneksel yapılarda bulunan kahverengi ile boyanacaktır.

Servis pencereleri maksimum 30*60 cm boyutlarında olacaktır.

Sokak cephelerinde servis penceresi yer alamaz.

2.7.12. Avlu Kapıları; Avlu kapıları çift kanatlı olarak yapılacaktır. Doğramalarda ahşap veya ahşap görünümlü malzeme kullanılacaktır.

2.7.13. Bina Giriş Kapıları; Çift kanatlı olarak yapılacaktır. Kapı genişliği 1,20 m’den az olamaz. Kapı yüksekliği 2,40 m’yi aşamaz. Doğramalarda ahşap, Ahşap görünümlü ve ya demir malzeme kullanılacaktır.

2.8. Yapılanma Koşulları Tablolarına İlişkin Kararlar

2.8.1. Plan hükümleri ekinde yer alan yapılanma tablolarında verilen taban alanı büyüklüklerine uyulacaktır. Bu taban alanı büyüklükleri maksimum değerlerdir. Verilen değerlere göre mevcut bina taban izninin parseldeki konumuna bağlı kalınarak yapı bu sınırlar içerisinde küçülebilir. Yapılaşma düzeni bitişik nizam, 2 kattır. (B-2)

2.8.2. Yapılaşma ile ilgili gösterilen hatlar şematiktir. Bu plan hükümleri doğrultusunda Belediyesince 1-2 metreyi aşmayan kaymalar yapılabilir.

2.8.3. Kadastro hatlarından kaynaklanan 1-2 metrelik sorunların çözümünde Belediyesi yetkilidir.

2.8.4. Yapılanma koşulları tablosunda belirtilen tüm değerlerde %5 hata payı bırakılmış olup değerlendirilmesinde belediyesi yetkilidir.

2.8.5. Yapılanma koşulları tablosunda belirtilen tevhit, ifraz, yola terk ve yoldan ihdas koşulları parsel içerisine yapı yapılamadığı veya mevcut yapı durumuna göre belirlenir.

2.9. (ÖPA) ile Gösterilen Özel Proje Alanları; İlgili Koruma Amaçlı İmar Planı yürürlüğe girdikten sonra, Özel Proje Alanı Uygulamaları proje alanı bütününde belediyesince 1 yıl içerisinde hazırlanması gerekmektedir. Bağımsız uygulamalara yer verilemez. Hazırlanacak proje ilgili komisyon, Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Müdürlüğü ve/veya komisyon onayından sonra yürürlüğe girecektir.

2.9.1. Özel Proje Alanı – 1 (ÖPA-1); Yeşil Ada içerisinde Büyük Pazarcık Meydanı ve çevresindeki tescilli sivil mimari örnekleri, geleneksel yapı örneklerini içeren kent dokusunu kapsamaktadır. Bu alan içerisinde meydan düzenlemeleri, yapı cephe düzenlemeleri, kent mobilyaları vb. yerleşim düzeni alt ölçekli planlarla ve mimari projelerle belirlenecek ilgili projeler gerekli onayları aldıktan kurul ve komisyon sonra ilgili belediyesince uygulanacak ve uygulatılacaktır.

2.9.2. Özel Proje Alanı – 2 (ÖPA-2); 1. Derece Doğal Sit Alanını kapsayan Can Ada güneybirlik, park, plaj, otopark, bisiklet ve yaya aksı düzenlemesini içerecektir. Yine alt ölçekli peyzaj kentsel tasarım projeleri hazırlanarak ilgili onaylar alındıktan komisyon sonra belediyesince uygulanacaktır.

2.10. Kamusal Tesisler; Tip proje uygulanamaz. Hazırlanacak projeler ile Koruma Bölge Kurulu'na başvurulacaktır.

2.10.1. Sosyal Tesis Alanları; İmar planı üzerinde belirtilmediği takdirde, bu alanlarda sinema, tiyatro, konferans salonu, kütüphane, lokal, dernek, çevresel potansiyel doğrultusunda su sporları eğitim ve yazlık eğitim kamp alanları vb. tesisler yapılabilir. Tüm bu yapılar için de bu plan kapsamındaki yapılaşma ile ilgili özel hükümler geçerlidir. Bu alanlarda; $E=0.40$, $Maxh=2$ kattır.

2.10.2. İbadet Yerleri; Anıtsal yapı olan Kilise ve Cami için tescilli yapı parselleri koşulları geçerlidir.

2.10.3. Belediye Kültür Evi Alanı; bu alanlarda meydanla bütünleşecek İl Milli Eğitim Müdürlüğü ile belediye tarafından organize edilecek resim, seramikçilik, geleneksel el sanatlarını vb. içeren kurslar verilen ve elde edilen ürünlerin sergilenmesine satışına yönelik tesistir. Bu alanlarda; $E=0.40$, $Maxh=2$ kattır.

2.11. Güneybirlik Tesis Alanı; Camping ve konaklama ünitelerini içermeyen, duş, gölgelik, soyunma kabini, wc, kafe-bar, pastane, lokanta, çayhane, açık spor alanları, spor tesisleri, mini golf alanları, açık gösteri ve eğlence alanları, lunapark, fuar, su

oyunları parkı ve 20 m²'yi geçmeyen sergi ve satış ünitelerini içeren tesisler yapılabilir. Günöbirlik tesis alanında E=0.05, Maxh=3,50 m'dir.

2.12. Camping Alanları; Bu alanlarda karavan park alanı yapılacaktır. Karavan alanının ihtiyacı olan duş, gölgelik, soyunma kabini, wc ve 1 adet 10 m²'yi geçmeyen büfe yapılabilir. İhtiyaca yönelik yapılacak yapıların tamamı sökülüp takılabilen malzemelerden olacaktır.

2.13. Teknik Alt Yapı Alanları; Trafo alanlarını kapsamaktadır. Trafo binası çevreye uyumlu olacak şekilde düzenlenecektir.

2.14. Özel Yurt Alanı; Yapı kullanma hakkı E=0.40 Maxh=6.50 m (2 kat) şeklindedir.

2.15. Açık ve Yeşil Alanlar

2.15.1. Yeşil Alanlar; toplumun yararlanması için ayrılan oyun bahçesi, çocuk bahçesi, dinlenme, gezinti, piknik, eğlence ve kıyı alanları toplamıdır.

2.15.2. Parklar; kentte yaşayanların yeşil bitki örtüsü ile dinlenme ihtiyaçlarına cevap veren alanlardır. İçerisinde toplamda 6 m² yapılaşma alanını geçmeyecek şekilde büfe, havuz, pergola ve wc den başka tesis yapılamaz.

2.15.3. Çay Bahçesi; bu alan Büyük Pazarcık Meydanı'nın doğusunda ve Yeşil Ada'nın güneyinde göle açılan alanda planlanmış olup açık alan olarak kullanılacaktır. Ancak verilecek hizmetin alt yapısını sağlamak amacı ile tamamı sökülüp takılabilen portatif malzemeden oluşan ve taban alanı 6 m²'yi geçmeyen ve h=3.50 yüksekliğinde kapalı yapı yapılabilir.

2.15.4. Kayalık Alanlar; bu alanlar Can Ada ve Yeşil Ada'yı çepeçevre dolaşan gerek dolgu sonucu gerekse doğal yollardan oluşmuş eğimli kayalık alanlardır. Bu alanlar doğal yapısı nedeniyle herhangi bir kullanıma açılmayacak alanlardır. Bölgenin doğal yapısını bozmayacak şekilde bu alanlarda gece aydınlatmaları yapılabilir.

EK 2

T.C.
Akdeniz Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

**SAKİN ŞEHİR (CITTASLOW) KAVRAMININ PEYZAJ MİMARLIĞI AÇISINDAN,
ISPARTA/EĞİRDİR ÖRNEĞİNDE İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi Anket Çalışması

Bu anket Akdeniz Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Bölümünde devam etmekte olan "Sakin Şehir (Cittaslow) Kavramının Peyzaj Mimarlığı Açısından, Isparta/Eğirdir Örneğinde İncelenmesi" konulu Yüksek Lisans Tezi Çalışması kapsamında, çalışma alanı olarak belirlenen Isparta iline bağlı Eğirdir ilçesi sakinlerinin Sakin Şehir kavramına ilişkin bilgi düzeyini belirlemek ve buradan elde edilen verilerin demografik özellikler ve kişisel tercihler ve özellikler bağlamında cevaplardaki farklılaşmaların bağımsız analiz yöntemleriyle belirlenmesi amacıyla yapılmaktadır. Anket isim, telefon, e-posta vb. kişisel iletişim bilgilerinizi içermemektedir. Katılımınız ve katkılarınız için teşekkür ederim.

Her soruda tek bir seçeneği işaretlemeniz gerekmektedir.

S. Özgü TURAL / Peyzaj Mimarı

1. Sakin Şehir kavramını daha önce duydunuz mu? (Sakin Şehir hareketi, şehirlerin dokusunu ve sakinliğini korumayı, yaşam tarzının aynılaştırılması aracılığı ile yerel özelliklerin ortadan kaldırılmasını engellemeyi amaçlayan bir prensiptir.)

☐ Evet ☐ Hayır

(1. soruya yanıtınız "Hayır" ise; 3. sorudan devam ediniz.)

2. Sakin Şehir kavramını nereden duydunuz?

☐ Yerel yönetimin bilgilendirmesiyle ☐ Yerel halktan ☐ Ulusal yayınlardan
☐ Uluslararası yayınlardan ☐ Televizyondan ☐ Sosyal medyadan ☐ Diğer.....

3. Eğirdir'in Sakin Şehir olduğu hakkında bilginiz var mı?

☐ Evet ☐ Hayır

4. Eğirdir'in Sakin Şehir olması sürecinde herhangi bir bilgilendirme yapıldı mı?

☐ Evet ☐ Hayır

5. Eğirdir'in Sakin Şehir olması süreci ile ilgili herhangi bir çalışmaya dahil oldunuz mu? Evet ise belirtiniz.

☐ Evet ☐ Hayır

6. Eğirdir Sakin Şehir olduktan sonra ilçede herhangi bir farklılık gözlemlediniz mi? Evet ise belirtiniz.

☐ Evet ☐ Hayır

7. Eğirdir'in Sakin Şehir olmasının olumsuz sonuçları oldu mu? Evet ise belirtiniz.

☐ Evet ☐ Hayır

8. Eğirdir'in Sakin Şehir olmasının olumlu sonuçları oldu mu? Evet ise belirtiniz.

☐ Evet ☐ Hayır

9. Eğirdir'in sakin şehir statüsü sizce devam etmeli mi? Nedenini belirtiniz.

- ☐ Devam etmeli.
- ☐ Devam etmemeli.
- ☐ Fikrim yok.

10. Aşağıdaki yargılara katılma/katılmama durumunu lütfen işaretleyiniz.

Sorular	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Eğirdir'de kamusal alanlara kolaylıkla ulaşabiliyorum.					
Eğirdir'de doğal alanların korunduğuna inanıyorum.					
Eğirdir'de yeşil alanları yeterli buluyorum.					
Eğirdir'de gelenek ve görenekler devam ettirilmektedir.					
Eğirdir Sakin Şehir olduğu için mutluyum.					
Sakin Şehir üyeliğinin ekonomik getirileri olacağına inanıyorum.					
Sakin Şehir üyeliği yaşam kalitemizi olumlu yönde etkileyecektir.					
Sakin Şehir üyeliğinin devam etmesi gerektiğine inanıyorum.					
Üyelik sonrası ilçede ziyaretçi sayısı artmıştır.					
Sakin Şehir üyeliğine ilişkin endişelerim var.					

11. Cinsiyetiniz ☐ Kadın ☐ Erkek

12. Yaşınız (.....)

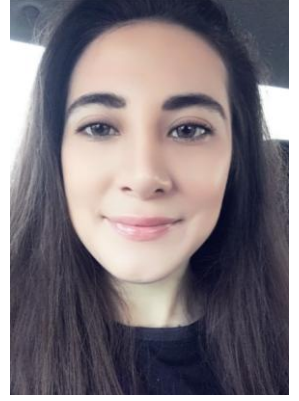
13. Eğitim Durumunuz ☐ Okur-Yazar ☐ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise
☐ Yüksekokul ☐ Üniversite ☐ Lisansüstü

14. Mesleğiniz☐ Ev Hanımı☐ Çalışan☐ Emekli☐ Çalışmayan☐ Öğrenci☐ Diğer (yazınız)**15. Hanenizin aylık toplam gelir durumu**☐ 1604 TL'den az☐ 1605-5000 TL☐ 5001-10000 TL☐ 10001 TL'den fazla**16. Ne zamandır bu kentte ikamet etmektesiniz?**☐ Doğduğum tarihten itibaren☐ Alana daha sonradan göç ettim (tarihi yazınız)

ÖZGEÇMİŞ

Seadet Özgü TURAL

E-mail: ozgutural@gmail.com

ÖĞRENİM BİLGİLERİ

Yüksek Lisans	Akdeniz Üniversitesi
2015-2018	Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Antalya
Lisans	Akdeniz Üniversitesi
2011-2015	Ziraat Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Antalya

ESERLER

Ulusal bilimsel toplantılarda sunulan ve bildiri kitaplarında basılan bildiriler

Şavklı F., Yılmaz T., Yılmaz S. ve Tural S.Ö., "Safety Perception in Urban Open and Green Spaces: Case of Akdeniz University Campus", MACODESU 2015 Marine Coastal Development Sustainability, TRABZON, TÜRKİYE, 18-20 Eylül 2015, pp.115-115.